KIRSTEN BOIE

ALHAMBRA

Coperta: DUMITRU POPESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
BOIE, KIRSTEN
Alhambra / Kirsten Boie ; trad.: C. Papadopol. - Bucureşti : Vivaldi, 2009
ISBN 978-973-150-039-3

I. Papadopol, Corneliu (trad.)

821.112.2-31=135.1

"Prezenta carte a fost realizată cu sprijinul TRADUKI, o rețea de literatură ale cărei baze au fost puse de Ministerul Austriac de Afaceri Europene și Internaționale, Oficiul Extern German, Consiliul de Arte Elvețiene Pro Helvetia, KulturKontakt Austria, Institutul Goethe și Fundația S. Fischer."

ALHAMBRA von Kirsten Boie
©Verlag Friedrich Oetinger GmbH, Hamburg 2007

Toate drepturile asupra acestei ediții
aparțin EDITURII VIVALDI

KIRSTEN BOIE

Alhambra

În românește de
CORNELIU PAPADOPOL

Editura VIVALDI
București, 2010

Sfatul meu însă acesta este: luați
Împrejurarea pe de-a-ntregul, așa cum se găsește. Dacă
Fiecare dintre voi are inelul de la tatăl său
Atunci creadă nestrămutat fiecare că inelul său
Este cel adevărat. - (...) Haideți! (...)
Străduiască-se fiecare dintre voi, pe întrecute,
Puterea nestematei inelului
Să pună în lumină! Veniți într-ajutor acestei puteri, cu blândețe,
Cu iubitoare îngăduință, cu fapte bune,
Cu adâncă credință în Dumnezeu !
Și dacă a nestematelor putere
Se arată copiilor stră-strănepoților voștri
Atunci, peste mii și mii de ani, vă chem
Din nou în fața acestui scaun. Aci,
Pe scaunul acesta, va sta un om mai înțelept
Ca mine; și va vorbi. Duceți-vă acum! - Așa grăi
Judecătorul cel modest.

Gotthold Ephraim Lessing
Natan înțeleptul

Prolog. Granada. Prezent.

Plouă rar în Granada.

Dar când se desferecă zăgazurile cerului (și nicio formulare nu ar fi mai potrivită ca să descrie ce s-a întâmplat acolo în dimineața aceea), orașul de la poalele munților își schimbă înfățișarea.

Pe dalele de granit, cam denivelate, din fața catedralei și între bolovanii albi și negri ai pavajului din Realejo*, se adună băltoace; rigolele, tocite de secole, trimit puhoaiele în jos, pe ulicioarele strâmte ale cartierului maur Albaicin și prin gangurile înguste din Alcaiceria. În bazarul oriental, dintre Plaza Bib-Rambla și vechiul caravanserai, negustorii întind în grabă folii de plastic nesfârșit de lungi, deasupra ghetelor cu vârf ascuțit întors în sus, pernelor din piele pentru șezut pe jos, lămpilor de alamă și narghilelelor. Negustorul african, de pe Calle des los Reyes Católicos, câștigă în câteva ore, cu umbrelele lui pliante ieftine, mai mult decât în tot restul anului, cu atâta nerăbdare îi smulg marfa din mână turiștii sosiți tocmai din nordul rece, ploios, dar pregătiți, la destinația călătoriei lor, numai pentru soare.

Băbuțe bondoace, în rochii negre și cu papuci leorcăiți, lipăie curajoase, în sus și în jos pe colină, parcă fără să le pese cum e vremea, ca să cumpere pește sau pâine.

Străzile se golesc. Băbuțele deschid ușile caselor și aruncă o ultimă privire spre vremea cenușie.

Mâine chiar, ele știu foarte bine, soarele va reda din

* Cuvintele sunt explicate în glosarul de la pagina 367

nou orașului culoarea lui adevărată, va usca băltoacele și va prezenta turiștilor splendoarea de la poalele munților Sierra, așa cum le-au promis-o ghidurile de călătorie. Poate chiar după-amiază.

În bucătărie, băbuțele pun peștele în frigider sau pâinea pe masă. Ploaia spune adevărul numai iarna și atunci soarele rămâne mincinos. Dar se vor trezi într-o bună dimineață și iată că ultima părere de zăpadă de pe piscurile munților, din spatele Alhambrei, va fi dispărut. Și vara își va face intrarea, multicoloră și luminoasă, venind dinspre Sierra. Așa a fost întotdeauna. Așa va fi din nou și anul acesta.

1.

Granada în aprilie, prezent

La aterizare au trecut prin nori și Boston și-a mai tras încă o dată fermoarul centurii de siguranță, ca să verifice dacă și ea stătea bine, când au început zguduiturile. Se simți mai liniștit când văzu că, lângă el, pe furiș, făcea și Kadir la fel, ca și Tukan, pe partea cealaltă a culoarului. La urcare amândoi se înfuriaseră că nu primiseră locuri unul lângă altul.

— De ce trebuie să stau lângă ăsta? țipase Kadir. Păi nuu! De ce nu pot să stau lângă Tukan?

— Nu vă desparte decât culoarul, spusese doamna Hilbert. Stai deci lângă Tukan și ține-ți gura, Kadir.

— Așezați-vă, vă rog, așezați-vă toți! strigase timidul profesor stagiar de spaniolă, alergând agitat pe culoar. Parcă ar fi avut cineva alte intenții...

— Măi-măi, ce mizerie! spusese Kadir făcând o strâmbătură în spatele doamnei Hilbert. Boston se făcu pe cât posibil mai mic și mai neînsemnat. In timpul zborului nici măcar nu scosese cartea din rucsacul de la picioarele lui, cu toate că Frodo era într-o situație cam fără perspective; dar probabil că iar ar fi avut ceva de spus Kadir. În loc de astá se holbase prin fereastră la norii care, de sus, arătau ca niște tampoane de vată supradimensionate. Deasupra soare, soare, soare.

Firește, au aterizat în siguranță. Aeroportul din Malaga era cufundat în gri-închis și ploaia răpăia pe asfaltul lucitor al pistei de aterizare.

— Na, super! spuse Serghei, în timp ce pasagerii avionului se înghesuiau între scaune, în stânga și în dreapta, așteptând nerăbdători să se deschidă ușa de

coborâre. Pe vremea asta căcăcioasă puteam la fel de bine să rămânem acasă.

— Alte expresii nu mai știți, zău? spusese un bărbat mai vârstnic. Fața lui era mult prea roșie. În timpul zborului, cei mai mulți dintre pasageri se prefăcuseră că grupul lor nu-i deranjează, ca și cum nu i-ar fi observat pe cei treizeci și doi de băieți și fete. Boston însă găsea că ei se comportaseră tot timpul destul de bine, nu făcuseră nici gălăgie, nici cine mai știe ce. Iar de băut, până la urmă, băuseră numai adulții, înveselindu-se din ce în ce mai tare, alcoolul este eficace contra fricii de avion, se știe. Dar ei n-au putut să bea deloc pentru că, în primul rând, stewardesele nu le-au dat nimic, iar în al doilea rând, pentru că, înainte de călătorie, toți părinții trebuiseră să semneze că nu aveau nimic împotrivă dacă, din cauza consumului de alcool, copiii lor vor fi trimiși înapoi, în Germania, pe proprie cheltuială și neînsoțiți. Mai rămânea de văzut dacă învățătorii își vor permite într-adevăr să facă asta.

— Ei, în sfârșit! spuse Kadir. Coada de pe culoar începu să avanseze încet. Boston rămase așezat. Merita să se ridice numai când era mai puțină înghesuială.

Manuel Corazón se așează oftând pe un mic taburet, la ușa prăvăliei lui întunecoase. Cu o coadă de mătură, ridicase încă o dată prelatele puse deasupra mărfii de pe stradă, ca să nu se adune prea multă apă în pungile formate de plasticul transparent. Dacă mai turna așa, trebuia să iasă din nou cu coada de mătură, peste câteva minute.

— *Mierda*! mormăi el. Alcaiceria trăia din lumina soarelui. Numai când era soare veneau turiștii de pe plajă și, după ce vizitau Alhambra, făceau cu autobuzele o mică escapadă în jos, pe străduțele întortocheate ale orașului, la catedrală, apoi erau conduși de ghizii amabili la bazar, ca să fie uimiți de aerul oriental care aici, chiar și după

cinci sute de ani de la plecarea maurilor, mai adia încă pe străduțe; de când turiștii din nord deveni-seră tot mai numeroși, își spuse Manuel cu ironie, aerul oriental se simțea din ce în ce mai tare, chiar de la an la an. Atunci oaspeții scoteau mici strigăte de entuziasm, răsuceau în mâini obiectele din sticlă suflată, lăsau mâinile să le alunece cercetătoare pe sfeșnicele de alamă, expertizau ca niște specialiști scrumierele decorate cu semne ale scrierii arabe, părea să fie chiar e-mail. Cercetau podoabele de argint, figurinele din steatită și șeile pentru cămile, confecționate în Taivan. Negustorii zâmbeau, dădeau din cap ademenitori și așteptau cu răbdare. Până la urmă, turiștii tot mai cumpărau câte ceva, aproape niciunul nu părăsea Alcaiceria fără pradă; chiar și ghizii excursiei care, rămași la o cafea pe Plaza, își așteptaseră protejații, primeau de la negustori mulțumiri în euro și cenți.

Pe ploaie, dimpotrivă, oaspeții rămâneau în hotelurile de pe coastă și jucau Bingo sau priveau la televiziunea prin satelit ce se întâmpla la ei acasă, în țările lor. Pe ploaie câștigau numai barurile hotelurilor dintre Gibraltar și Almeria, unde oaspeții comandau cafea fierbinte sau cacao cu rom, pe care o numeau Lumumba. Chiar și localurile de pe Bib-Rambla rămâneau atunci goale, deși, ca protecție împotriva fluviilor cerești, deschiseseră, deasupra meselor, uriașe umbrele îmbietoare și întinseseră prelate.

Manuel își spuse ușurat că acum trecuse timpul în care se întreba din nou, în fiecare dimineață, dacă mai merita să-și deschidă prăvălia. Dar ce altceva să facă?

Cât timp vecinii lui le deschideau pe ale lor și stivuiau pe stradă, în fața vitrinelor, ciocari, milieuri de dantelă și brelocuri pentru chei, făcuse și el tot așa. Încasările erau ridicole, în schimb negustorii de pe stradă se întâlneau tot mai des la câte un mic taifas, la

un cortado sau o țigară, când era liniște deplină, mai trăgând și câte un fum din narghilea.

Nu profitase nici de data asta de zilele de iarnă ca să se hotărască, în sfârșit, ce trebuie să facă.

Manuel se uită în jur speriat. Nimeni nu-i dădea atenție.

De mai multe săptămâni o regăsise, în partea întunecată a prăvăliei, pe care o numea depozitul, când scotocise prin rafturi. Numai iarna avea timp, nu erau clienți care-l sileau tot mereu să iasă afară, pe stradă, și, cu zâmbete șirete, încercau să coboare ridicol de mult prețurile șalurilor și cești cuțelor de moca, numai pentru ca, până la urmă, să le cumpere totuși la un preț ridicol de ridicat.

Manuel oftă. În fiecare toamnă își propunea să verifice serios rafturile depozitului din fund, să sorteze lucrurile ce ocupau loc degeaba, să le scoată în față, poate merita să mai vândă câte ceva din ele. În fiecare toamnă, la prima ploaie, începea din nou să facă ordine prin rafturi, dar până la urmă, i se făcea lehamite și prefera să stea și să pălăvrăgească cu alți negustori, pe stradă. Lehamite și frică.

Se întoarse și privi în întunericul din fundul prăvăliei. Cât de descumpănit fusese în toamna trecută, când o redescoperise pe neașteptate, după mulți ani. Fusese aproape primul lucru care îi venise în întâmpinare când ridicase încet capacul plin de praf al cutiei de carton, ca să vadă ce se ascunde înăuntru. Regăsise semnele scrierii arabe, de pe suprafața ei ciobită la margini, acolo unde placa fusese smulsă de pe perete, *wa-la gahiba illa'llah*, nimeni nu mai vorbea arăbește în Granada, chiar de mai multe secole.

Se întrebase de ce a reapărut așa, deodată, tocmai acum, după ce nu o mai văzuse atâția ani și aproape că o uitase. După ce începuse să creadă că nu existase niciodată. Unele amintiri sunt, Manuel știa asta foarte bine, ca și poveștile care le însoțesc, numai niște minciuni.

Le-ar fi uitat cu plăcere. S-ar fi prefăcut și mai departe că nu există. Deși era curios, ce-i drept.

Manuel se ridică. Nu era încă nevoie să scuture din nou apa de pe prelate. Cu pași șovăielnici se apropie de depozit, acum era aprilie și el nu luase încă nicio hotărâre.

— Sigur că participi și tu la excursie, Boston! îi spusese mama când, după seara culturală pentru părinți, venise în camera lui să stingă lumina și îl găsise treaz, în pat, cu cartea în mână. Nu trebuie să-ți scape o șansă ca asta!

— E cam scump, mormăise Boston, dar regretă imediat . Nu e vorba de bani, îi spunea mereu mama. De altfel, banii nu sunt cel mai important lucru în viață, să nu crezi asta niciodată.

Dar Boston era destul de sigur că ea spunea așa numai pentru că, oricum, nu-i avea. Chiar la începutul studiilor ei plecase pentru un an în SUA și acolo îl cunoscuse pe un minunat tânăr american; apoi se întorsese în Germania pentru că era gravidă și îl născuse pe Boston și îi pusese numele Boston după orașul unde trăia tati și după aceea nu-și mai terminase niciodată studiile.

— Dar dacă tati era totuși un om bogat? o întreba mereu Boston. De ce nu i-ai spus că o să mă ai pe mine?

Ea se mirase un pic și spusese că pe atunci nu știa dacă voia să aibă complicațiile care, cu siguranță că ar fi existat.

Dar Boston era aproape sigur că ea ar fi dorit complicațiile și de asemenea și pe acest tati care putea să-și urmărească originea familiei timp de patru secole. Asta în SUA avea la fel de multă valoare ca și un titlu de noblețe, spunea mama. Cine putea să spună că strămoșii lui imigraseră cu aproape patru sute de ani în urmă pe "Mayflower", era un fel de baron!

Boston citise după aceea ce era "Mayflower" și hotărâse să nu-i mai fie frică de nicio complicație și mai târziu să se ducă în America ca să-l cunoască pe tati al

lui, de îndată ce va fi economisit destui bani.

Dar acum nu avea bani suficienți nici măcar pentru excursia în Spania. De altfel, avea un motiv în plus să aleagă călătoria la Granada și nu cursul de administrație sau cel de sport extra. Cei ce învățau spaniola se duceau anual în Spania pentru două săptămâni și de îndată ce începeai cursul puteai depune lunar ceva într-un cont, la școală, ca să poți aduna într-adevăr suma destul de mare. Excursiile în Spania erau vestite și cei din ciclul superior, care aveau bani pentru asta, fuseseră acolo chiar de două-trei ori. Deci, probabil că era bine.

— O să ne descurcăm cumva! spusese mama. De ce vinzi ziare? Măi Boston, ia gândește-te, Spania! N-am fost încă acolo!

Ce mare lucru, își spusese Boston. Unde ai mai fost, în afară de America, și asta acum o mie de ani.

— Și nu doar Mallorca, sau Costa del Sol, sau în altă parte unde să mai fie așa de ieftin! Chiar Granada! E un oraș grozav, a povestit odată doamna Hilbert a voastră, există o cetate și o catedrală și...

— Oricum nu prea țin la asta, spusese Boston. Deși mințea. Știa deja de mai mult timp câte erau de văzut în Granada, căutase asta în mass-media prin Internet și o văzuse la Google Earth. Dar asta era ceva ce nu trebuia mărturisit niciodată. Nici măcar propriei mame. Cine știe cui i-ar mai fi povestit apoi, mândră de fiul ei inteligent, interesat, silitor, și apoi s-ar fi vorbit, tranca-fleanca, în clasă și el s-ar fi supărat.

— Sunt și prăvălii cu țoale? Și cârciumi?

Mamă-sa l-a privit nedumerită, apoi a râs.

— Trebuie să fie, spusese ea. În orice caz, te-am înscris. Și așa a rămas.

În timp ce Boston vedea șiroind ploaia pe geamul autobuzului care trebuia să-l aducă din Malaga în Granada, pentru că era mai ieftin decât zborul direct, se

întreba dacă nu ar fi trebuit să revoce planul. Din clasa lui erau numai patru, Kadir, Tukan, Serghei și el; și încă trei fete, dintre care pe una o chema Sylvia și pe alta Yesim, pe cealaltă nu o cunoștea; și încă șase băieți. Cei din clasele superioare, oricum, erau prea mari pentru el. Poate că reușea să hoinărească cu fetele. Kadir și Tukan nu-l acceptau, în niciun caz, și că Serghei încerca să se țină după ei fusese limpede încă de la aeroport.

Ploaia biciuia pe dinafară dungi neregulate pe geam. Picături grele trăgeau urme verticale tremurătoare, din față spre spate, apoi pe o curbă largă, parcă fără să vrea, în jos, unde apa se aduna la marginea ferestrei, deasupra garniturii de cauciuc și, în sfârșit, dispăreau pe peretele de tablă al autobuzului. Din când în când părea că o picătură se oprește pentru o clipă, ezitând parcă încotro s-o ia, înainte de a trece repede mai departe, pe același drum ca și toate celelalte.

Afară însă, dincolo de geam, se afla Spania, era Costa del Sol: cartiere monotone, blocuri de locuințe, periferii nesfârșite; un hotel Golf lângă autostradă, care își lăuda poziția unică pe panouri de afișaj uriașe, în limbile spaniolă, germană și engleză. Bineînțeles! gândea Boston și simțea că este ceva mai binedispus. Uneori, în spatele aglomerării de case, între două dealuri, apărea pentru un moment o fâșiuță gri-pal, numai ca să dispară imediat. Marea Mediterană.

— Bă, ce nasulie! spuse Serghei lângă el. Vrei gumă? Boston încuviință din cap speriat. Tukan și Kadir, de pe locurile din fața lor, adormiseră, firește, capul lui Kadir se rezema pe umărul lui Tukan, o fată din cursul superior îi și fotografiase așa, pe amândoi. Între timp, mulți dintre ei adormiseră, luaseră prima cursă de avion de dimineață, pentru că era cea mai ieftină. Totuși Serghei n-ar fi trebuit să vorbească cu el. Și nici să-i ofere gumă.

— De-ar vedea asta bătrânii mei! mormăia Serghei

întinzându-i lui Boston pachețelul șifonat. Tata a muncit ore suplimentare, păi e oribil de scumpă și acum mai e și vremea asta!

Boston încuviință din cap încă o dată.

— În anotimpul ăsta vremea este cam schimbătoare aici, spuse el. Am citit...

— Iacă și profesorul! spuse Serghei clătinând din cap. Dar Boston observă ușurat că nu suna chiar agresiv. Păi, ori se face frumos, ori rămâne tot așa, pentru asta nu trebuie să citești nimic. Oricum nu se schimbă.

— Nuuu, spuse Boston resemnat.

— Trag și eu un pui de somn, spuse Serghei. Și așa nu se întâmplă nimic afară. Dar să nu mă trezești dacă dau peste tine, bătrâne. Fă-mi loc.

— Okay, spuse Boston. Se trase de lângă Serghei, aproape de fereastră, cât se putea mai mult.

Dârele de ploaie de pe geamuri se împuținară și deveniră mai tremurătoare. Cerul se însenina. Boston închise ochii.

Manuel Corazón scutură picăturile de ploaie de pe prelată și o înfășură cu mișcări îndemânatice. Ar fi fost mai bine dacă ar fi lăsat-o încă deschisă câtva timp, ca să se usuce; dar acum, când soarele strălucea din nou, sus, pe cerul azuriu, apăreau pe stradă și primii turiști, cu umbrelele ude în mână și totuși, pentru că vremea bună ținea din nou, așa cum le promiseseră prospectele, veseli și împăcați.

Știa din experiență că primele cumpărături vor fi sandalele, *alpargatas*, numai rar și pantofii arăbești de piele, ornamentați artistic, cu care călătorii își vor schimba încălțămintea înmuiată de ploaia care mai băltea pe străzile denivelate ale Granadei. Două femei se opriseră deja în fața prăvăliei și răsuceau în mâini șlapi de plastic.

Manuel zâmbi și înghesui în prăvălie prelatele rulate,

între șei de cămile și fețe de pernă fără umplutură. Seara, după ce a dispărut și ultimul turist, o să le scoată încă o dată și o să le întindă pe jos. I se oferiseră deja primele monede, primele sandale fuseseră trase pe picioarele încă umede ale copiilor. Întinse unei femei o pungă în care să-și poată pune pantofii uzi.

Două familii cu copii se amuzau împreună de achiziţiile lor, ridicau ciocarii și își arătau unii altora scrumierele și brățările. Probabil că veniseră împreună din Nord, poate că se cunoscuseră abia pe plajă, sau în restaurantul hotelului. O să le trebuiască câtva timp ca să se hotărască ce vor să cumpere pentru prietenii de acasă și pentru ei înșiși, Manuel știa asta din experiență. Făcu un pas înapoi în prăvălie. Ei se puteau hotărî mai repede dacă nu încerca să îi convingă, știa, ca și ceilalți vânzători din bazar, că așa erau oamenii din Nord; dar apoi trebuia să prindă momentul potrivit ca să transforme jumătatea de hotărâre într-una întreagă. Și nu trebuia să îi urmărească, să îi supravegheze. Nu furau decât rar și niciodată ceva de valoare. Dacă la el s-ar fi găsit așa ceva.

Manuel se întoarse și se uită fix la cutia de carton deschisă. O va pune în față, lângă celelalte plăci care, împodobite cu ornamente maure și totuși arse undeva în Extremul Orient, având pe dedesubt lipit un strat de pâslă, trebuiau să servească cumpărătorilor ca suport pentru diferite vase. Dacă cineva l-ar fi întrebat de ce asta arăta atât de jalnic, atât de tocită și de ciobită , el ar fi putut să spună că tocmai în asta constă valoarea ei: numai ea este autentică, veche, dar cât de veche nu se mai poate stabili exact.

Inima îi bătu mai tare. N-ar fi fost o minciună, gândi Manuel. Și de ce să le spun mai multe? Oricum, le-ar lua drept superstiții, poate că așa și sunt. Aș scăpa de ea și pentru cumpărător ar fi un adevărat chilipir. Dacă mă gândesc, e de fapt singurul lucru ce merită să-l ia de la

mine, dar scoaterea peste graniță, firește, este ilegală.

Luă cutia și o duse în față. Un puști îi întinse cu o mână o pasăre de pluș cu gâtul și picioarele din spirale de sârmă și cu cealaltă o bancnotă mică. Manuel zâmbi, căută niște mărunțiș pentru rest și mângâie băiatul pe cap. Știa că oamenii din Nord apreciau amabilitatea lui față de copii și de ce să nu le dea ceea ce așteptau. Atunci mai cumpărau din nou, cu plăcere.

— *Hola, chico*! spuse Manuel. Copilul își feri capul, alergă la mamă-sa și se lipi de picioarele ei. Chiar pe drumul până la hotel capul și picioarele păsării se vor desprinde de pe sârmele lor – pe bani puțini doar o scurtă bucurie.

— Și pe asta te rog, spuse un bărbat aducând o carafă. Cât costă?

Manuel așeză cutia de carton cu descoperirea lui printre celelalte plăci și făcu socoteala. De ce tot se mai temea să o atingă? Cine ar crede că s-ar putea întâmpla ceea ce îi povestise tatăl lui, și tatăl acestuia înaintea lui și așa, la nesfârșit, tot mai demult? Oamenii nu dispăreau, indiferent despre ceea ce povesteau cei mai bătrâni dintre negustori, dar niciodată în gura mare. Pe atunci crezuse asta, pentru că era copil; și credința copilului, își explicase el de mii de ori, chiar și mai târziu, nu e ușor de zdruncinat, indiferent ce spune despre asta rațiunea. Nu s-a mai întâmplat de multă vreme. Dacă s-o fi întâmplat vreodată.

Dar nu se poate ști niciodată, gândi Manuel și își făcu cruce în grabă. Până la urmă totul ar fi posibil, dacă povestea era transmisă de atâtea generații în Alcaiceria. Dacă nimeni nu a dovedit niciodată contrariul. Dacă ușa încă mai era deschisă.

Cine știe ce cumpărător va da curând de chilipir. Nimeni nu putea să bănuiască, în ce constă cu adevărat.

2.

Micul dejun, bineînțeles, era mizerabil.

— Păi chiar așa? spuse Serghei holbându-se în paharul cu cafea cu lapte străvezie. Pentru asta au săpat bătrânii mei în mină! Îmi închipui că există un bufet cu gustări de dimineață? Că acum am ajuns și eu într-un hotel.

— Acesta este un *hostal, chico,* spuse doamna Hilbert. Dar mai central nu se poate, cred că ai observat asta ieri, la plimbarea noastră de orientare. Ți-ar fi plăcut mai mult să luăm o gustare de lux și pentru asta să facem până în oraș o oră cu autobuzul și tramvaiul?

— Serghei vrea poziție centrală și gustare de lux! spuse Kadir. Împreună cu Tukan ședea față în față cu Serghei și Boston, la o masă cu placă de resopal. Ieri, în camera de patru paturi, niciunul nu făcuse gură când Boston, fără să întrebe, își așezase încetișor geanta de voiaj pe ultimul pat liber. Dar, firește, niciunul nu se entuziasmase.

— Mi se pare cool că toate prăvăliile sunt după colț.

— Tipic, spuse doamna Hilbert. Dar despre catedrală n-ai vrea să scapi măcar un cuvințel mai amabil?

— Uuaah! gemu Kadir scuturându-se. Dar se vedea că este extrem de mulțumit. Toți arătau extrem de mulțumiți, gândi Boston, chiar și Serghei. Ca și cum micul dejun n-ar mai fi avut nicio importanță. Soarele strălucea, *hostalul* se afla în centrul orașului, pe Gran Via, și că era cam dărăpănat și poate nu chiar deosebit de curat, nu deranja pe nimeni în realitate. Cu toate că, firește, se văicăriseră și înjuraseră, într-o excursie școlară trebuiau să facă ce trebuia să se facă. Magazinele

erau doar la o aruncătură de băț, ca și catedrala, Albaicinul și Alcaiceria; și, la două aruncături de băț, invizibilă din apropiere, mult deasupra lor, chiar și Alhambra. Ceea ce firește nu mai interesa pe nimeni, după ce aflaseră unde se găseau prăvăliile.

Doamna Hilbert, împreună cu trei dintre elevii din ciclul superior care repetau călătoria și se declarau foarte plictisiți, de parcă s-ar fi născut în Granada, le arătaseră ieri împrejurimile.

— Ca să nu se rătăcească niciunul dintre voi, când aveți timp liber, spusese doamna Hilbert. Sigur că vreți să mai aveți și timp liber.

— Ura! strigase Serghei.

— Întotdeauna numai el! spusese Boston, probabil nu prea tare, dar suficient ca Tukan să-i dea prietenește un pumn în coaste.

Dar, firește, o călătorie în Spania nu putea începe imediat cu timp liber.

— Așa că în dimineața asta se va merge imediat la Alhambra, spuse doamna Hilbert.

— Nuuu! gemu unul din a zecea. Nu imediat, se poate? Mă gândesc să mergem o dată și la mare?

Două fete cu păr lung, proaspăt spălat și încă incomplet uscat cu fönul, intrară în sala micului dejun și căutară locuri libere. Cel puțin fețele le aveau gata fardate.

— *O dată și la mare mai înseamnă și la mare odată*, spuse doamna Hilbert. Și odată nu înseamnă chiar în prima zi. Astăzi avem bilete pentru Alhambra, le-am comandat online de trei luni. Doar nu vă închipuiți că altfel am putea intra acolo așa ușor.

— Pe cine deranjează asta? șopti Tukan și Boston râse mai tare decât ar fi fost necesar.

— Exact! spuse el, cu toate că doamna Hilbert se uita spre ei. Era aproape sigur că ea știe cât de mult îl bucură această vizită, fiind probabil singurul interesat, sau

poate împreună cu câțiva din ciclul superior, sau chiar dintr-a zecea.

— Boston! spuse doamna Hilbert. Ce este?

— Nimic, totul e okay, spuse Boston silindu-se să-i zâmbească. Doamna Hilbert oftă clătinând din cap. Nimeni nu-l înghionti în coaste în semn de aprobare, totuși Boston știa că își mai câștigase încă o bucățică de loc la masa asta și în camera cu patru paturi.

— Ne întâlnim peste douăzeci de minute, în fața casei de bilete, spuse doamna Hilbert. Urcăm pe jos.

Gemetele erau exact atât de puternice cât trebuiau să fie față de această afirmație. Boston citea pe fețele tuturor cât de bucuroși erau că se află aici.

al-Andalus, aprilie 1492

Regina privea însorita Curte a Leilor, în a cărei fântână albă apa țâșnea clipocind ușor: vertical, în mijlocul bazinului și în curbe grațioase din gurile celor doisprezece lei ale căror spinări purtau cupa fântânii. Chiar și acum, tot îi mai venea greu să creadă că toată frumusețea asta îi aparține numai ei. Îi mulțumea Domnului în fiecare zi.

— Dar dacă îi lăsați nepedepsiți, spuse Marele Inchizitor. Umbra lui cădea lungă și îngustă pe pietrele grele ale curții. Atunci vă vor batjocori. Pe ascuns, în fața infamelor altare ale necredinței lor. Nu am dovedit noi în alte orașe ale imperiului Vostru, în Burgos, în Toledo, în Cordoba și Cadix că numai prin moarte...

Moarte, tot mereu moarte. Ruguri, condamnați în *sanbenito*, cămașa de penitent pictată cu semnul satanei, răcnind, contorsionându-se, apoi liniște, numai trosnetele focului.

Ea era puternică. Născuse șase copii și, împreună cu Ferdinand al ei, unise două regate. Când o bătălie era

fără speranță, ea alerga călare pe armăsar la locul luptei, ca să-și încurajeze soldații. Granada ar fi rămas mereu în mâinile necredincioșilor dacă nu s-ar fi dus în taberele de campanie, dacă nu ar fi poruncit să se construiască Santa Fé, orașul în forma Sfintei Cruci, pe Vega, în raza vizuală a Alhambrei. Ea lua hotărâri atunci când trebuiau luate, nu era o femeie șovăitoare.

Numai când se puneau întrebări privind credința devenea mică și umilă și ezita. Nimic nu era mai greu decât să cunoască voința Domnului, care nu se milostivise niciodată să-i vorbească. El își exprima dorința numai prin gurile preasfinților săi preoți și cine putea să-i spună dacă slujitorii ei înțelegeau întotdeauna corect dorințele Lui? Unde era dovada că toate morțile acestea, din toată împărăția ei, toate aceste îngrozitoare morți prin foc, morți pentru ispășire, erau într-adevăr voința Domnului?

— V-am împlinit dorința și am semnat Edictul evreiesc, spuse Isabella. Nu este de ajuns? Nu am putea să așteptăm până expiră termenul pe care l-am acordat?

— Domnul V-a ales, dintre toți cârmuitorii, să înălțați stindardul singurei credințe adevărate deasupra țărilor Castiliei și Aragonului, spuse Torquemada. V-ar fi îngăduit El victorie după victorie împotriva necredincioșilor, succes după succes, dacă nu ar fi fost voința Lui ca Voi să întemeiați în țara asta împărăția Lui catolică pe pământ, fiica mea? Și atunci, nu se cuvine, în primul rând, să fie pedepsiți ereticii, pentru păcatele lor?

— Domnul nostru a predicat iertarea, murmură Isabella. Totul ar fi fost mai simplu dacă Domnul și-ar fi anunțat limpede fiecărui om voința Lui, și ei, se înțelege. Dar Lui i-a plăcut să lase lucrurile nelămurite. "Iubește-ți aproapele!" L-a trimis să predice pe Fiul său. "Iubiți-i chiar și pe dușmanii voștri!". Dar preoții Lui vorbeau o altă limbă și oare nu studiaseră ei Sfânta

Scriptură și nu erau ei atât de mulți?

— Domnul este iertare! strigă pătimaș Torquemada. Chiar și pe necredincioși îi iartă dacă se convertesc și fac penitență! Dar aceștia, despre care vorbesc, ne-au înșelat nu numai pe noi, fiica mea, pentru că într-adevăr, așa cum ne-a predicat Domnul Isus Cristos, noi trebuie să iertăm greșiților noștri. Ei L-au înșelat pe Domnul însuși, nu au alt țel mai puțin însemnat decât să distrugă Sfânta Mamă Biserica! Atunci la ce oare, fiica mea, ar mai folosi toate izbânzile Voastre împotriva necredincioșilor, dacă acum vreți să îngăduiți, sub ochii Voștri, să recucerească țara pentru idolii lor mincinoși?

— Însă porunca a cincea nu spune oare: "Să nu ucizi!"? întrebă Isabella. Ceea ce o tulbura era, acum și întotdeauna, că toate erau atât de contradictorii. Atât de ușor puteai să înțelegi greșit, atât de ușor puteai să păcătuiești, fără să vrei. Și nu stă această poruncă deasupra celorlalte?

Episcopul zâmbi.

— Deasupra tuturor celorlalte, fiica mea, stă porunca întâia : "*Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău*". Și încă: " *Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine*". Nu ai văzut chiar tu că binecuvântarea Domnului se coboară asupra bătăliilor noastre dacă luptăm pentru gloria Lui? Dacă moartea este necesară pentru a aduce necredincioșii la credința noastră sfântă și pentru a-i pedepsi pe cei îndărătnici, nu cere El atunci copiilor săi să dea uitării cea de a cincea poruncă pentru acest sfârșit în dureri?

Isabella tăcu. Să smulgă Granada din mâinile necredincioșilor fusese tot atât de necesar precum odinioară cruciadele în țara Sfântă, de asta nu se îndoia. Dar toate acestea pe care i le cerea acum inchizitorul ...

— Și nu stă porunca de a-L slăvi pe Dumnezeu tocmai de aceea pe primul loc, pentru că a o urma este cea mai nobilă obligație a oricărui creștin, astfel că toate

celelalte porunci, oricât de sfinte ar fi, trebuie să se retragă în urma ei?

Isabella încuviință din cap obosită.

— Vreau să mă gândesc la asta, spuse ea. Însemna că întrevederea a luat sfârșit. Torquemada înțelese și se înclină. La ușă se întoarse încă o dată.

— Nu șovăiți prea mult, Maiestate, spuse el și vocea lui se asprise iar. Dacă șovăiți prea mult, s-ar putea să fie prea târziu. Azi este joi. Chiar mâine-seară puteți avea dovada pe care ați cerut-o. Lăudat fie numele Domnului."

— Lăudat este numele Domnului, spuse Isabella.

Insistă atât de mult pentru că este foarte bătrân, își spuse ea. Poate că se teme că Domnul nu-i mai acordă mulți ani pe acest pământ și vrea să-și îndeplinească misiunea mai repede.

Șaptezeci și doi de ani, nu mai cunoștea pe nimeni altul care să fie atât de bătrân ca Marele Inchizitor. Chiar faptul că Dumnezeu i-a dăruit atât de mulți ani dovedea că El vedea în Torquemada unealta Sa, oricât de groaznic ar fi putut să pară ceea ce El cerea.

Isabella închise ochii.

Granada în aprilie, prezent

Era un sentiment plăcut să poți trece pur și simplu pe lângă cozile nesfârșite ale vizitatorilor care, struniți de paznici, așteptau în fața ghișeelor Alhambrei, sus, pe deal.

Tukan scoase o pălărie invizibilă și o flutură în semn de salut.

— O zi bună și pentru voi, oameni buni! spuse el. Măi să fie, ăștia stau ore întregi aici numai ca să se holbeze la câteva pietre vechi!

Nu se putea decide dacă turiștii îl înțeleg. Boston recunoscu diferite limbi, engleza, franceza, germana, și

alte limbi pe care nu le mai auzise niciodată și, în orice caz, nu le înțelegea. Daneză poate, olandeză sau suedeză. Japoneză, cu siguranță.

Și toți acești oameni erau dispuși să aștepte ore întregi. Toți voiau să vadă Alhambra, palatul maur de deasupra orașului. Era ciudat că exista un palat arab, aici în mijlocul Europei. El auzise când un elev din cursul superior ținuse un referat despre asta la lecțiile, Powerpoint cu Beamer, pentru pregătirea călătoriei. Totuși niciun om nu-și putea închipui cu adevărat că mai înainte aici stăpâniseră arabii, șapte sute de ani. Maurii, musulmani, care clădiseră un oraș plin de moschei. Dintre turiștii de pe litoral, numai la o oră distanță, cu siguranță că nu știau asta nici măcar jumătate.

— Rămâneți împreună! strigă doamna Hilbert. Stagiarul de spaniolă cel timid își flutura brațele fără multă speranță, de parcă ar fi vrut să arate că avea rost să fie luat și el.

— Fără mine nu intrați, domnilor!

— După asta ne ducem din nou jos! spuse Serghei făcându-i cu ochiul lui Tukan. Să bem câte o *cerveza* mică. Vii si tu?

Tocmai atunci controlorul de la intrare le făcu semn să treacă.

— Mișto, spuse Kadir și făcu o piruetă. Pentru asta îmi tocesc eu tălpile!

Dar Boston nu mai asculta. Cireși pe ambele părți ale drumului îngust, atât de înalți încât nu lăsau soarele să ajungă niciodată până la pavajul alcătuit artistic din pietre albe și negre, parcă abia atunci montate.

Boston se întrebă dacă erau realmente vechi. Originale. Pur și simplu, dacă puteau face așa ceva, cu mai mult de cinci sute de ani în urmă. Și cum reușiseră să găsească atât de multe pietre la fel de mari? Le șlefuiseră, sau cum făcuseră?

— Hei, n-auzi! spuse Tukan. Ai ceva de băut, vrea să știe Kadir!

Boston bägă mâna în rucsacul lui, în care se afla mobilul, lângă portmoneu. Noaptea trecută îl încărcase, era o adevărată minune că dormitoarele din hostal aveau o priză.

— Nuuu, din păcate.

— Măi, mor de sete! spuse Kadir. Naspa!

— Rămâneți împreună! strigă doamna Hilbert. Robert, numără tu! Așa, iată că am ajuns la primul nostru obiectiv. Generalife a fost reședința de vară a domnitorilor mauri...

De ce vor mai fi avut nevoie de încă o reședință de vară, gândi Boston. Sub ei, pe coasta colinei, ascunse printre pomi, se găseau clădirile Alhambrei. Turnuri cu ambrazuri, turnuri cu acoperișuri grațioase, ziduri de palat. Cele de dincolo nu le fuseseră suficiente?

— ...cele mai frumoase grădini din lume; spuse doamna Hilbert. Observați cât de multă apă este peste tot. Au fost nevoiți să o aducă cu trudă, din Sierra Nevada, printr-un mare apeduct. Sylvia? Ce este un apeduct?

— Ce? spuse Sylvia ridicând speriată ochii de pe telefonul mobil. Răsucea în gură o gumă de mestecat. Nu v-am înțeles.

—Ai face bine să mă înțelegi, măcar de acum înainte, spuse doamna Hilbert. Îți mai pun aceeași întrebare diseară, încă o dată; dacă e nevoie, după masă stai în cameră cu ghidul și tocești un pic, ca să te alegi într-adevăr cu ceva din călătoria noastră. Ce este un apeduct?

Boston își apăsă cu putere brațele de coaste. Să nu strice acum totul cu ceilalți din cameră. Unul din cursul superior explică instalațiile de apă maure, pe tonul plictisit cu care poți vorbi când ești în cursul superior și mai explică imediat, în plus, tot sistemul de conducte și bazine subterane de pe colina Alhambrei. Și asta era

permis, fără să devii penibil, dacă erai în cursul superior. Să știi. Și să comunici.

— Și de aceea este patio-ul de la Acequia... spuse doamna Hilbert. Ea fusese atât de des aici, probabil că știa totul pe de rost. Plăci roșii lângă un bazin dreptunghiular, lung și îngust, adâncit în pământ. Un număr nesfârșit de fântâni de-a lungul lui, pe stânga și pe dreapta, ale căror jeturi de apă, compuse parcă din mii de picături distincte, se înălțau în arce de aceeași mărime, până când, deasupra mijlocului bazinului, înainte de a ajunge în cădere la suprafața apei, aproape că se atingeau. Lângă zid, tufe de bougainvillea de un violet-închis, al căror nume Boston îl cunoștea numai pentru că mama lui încerca din nou, în fiecare vară, să mențină cu sila în viață o plantă cu aspect bolnăvicios.

— ...încă un tur! spuse doamna Hilbert. Nu ne mai întoarcem aici și în timpul vostru liber cu siguranță că nu veți mai urca până aici. Apoi jos, la Alhambra.

Boston încercă să-și imprime imaginea în minte. El i-ar povesti mamei sale despre bougainvillea, asta ar interesa-o cel mai mult. Ea îi spusese să observe totul cu atenție, ca să-i poată descrie foarte exact ce a văzut. La noi nu le merge deloc bine acestor bougibelele, ar spune el. Nici nu-ți poți imagina cât de uriașe sunt acolo. Și cum înfloresc.

Porni în trap ușor. Ceilalți dispăreau deja pe scară, doar trei elevi din cursul superior rămăseseră în urmă, ca și el; bănuia însă că într-adevăr voiau să facă doar o vizită în liniște.

— Ce vrei? îl întrebă unul, nepoliticos.

Boston clătină repede din cap și trecu pe lângă ei. Dacă ar fi avut o cameră, ar fi putut desigur să filmeze totul, ca să aibă ce arăta acasă. Dar poate că nici atunci nu ar fi făcut-o. În niciun caz, dacă toți ceilalți ar fi stat în jur, zgâindu-se la el.

al -Andalus, aprilie 1492

După plecarea lui Torquemada, Isabella ieși afară, în curte. Razele soarelui care apunea nu mai luminau decât fațada dinspre răsărit, arcadele cu coloane duble, arabescurile de deasupra arcelor luau o culoare roșiatică. O ultimă strălucire în așteptarea întunericului: Kala al-Hamra, cetatea roșie. Ea nu mai vorbea decât puțin arăbește, de mult nu mai era necesar.

În spatele ei se afla sala celor două surori, în umbră. Tavanul în formă de stea, nenumăratele stalactite împodobite cu aur și lapislazuli: de ce crease Domnul atât de multă frumusețe tocmai cu mâinile necredincioșilor? Își pusese mereu întrebarea asta când admirase eleganța moscheilor, finețea lor, pietrele asemenea dantelelor brodate, chiar și palatele, pe care, mai târziu domnitorii creștini, în țările lor Castilia și Aragon, ceruseră să fie construite după modelul reședințelor domnești ale maurilor, de către meseriași mauri.

De ce lăsa Domnul să ia ființă atâtea minunății din mâinile necredincioșilor dacă El cerea în același timp ca ei înșiși să fie nimiciți?

Sau convertiți, gândi Isabella. Poate că mai degrabă asta și nimic altceva nu cere Torquemada. Convertiți. Dar ei sunt nesfârșit de încăpățânați, maurii și evreii, se prefac, când le cerem, că au primit credința noastră adevărată, se duc la slujbe, sărbătoresc cina cea de taină și cad în genunchi în fața crucii; se roagă Sfintei Fecioare, însă în spatele ușilor închise ale caselor lor batjocoresc Sfânta Biserică, îl batjocoresc pe Domnul, îndeplinind mai departe riturile lor păgâne. O fac pretutindeni în Spania, evreii *conversos* și musulmanii *moriscos*, de ce ar fi altfel aici, în Granada? Și eu, care știu asta, nu pot răbda, altminteri aș fi vinovată ca și ei, chiar mai vinovată, pentru că eu știu, altfel decât ei, încă de când eram copil, care este singura credință adevărată.

Torquemada are dreptate. Domnul m-a ales să aduc credința noastră catolică adevărată și celor fără Dumnezeu. Sacrificiile trebuie făcute.

Îngenunche. Rochia țeapănă, din tafta de mătase maură, cu broderii de Almeria, foșni. "Sfântă Fecioară Maria, Maica Domnului", se rugă Isabella. Ea domnea peste Castilia; împreună cu soțul ei Ferdinand, domnitor al Aragonului, smulsese necredincioșilor ultimul lor bastion. Frumoasa Granada, floarea Sierrei, era, în sfârșit, după secole, din nou în mâna celor drept-credincioși. Dar soțul ei se îmbufna dacă voia să-i vorbească despre îndoielile ei, despre izgonirea, torturarea și moartea celor încăpățânați, despre teama ei de a nu înțelege greșit voința Domnului.

— Noi am învins, Malaga și Almeria ne aparțin, acum și Granada, nu suntem mai bogați ca oricând? spunea el.

De la început numai acesta îi fusese scopul și ea se temea uneori pentru sufletul lui nemuritor.

— Nu este asta chiar și pentru tine, porumbița mea evlavioasă, o dovadă suficientă a voinței Domnului?

Nu spunea asta în gura mare, dar niciodată în public. Apoi cădea în genunchi, ca și ea.

Ca să scape de îndoieli, ca să capete limpezime asupra celor ce îi cerea Domnul, nu avea alți sfătuitori decât preoții ei.

— Sfântă Fecioară Maria, Maica Domnului, șoptea Isabella. Îndură-te de mine.

Chiar mâine vor vedea de pe colina Alhambrei deasupra căror acoperișuri din *juderia* se ridică fumul și deasupra cărora cerul rămâne limpede.

— Roagă-Te pentru mine.

Ani întregi luptase să ajungă regină. Nu bănuise niciodată ce va cere de la ea acest serviciu.

— Îndură-Te de mine.

3.

Granada în aprilie, prezent

Doamna Hilbert a observat că ghidul ei de călătorie dispăruse, în Sala Audiențelor, (în spaniolă se numește *sala de los embajadores*), când a vrut să explice grupului friza de pe perete.

— Sus mai era încă în poșetă! spuse ea aplecându-se asupra sacoșei pe care o purtase tot timpul pe umăr. Deschisă. În Spania. Probabil că lua drept prejudecăți zvonurile despre hoții de buzunare.

Se auzi zornăind legătura de chei, apoi scoase, pe rând, tocul ochelarilor, un portmoneu mare și o cutiuță cu bomboane de mentă pentru respirație. Capul aproape că îi dispăruse în adâncul sacoșei.

— Imposibil! Unde l-am lăsat?

Boston văzu cum Tukan îl înghionti pe Serghei și ridică în sus amândouă degetele mari. Dar dacă doamna Hilbert fusese deja de o sută de ori aici, oricum știa aproape totul pe dinafară, și cei doi cu siguranță că se bucuraseră prea devreme.

— Robert, nu ai și tu unul la tine?

Stagiarul de spaniolă cel timid clătină speriat din cap. Nici măcar pentru asta nu era util.

Doamna Hilbert oftă.

— Okay, atunci fără. Uitați-vă totuși la pereți. Ce puteți vedea aici?

Sylvia oftă și ea încercând să frece cu salivă pe buricul arătătorului o pată de înghețată de pe fusta mini. Yesim bătea cu degetul gros al mâinii drepte, cu o viteză nebunească, un mesaj pe telefonul mobil, de parcă nici n-ar fi existat tarife pentru străinătate. O fată din a zecea

șușotea cu un băiat din a douăsprezecea, aruncându-și tot timpul peste umăr părul blond.

— Așadar? întrebă doamna Hilbert. Nimic? Nu vedeți nimic?

— Parcă sunt traforate în piatră, spuse prompt o fată din a zecea. Nimeni nu tropăi ironic, nici nu strigă bravo. Toți auziseră din tonul doamnei Hilbert că buna dispoziție coborâse sub punctul zero.

— Minunat! spuse doamna Hilbert. Mulțumesc, Elvira. Se poate ceva mai precis? Niciunul nu a ascultat când Erkhan a ținut referatul pentru voi?

Erkhan ridică degetul, dar între timp doamna Hilbert nu mai era mulțumită.

— Tukan? întrebă ea. "Kadir? Ümüt?"

— De ce tocmai noi, mă rog? spuse Tukan. De ce ne aveți din nou pe noi în vizor?

— Nu te-ai dus tu în weekend la Școala de Coran, n-am auzit eu asta? spuse doamna Hilbert. Deci probabil că ne poți citi ce scrie pe perete în arabă? Nu este totuși din Coran? Deci nu poți?

— Păi... mormăi Tukan.

— *Numai Dumezeu este învingător,* spuse Erkhan arătând spre friză. *Mereu, peste tot. Nu există alt învingător în afară de Allah.*

— Chiar așa, spuse doamna Hilbert. Tukan, mai bine du-te și joacă fotbal, dacă de tine oricum nu se prinde nimic. Ieși în patio fără să mai vadă dacă o urmează cineva.

— Măi-măi, repetă Tukan. Arăta de parcă i-ar fi fost penibil.

— Are ceva contra noastră? întrebă Kadir. Are ceva contra noastră!

— Ei, pe naiba, are ceva contra numai fiindcă nimeni nu-i atent! spuse Serghei. E amărâtă că cineva i-a manglit cartea. D-aia e așa de acră.

— Nu fură nimeni un ghid din geantă dar lasă banii înăuntru, spuse Tukan. E complet ilogic. A uitat-o undeva.

Îmbătrânește și se uituceste, asta-i tot.

Cele trei fete, din a noua, se postaseră în fața unui perete și fotografiau. Fotografiile de grup probabil că nu erau penibile.

Cel puțin cu mobilul, gândi Boston. Păcat că acolo, la flori, nu mi-a dat prin cap. Ies niște poze nasoale, dar mai bine decât nimic.

— Vă așezați în fața ușii? întrebă el. Serghei mișca două degete în spatele capului lui Kadir, ca și cum acesta ar fi avut urechi de iepure. Tukan își băgă degetele groase în colțurile gurii și trase de ea, lățind-o până la urechi. Se mai uita și cruciș.

Apoi scoase degetele obosit.

— Gata, ajunge! spuse el. Nu pot să fac asta mai mult timp!

Boston râdea.

— Mișto fotografie, spuse el. Acum erau oarecum oamenii lui.

al -Andalus, aprilie 1492

"Porumbița mea!" spuse Ferdinand. Se apropie de regină din spate și o prinse cu două degete de ceafă. Cu degetul gros o mângâie ușor în sus și în jos până ce, sub atingere, puful fin se ridică. Când îi mai suflă și o sărutare peste păr, ea nici măcar nu simți. El tocmai fusese din nou la alta, ea știa întotdeauna, dar asta nu o deranja. Cât timp el se prefăcea că nu s-a întâmplat nimic și ea că nu știe nimic, n-avea importanță. N-avea decât să-și caute amantele unde îi plăcea. Cât timp proceda discret și nu se făcea de râs.

În dragostea lor nestrămutată nu se schimba nimic, știa și ea, știa și el. Legătura dintre ei era atât de puternică, indestructibilă, pentru că împărțeau un vis comun: Spania. O împărăție catolică unită, cuprinzând toate

regiunile, un regat spre gloria Domnului.

— După cum aud, tot nu l-ai dat încă dracului pe șarlatanul acela.

— Te gândești la genovez? întrebă Isabella. Îi îndepărtă mâna de pe ceafă și își roti o dată capul. Parcă ne-am înțeles că vrem să încercăm cu el!

Ferdinand se așeză în fața ei pe un scaun, la pernele de pardoseală maure renunțase imediat după cucerire. Zâmbetul lui Ferdinand îi mai plăcea încă Isabellei, chiar dacă era ironic, ca acum.

— Știi că, de la început, nu mi-a picat bine, spuse el. Brusc, vocea lui sună serios. Ea îl iubea și mai mult așa. Când i-am dat speranțe acestui Colón, în ianuarie, nu cumva era încă beția victoriei, dragă Isabella, bucuria noastră că am cucerit ultimul bastion maur, cea care ne-a îmbătat și ne-a făcut să ne încredem în planurile lui nebunești? Deși comisia ne reproșase de două ori că planurile lui sunt condamnate eșecului? Comisia asta, porumbița mea, pe care tu însăți, nu-i așa, ai numit-o și a cărei sentințe deci voiai să o respecți.

Isabella încuviință din cap. Între timp se întreba ea însăși de ce nu putea să renunțe la negocierile cu acest Colón. Era un lăudăros, se dovedise de mult că poveștile pe care le tot turuia despre călătoriile lui, erau născocite și mincinoase. Și totuși el avea ceva, un nu știu ce...

— Nu uita că ne promite toate bogățiile din Cathais și din legendarul Cipangu, spuse ea. Nu ești tu cel ce se plânge mereu că aurul nostru nu este suficient pentru planurile noastre? Dacă el găsește calea spre India...

— Calea spre India nu mai trebuie s-o găsim, spuse Ferdinand supărat. O cunoaștem de mult și negustorii noștri călătoresc pe ea de secole. Calea spre India trece peste Marea Mediterană.

— Îl uiți pe sultanul otomanilor, spuse Isabella. Uiți că vremurile s-au schimbat. Că este tot mai greu să călă-

torești prin Imperiul Otoman. Și că imperiul lor crește tot mai mult.

Ferdinand sări în picioare.

— Atunci tocmai acolo trebuie...! strigă el. Umblă în sus și în jos. Ascultă-mă Isabella. Nu am încredere în acest Colón. Cei mai înțelepți matematicieni ai țării noastre au dovedit că ar trebui să călătorească pe mare, cel puțin trei ani, ca să ajungă pe drumul pe care îl propune. Toate calculele lui sunt greșite. În India cea mare nu se poate ajunge într-o viață de om, călătorind spre apus! Între aici și India, pe acest drum, se află numai oceanul imens, echipajele vor flămânzi pe drum, vor muri de scorbut, vor muri de sete, în primul rând! Asta mai trebuie să înțelegi!

Isabella încuviință din cap.

— Mă gândesc numai, spuse ea, că miza nu e mare. Numai două milioane de *maravedis*, numai 5000 de galbeni, ca să-i armăm corăbiile! Dacă îi pierdem, nu-i prea rău. În alte întreprinderi am pierdut chiar mai mult. Dar dacă ar avea dreptate, Ferdinand, gândește-te la tot aurul, gândește-te la sufletele tuturor necredincioșilor din țările de peste ocean, pe care i-am putea salva! Pe care trebuie să îi salvăm, Ferdinand, nu este misiunea noastră sfântă să-i convertim pe toți la credință?

— Asta putem s-o facem și luând drumul spre India prin Orient, dacă sufletele lor sunt atât de importante pentru tine, spuse Ferdinand impacientat. Convertire la răsărit, convertire la apus, care este deosebirea? Ceea ce m-ar putea convinge sunt numai comorile acestor țări, numai comorile pe care, dacă el ar avea dreptate, le-am putea cuceri fără luptă cu musulmanii din Orient. Dar de ce trebuie să se întâmple asta tocmai acum, porumbița mea? Nu vom avea din nou, oricum, aur din belșug?

Isabella se uită la el pe tăcute. Poate că nu voia să înțe-

leagă ce gândește.

— Când va expira termenul, spuse Ferdinand, toți evreii îndărătnici din Granada vor trebui să părăsească țara și să ne lase aici averile lor și atunci, prea scumpa mea soție, vom putea să umplem încăperea asta cu galbeni, până sus. Și conștiința mea îmi mai spune că, poate, după aceea, nu vom proceda altfel nici cu maurii. De comorile din Cathais și Cipangu, porumbița mea, atunci nu vom mai avea nevoie.

— Nu am încuviințat încă să ne purtăm atât de îngrozitor cu ei! șopti Isabella. Nu vreau aurul lor! Vreau sufletele lor.

Ferdinand zâmbi.

— Acestea, în general, sunt mai greu de căpătat, spuse el. Mă tem că va trebui să te mulțumești cu aurul lor.

Granada în aprilie, prezent

Chiar și fără ghid, au mai rămas aproape două ore pe colină, apoi doamna Hilbert le-a dat liber până la cină.

— Și dacă între timp mai vreți, mâncați câte ceva! strigase ea, dar nimeni nu o mai ascultase.

— Burger? întrebase Serghei. Intre timp li se alăturaseră două fete din a noua, de fapt era comic. Big Mac? Nu-i deloc departe de hotel.

— De-aia am ajuns în Spania, ca să halesc burger? spusese Kadir dar, bineînțeles, veni și el. Boston mergea undeva la mijloc. Se simțea, pur și simplu, bine.

Coada din local era nesfârșită și de îndată ce se eliberă o masă cele două fete se așezară ca să o ocupe.

— Pentru mine numai salată! strigă Sylvia, de la capătul opus al sălii. Ați auzit? Și dressingul ăla roz!

Boston făcu trei curse, ca să care totul la masă. Trei scaune erau în mod evident insuficiente pentru șase inși, dar Sylvia și Yesim se înghesuiră pe același scaun și

Serghei cu Tukan la fel, iar pentru Boston nu conta dacă mănâncă în picioare. Ăsta era avantajul burgerilor.

— Exact același gust ca și acasă, spuse Sylvia și își linse vârful degetelor după ce dusese cu grație la gură ultima foaie de salată . Scotoci în gentuța împodobită cu paiete. Aici.

Nu căutase batiste ca să-și șteargă degetele, ar fi fost un gest ciudat. Pe toate tăvile, pe lângă tacâmurile de plastic și punguțele cu ketchup în ambalaj etanș de plastic, erau stivuite șervețelele. La mijloc, printre ele, trânti ghidul de călătorie.

— Și pe ăsta? spuse Tukan privind-o fix. De unde-l ai?

Sylvia zâmbi și își scoase din geantă o oglindă pliantă. Apoi începu să-și încondeieze ochii cu fard proaspăt.

— Doar nu-ți închipui serios că o să stau astă-seară să citesc ghidul! spuse ea. În timp ce voi toți veți fi pe pistă! Ce, sunt tâmpită?

— Ăsta e furt, la fix ! spuse Kadir. Boston nu putea să spună dacă suna a admirație sau a frică. I l-ai șterpelit!

Sylvia înclină puțin capul și se șterse cu un deget în jurul ochiului.

— Atunci bagă-l la loc și dă-i-l înapoi acasă; spuse ea. Șoricelule! Fii așa drăguț. E aici, pe masă.

— Ce-s tâmpit, se răsti Kadir. Câțiva turiști se întoarseră spre el.

— Dacă i-l dați înapoi, o să întrebe imediat de unde îl aveți, spuse Tukan. Nu poți să le potrivești pe toate, asta este.

— Yesim? spuse Tukan. I-l dai tu înapoi? Hilbert n-o să creadă în niciun caz că tu i l-ai manglit. Spui că l-ai găsit aici, în cetate, pe jos. I-a căzut din geantă. La început nu ți-a dat prin cap că l-a pierdut ea. Abia acum ți-a venit ideea.

Yesim se bătu pe frunte.

— Nuuu, spuse ea.

Tukan oftă.

— Cine mai vine cu noi la bazar? întrebă el.

Abia după ce toți se apropiaseră de ieșire, Boston bägă ghidul în rucsacul lui. De fapt nu dorise să ia decât o punguță cu ketchup, ar fi fost păcat să o lase acolo. Încă nu știa cum ar fi putut să i-l restituie doamnei Hilbert. Poate reușea, pur și simplu, să-l strecoare în camera ei, când ea nu era acolo. Sau pe locul ei, în sala de mese. Sau, și mai bine, pur și simplu, să-l lase pe o masă oarecare din sală.

al - Andalus, aprilie 1492

— Și poate că nici nu-i rușine? îngăimă soldatul. De-a curmezișul obrazului său se întindea o cicatrice, încă roșie, vor mai trece poate chiar mai mulți ani până să pălească, să bată mai puțin la ochi. Chiar și atunci, tot va rămâne însemnat.

Vorbea poticnit, din cauza rachiului. Se așezaseră în patio, lângă *sala de los embajadores,* în întuneric, de parcă ar fi avut ceva de păzit, liniștea domnea de mult în Granada. Totuși, în fața fiecărei porți erau postate santinele, nu complet înarmate, totuși cu halebarde, spade și lăncii. Alhambra fusese cucerită și ultimul emir plecase, cu toată trupa lui; undeva, în sălbăticiile munților Alpujarra. Maiestățile Lor Catolice îi cedaseră totuși un principat, o adevărată batjocură. Boabdil, ultimul domnitor al maurilor, nu va mai prezenta niciodată un pericol.

— Dacă așa le place Maiestăților Lor? spuse altul. Își desfășurase obielele și își răcorea picioarele în bazinul artezienei din mijlocul patio-ului.

— Nimeni n-o să se încumete să spună că regina n-ar fi foarte credincioasă! Dacă ea îngăduie asta, dacă tocmai în palatul ei...

Maiestățile Lor se retrăseseră demult la odihnă, în harem.

— Rușine! mormăi din nou soldatul cu cicatrice. *Wa-la ghaliba illa'llah!* Un verset din Coran, de o mie de ori, pe

pereții palatului nostru creștin! Pentru asta i-am izgonit pe necredincioși?

— Parcă ești în stare să numeri până la o mie! spuse al treilea și luă ulciorul. Pentru regina noastră! Pentru regele nostru! Pentru Spania unită, scăpată de musulmani și de evrei!

Al doilea soldat sovăi.

— Ce e, Pablo? întrebă al treilea. Tu nu?

Al doilea apucă ulciorul.

— Pentru Spania unită! spuse el și trase o înghițitură. Apoi își înmuie din nou picioarele în bazin.

Soldatul cu cicatrice se ridică greoi.

— *Wa-la ghaliba illa'llah*! bombăni el agitându-și lancea. Se împletici spre Sala Ambasadorilor. Și ce o să-i povestesc popii la următoarea spovedanie? Că am păzit versete păgâne! Am păzit versete din Coran! Am...

— Nu! strigă Pablo. Dar soldatul lovise deja în mijlocul benzii cu scriere cufică, lovea și iar lovea, ca ieșit din minți.

— Nu! strigă Pablo.

O placă se desprinse și căzu.

Acum sări în picioare și al treilea soldat. Îl prinse pe furibund din spate.

— Te-au părăsit toți sfinții! șuieră el. Ia uite ce-ai făcut! Ce o să spună Maiestățile Lor când vor descoperi stricăciunea, mâine-dimineață?

Soldatul cu cicatrice încercă să scape.

— Să cadă toate! Toate să cadă! răcni el. Nu era greu să-l oprească, băuse atât de mult rachiu și nu se mai putea ține aproape deloc pe picioare. Când s-a aplecat ca să-și vâre triumfător placa la cingătoare, aproape că s-a prăbușit.

— Ce se întâmplă aici? întrebă comandantul. Venise, pe tăcute, prin poarta de intrare de lângă Patio de las Arrayanes. Ținuta lui era corectă, ca întotdeauna. Cu mâna dreaptă pe mânerul spadei.

— Se pare că acest camarad a băut o înghițitură în plus, domnule comandant, spuse al treilea, cu umilință. Ar fi vrut să salute dar cel cu cicatricea încerca să scape și trebuia ținut.

— Voiam tocmai să-l ducem înapoi în tabără, dar, după cum vedeți, se zbate întruna.

Comandantul aruncă o privire prin patio. Liniște deplină.

— Nu e permis ca, în beția lui, să o trezească pe Maiestatea Sa. Știți bine că întotdeauna m-am purtat frumos cu voi, pentru că ați făcut fapte mari în lupta împotriva necredincioșilor și ați avut multe de îndurat. Dar dacă, în timp ce sunteți de gardă, se întâmplă să vă doboare rachiul...

El știa, desigur, că peste tot se bea. Cum ar fi putut soldatul să suporte zilele și săptămânile și lunile departe de soție și de copii, de satul lui, departe de părinți și de prieteni; și să facă zi de zi de gardă, iar orele libere să și le petreacă la jocul cu zaruri, care venea de la satana, și de aceea era interzis. Comandantul știa, firește, că trebuia să dea impresia că nu a văzut nimic, nu a auzit nimic, nu a știut nimic. Pentru ca, după aceea, din când în când, să dea un exemplu. Se întreba dacă acum nu venise momentul.

— Îl duc în tabără, domnule comandant, spuse al treilea soldat ținându-l cu putere pe bețiv. Garantez că nu se va mai întâmpla.

Prefer așa, gândi comandantul. Și oamenii mei știu asta.

Pablo veni desculț și salută. Apoi îl apucă pe camarad de partea cealaltă. Dacă comandantul ar descoperi placa la cingătoarea celui beat, cine știe cum l-ar mai pedepsi.

4.

— Din nou tot despre genovez? spuse Ferdinand și scuipă în curte sâmburele unei curmale. Picăturile de apă ale fântânilor sclipeau în toate culorile curcubeului.

Isabella încuviință din cap și îi întinse unui servitor scrisoarea împăturită.

— Nu ne dă pace, spuse ea. Colón acesta solicită audiență după audiență. De parcă nu am avea alte probleme mai urgente decât blestemata lui Indie! Pe lângă asta, are pretenții nemăsurate.

Următorul sâmbure nimeri în capul unui leu de la fântână. Ferdinand izbucni în râs.

— Păi, porumbița mea, lasă-l să se zbată. Tu ești regina.

De data asta sâmburele greși ținta și se scufundă fără zgomot în apa bazinului.

— Tu hotărăști, nu el. Nu mi-a plăcut cum s-a prezentat, încă de la început.

Făcu semn unui servitor si ceru să i se aducă a doua cupă de curmale.

— Dar de la prinț nimic? Când te-am văzut cu scrisoarea am crezut un moment că ar putea să fie un mesaj de la el! Ce mai face Johanna?

— Johanna mai este și fiica ta, spuse Isabella, dar Ferdinand respinse reproșul. Un tată nu trebuia să fie familiar cu fiicele sale. Era suficient dacă se preocupa de o căsătorie convenabilă.

— Tot se mai încăpățânează? întrebă Ferdinand. Are treisprezece ani. Ar trebui să înțeleagă că binele imperiului trebuie asigurat. Dacă nu înțelege asta de la sine, atunci....

Isabella se ridică de pe scaun și se așează lângă el. Îl

mângâie pe Ferdinand pe braț.

— Soarta nu apropie întotdeauna doi oameni într-un fel atât de fericit cum a făcut-o cu noi, spuse ea și se aplecă ceva mai mult spre soțul ei. Simțea cum mușchii lui se încordează. Poate că totuși ar fi trebuit să afle cine era noua lui amantă? Dar întotdeauna mai rămăsese loc și pentru ea.

— Johanna va învăța să îl iubească, pentru că trebuie să învețe să-l iubească, spuse ea zâmbind și se depărtă puțin de el, parcă întâmplător. Ea este fiica noastră. Vrem să sperăm că Filip va apărea curând.

Sâmburii de curmale care pluteau în bazinul fântânii, se scufundau încet. De îndată ce perechea regală va părăsi curtea, un servitor îi va pescui.

— Nu a fost ușor să unificăm acest imperiu, spuse Ferdinand. Să sperăm că va fi mai ușor să-l asigurăm pentru multe generații.

Granada în aprilie, prezent

Turiștii se îmbulzeau în Alcaiceria.

Abajururi, fețe de pernă brodate cu fire sclipitoare, cearșafuri indiene imprimate, podoabe. Ulițele strâmte erau și mai strâmte din cauza coșurilor și vaselor cu mărfuri așezate pe stânga și pe dreapta, în fața intrării prăvăliilor. Covoare, întinse de-a curmezișul, sus, deasupra capetelor, pe cablurile electrice, rame de oglinzi turnate din fontă rezemate de ziduri, o firmă cu inscripția "Bazar oriental". Printre ele steaguri ale Germaniei, ale Angliei, pe canaturile ușilor fluturași autocolanți arătând cărțile de credit acceptate.

— Ce mișto! spuse Sylvia. Ia uite, Yessi, ce mai cercei!

— Dulci! strigă Yesim învârtind în mâini un ursuleț de pluș.

Pe ăsta îl iau pentru surioara mea!

— Femei, spuse Tukan rotindu-și ochii în orbite.

— Cum adică, nu-ți place cum e aici? spuse Serghei. Te poți simți exact ca acasă. Nu e ca în Turcia, ce zici?

— Le știi tu pe toate? spuse Kadir. Nu ești în toate mințile?

— Lasă fetele în pace, să facă cumpărături, spuse Tukan. Ne așezăm aici, în piața asta cu nume caraghios și bem o *cerveza*.

— Bib-Rambla, spuse Boston. Dar mai bine și-ar fi mușcat limba.

— Exact, încă un nume aiuristic, spuse Tukan. Dar și *cerveza* spaniolă este tot o noțiune geografică. Hilbert o ține întruna să cunoaștem țara. O să fac un referat: *Este cerveza spaniolă mai bună decât berea germană?*

Serghei râse.

— Las-o mai moale, spuse el.

Boston rămase cu un pas în urmă. Voia ca ei să observe, să se întoarcă și să spună: "Hei, puștiule, ce este? Vii cu noi, sau ce faci?" Dar nu voia nici să bată la ochi. Nu voia bere. Nu băuse încă niciodată bere.

— Ei, puștiule, ce e? spuse Tukan.

Boston rosi. Oamenii lui.

— Mă uit încă o dată rapid ce aș putea să-i duc mamei! spuse el repede. În curând va fi ziua ei.

Ceea ce nu era adevărat. Dar era chiar atât de simplu să-i ducă mamei ceva? Unei surioare da, mai mergea, dar mamei? Nu putea să fie sigur.

Tukan se și întorsese fără să spună nimic și flutură încă o dată mâna, la despărțire. Dar îl întrebaseră. Poate că astă-seară o să bea totuși cu ei o bere.

Lanterne cu aspect arab, la cinci metri deasupra străzii. La primul etaj, casele aveau ferestre cu arce în formă de potcoavă și arabescurile de gresie roșie împodobeau fațadele albe. Prea puțini turiști își îndreptau privirile în sus, chiar și așa bazarul era pentru ei suficient de oriental.

Dar Boston simți o bucurie incredibilă la această privelişte.

Firește, toate astea nu erau autentice, Miriam povestise la curs, în referatul ei despre orașul vechi, că bazarul autentic arsese în urmă cu o sută cincizeci de ani. Dar era minunat că îl reconstruiseră la fel. Poate că acasă, mama lui va încerca să-i explice că toate astea erau kitsch și el nu o va contrazice. În acest moment era atât de încântat, era mai beat de bucurie decât ar fi putut să-l îmbete o *cerveza* spaniolă, dar ea nu va afla.

La capătul străzii apăru brusc o poartă dublă, gigantic de înaltă și împodobită cu arabescuri pe arcul în formă de potcoavă de deasupra primei intrări, pe când cea de a doua intrare, joasă și simplă, avea deasupra două ferestre. Caravanseraiul autentic, total autentic. *Funduq-ul*. Vechi. Aici se odihniseră în evul mediu negustorii veniți la Granada să facă comerț. Aici își adăpaseră vitele. Aici spuseseră prima rugăciune de dimineață.

Boston șovăi dar, până la urmă, totuși nu intră. Mai întâi cumpărăturile.

Se opri în fața unei tarabe. Mamele erau simple: se bucurau întotdeauna, indiferent ce le duceai. Dar mamele mai erau și dificile: nimeni nu putea să știe ce îi place cu adevărat unei femei de aproape patruzeci de ani.

Boston roti raftul cu podoabe. Poate că era prea bătrână pentru cercei atât de lungi. Sau nu i-ar fi plăcut culoarea pietrelor. Atunci i-ar da o sărutare, l-ar strânge cu putere în brațe și ar privi cerceii admirativ. " Îți mulțumesc mult de tot, Boston!" ar spune ea." Sunt extraordinar de frumoși, zău!" Dar , după aceea, nici că-i va vedea vreodată în urechile ei.

Așa că era păcat de banii lui.

Țoalele erau exact la fel de riscante, nimeni nu ar vedea-o pe mamă-sa într-un T-shirt cu inscripția " *They*

vent to Granada and all I got was this lousy T-shirt" *) iar să umble cu o zicală și mai glumeață, în niciun caz. Lămpile și covoarele erau prea scumpe și poate că ea le va găsi totuși kitsch.

Tocmai când voia să plece mai departe, descoperi cutia de carton cu plăci: gri cu model albastru; ramuri cu frunze împletite; flori și pământufuri de palmieri și modele geometrice; infinit de complicate, totuși clare. Nu supraîncărcate. Poate că asta o să-i placă. Astea totuși i-ar plăcea: cu siguranță.

Luă o placă în mână și se uită la preț. Dacă cumpăra patru bucăți din astea, mama le poate folosi ca suporturi pentru pahare. Cu un strat de pâslă lipit pe partea de dedesubt. Atunci ar mai fi avut și o scuză pentru astă-seară că nu a băut *cerveza* – cadoul pentru ziua ei a fost oribil de scump!

Boston puse deoparte placa cea mai frumoasă și căută mai departe. Toate erau asemănătoare, totuși mai existau și mici deosebiri. Le va lua numai pe cele mai frumoase.

Cutia de alături o văzu abia când credea deja că a adunat tot ce îi trebuie, mai era și aproape goală. În ea nu se mai găsea decât o singură placă, și nu era de mirare că tocmai asta rămăsese nevândută. Avea marginile ciobite, modelele de pe față erau acoperite cu praf cenușiu. De fapt, nu era deloc o plăcuță ca lumea, gândi Boston. Mai curând semăna cu arabescurile de sus, de pe Alhambra. Sau aici, cu cele din jurul arcelor de la ferestre.

Se aplecă mult peste carton și suflă. Praful se învârtejea, plutea și cădea din nou la loc. Dacă ar fi fost în bună stare, placa asta ar fi însemnat poate ceva cu totul deosebit. Ornamentele de pe suprafața ei arătau ca niște semne ale scrierii arabe. Dacă este cu-adevărat veche,

*) M-am vânturat prin Granada și tot ce am găsit a fost T-shirtul ăsta jegos. (argou)

mama s-ar bucura mai mult de ea decât de cele noi. Dar dacă este falsă și învechită artificial, ar găsi că este, pur și simplu, cel mai oribil kitsch. Se putea stabili ce era, una sau alta?

Boston bägă mâna în cutie.

al-Andalus, aprilie 1492

— Căprioara mea! spuse doica pe un ton rugător. Îngenunchease în fața divanului și masà picioarele prințesei. Luna mea luminoasă! Scoală-te!

— Vorbești exact ca maurii! spuse Johanna posacă și își trase genunchii sub bărbie. Doica îi acoperi speriată picioarele cu rochia lungă, de mătase.

— Va trebui să-l primești! Părinții tăi au hotărât să te căsătorești cu el. Este o legătură minunată, atât de înțeleaptă, tu cu el, și fratele tău cu sora lui! Nu poate exista o legătura mai strânsă între casele voastre Castilia și Aragon și habsburgii din Burgundia și Viena! De cine ar mai trebui să se teamă atunci imperiul vostru?

— Oricum nu mă tem de nimeni, spuse Johanna. Mi-e frică doar de prințul ăsta! Ți-a poruncit odinioară cine-va cu cine să te căsătorești? Fii cinstită cu mine!

Doica îi mângâie obrajii cu tandrețe, dar Johanna se răsuci cu fața la perete, sub mâna ei.

— Eu nu-s prințesă, lunișoara mea. De mine nu depinde dacă domnește pace între popoare! De tine însă și de fratele tău...

— Să se căsătorească Johann cu habsburgheza! spuse Johanna cu fața întoarsă spre perete. Până la urmă, odată o să fie rege! Pe mine să mă lase în pace. Am treisprezece ani! Mai am încă timp destul!

— Trebuie să fie tare frumos, Filip ăsta, spuse doica lingușitoare. Păr blond-roșcat! Ochi albaștri! Numai cu un an mai mare ca tine!

— Măcar la atâta mă pot aștepta! Se întoarse și o privi pe doică cu răutate.

Părul blond o să-i cadă, dacă mai îmbătrânește. Ochii albaștri o să se tulbure. Și ce o să am atunci? Mai bine mă duc la mănăstire.

— Ah, porumbița mea, căprioara mea! spuse doica descurajată. N-o să fie chiar așa de rău!

— Asta ar trebui s-o bucure pe mama! spuse Johanna încăpățânată. Dacă m-aș duce la mănăstire. Și așa stă toată ziua în genunchi și pentru ea nimeni nu-i destul de evlavios! Du-te la ea doică și spune-i că vreau să mă duc la mănăstire! Nu mă mărit cu prințul habsburgez!

— Ah, micuța mea Johanna, copilul meu de suflet! Nu fi atât de îndărătnică! El nu este încă aici. Așteaptă mai întâi. Dacă îl vezi, poate că o să-l iubești ca pe o bucată albă și dulce de cozonac cu migdale!

Johanna o privi răutăcioasă.

— Sper să-l atace pe drum tâlharii, asta sper! spuse ea. Sper că tâlharii îl vor înjunghia și îl vor jefui, și îl vor împușca și decapita! Sper atât de mult să moară încât nici chiar tata nu poate să-mi mai ceară să fiu soția lui!

— Ah, lunișoara mea, șopti doica. Sărmană lunișoară a mea!

Granada în aprilie, prezent

Manuel Corazón ședea în fundul prăvăliei și îl observa pe băiat.

Vremea fusese minunată toată ziua, turiștii se îmbulziseră pe străzi, cu toate că mai era timp destul până la ora exactă a plecării. El trebuia să mai comande în plus pernițe de pardoseală, iar podoabele din Taivan păreau foarte căutate în primăvara asta. O turistă îi pătase cu înghețata pe băț o pereche de ciocari de mătase și după aceea refuzase să-i cumpere. Dacă

străzile erau atât de înguste încât nu mai aveai loc să treci de ceilalți! Nu era ea vinovată.

Manuel blestemase, răcnise chiar la ea. Nu se putea interzice intrarea turiștilor în bazar cu înghețate și băuturi, nici copiilor să pună mâinile lipicioase pe obiecte sensibile. Desigur, pierderile se adăugau la preț.

Băiatul se afla deja de mai mult timp aici, era unul dintre cei liniștiți, timizi. Cu siguranță că în realitate era mai mare decât arăta. Nu era din cei ce șterpelesc pe furiș, sau strică și apoi dispar în înghesuială.

Manuel făcu un pas înainte. Băiatul căuta printre plăcile-suport. Alegea cu grijă, asta însemna că nu prea are bani. Poate că Manuel îi va face o mică reducere.

Era ridicol cât de mult cerea pe plăcile lui.

Încă un pas. Se apleca acum băiatul într-adevăr deasupra cutiei?

Manuel deschise gura să strige.

Apoi se opri. Era oare vina lui? Ce știa el? Ar fi fost o hotărâre dumnezeiască.

Se întoarse și dispăru în fundul prăvăliei. Se uită fix la peretele din spate și numără până la o sută.

Când reveni, prudent, din nou în față, cele patru suporturi mai erau încă acolo.

Placa din cutie lipsea.

Și băiatul.

5.

al -Andalus, aprilie 1492

Ceea ce a simțit Boston în primul rând, a fost căldura. După aceea a văzut că placa nu mai este în mâinile lui. O scăpase pe jos? Nu sunase. Lumina crescuse brusc.

Boston se uită în sus. Se aprinseseră lanternele? De ce?

Nu avea timp să se gândească înainte de a vedea. Erau numai fracțiuni de secundă ca să înțeleagă și mai ales să nu înțeleagă.

Strada dispăruse. El se afla, încă aplecat, ca în fața prăvăliei din bazar, pe un drum de nisip alb care ducea în sus, printre cireși și pini, destul de lat ca să lase loc soarelui să-l lumineze.

În al doilea rând, ceea ce a simțit, a fost greață. Parcă îi venea să vomite, iar gândurile, senzațiile i se învârtejeau în cap, totul era confuz, se rotea.

Nu! Nu, nu! gândi Boston și se agăță cu toată puterea de primul cuvânt pe care îl putea desprinde din vârtejul minții lui. Nu, nu, nu! Simțea că îl ajută, era un petec de realitate de care se putea agăța cu putere, în timp ce în jurul lui toate se prăbușeau. Nu, nu, nu, ăsta era gândul, asta gândea el acum, pentru că voia să gândească în timp ce toate celelalte i se învârteau în cap necontrolabile, i se sustrăgeau, nimic nu însemna ceva în afară de haos, haos și confuzie.

Nu, nu, nu. Se împletici pe marginea drumului și vomită violent printre copaci. Nu, nu, nu.

Se culcă pe un covor de ace de pin, în timp ce deasupra lui ramurile subțiri ale copacului filtrau blând razele soarelui. Respira repede, cu putere, inima îi bătea tare, de parcă fiecare bătaie ar fi vrut să o întreacă pe cea

de dinainte. Nu, nu, nu. Și: soare , soare, soare. Pini.

Pini, gândi Boston. Să mă liniștesc. Să mă liniștesc. Pini. Este o pădure.

Simți din nou că îi vine să vomite și în același timp că bătăile inimii se domoliseră.

Pini, este o pădure.

Vomită, se înecă, rămase culcat pe spate, respirația i se calmă. Este o pădure.

Își sili privirea să călătorească. Piscuri înzăpezite. Parfumul acelor de pin, ca o mireasmă vărătecă. E mai bine. Văd totul și pot să înțeleg. Numai să nu-mi mai vină iar vâjâitul ăsta în cap. Totul e în ordine. Asta-i o pădure, stau culcat pe pământ, pot să văd totul și să înțeleg. Să nu mă mai apuce iar vâjâitul ăsta în cap.

Respiră mai încet. Asta-i o pădure. Dar adineaori mai eram încă pe o stradă.

Nu, nu, nu. Ține-te tare. Soare, soare, soare.

Vâjâitul nu mai reveni. Inima tot îi mai galopa, respirația gonea, să respir liniștit, să respir încet, dar vâjâitul nu mai reveni. Asta era o pădure și el înțelegea că era o pădure, și cât timp înțelegea unde se află, și cât timp își simțea din nou capul și că ar putea gândi cu el, totul era în ordine.

Boston închise ochii. Respiră adânc. Pământul nu se clătina sub el. Mireasma vărătecă dăinuia. Dacă ar deschide ochii, s-ar afla tot culcat în această pădurice de pini.

De undeva, din depărtare, auzi venind zgomote, parcă s-ar fi lovit metal de metal. O voce strigă ceva, foarte departe. Răcnetul unui măgar.

Rămase cu ochii închiși și îngădui gândurilor sale să facă ce vor. Zăpăceala nu mai revenea. Înțelese ce era atât de ciudat la aceste zgomotele: tocmai ce le lipsea.

Nu era deloc zgomot de motoare, gândi Boston și era totodată uimit și bucuros că a înțeles și deci că mintea lui funcționa din nou, percepea, înțelegea. Cât de mare

trebuie să fie pădurea asta dacă nu se aude niciun zgomot de motor. Și totuși, în aer plutește un văl de zgomote. Voci, hodorogeli și zornăituri neobișnuite.

Bine. Putea să cugete din nou, asta era bine. Dacă era din nou el însuși, toate celelalte nu mai puteau să fie atât de înfricoșătoare.

Boston deschise ochii. Soarele mai lumina încă printre vârfurile pinilor.

Granada în aprilie, prezent

Nu trebuia să însemne nimic, oricum numărase până la o sută. Cât de des dispăruseră clienții dacă rămânea un moment în prăvălie, nu fiecare turist care se oprea căutând și cercetând în fața tarabelor lui mai și cumpăra apoi câte ceva.

Micul pezevenghi însă luase cu el placa, gândi Manuel, asta s-a dovedit. Dacă se gândea mai bine, poate că ar fi trebuit să fie mulțumit. Arăta atât de inofensiv, mititelul, și uite ce-a făcut. Tot hoț se numește.

Luă cutia goală, o rupse pe muchii și o împături, bucată peste bucată. Praful de pe mâini îl șterse pe cracii pantalonilor.

Uneori nu se poate prevedea. Arăta atât de inofensiv și totuși era hoț. Dacă te gândești destul de des la o idee, devine realitate. Tocmai ceea ce voise el cu placa aceea veche.

O femeie, cu chip posac, îi arătă un prosop și întrebă de preț, apoi îl puse la loc supărată.

Cât de des ar fi trebuit să aibă acest gând până să creadă în el?

Ar fi putut să strige. Ar fi putut să-l avertizeze pe băiat.

Cum de se nimerea să se bage tocmai el într-o poveste veche și caraghioasă. Băiatul nu era nimic altceva decât un hoț.

al-Andalus, aprilie 1492

Boston aștepta.

Nu se întreba ce așteaptă. Să se regăsească deodată pe stradă? Să se trezească și totul să nu fi fost decât un vis?

Stomacul îi ghiorăia, dar la gândul mâncării simțea că îi vine din nou greață. Totul nu era decât un vis.

Mai mirosise vreodată a pini în visele lui? Nu-și putea aminti. Poți să miroși în vis? Poți să gândești astfel de gânduri în vis?

Să gândești, totuși, își spuse Boston. Și să te întrebi dacă doar visezi sau ești treaz. Își aminti de coșmarul în care limuzina decapotabilă venea cu toată viteza în urma lui, în ea se afla tocmai profesorul de sport și îl urmărea prin curtea școlii, tot mereu, în cerc. Și limuzina se apropia, tot mai mult, și în fața sălii de sport se adunase jumătate din școală și chiuia, și el alergase ca de frica morții și tot timpul gândise: *e doar un vis, e doar un vis!* dar nu-i venea să creadă. Și frica, în orice caz, nu era un vis și decapotabila se apropiase și apoi se trezise și luase din baie paharul pentru spălat pe dinți, plin cu apă, și mult timp nu mai putuse adormi.

Însă de data asta nu se simțea absolut deloc așa, gândi Boston. Nu alerg. Nimeni nu mă gonește. Mă simt normal, ca în viață, inima îmi bate din nou, așa cum bate mereu, normal. Numai că nimic nu este normal. Este ceva fals, dar ce? Trebuie să stau liniștit. Nu trebuie să-mi pierd capul, asta este cel mai important.

Din când în când oameni urcau pe drum la deal, îi auzea, deși erau încă departe, mai jos decât el, apoi se întoarse cu fața la pământ, ca și cum nu l-ar fi putut vedea dacă el nu îi vedea. Le auzea vocile, câteodată cineva râdea. Se înșera.

Dar dacă nu era un vis, atunci ce era?

Teleportare, gândi Boston. Beamen.*) Numai așa, de exemplu. Văzuse la televizor o emisiune că, într-o zi, va putea exista teleportare, așa spusese un fizician, un american ca și tăticul lui, de asta era convins. Nu așa ca în filmele de Science-Fiction, dar va putea să existe, poate că într-un viitor nu prea depărtat. Dacă examinăm cu mai multă atenție principiile fizicii...

Atunci închisese televizorul. Deci s-ar putea să fi fost teleportare ce i se întâmplase lui, era el primul om care fusese teleportat? Era știința mai avansată decât voia să recunoască mass-media?

Prostii, gândi Boston, acum trebuie numai să rămân rațional. De niște tehnică tot ar mai fi nevoie. Nu poți să fii pur și simplu teleportat, fără ceva în plus. Probabil că nu este un vis, dar nu este în niciun caz teleportare, din păcate.

Atunci este nebunie? Înnebunise dintr-o lovitură? Dar de ce? Își închipuise mereu altfel nebunia, nu își închipuise deloc nebunia, dar dacă acum era nebun, atunci era altfel decât își închipuise nebunia, dacă se gândise vreodată la asta. Ce prostie.

Dar acum e bine, gândi Boston. Nu sunt dement. Mă simt ca întotdeauna. Numai lumea a înnebunit, brusc.

Dar dacă nu era vis, nici teleportare, nici nebunie, atunci ce era?

Exista o explicație logică, ea există întotdeauna. Trebuie însă să mă liniștesc complet și să cuget. Dacă știu ce s-a întâmplat cu mine, pot să deduc și ce trebuie să fac și totul va fi din nou bine.

Deasupra vârfurilor pinilor apăru luna. Era mare și rotundă și arăta ca o portocală. Pădurea asta se afla și ea la sud. El fusese în Granada, pe o stradă, și acum era într-o pădure spaniolă, probabil totuși, în orice caz pinii arătau așa, și în ciuda înserării, nu era încă frig.

*) Termen folosit în mass-media pentru teleportare

Întrebarea era numai cum ajunsese de pe stradă în pădure, fără să observe că a făcut drumul până acolo. Dar era totuși liniștitor că drumul ăsta nu putea să fie prea lung.

Boston se rezemă cu spatele de trunchiul unui pin. Acum emoția era plină de bucurie. Se apropiase ceva mai mult de soluție.

De exemplu, s-ar fi putut să fi leșinat și cineva l-a luat de pe stradă și l-a dus în pădure. La întrebarea: De ce? nu trebuia să dea răspuns. Era o explicație logică și se potrivea foarte bine. Vâjâiturile din cap! Nu se simțise exact așa când, după operația de apendicită, de acum doi ani, se trezise din narcoză? Totul era limpede. Leșinase în îmbulzeala din bazar și cineva îl adusese aici, în pădure.

Cum de putuse să fie atât de panicat. Exista întotdeauna o explicație logică, pentru toate. Dacă s-ar fi gândit în liniște, ar fi ajuns la asta mai devreme. Trebuia să comunice imediat, cu siguranță că doamna Hilbert era îngrijorată din cauza lui. Poate că anunțase poliția sau, și mai rău, pe mamă-sa.

Și ea nu ar muri atunci de frică? Ar trebui să-i scrie că în ceea ce îl privește totul e în ordine, acum, imediat.

Boston scoase telefonul mobil din rucsac. Degetele nu îi mai tremurau. Totul era în ordine.

Display-ul se aprinse, 0 după ce deblocase tastatura. Văzu de la prima privire că bateria era aproape plină. Ce bine că o încărcase noaptea trecută.

Își bătu mesajul: " Totul e okay, nu-ți face griji!"și apăsă pe sent.

Nu am găsit nicio rețea, spuse display-ul.

— Blestemată porcărie! mormăi Boston. Nu putea să fie prea departe de oraș. Trebuia să se grăbească să revină.

Când ieși dintre copaci, pe drum, simți timp de un moment cât de frumoase erau toate, liniștite și parcă vrăjite.

Vrăjite, gândi Boston ironic. Păi da.

Se gândea dacă trebuie s-o ia la drum în sus, sau în jos, și spera că răpitorii nu îl scoseseră prea departe de orașul cel mai apropiat, ca să nu fie nevoit să meargă ceasuri întregi. Dacă nu putea găsi nicio rețea de telefon.

Scoase încă o dată mobilul și îl deconectă. Se auzi melodia de închidere, apoi display-ul se stinse. Nu trebuia să consume bateria.

6.

Isabella ridică privirea spre cer. Stelele încă nu răsăriseră.

Ferdinand își luase rămas-bun, ea își putea închipui unde se duce. Mesagerii veniseră cu știri, rugăminți, întrebări; vorbise cu comandantul gărzii din cetate, un om isteț; Torquemada trimisese un mesaj, ca să-i amintească de convorbirea de ieri și de seara asta; după-amiaza trecuse. Luna răsărise deasupra acoperișurilor. Era mare și rotundă și arăta ca o portocală.

Cât de frumoase sunt toate astea, gândi ea și se așează pe un jilț adus în curte de un servitor. Și drept mulțumire, Doamne Dumnezeul meu, vreau să fac tot ce îmi stă în puteri și să mă străduiesc ca toți necredincioșii să fie convertiți și să Te preamărească așa ca mine, făgăduiesc asta solemn, pe tot ce am mai sfânt.

— Isabella? spuse o voce cunoscută. Cum de îl lăsase garda să vină aici, la ora asta târzie?

— Copila mea. Văd că încă nu dormi. Dar cum ai putea? Prea multe griji îți apasă sufletul, nu-i așa?

— Arhiepiscopul! spuse Isabella. Garda, pregătită să ducă oaspetele din nou afară dacă Maiestatea Sa i-ar fi făcut un semn oricât de mic, se retrase fără zgomot cu un pas, în întuneric, sub arcade. Vocea reginei sunase bucuroasă.

— Am vorbit cu Marele Inchizitor, spuse oaspetele. Isabella, copila mea - îngăduiți-mi, Maiestate, să vă numesc așa și de acum încolo, chiar dacă acum nu mai sunt duhovnicul Vostru – și m-am gândit că, poate aveți nevoie de sprijinul meu.

Isabella ezită. Talavera, gândi ea. Cât de des i-am vorbit

deschis, în umbra scaunului confesional, sub protecția secretului spovedaniei, așa cum nu i-am vorbit nici măcar soțului meu. Poate că nu trebuia să-l numesc arhiepiscop al acestui oraș, cu toate că, fără îndoială, nu există nimeni care să poată îndeplini această sarcină cu mai multă înțelepciune. Îmi lipsește. Pentru o regină, puțini oameni pot fi mai importanți decât un duhovnic înțelept.

— Talavera, spuse ea zâmbind. Luați loc lângă mine. Aveți dreptate, Marele Inchizitor m-a rugat să dau urmare edictului privind evreii și m-a văzut ezitând. Dar până la urmă am înțeles că trebuie să fac ce îmi cere. E vorba de binele imperiului și de sufletele necredincioșilor.

— Păi da, spuse Talavera. Nu mi-ai cerut părerea, copila mea și de aceea ți-o spun neîntrebat. Ezitarea ta ți se potrivește mai bine. Marele Inchizitor este cu siguranță un om corect, ce se străduiește să-și îndeplinească misiunea în mod cinstit, dar este el oare un sfânt ca să poată afirma că numai el cunoaște voința Domnului fără să aibă îndoieli?

Isabella aștepta. Toți știau că relațiile dintre Talavera și Torquemada erau prea puțin amicale.

— Nu am ascuns niciodată că, în multe privințe, nu sunt de aceeași părere cu Marele Inchizitor, spuse Talavera. Edictul de izgonire a evreilor pe care l-ai semnat în ultima zi din martie, orice ar spune Torquemada, nu s-a născut din spiritul creștin. Și tu știi asta, Isabella. Tu știi asta, copila mea.

— Nu este un *Edict de izgonire a evreilor*, spuse Isabella. (Poate că nu ar fi trebuit să-i îngădui libertăți atât de mari? Un arhiepiscop trebuie și el să respecte niște limite în relațiile cu regina lui.) Acesta este un edict pentru salvarea sufletelor lor! Nu cere nimic altceva decât ca ei să treacă la adevărata noastră credință creștină și veți fi totuși convins, ca și mine și toți drept-credincioșii,

că numai așa le vor putea fi salvate sufletele ! Nu vrem nimic altceva, Excelență, decât să-i facem cu adevărat credincioși!

— Înțeleg, spuse Talavera mângâindu-și bărbia. Înțeleg. Dar nu știu dacă în cer nu va fi mai multă bucurie pentru un singur suflet convertit de bunăvoie decât pentru miile care și-au renegat cu sila iudaismul și au rostit crezul creștin. Tu ce părere ai? Pot fi oamenii siliți să creadă, Isabella? Asta te întreb. Pot fi oamenii siliți să creadă?

Isabella îl privi în față.

— Se spune că în oraș aveți dezbateri publice cu preoții mauri. Se spune că acceptați la slujbă instrumente muzicale arabe. Se spune că ați poruncit să se traducă Sfânta Scriptură în limba arabă, ca să o poată citi maurii...

Talavera încuviință din cap.

— Cred în puterea cuvintelor. Dacă citiți, veți înțelege. Și dacă nu, cu atât mai bine. Nu cred că Domnul din cer este atât de meschin încât să nu îi primească în raiul Lui pe acei oameni care, ce-i drept I se închină- pentru că totuși asta fac și maurii, Isabella? Și nu fac tot așa și evreii? Nu ne închinăm aceluiasi Dumnezeu? - dar ei nu vor să creadă numai în mântuirea prin Fiul Său. Trebuie să-i osândească numai pentru că nu sunt pregătiți să înțeleagă și să primească darul Său?

Isabella îi întoarse spatele.

— Domnul m-a numit pe mine, șopti ea. Când vorbea cu Talavera toate i se păreau schimbate. Cum de era totuși posibil ca doi slujitori ai lui Dumnezeu să spună lucruri atât de contradictorii despre voia Domnului? Misiunea mea este să convertesc țara asta.

— Așa e drept, copila mea, spuse Talavera. Așa e drept. Oftă . Dar apoi îți pun a doua oară întrebarea: pot fi siliți oamenii să creadă?

Isabella tăcea. Subtilități exagerate, gândi ea. Așa ar

spune Torquemada. Rafinamente.

— Atunci? spuse Talavera.

Isabella se ridică și se întoarse către el.

— Noi nu silim pe nimeni, Sfinția Voastră! Cunoașteți edictul! Niciun evreu nu este silit să-și renege religia. Numai celui care vrea să trăiască aici, în Granada noastră, aceluia îi cerem să se convertească la credința noastră. Ceilalți însă pot să părăsească, nestingheriți, țările spaniole, până în iulie.

— Și să lase în urmă casele și întreg avutul lor, spuse Talavera. Care, după aceea vor aparține coroanei. Vocea lui, oricât de reținută, era aproape jignitoare.

— Păi, sigur că le va fi greu să-și ducă cu ei casele în spinare. Au permisiunea să le vândă.

— Dar nu le este permis să scoată din țară aur, argint, podoabe și alte obiecte de valoare, spuse Talavera, tot în șoaptă. Astfel că aurul pe care îl obțin din vânzarea averii lor trebuie să-l lase coroanei. Nu-i așa?

Isabella își privi genunchii. El fusese duhovnicul ei, totuși. Dar nimic nu-i dădea dreptul să vorbească așa cu ea.

— La ce le folosește deci, dacă își vând casele? întrebă Talavera. Nu li se îngăduie să părăsească țara cu nimic altceva decât ceea ce poartă pe trup. Cum ar mai putea să înceapă o viață nouă în alt loc, îmi explicați asta, Maiestate? Și mai susțineți că nu sunt siliți să-și renege credința, să devină *conversos*? Ce altă posibilitate le mai rămâne?

Exact la fel îi vorbise și ea lui Torquemada. Fusese și Ferdinand de față când grupul evreilor din Granada, sub conducera venerabilului Abravanel, propriul lor perceptor regal, venise la Alhambra, ca să le ofere treizeci de mii de ducați de aur și cea mai strictă respectare a legilor evreiești dacă li se va îngădui evreilor să trăiască mai departe în oraș și să-și practice credința. Nu voiau să părăsească *juderia* noaptea, erau gata să poarte chiar și

peticul galben, dacă li se îngăduia să rămână. Nu era Granada patria lor? Nu trăiseră ei aici timp de secole în pace, sub mauri?

— De ce vreți să vă mulțumiți cu treizeci de mii de ducați când puteți căpăta întreaga lor avere? spusese Torquemada și ea văzuse sclipirea de o clipă din ochii soțului ei. Poate fi voia Domnului ca evreii din țările Voastre să trăiască în bogăție, după ce l-au răstignit pe Mântuitor?

— Dacă se creștinează, pot să rămână, spusese Isabella, încercând să dea vocii ei fermitatea necesară. Și să-și păstreze toată avuția.

— Asta numiți Voi de bunăvoie, spuse Talavera. Fără a mai vorbi de faptul că, fiind *conversos*, nu vor mai putea să se simtă siguri nici măcar o zi! Cine îl crede pe un *conversos*, cine îl crede pe un *morisco* că este într-adevăr cinstit când își recunoaște apartenența la unica biserică adevărată? Nu dovedește Inchiziția, pretutindeni în țară, că o convertire la credința creștină, pentru mauri ca și pentru evrei, este aproape echivalentă cu o condamnare la moarte? Nu sunt spionați pretutindeni în țările Voastre de către vecini, preoți, membri ai Sfintei Frății, că, pe ascuns, rămân legați de vechea lor credință? Și atunci această învinuire nu înseamnă pentru ei moartea necondiționată pe rug, chiar dacă nu există dovezi? Dacă i-a denunțat vreun vecin invidios, care le dorește averea, dacă...

— Ajunge! spuse Isabella. Se ridicase și umbla agitată, de colo până colo. Apa țâșnea din gurile leilor. Nu cumva vreți să spuneți, excelență, că în țara mea sunt arși oameni care nu își merită pedeapsa? Știți ce spune Marele Inchizitor : dacă îl batjocoriți pe Dumnezeu, singura speranță de salvare a sufletelor voastre stă în ispășire prin moarte în foc! Noi îi salvăm de osânda veșnică! Aici, la noi, ei ard doar câteva clipe – dar cât de

mult timp ar arde în iad dacă autodaféurile nu le-ar da posibilitatea să-și ispășească păcatele chiar în această lume!

— Ah, copila mea, spuse Talavera obosit. Voi, Maiestate, stăpâniți un imperiu uriaș, și eu vă cunosc de multă vreme și știu că faceți întotdeauna numai ce vă poruncește cugetul. Cu atât mai important este să nu vă lăsați prea repede mulțumită, Isabella! Cufundați-vă în sufletul Vostru. Cădeți în genunchi și rugați-L pe Domnul să vă lumineze. Și gândiți atunci: Dumnezeul nostru nu este un Dumnezeu crud. Fiul Lui a murit și pentru cei ce nu cred în El.

Isabella încuviință din cap și tăcu. Ar fi putut să-l roage să mai rămână. Să fie și el de față când Marele Inchizitor, așa cum ea îi îngăduise, va fi gata să dovedească minciuna și prefăcătoria acelor *conversos*. Dar știa că atunci Talavera va distruge totul. Îi trebuia doar limpezime. Dacă l-ar fi lăsat pe arhiepiscop să participe la discuție, conștiința ei nu i-ar mai fi permis să ia hotărârea care totuși trebuia luată.

Talavera așteptă, apoi oftă.

— Vreți să plec, spuse el. Frământați ce V-am spus în inima Voastră. Vreau să mă rog ca Domnul să vă arate calea de urmat. Nu trebuie să fie chiar o minune. Lui poate îi va veni alt gând.

Isabella făcu o reverență, așa cum era obișnuită, și Talavera zâmbi.

— După cum văd, ați început să îndepărtați din palatul Vostru versetele din Coran, spuse el, pe un ton mai lejer, de conversație. "*Wa-la ghaliba illa' llah?* Nu știu ce ar putea să fie respingător în cuvintele acestea, transmiteți totuși asta Marelui Inchizitor, împreună cu un salut prietenesc, din partea mea. El nu poate avea nimic împotrivă dacă pereții Voștri vestesc că numai Dumnezeu este învingător. Chiar dacă Coranul este cel

ce afirmă asta.

— Nu știm cine a scos placa, spuse Isabella străduindu-se să vorbească la fel de calm. De îndată ce va fi găsită, va fi pusă la loc. Nelegiuitul își va primi pedeapsa.

— Ce melodie ciudată! șopti băiatul, apropiindu-se prudent de Boston, printre trunchiurile copacilor. Știi să fluieri mai plăcut decât o pasăre! În întunecimea din jurul lor putea să-i distingă numai silueta; un nor acoperea luna. Pacea fie cu tine. Dar nu mai era nevoie să te trimită. Nu v-a spus asta și Santángel?

— Cum? spuse Boston. După voce își dăduse seama că băiatul nu putea să fie mai mare decât el, după înălțime de asemenea, asta îl liniștea. Și totuși simțea că panica voia să revină. Cum de îl înțelegea atât de ușor? Cum de se descurca atât de bine în spaniolă, de parcă nu ar fi vorbit niciodată altă limbă?

— De altfel, Santángel mi-a descris drumul, șopti băiatul și îl trase pe Boston mai adânc printre copaci. N-am nevoie de ghid. Nu era deloc nevoie. Îi făcu un semn să se așeze pe jos. *Wa Allah*! De ce te-ai travestit așa? Credeai că o să te ia drept mâncător de porci? Chicoti.

Dar Boston nu intenționa să se scuze pentru îmbrăcămintea lui. Desigur, blugii nu erau de firmă. T-shirtul nici el; dar mai ciudat decât acest băiat nu puteai în niciun caz să fii îmbrăcat, chiar dacă întunericul ștergea culorile.

— În primul rând trebuie să știm cât vrea să plătească, șopti din nou băiatul. Armele sunt cele mai importante, ca să poată reuși revolta noastră. Mâncătorii de porci au tunuri! Dar în felul ăsta ne fac un serviciu nouă, tuturor, să-i mulțumim lui Allah.

Boston încuviință din cap, fără să se gândească. Băiatul purta un turban care îl făcea să pară mai mare și o cămașă largă, albă, care lumina în întuneric. Parcă ar fi

vrut să meargă la carnaval, dar asta, firește, nu mai făcea nimeni la vârsta lor.

— Nu trebuie să te pripești! șopti băiatul. Santángel este foarte îngrijorat pentru voi, foarte îngrijorat! Mulți îl caută acum, așa cum știi, dar ce poate să facă fără să se pună el însuși în pericol? *Ya Allah*!!

Nu era nicio cameră de filmat pe acolo. Deci nu putea să fie vorba de asta.

— Cât sunt gata să dea oamenii tăi? șopti din nou băiatul. Căpitanul spune că numai după ce vor ajunge pe punte destule mărfuri de tot felul, ca să nu observe nimeni, poate încărca o caravelă întreagă, ba două, sau chiar trei! Cu toate că, după cum am auzit, creștinii nu sunt dispuși să vă plătească cât se cuvine, deci prea mult aur n-are cum să fie. Santángel spune că ei cumpără casele pe preț de batjocură, pentru prăvălii nu plătesc nici jumătate, nici măcar a treia parte din valoarea lor! Unde le rămâne mărinimia? Spune că ei o numesc cumpărare, dar este jaf pe față, își liniștesc conștiința cu puținul pe care-l dau, și mai cred chiar că, după aceea, vor lua înapoi și acest puțin, pentru că tot aurul trebuie lăsat aici. Ah, mă bucur că se înșală! Moarte și pieire mâncătorilor de porci! Allah să-i pedepsească!

Nu e film, indiferent cum sună. Despre ce vorbea băiatul? Drept cine îl lua?

— Crezi că oamenii tăi ar fi gata să-i dea căpitanului jumătate din ceea ce duce pentru ei peste mare? șopti băiatul. El trebuie să ceară atât pentru pericolul pe care îl ia asupra lui ajutând să fie ocolit edictul împotriva evreilor! Mulțumirile voastre însă, ne folosesc prea puțin, cu ele nu putem cumpăra arme. Și nu știu dacă te poți încrede prea mult în Dumnezeul evreilor, chiar dacă Santángel spune că vă veți ruga toți pentru noi, în sinagogile voastre!

Dacă ar fi leșinat acum, poate că și-ar fi revenit în

Alcaiceria. Poate că funcționa în ambele direcții. Boston simțea din nou cum i se face rău.

— Trebuie să ne grăbim! spuse băiatul. Nu trebuie să fiu văzut noaptea în *juderia*! *Ya Allah,* cât de mult s-au schimbat toate!

Asta se poate spune, gândi Boston. Numai că nu ne gândim exact la același lucru.

Privi spre cer. Luna își schimbase poziția și se micșorase. Lumina ei pălise.

Era indiferent ce făcea acum, cât timp nu se întâmpla nimic. Și ce noroc că îl găsise tocmai un băiat. Cât de ciudat i se părea că îl așteptase. Chiar dacă nu-și putea închipui cu cine îl confunda, până la urmă tot va afla.

— Acum hai sus, la Realejo, șopti băiatul.

Boston încuviință din cap ușurat. Indiferent ce avea de gând să facă băiatul acolo, de la Realejo va găsi el singur drumul înapoi la *hostal*. Slavă Domnului! Fostul cartier evreiesc le fusese arătat chiar ieri, în turul de orientare, de către lăudăroșii elevi din treapta superioară. Câteodată este totuși bine să fii atent.

— E mai bine să umblăm tiptil, șopti din nou băiatul. Trebuie să fim prudenți. Așa cum spune Profetul: Încrede-te în Allah dar leagă-ți mai întâi cămila.

Acum și cămile, gândi Boston. Minunat. Simți treptat, pe lângă frică, o curiozitate care devenea tot mai puternică.

7.

Pe străzi era liniște și întunericul era atât de profund încât Boston trebuia să-și pironească ferm privirea pe cămașa albă a băiatului, ca să nu-l piardă din ochi. Firește că, mai devreme, în Alcaiceria, își spusese cât de mult îi plăcuse că totul fusese reconstruit, ca și cum ar fi fost vechi; nu își făcea griji dacă cineva de acasă va susține că totul era numai kitsch.

Dar, de fapt, de ce trebuiau să ducă atât de departe atenția lingușitoare față de turiști? Pe stradă nu era aprins nici măcar un singur felinar, nici nu putea descoperi vreunul. Ai fi putut să crezi că în acest cartier din orașul vechi nu există deloc felinare și că, aproape înspăimântător, totul era doar foarte verosimil aranjat. Boston simți că amețește.

De aceea și travestiul ciudat al băiatului! Dar cât de greu le venea așa oamenilor care trăiau aici, cât de ciudat și neobișnuit era: nicio fereastră luminată pe undeva și nicăieri, nicăieri, lumina pâlpâitoare de la ecranele televizoarelor. Aici nu exista nici măcar curent? Primeau oamenii rabaturi la chirie dacă se mutau într-o astfel de zonă? Era posibil ca aceste case să nici nu fie locuite?

— Pe aici, pe aproape? șopti băiatul privindu-l întrebător pe Boston. Nu suntem aproape de destinație?

Dar niciun automobil, nici măcar, nici măcar un automobil pe aceste străzi. Oricum, erau prea înguste, dar atunci ar fi trebuit să apară, măcar din când în când, un scuter, o trotinetă sau, pentru Dumnezeu, cel puțin o bicicletă. Fusese atât de neatent, ieri după-masă, și nu observase nimic.

Aici, ar trebui chiar să plătești intrarea, gândi Boston.

Liniștea era de nepătruns dar lui îi răsuna în urechi. De fapt doamna Hilbert ar fi trebuit să ne avertizeze.

— Totuși, este aici, șopti băiatul. Bătu cu încheieturile degetelor un ritm ciudat pe o poartă de lemn adâncită mult în zid, o dată, de două ori și așteptă. Nu era locul cel mai bun pentru depozite, băiatul parcă vorbise de niște depozite? Cum ar putea să vină până aici un camion în timpul zilei? Și în spinare n-ar fi putut nimeni să care mărfuri pe străduțele astea înguste.

Poarta fu întredeschisă. O femeie tânără ținea în mână o lampă cu ulei și îmbrăcămintea ei neagră era foarte demodată, ca și a însoțitorului său.

— Domnul vă așteaptă deja, spuse ea încet. Se întoarse cu spatele și merse înaintea lor.

Isabella aștepta.

Bătrânul din spatele ei respira greu, ea încerca să-i ghicească gândurile.

— Trebuia să fie neapărat Torre de la Vela? spusese ea rugătoare. Chiar turnul cel mai înalt al Alhambrei mele? Desigur, ceea ce vreți să-mi arătați va...

Dar el o întrerupsese fără să scoată un cuvânt; numai cu privirea lui dominatoare.

Acum stătea lângă parapet și tremura. Aici, sus, vântul de seară era rece, ar fi putut să trimită jos un servitor să-i aducă un șal. Două scaune erau pregătite, aduse mai înaintea lor de santinele.

— Așa, spuse Marele Inchizitor pășind pe platformă. Respira greu, ea se temea pentru inima lui.

Apoi se așeză. Un slujitor îi sprijini cotul dar el îl respinse nemulțumit.

— Priviți acum, Maiestate, spuse el, de îndată ce i se liniști respirația.

Isabella lăsă privirea să rătăcească. Îi plăcea să privească din acest turn în cursul zilei: sub ea

acoperișurile orașului, acum orașul ei, atât de mic încât aproape că îi venea amețeală; în spate, vasta câmpie roditoare a Vegăi. Toate astea îmi aparțin acum mie. Nouă. În numele Domnului.

Dar acum numai întunecime; sub vârfurile copacilor care se conturau pe coasta colinei ca niște umbre negre în lumina lunii, casele, străzile abia se ghiceau, estompate. Granada dormea.

— Orașul doarme, șopti ea.

— La vremea asta încă nu, Maiestate, spuse Torquemada sec. Respirația lui era mai liniștită. Priviți cu atenție. Pentru asta ne-am urcat în turnul acesta. Priviți cu atenție.

În stânga, jos, întunecat și liniștit, Realejo, mai departe, în dreapta, Albaicinul, din care se înălțau zgomote de seară, o rază slabă de lumină, pe străzi.

— Ei? întrebă Torquemada. Vârful bastonului său cu mâner de argint bătea un tact rapid în pardoseala de piatră, toc, toc, toc, nerăbdător.

— Nu dorm toți, spuse Isabella nesigură. Ce avea de-a face asta cu ceea ce îi cerea el? Se pare că în Albaicin, în unele locuri, se mai sărbătorește încă.

Marele Inchizitor clătină din cap.

— Este vineri. Sărbătoarea musulmanilor. Va trebui să le explicăm și lor că, după creație, Domnul s-a odihnit în a șaptea zi, nu în a cincea. Gâfâia. Dar pentru asta e încă prea devreme, câtva timp trebuie să mai rămână valabile învoielile prin care, la predarea orașului, ați făgăduit cu atâta ușurință maurilor că nu îi veți împiedica să-și practice religia. Nu din cauza musulmanilor am urcat până sus scara asta abruptă.

— Eminență? spuse Isabella întrebătoare. De pe străzile din Albaicin se auzea o lăută, undeva se cânta, se bătea din palme. Chiar și râsetele pătrundeau până aici, sus, ce motiv de râs mai aveau maurii în orașul lor învins?

Vârful bastonului bătu în pardoseală.

— Nu din cauza maurilor, spuse Isabella. Nu putea să-l lase să aștepte prea mult. Știa bine despre ce vorbiseră. Este vorba de edict, eminență. Voi spuneți că acei *conversos* mint și înșală. Că se duc duminica la sfânta slujbă, așa cum poruncește edictul și totuși, în casele lor, practică pe ascuns ritualurile evreiești păgâne, și că de aceea trebuie să le salvăm sufletele. Că trebuie să-i prindem și să-i ardem, spre mântuirea lor.

Bastonul se oprise.

— Și? întrebă Marele Inchizitor. Vocea lui era slăbită de bătrânețe. Cum mai putea să aibă totuși atâta tărie?

Isabella contemplă acoperișurile orașului ei. De ce îi spusese lui Talavera să plece? Dar nici arhiepiscopul nu ar fi putut să conteste ce vedea ea acum acolo, jos.

— Și deci viața continuă în *juderia*? întrebă Marele Inchizitor. Se ridică de pe scaun, un servitor se apropie. Torquemada se duse spre ea la parapet și se rezemă de pietrele aspre.

— Vedeți fumul ridicându-se peste acoperișurile din Realejo?

— Este seară, șopti Isabella.

— Și în Albaicín nu este? întrebă Marele Inchizitor. Pentru mauri mai este încă zi? Putem recunoaște raza de lumină din casele lor, chiar și fumul, când luna nu se ascunde după un nor.

Isabella clătină din cap.

— Vreau să aud asta de la Voi, Maiestate, spuse Torquemada întorcându-se cu fața către ea. Vocea lui suna mânioasă. Nimeni nu putea să conteste ce se întâmpla acolo, jos.

— Evreii din Realejo sărbătoresc ajunul sabatului, șopti Isabella, ziua lor de odihnă. Nu au voie să muncească. Nu au voie să aprindă niciun foc. Se duc la sinagogă...

— Cu siguranță nu aici, la noi, în Granada! strigă Marele Inchizitor. Un servitor făcu un pas înainte dar se retrase speriat.

— Și tatăl îi binecuvântează pe copii. Mănâncă prima lor cină de sabat. Cântă.

Isabella se ridică.

— Cântă, eminență! strigă ea. Dar în Realejo este liniște, nu auziți! Deci nu sărbătoresc! Deci nu este nicio înșelăciune! Ar trebui să auzim totuși cântecele lor de preamărire!

Marele Inchizitor pufnea.

— Mă uimiți, Maiestate! Nu ați ezitat niciodată când a fost vorba să trimiteți oamenii la luptă. De ce atunci, așa, deodată, ezitarea asta când este vorba de ucigașii Domnului Nostru? Vedeți cu propriii voștri ochi că și acei *conversos* botezați sunt tot *marranos*, porci! Evrei evlavioși, care vă înșală, sub ochii Voștri și tot mai vreți să îi cruțați?

Isabella tăcea.

— Nu vă este de ajuns ce se întâmplă acolo, jos? întrebă Marele Inchizitor. Vreți să vă urcați mâine, pe lumină, ca să mai vedeți o dată ceea ce știți deja de astă-seară?

Veți fi atunci, în sfârșit, gata să recunoașteți ce se întâmplă în fața propriilor Voștri ochi?

Dacă totuși nu aș fi văzut, gândi Isabella. Dacă ochiul nu vede, inima nu trebuie să se mâhnească. Însă eu am urcat aici împreună cu el și l-am trimis pe Talavera acasă.

— Nu vreau ca acum să se și ucidă, spuse ea. Mare Inchizitor, mă auziți? Edictul le mai dă timp până în iulie, abia după aceea trebuie să fie creștini.

— Chiar și aceia dintre ei care susțin că și-au renegat demult credința? întrebă Torquemada. Vreau numai să înțelegeți viclenia! Vom trimite Sfânta Frăție în Realejo. Să nu credeți că noi nu știm ce încearcă să ne ascundă.

Isabella făcu o reverență.

Gangul era lung și îngust și întunecos; înainte de a intra în sala mare de la capăt, tânăra femeie bătu încet la ușă.

— Intră! spuse o voce de bărbat. Privirea cu care posesorul ei îi întâmpină pe Boston și pe însoțitorul lui avea un efect liniștitor și era în același timp interogativă.

— Șalom, spuse bărbatul. Purta o mantie lungă, neagră, care îl făcea să arate ca un preot. Sau nu, pentru că mă dezvăț doar greu de vechile obișnuințe: Domnul fie lăudat! Sperasem că veți fi voi. Zâmbi. Dar pot să fiu sigur?

Băiatul cu turban părea să înțeleagă ce voia să spună.

— Sunteți Isaac, negustorul? spuse el. Numele meu este Tariq, *salam alaikum*. Pentru că salutul acesta încă ne mai este permis în Granada. Veți înțelege, domnule, că acela, al cărui mesager sunt, n-a putut să-mi dea nimic scris ca dovadă pentru dumneavoastră.

Încăperea întunecoasă era în mod evident un depozit. Pe rafturi erau așezate coșuri, vase masive din ceramică de toate mărimile, boccele învelite în pânză; pe lângă pereți erau stivuiți saci de iută. Și în afară de toate acestea, în mijlocul încăperii, se afla o masă lungă de sufragerie, sub care erau împinse dezordonat scaunele, parcă în grabă. Taçâmuri nu mai erau, dar firimiturile de pâine arătau că aici, cu nu prea mult timp înainte, se mâncase. Un sfeșnic de argint cu două brațe în care cele două lumânări, pe jumătate arse, fuseseră stinse de curând încât fitilurile încă mai fumegau, se afla la capătul mesei. În mijlocul ei, pe fața de masă din pânză albă, groasă, se afla o bucată de pâine care se vedea că a fost împletită. Un băiat, rămas după prânz singur cu gazda, putea să fie cam de aceeași vârstă cu Boston și însoțitorul lui, al cărui nume, după cum știa acum, era Tariq, luă pâinea de pe masă.

Omul în manta neagră încă mai zâmbea.

— Ceva scris nu mai așteaptă nimeni la vremea asta în Granada, spuse el. Ar fi nebun. Totuși. Dovedește-mi că ești cel ce susții că ești.

— Vă voi recita primele versuri, spuse băiatul și își drese glasul. Ya Allah! Ce ar spune mama dacă m-ar putea auzi! Părea intimidat. Deci, să spun: *Slavă dar, slavă ție, Doamne, Dumnezeul nostru și rege al întregii lumi.* Și așa mai departe. Asta trebuie să spun, ca dovadă.

Bărbatul zâmbi.

— Da, așa a fost înțelegerea. Dar ți-a fost cam neplăcut, după cum am observat, maurule! Păi, că a ales tocmai cele două versuri pe care noi, evreii, le spunem în ajunul sabatului, la începutul rugăciunii – este uimitor. Pentru că și cel ce te-a trimis, va fi știind că familia mea și cu mine nu mai suntem de mult evrei. Suntem supuși fideli ai Maiestăților Lor Catolice și creștini evlavioși. Dar, firește, ne mai amintim încă vechile obiceiuri.

Un moment, lui Boston i se păru că recunoaște pe fața băiatului o ușoară ironie.

— Și Santángel este, după cum cunoașteți, și știe toată lumea, de mult cel mai evlavios dintre toți creștinii, wa Allah! spuse el plecându-și capul. Poate că era din nou zâmbetul acela. Și oricum, este de mulți ani vistiernicul casei regale de Aragon. Și, pe lângă asta, este cel ce mă trimite să vă aduc vestea că marele căpitan își oferă ajutorul său pentru acei dintre confrații întru credință – pentru confrații voștri întru credința de dinainte – care nu posedă înțelegerea de a trece la credința respectatei perechi regale și care de aceea trebuie să părăsească țara. Căpitanul este gata să ia în taină toate avuțiile evreiești, depozitate în încăperile voastre printre condimente și mătăsuri, de îndată ce caravela pleacă din Malaka spre Constantinopol. Astfel confrații voștri – foștii voștri coreligionari – care nu posedă înțelegerea de a trece la

credința respectatei perechi regale, și care de aceea trebuie să părăsească țara, la sosirea lor dincolo de Marea Mediterană, vor găsi cel puțin o parte din acea avere pe care, evlavioasa și preacinstita pereche regală, în nemărginita ei înțelepciune, nu vrea să le-o îngăduie.

— Și cât cere pentru asta? spuse omul în mantie neagră. O sumă este deja pregătită. După cum am auzit, aurul nu va îmbogăți pe nimeni, ci este destinat pentru – să-l numim așa – un scop nobil. Oftă. Sper să vă reușească ce visați, maurule, spuse el. Ceea ce eu poate că voi tăgădui veșnic, chiar și atunci când visez.

În acest moment se auziră bătăi puternice și furioase, afară, la ușa de intrare.

— În numele Sfintei Inchiziții! răcni o voce răgușită. Deschideți ușa sau o spargem!

Dar să deschidă, vizitatorii nechemați nu mai lăsară timp nimănui. Tocul ușii se sfărâmă. Șase oameni în tunici de piele năvăliră în încăpere.

8.

Că erau băuți, Boston constata nu numai din felul cum vorbeau. De îndată ce se năpustiseră toți șase pe ușă, încăperea se umpluse cu miros de rachiu ieftin, așa cum îl cunoștea de la supermarket când aștepta uneori la coadă printre bărbați și femei cu fețe congestionate, permanent zâmbitoare, a căror cumpărătură consta de cele mai multe ori dintr-o singură sticlă.

— Iac-așa! spuse soldatul care intrase primul în încăpere. O cicatrice mare îi brăzda fața de-a curmezișul, încă foarte proaspătă. Poate că el fusese acela care spărsese ușa. Poate că era șeful, dacă exista un șef al acestei acțiuni, pe care Boston nu trebuia s-o înțeleagă ca să tremure de frică. Tariq se retrăsese în colțul cel mai dosnic.

Dar bărbatul în mantie neagră rămase liniștit.

— Domnul fie lăudat! spuse el și făcu un pas înainte. Un bun creștin ar trebui să salute când intră atât de nechemat într-o casă! Și ce vrea să însemne că ați năvălit așa, pur și simplu, fără să așteptați să vă urez bun venit? În ceea ce privește ușa, sper că unul dintre voi este tâmplar. Altminteri va trebui să fac plângere la comandant.

Boston văzu că cel cu cicatrice se cam clătina. Se propti de marginea mesei.

— Nu fi obraznic, evreule! spuse el. Cel ce ne trimite este chiar comandantul! Se uită la oamenii lui cu înțeles și arătă spre masă. Aici aveți dovada, strigă el și apucă sfeșnicul. Fitilele încetaseră de mult să mai fumege. Puțină ceară picură pe fața de masă albă. O lumânare se desprinse și se rostogoli pe pardoseală.

Stăpânul casei se ridică.

— Dacă aude comandantul că în timpul gărzii voastre ați băut rachiu, ce crezi că o să spună, bețiv ordinar? Îi smulse soldatului sfeșnicul din mână. Și nu-mi mai spune încă o dată evreu, că îți sfărâm sfeșnicul ăsta în cap!

— Ho, ho, ho! strigă șeful rostogolindu-și ochii. Trebuie să ne fie frică! Ce ziceți, bărbaților? Ați mai văzut vreodată un evreu așa de neprietenos?

Ceilalți râseră.

— Pungașule! strigă omul în mantie neagră. Boston văzu cum băiatul se lipea cu spatele de perete. Avea cămașa ciudat de umflată în față, încât nasturii trăgeau de butoniere. Pâinea de pe masă dispăruse.

— Potolește-te odată, evreule care susții că nu ai fi evreu, spuse șeful. De ce nu iese fum pe coșul tău? De ce nu arde niciun foc în casa ta?

— Ți-e frig spuse bărbatul ridicând o sprânceană. Vrei să ți se aducă un vas cu cărbuni?

Soldatul bătu cu putere în masă. Ceilalți cinci apucară armele.

— Ține-ți gura! spuse el. Vocea lui suna mai ferm, de parcă furia l-ar fi trezit. Și în bucătărie?

— Există vreo poruncă, în noua Granadă, că trebuie să se gătească noaptea? spuse stăpânul casei înclinându-se ușor. Atunci cer iertare că nu știu nimic despre asta.

Un soldat se repezi la el cu pumnalul.

— Să-l iau? întrebă el. Ar trebui să-l ducem în fața Închizitorului pe *marrano* ăsta!

Șeful îl opri cu un semn al mâinii.

— Ți-am luat casa la ochi, evreule! spuse el. Astăzi n-am vrut decât să-ți arătăm că nu poți să ne păcălești! Dar data viitoare n-o să sară în țăndări numai ușa.

Ceilalți râdeau.

— Mulțumește milostivei tale regine care a vrut să mai vadă neamul vostru cruțat și de data asta! strigă șeful. Cine să mai înțeleagă de unde i-a venit atâta blândețe,

marrano! Apoi făcu semn oamenilor săi să-l urmeze afară.

Boston se uită în urma lor. În încăpere era o liniște mormântală.

Când se întoarse din nou văzu că bărbatul tremura. Băiatul care se rezemase tot timpul de perete, fără să scoată un sunet, se prăbuși încet. În timp ce cădea, pâinea împletită îi alunecă de sub cămașă și lovi cu un zgomot scurt pardoseala din plăci de faianță.

Bătrânul făcu un pas spre el.

— Salomon! șopti el. Fiul meu!

Boston văzu speriat cum îi aluneca o lacrimă pe obraz.

Soldatul cu cicatrice îi amintise ceva. Dar ce? Ce fusese? Nu-l mai văzuse niciodată până atunci.

Băiatul luă cu grijă pâinea de pe jos și o întinse tatălui.

— De ce te ții tot timpul după mine? spuse Tariq supărat. Se rezemă cu spatele de un zid alb, tencuit. În fața lor strada dădea într-o piață. Clipocitul fântânii se putea auzi până la ei. Du-te acasă! Misiunea ta a fost îndeplinită! Și, după cum vei fi observat, nu ai fost necesar niciun minut. Nu am găsit eu singur drumul?

Sub cămașa lui albă, în punga de piele, monedele se loveau între ele. Bărbatul în mantie neagră scosese punga dintr-o nișă adâncită în perete, punga probabil că era grea. Boston a înțeles că Tariq nu mai voia să-l aibă lângă el, deși nu înțelegea altceva nimic.

— Nu știu unde să mă duc! șopti el.

— Nu știu unde să mă duc! repetă Tariq disprețuitor. De unde ai venit, evreule, acolo să te întorci! La fel o să fac și eu.

Boston se holbă la el. De frica soldaților din casa evreului uitase pentru un moment cealaltă frică: nici din Realejo nu ducea niciun drum spre *hostal*, nimic nu arăta cum ar fi trebuit. Chiar și străzile cunoscute acum îi erau

necunoscute. Părea că nu mai există nicăieri o urmă din acea realitate care fusese a lui.

— Mai înainte te mai pot întreba ceva? șopti el.

— Mai înainte te mai pot întreba ceva? repetă Tariq și făcu o strâmbătură. Căscă, dar cel puțin nu spuse nu.

— Sunt cam nesigur, mormăi Boston. Dacă ar fi explicat ce i se întâmplase, însoțitorul său l-ar fi luat drept nebun. Nu știu prea bine – unde suntem de fapt?

Tariq tocmai căscase a doua oară și acum se holba la Boston.

— În Ischibilia? spuse el ridicând din sprâncene, ca și cum ar fi cugetat la o problemă dificilă. Hm, nu. În Kurtuba? Hm, hm, nici acolo. În Malaka, poate? Hm, hm, hm. Cu siguranță nu. Să încercăm și cu Gharnata? Sau asta ți se pare a șaptea grădină a Paradisului?

— Nu! spuse Boston. Aproape că se înfuriase, asta era bine. Că suntem în Granada știu și eu! Vreau să știu ceva mai mult. Ezita. Nu voia să pronunțe întrebarea. Nici măcar să o gândească. De fapt când suntem noi aici?

Tariq arăta gata să-și piardă răbdarea.

— Acum, spuse el. Nici ieri. Nici mâine. În orice caz de asta sunt destul de sigur. Acum, suntem aici, în Gharnata, în Albaicin, și imediat mă duc să mă culc în *funduq*. Ești mulțumit? spuse el făcând o plecăciune batjocoritoare.

Oricum tot mă crede nebun, gândi Boston. Așa o să mă și prefac.

— Dar când este acum? întrebă el repede. Știu ziua săptămânii, e vineri! Dar în rest? Scotoci în rucsac după mobil. Cu siguranță că ar mai indica încă ora și data de acasă.

Avea nevoie de certitudine, oricât de înfricoșătoare ar fi fost.

— În ce lună suntem? În ce an? Când apăsă tasta, display-ul se luminină o dată, scurt. Melodia de pornire sună straniu, pe strada întunecată.

— *Allahu Akbar*! strigă Tariq și căzu în genunchi. Cruță-mă!

Granada în aprilie, prezent

Când, întorcându-se spre *hostal*, observaseră că Boston lipsea, se simțiră pentru un moment oarecum vinovați.

— Măi! spusese Tukan. Unde o fi dispărut iar puștiul!

Firește, nu băuseră *cerveza* spaniolă în timpul zilei și în văzul lumii, în niciun caz. Pe lângă asta, spusese Kadir, taică-su l-ar omorî în bătaie dacă ar fi trimis acasă din cauza alcoolului.

— Acolo, orișicum, e nasol dacă bei! spusese el. Turcii nu pilesc, okay? Din cauza religiei noastre.

— Turcii nu pilesc, ha ha, răspunsese Serghei, dar fiecare putea să vadă cât de ușurat era că acum mai exista încă un motiv ca să rămână la Cola. Care nu era spaniolă, nici germană, ci americană. Așa că nu se realiza de fapt niciun fel de informare geografică atunci când ședeau pe Plaza Bib-Rambla, cu picioarele întinse în drum, sub o umbrelă mare de soare și se uitau spre Alcaiceria unde turistii intrau si ieseau îmbulzindu-se.

Nu-l uitaseră pe Boston. Dar se miraseră că nu apăruse în *hostal* nici mai târziu, după-amiază, când rucsacul lui ecologic, tare urât, lipsea de pe patul lui și el însuși, orișicum.

— Să o anunțăm pe Hilbert? întrebase Kadir. Poate că i s-a întâmplat ceva?

Tukan se bătu pe frunte.

— Pur și simplu are chef de aventuri, puștiul! N-ai avut deloc încredere în el, nu-i așa?

— Nu fiți turnători! spusese Serghei trăgând de guma de mestecat. Toți știau că fumează. Dar Tukan spusese că dacă în cameră pute a fum, o să fie scandal.

— Dacă nu, o să mai aibă probleme.

Situația rămăsese încurcată.

Dar când, la masa de seară, locul lui a rămas gol, doamna Hilbert a venit, firește, să întrebe.

— Unde este Boston? Nu a ieșit mai înainte împreună cu voi trei?

Tukan clătină din cap.

— A spus că e obosit. A adormit și n-am vrut să-l trezim.

Doamna Hilbert părea cam sceptică.

— Dar, în rest, toate sunt în ordine? întrebă ea. Obosit înseamnă obosit și nu bolnav. Sau i-e dor de acasă?

Serghei se bătu pe frunte. Profesorilor nu le plăcea asta. Dar acum era necesar.

— Boston în niciun caz! spuse el umflându-se în pene.

Doamna Hilbert zâmbi. Își făcuse griji cum se va integra băiatul. Și totul mersese mult mai bine decât se așteptase.

— Dar dacă nu este nici mâine-dimineață aici, la micul dejun, încep să-mi fac gânduri.

De aceea înfășuraseră pătura de pe patul lui Boston, în forma unei ridicături lunguiețe, înainte ca timidul stagiar de spaniolă să-și facă turul ca să le spună noapte bună și să controleze dacă sunt într-adevăr toți copiii în camerele lor.

— Pssst! șoptise Tukan. Mai încet, frățioare! Puștiul doarme!

— Ah, așa! spusese stagiarul și trăsese, aproape fără zgomot, ușa după el, mulțumit că și în camera asta totul era în ordine.

Acum ședeau pe paturile lor, cu ferestrele larg deschise. Serghei nu rezistase fără țigara de dinainte de culcare.

— Și dacă i s-a întâmplat ceva? șopti Kadir. Și dacă vine mai târziu, cum intră?

— Închipuie-ți ce ar păți dacă ar veni abia acum! spuse Tukan. Îi trebuie o scuză serioasă, băiete! Nuuu,

așa nu merge, nu-l putem turna. Se aplecă spre Serghei.

— Lasă-mă și pe mine să trag un fum! Dacă nu-i aici mâine-dimineață, atunci...

Kadir se lăsă atât de mult înapoi încât se lovi cu capul de perete.

— Ce crezi că o să pățească, șopti el.

Serghei strivi mucul țigării în lavoar.

— Și noi, în primul rând, spuse el.

al -Andalus, 1492

Boston nu se gândise niciodată cum ar putea să explice ce este un mobil, cuiva care nu știa nici măcar ce este un telefon. Și pentru ce? Oricine știa ce este un telefon. Oricine știa ce este un mobil. De ce era băiatul atât de speriat?

Pentru că, realitatea era cea care îl speria pe Boston de când văzuse străzile întunecoase din Realejo: turbanul; soldații. De când trăise acea stranie întâlnire în casa evreului, aproape că nu mai avea nevoie de niciun răspuns la întrebarea lui.

Tariq își acoperise ochii cu mâinile când se aplecase spre el.

— Nu-i decât mobilul meu! spusese Boston ca să-l liniștească și îi ținuse telefonul aproape de față. Display-ul se luminase puternic și Tariq răcnise atât de tare încât sus, la înălțime, se deschisese o fereastră într-un zid.

— Liniște! E noapte! strigase o voce furioasă de bărbat. Nu se mai poate nici măcar dormi ca lumea în Gharmata, de când mâncătorii ăștia de porci s-au cocoțat aici, sus, pe Alhambra!

După ce fereastra se închisese iar, Boston îi făcuse un semn pe mutește lui Tariq, să vină în piață.

Fântâna sursura și, pe colina de deasupra lor, luna

scălda cu lumina ei palidă palatul liniștit.

— Nu-i decât mobilul meu! șopti Boston. Cu degete abile căută printre fotografii o poză pe care o făcuse la amiază lui Tukan, Kadir și Serghei. Kadir mai avea încă urechi de iepure și Tukan se strâmba. În fundal, plăcile *azulejo* ale Alhambrei. Ia uită-te încoace! Asta e aici, sus! Arătă în sus, spre Alhambra. Asta a fost ieri! Înainte de a ateriza aici! Și nu știu, zău, absolut deloc când și de ce!

Tariq se holbă la fotografie.

— Cine te-a lăsat să intri? șopti el. În cetate?

— A comandat asta de acasă, online, învățătoarea noastră, spuse Boston încercând să-l lămurească că se poate vorbi de la un loc la altul, în jurul lumii. Apoi privirea îi căzu din nou pe mobil și tăcu speriat.

Știu sigur că nu există călătorii în timp! spuse Boston insistent. Nu vreau să existe ! Sigur că nici tu nu crezi în așa ceva! Dar singura explicație care îmi vine, știi? Care mai este un pic logică – cu toate că, firește, este de fapt total ilogică – este... ...Deci, să-mi spui, pur și simplu, în ce lună sunteți chiar acum, aici? Și în ce an?

Tariq clătină din cap. Boston înțelese că, în acel moment, situația celuilalt poate că era și mai ciudată decât a lui. Avusese cel puțin timp să se obișnuiască cu gândul ăsta.

— Mâncătorii de porci o numesc luna aprilie, spuse Tariq. Și este anul 1492, după numărătoarea lor, 891 după a noastră. Vrei s-o iei după numărătoarea lor sau după a noastră?

Dar acum Boston era cel ce trebui să se așeze pe marginea fântânii.

— Ești sigur? șopti el. 1492?

— După numărătoarea lor. De ce? Cum l-ai numi?

Boston clătină din cap.

— Am nimerit în trecut! șopti el. Of, Doamne, vai de mine!

Tariq se uită la el. Era limpede că nu îl crede.

— Cum adică în trecut? spuse el. Acum este acum. N-am mai spus asta chiar adineaori?

— Acum este mereu acum, mormăi Boston. Dar când este acum – asta diferă întotdeauna.

Tariq strânse din ochi. Fântâna susura. De partea cealaltă a pieței un măgar răcnea în somn, undeva, în grajdul lui.

— Să-ți explic, spuse Boston. Ca să pot crede eu însumi, gândi el. Deci mobilul ăsta, pe care îl am – și îmbrăcămintea mea de asemenea, și uite, pungulița cu ketchup! – pe toate astea tu nu le cunoști.

Tariq încuviință din cap. Se uită la mobilul din mâna lui Boston, care era acum stins și tăcut și se îndepărtă puțin de el. Ketchupul nu prea părea să-l impresioneze.

— Nu știu cum am ajuns aici, spuse Boston. Nu știu nici măcar de ce sunt aici. Încă mai sper că toate astea sunt un vis, dacă înțelegi ce vreau să spun.

Dar în mod normal eu nu trăiesc în niciun caz acum. Eu trăiesc cu cinci sute de ani mai târziu, sau chiar cu mai mult. Și, de fapt, sunt aici într-o excursie în Spania.

— Excursie în Spania? întrebă Tariq.

Și în timp ce Boston explica, enormitatea celor ce i se întâmplaseră îi deveni din ce în ce mai evidentă ... Dar în același timp simțea cât de consolator era faptul că Tariq ședea lângă el și îl asculta. Că era cineva aici, pentru care toate acestea de aici erau obișnuite, la fel de normale cum era pentru el lumea cu blocuri înalte și automobile și televizoare. Chiar dacă Tariq a râs când i-a povestit cum grupul de spaniolă sosise cu avionul.

— O pasăre cu care oamenii zboară? spuse el. Wa Allah! Vreau să te cred că mă ceri de nevastă, spuse șoricioaica leului.

— Chiar așa! spuse Boston rugător. Adevărat! O, Doamne, tot ce îți povestesc este adevărat! Dar astea de aici, de la voi...tăcu.

Tariq clătină din cap.

— Am crezut că astăzi după-amiază te-au trimis la mine din *juderia* ca să-mi arăți drumul spre Isaac. Ce vremuri!

— Acum știi, spuse Boston. Auzea cât de tare îi tremură vocea. Dacă sunt aici – se silea să nu lase din nou să se apropie frica – și dacă nu am habar cum am ajuns aici și, deocamdată, nici cum pot să mă întorc, atunci trebuie cel puțin să înțeleg ce a însemnat tot ce s-a întâmplat mai înainte. Îl privi rugător pe Tariq. Cu soldații. Și cu aurul. Și cu pâinea.

Tariq nu mai căsca de mult. Se uită în toate părțile, parcă ar fi vrut să se încredințeze că nimeni nu îi ascultă, și începu să povestească.

9.

Johanna ședea pe pervazul ferestrei și privea spre vale. Soarele de dimineață încă nu se ivise deasupra orizontului, totuși ea nu mai putea să doarmă.

Ar trebui să li se interzică muezinilor de pe minaretele de jos, din oraș, să cheme peste tot la rugăciune, încă atât de devreme, gândi ea. Înfricoșător de tare! Trezesc toată lumea, și la ce ne trebuie asta nouă, care nu suntem musulmani? Este supărător. Vreau înapoi, la Córdoba, Córdoba este de mult a noastră, aici mai este încă tot o țară străină. Nu vreau să călătoresc întruna de colo până colo, azi la curtea asta, mâine la cealaltă: azi încă în Córdoba și mâine deja în Sevilla și poimâine în Granada și apoi te pomenești că și la nord, în recea Barcelonă și numai pentru că imperiul nostru este atât de uriaș. Nu vreau nicicum să am un imperiu. Îmi pare foarte rău că sunt prințesă.

Săltă picioarele peste pervaz și bătu toba cu tocurile în zid. Dacă se scoală acum doica și mă vede, cade la pământ moartă.

— Lunișoara mea! Căprioara mea! O să cazi de la fereastră!

Se aplecă înainte până îi veni amețeală. O clipă crezu că nu mai lipsea decât un pic și se va prăbuși. Senzația era înfricoșătoare și totodată minunată. Se retrase, numai atât cât să-i bată inima mai liniștită.

— Și ce dacă aș cădea? gândi ea cu ciudă. Pe cine ar mai mărita cu frumosul habsburghez? Pe Maria poate? E proastă, proastă, proastă și nu are deloc importanță că mai este încă un copil, la cei zece ani ai ei. Și la zece ani, eu tot eram mai deșteaptă decât ea. Mai este și cuminte! Plictisitor de cuminte! S-o ia totuși blondul pe Maria!

Se aplecă din nou înainte, numai cât o părere, și

respiră mai repede.

— Sau Katharina? Ea este un bebeluș și plânge imediat dacă nu se face totul cum îi convine. Nici chiar ovlavioasa noastră regină – mamă nu o poate suporta, observ cum se uită atunci la Katharina. Dacă ar lua-o pe Katharina am scăpa de ea!

Chicoti.

— Lunișoara mea! strigă doica. Era minunat că știa întotdeauna, întotdeauna exact, ce va spune doica:

— Căprioara mea! O să cazi din fereastră!

Johanna râdea și tobosărea cu tocurile peste piatră.

— Păi atunci, ține-mă bine! strigă ea fără să se întoarcă. Dacă nu, mă arunc în vale! Nu mă voi mărita cu habsburgul, niciodată!

Brațul doicii o apucă strâns și cu putere. Ea însă era o femeie foarte blândă, durdulie, drăgăstoasă.

— Te vei mărita cu el, porumbița mea, spuse doica, cu o voce atât de tristă încât Johanna se rușină că a speriat-o. Pentru că tu ești prințesă și el este prinț și atunci nu se mai pun întrebări.

Când Boston se trezi, mai rămase pentru un moment cu ochii închiși.

Dacă îi deschid acum, gândi el, mă aflu iar culcat în patul meu scârțâitor din *hostal*. Deasupra mea doarme Serghei și pe partea cealaltă dorm Tukan și Kadir. Și eu le povestesc despre visul meu. Sau poate mai bine nu. Abia de curând au început să mă considere ceva mai normal.

Dar el știa că și cea mai bătătorită saltea din cel mai ieftin *hostal* nu ar fi putut să fie atât de tare ca pământul pe care îl simțea acum sub spatele lui. Sforăiturile și hârșâiturile arătau că animalele se treziseră: măgari, cămile, catâri; la margine de tot, în *funduq*, chiar și câțiva cai.

Înainte de a-i povesti despre căderea Granadei, despre disperarea maurilor învinși și despre frica evreilor

urmăriți, Tariq venise cu el aici, în noaptea trecută.

— Este imediat în spatele pieței de mătăsuri, la Bab al-Ramla, spusese Tariq. Și undeva trebuie totuși să dormi.

Boston deschise ochii prudent.

Soarele era încă jos, dar primele lui raze cădeau în curtea interioară pătrată și luminau centrul fântânii în jurul căreia se adunaseră oameni în haine albe. Sub arcadele de cărămidă care înconjurau curtea, pe toate cele patru laturi și pe galeriile de deasupra, se odihniseră peste noapte călătorii veniți în Granada să facă comerț. Acum umblau prin curte, grăbiți, preocupați.

Totuși am știut, gândi Boston. Să nu mă sperii, numai să nu mă sperii din nou, pentru că totuși am știut. Acesta este caravanseraiul prin a cărui arcadă dublă a porții m-am uitat ieri în Alcaiceria, fără să intru; și soarele intră chiar foarte prudent în curte. Și este 1492, și singura posibilitate de a suporta toate astea fără să înnebunești este să te comporți ca și cum ar fi o călătorie foarte normală.

Am călătorit la Marea Nordului.

Am călătorit la Mallorca.

Și tu, Boston?

Eu am călătorit la 1492.

Locul de lângă el, unde se odihnise peste noapte Tariq, era gol. Boston nu știa de ce era atât de sigur că băiatul se va întoarce.

Dar cum am călătorit? Cum e posibil? La un moment dat eram în Alcaiceria și totul era normal; și apoi eram aici.

Trase încet rucsacul spre el și scoase ghidul de călătorie al doamnei Hilbert. Cu siguranță că trebuie să scrie în el ceva și despre istoria Granadei. Nimeni nu se uita la el. Nu atrăgea atenția nimănui, era un călător printre alți călători.

În ianuarie 1492, îi povestise pe șoptite Tariq noaptea trecută – cu nici măcar o sută de zile mai înainte! – ultimul emir maur, Muhammad Abu Abd'allah, pe care spaniolii îl numeau Boabdil, predase cheia orașului său, Granada,

fără luptă, perechii regale Ferdinand și Isabella, după ce fusese încheiat un tratat de capitulare care promitea maurilor din regatul Granadei că li se va îngădui să trăiască mai departe la fel ca și până atunci: să se îmbrace ca mai înainte, să se hrănească, să-și țină sărbătorile și să-și practice religia nestingheriți; ca și cum Granada, după cucerirea ei de către regii catolici, ar fi putut rămâne orașul musulman, maur, așa cum fusese de secole.

— Dar noi nu i-am crezut, chiar de la început! șoptise Tariq. În cele din urmă mâncătorii de porci ne-au cucerit toate imperiile din peninsulă...

— Mâncătorii de porci? întrebase Boston. La câțiva pași de el, un bărbat gemuse în somn.

— Creștinii! răspunsese Tariq și suna de parcă ar fi vrut să scuipe.

Boston s-a gândit un moment dacă trebuia să-i spună că tocmai atunci urma cursul pentru confirmanzi.*) Hotărî că nu este important. Acasă nu fusese ceva important și atunci de ce să mai joace un rol aici.

— Știm deja de mult cum se poartă cu cei învinși, ya Allah! Și în tratat nu scria nimic despre evrei! spuse Tariq. Ei încearcă acum să-i izgonească pe toți evreii din Spania; cine nu primește botezul, este ars; și cine îl primește – este ars și el. Pentru că ei nu cred că evreii iau botezul în serios. Ce fel de religie o mai fi și asta, care nu poate să creadă că cineva se poate converti la ea, serios?

Atâta vorbărie despre religie, gândise Boston. Cui îi pasă de asta.

— Păi acum o să ardă și aici, la noi, evreii, spusese Tariq. Aici, în Gharnata. Nu mai au mult timp până să părăsească orașul. Și tot aurul și toate averile lor vor aparține după aceea regilor spanioli.

Boston arătase spre punga de piele care, și aici în *funduq*, se odihnea în poala lui Tariq.

*) pregătire religioasă pentru tinerii de religie catolică (n.tr.)

—Și asta? întrebase el.

Tariq pufni în râs.

— Tot n-ai înțeles? Evreii vor părăsi Gharnata, cu miile, vor fugi din toată Spania, cu nimic altceva în afară de hainele de pe ei. Pentru că mai mult nu le este permis, sub pedeapsă cu moartea.

Boston se holbă la el. Ăsta era furt.

— De ce să nu ne dea acum, cât se mai poate încă, o parte din banii lor, nouă, maurilor, care mai putem râmâne încă aici? întrebă Tariq. Pentru ca un curajos căpitan maur, și asta este interzis, sub pedeapsă cu moartea, să ducă, pe ascuns, o parte a averii lor în afara țării? El își pune viața în pericol, pe el îl așteaptă, dacă este descoperit, rugul – atunci de ce să nu-l plătească?

Boston încuviință.

— Și voi, maurii, vreți să cumpărați pe banii ăștia arme, spuse el. Vreți să faceți o revoltă, nu-i așa? Și să-i alungați pe spanioli.

— Spaniolii suntem noi! strigă Tariq. Noi suntem musulmanii Spaniei, tot așa cum sefarzii sunt evreii Spaniei! Și mâncătorii de porci, creștinii Spaniei! Poate exista numai un fel de Spanie? În țara asta, așa deodată, nu mai e loc decât pentru o religie, după ce, sub stăpânirea maurilor, a fost loc, șapte sute de ani, pentru toate trei?

— Nu, murmură Boston. Nu voia ca Tariq să se agite atât de mult. Mi se pare ciudat.

Dar nici pe departe atât de ciudat ca faptul că mă aflu eu aici. Ah, Doamne, eu am călătorit în timp.

— Timp de șapte secole! strigă Tariq. Timp de șapte secole am trăit împreună în pace! I-am alungat noi, maurii, pe evrei? Am cerut creștinilor din țările noastre să-l cinstească pe profet?

— Habar n-am, murmură Boston.

Tariq părea acum atât de treaz încât Boston se întreba dacă va tot vorbi neîncetat până dimineața.

— Biruri trebuiau să plătească! strigase el și tăcuse speriat când la câțiva pași distanță de ei un bărbat se mișcase în somn. Dar i-am ars noi? Allah să-i blesteme pe mâncătorii de porci!

Boston încuviință din cap. Înțelesese de ce Tariq fusese la evreul Isaac. Îi adusese vestea că acceptă comandantul corăbiei să ducă averile evreiești, în siguranță, la Constantinopol. Și atunci Tariq primise o primă plată pentru armele cu care maurii trebuiau să elibereze din nou Granada de regii creștini. Asta nu era deloc greu de înțeles.

Mai greu de înțeles era că toate astea trebuiau să existe în realitate. Izgonire. Moarte pe rug. Și că el era amestecat în toate.

— Și tu să nu crezi că o să ne lase mult timp în pace pe noi, maurii! șoptise Tariq.

Odată ce îi vor fi izgonit pe evrei, după ce au pus mâna pe toată avuția lor, crezi că o să fie mulțumiți? Noi, musulmanii vom fi următorii și averile noastre le fac ochii să sclipească! Convertiți-i pe mauri! Izgoniți-i pe mauri! Încoace aurul maurilor!

— Dar tu ai spus că există un tratat, șoptise Boston, dar și el însuși auzise cât de prost suna acest cuvânt. Ce valoare putea să aibă un tratat pentru oamenii care puneau să fie arși pe rug alți oameni, numai din cauza religiei lor?

— Numai o revoltă ne poate salva, a răspuns Tariq. Luna se oglindea în apa fântânii.

Și deci acesta este anul în care am nimerit, gândi Boston clipind orbit de lumina soarelui ce răsărise. Deci acum este anul 1492.

Răsfoi ghidul de călătorie, încet, ca să nu atragă atenția nimănui.

Chiar înainte de a vedea titlul, își aduse din nou aminte de ce numărul anului i se păruse atât de cunoscut.

Despre cucerirea Granadei nu știuse nimic.

În acest an însă Columb descoperise America.

10.

Până să se întoarcă Tariq, Boston citi în ghidul de călătorie. Nu era foarte detaliat ce se găsea acolo despre istoria Granadei, dar îl ajuta să înțeleagă mai bine ceea ce explicase adineaori Tariq. În ianuarie 1492, regii creștini ocupaseră Granada. Chiar în 31 martie, semnaseră un edict care poruncea evreilor din oraș să se boteze sau să părăsească țara, fără averile lor. Mii de oameni, spunea ghidul de călătorie, s-au îmbarcat în corăbii spre Africa de Nord, spre Constantinopole, șoselele Spaniei erau înțesate de coloanele pline de jale ale evreilor fugari. Doar cu câțiva ani mai târziu avea să le meargă exact așa și maurilor, în1499, deci Tariq avea dreptate. Și maurii au fost izgoniți din patria lor, executați, băile lor publice demolate, bibliotecile lor arse.

Dar asta încă nu s-a întâmplat! gândi Boston. Revolta lor ar mai putea totuși să reușească! Răsfoi ghidul. Despre o victorie a maurilor, sau despre o revoltă, nu găsi nimic în el.

Cine știe, dacă nu se mai poate schimba ceva! La gândul ăsta îi veni amețeală. Se putea schimba retroactiv cursul istoriei? Se putea anula ceea ce s-a întâmplat?

Prostii. Cine să creadă așa ceva.

Dar cine să creadă ceea ce tocmai i se întâmplase lui ?

Că din prezentul lui, care devenise brusc un viitor foarte îndepărtat, el călătorise cu cinci sute de ani în urmă, fără să înțeleagă de ce? Era timpul oare atât de reversibil?

Și cum călătorise?

Era aproape insuportabil ce i se întâmplase; dar faptul că nu știa de ce, era și mai îngrozitor.

— Ei acum, în sfârșit, ești treaz! spuse Tariq în spatele lui. Aruncă o boccea de pânză pe pământ. Na! Nu cred că e bine să umbli mai departe prin Gharnata în straiele tale străine!

Boston se ridică în capul oaselor. Desfășură pânza, o cămașă cum purta Tariq, cum purtau toți cei din curte.

— Mulțumesc! șopti el.

Tariq ridică din umeri.

— Nu te-am trezit la rugăciunea de dimineață, spuse el. Dormeai așa de adânc, cum numai un necredincios poate dormi la răsăritul soarelui. Niciun adept al profetului n-ar putea să doarmă în timpul rugăciunii de dimineață! Ești deci într-adevăr evreu, sau mâncător de porci...

— Nu! spuse Boston repede.

— M-am gândit la toate câte mi-ai spus noaptea trecută. Și nu pot să cred, pe Allah și pe toți profeții! Dar dacă m-ai mințit: ce înseamnă atunci unealta asta ciudată? Se uită la Boston. Să nu lași pe nimeni să vadă cutiuța care poate arăta poze și poate face muzică, oul cel negru împărțit în două! șopti Tariq insistent. Oricât de folositor ar putea să-ți fie, te sfătuiesc: desparte-te de el!

— De mobilul meu? De ce? întrebă Boston.

— Dacă îl descoperă oamenii Inchiziției? Ya Allah! O să spună că e o unealtă a diavolului! O să spună că ai un pact cu diavolul! Nu povesti nimănui ce mi-ai povestit mie! Nimănui, ai auzit?

— Dar ăsta este adevărul! Și tu m-ai crezut.

Tariq izbucni în râs.

— Am hotărât doar să nu mă mai gândesc la ceva ce nu voi înțelege niciodată, spuse el. Dar pentru Torquemada orice este o dovadă. Dacă găsesc la tine cutia, vei arde.

Se ridică în picioare.

— Acum te las. Știi ce am de făcut.

Și eu? gândi Boston. Pipăi mobilul din rucsac. Dacă nu l-ar mai avea, cum ar mai putea să sune acasă, să anunțe poliția, s-o anunțe pe doamna Hilbert, ca să-i vină cineva în ajutor?

Oricum, în trecut, nu există conexiuni radio.

Cine știe.

Este ridicol, nu există nici măcar curent electric.

Cine știe. O să mă gândesc la asta mai târziu.

— Și ceea ce trebuie să faci tu este periculos! spuse Boston. Dacă te-ar prinde, te-ar băga la închisoare! Sau chiar te-ar arde!

Tariq ridică din umeri.

— De ce să se sperie de ploaie cineva care se îneacă? întrebă el. Nimic nu poate fi mai rău decât asuprirea.

— Pe lângă asta, tot în acest an va fi descoperită și America, spuse Boston, dus pe gânduri. America, unde trăia tatăl lui. De ce îi venise deodată gândul ăsta? La ce ar fi fost de folos cuiva?

Tariq râse.

— Cine va fi descoperită? întrebă el. O fată frumoasă? O mirodenie necunoscută? O plantă parfumată? Măi, străinule ciudat! Ai grijă de tine.

— Ia-mă cu tine! spuse Boston sărind în picioare. Își trase cămașa peste cap. Exact ca un arab.

Tariq făcu un semn de refuz.

— Știi deja mult prea multe, spuse el. Și dacă ai veni cu mine te-ai expune la mari pericole.

Boston îl privi rugător. Nu voia ca acest băiat să plece și să-l lase din nou singur! Abia îl cunoscuse; dar era singurul om apropiat în lumea asta străină.

— Nu mi-e frică! strigă Boston.

Tariq râse.

— Ai putea să mori! spuse el. Ia-ți acum bocceaua și du-te.

— De asta nu mi-e frică! strigă Boston și observă speriat că acesta era adevărul. Oare putea să moară într-o

vreme în care nici măcar nu se născuse încă? Și dacă s-ar întâmpla, dacă l-ar nimeri o săgeată, dacă l-ar străpunge o spadă: nu era atunci posibil să se trezească din această moarte și să se regăsească acasă, în viața lui adevărată? Nu cumva tocmai asta era calea pe care trebuia să meargă, dacă voia să se întoarcă acasă: calea prin moarte?

Tariq clătină din cap nerăbdător.

— Nu-mi ești de folos, spuse el. Rămâi cu bine. Allah să te ocrotească. Se întoarse și porni cu pași mari spre poartă.

Boston se uită în urma lui. Nu! gândi el. Nu! Nu mă lăsa singur!

— Tariq! strigă el. Întoarce-te! Dar Tariq merse mai departe, ca și cum nu ar fi auzit și dispăru în labirintul străduțelor înguste.

Boston simți un nod în gât.

Dar nu vreau să plâng, chiar dacă acum sunt din nou singur, gândi el. Și așa este indiferent ce mi se mai întâmplă, asta nu e viața mea.

De ce s-ar speria de ploaie cineva care se înnecă.

Granada în aprilie, prezent

Nu se mai putea ține ascuns.

— Nici acum n-a venit! spuse Kadir și, dintr-un salt, sări în picioare în pat. Chiar și atât de devreme, de dimineață, în camera lor era prea cald. Ei drăcie! Ce facem acum?

Serghei se frecă la ochi lăsându-se să atârne periculos de mult în jos. Patul de sub el era gol.

— Trebuie să-i spunem doamnei Hilbert. Nasol, mă, nasol! O să fie jale!

Tukan căscă.

— Pur și simplu nu-i spunem nimic. Doar așteptăm.

Kadir se bătu pe frunte.

—Și dacă s-a întâmplat ceva? Dacă a avut un accident? S-au a fost atacat?

— Ce mai contează, spuse Tukan, dar își luase deja picioarele de pe pat. Eu nu mai suport, pe bune, știi asta? Numai necazuri cu puștiul, și încă ce afurisite!

Serghei încuviință din cap.

— Și ce spunem că a fost ieri? Că am tras-o pe sfoară?

— O să facă urât un pic, spuse Kadir. O lași până își mai revine. Dar de spus trebuie să-i spunem.

Zăboviră o vreme, ca să se spele și să se îmbrace. Își dădură cu gel în păr.

Apoi bătură la ușa doamnei Hilbert ca să-i spună că Boston dispăruse de ieri de la amiază.

al -Andalus, aprilie 1492

După ce soarele se mai înălțase, nu mai rămăsese nimeni în *funduq*. Boston se retrase adânc, în nișa de sub arcade. Ar fi dorit să se ducă la fântână ca să ia apă, simțea că îi este tot mai sete. Dar îi era frică să nu i se pună întrebări. Ce să răspundă la întrebarea: de unde vine? Ce caută în Granada? Poate că burnusul alb îl făcea să pară maur, un maur blond, cu ochi albaștri; totuși, mai bine să se prefacă adormit.

Se întoarse cu fața la perete. Zgomotele din jurul lui se împuținară.

Când o mână îl apucă de umăr nu se miră. E hangiul și vrea să-l roage să părăsească caravanseraiul pe timpul zilei. Sau să plătească pentru încă o noapte, se așteptase la asta. Dar cel ce se afla în spatele lui nu era hangiul.

— Nu! șopti Boston.

Asupra feței lui se apleca un soldat, în spatele lui, mai departe, erau încă doi. Și toți trei îi zâmbeau. Nu erau cei din noaptea de la Realejo, dar îmbrăcămintea arăta la

fel, ca și săbiile lor. În vremea aceea, în care oamenii erau arși pe rug numai pentru că se rugau în mod greșit Dumnezeului adevărat , iată că zbirii Inchiziției îl prinseseră și pe el.

Soldații tot mai zâmbeau.

— Alteță Regală! spuse cel ce se afla în față și îl bătu pe umăr. Iertare dacă V-am trezit! Soarele este deja sus, pe cer. Dorim să vă însoțim ultima bucată de drum. Maiestățile Lor vă așteaptă.

Boston se holbă la el. Suna asta a moarte și ardere? Suna asta a rug? Suna a ceva mai nebunesc decât toate câte i se întâmplaseră până acum în acest loc ciudat.

Se ridică în capul oaselor. De ce nu, gândi Boston. N-am habar despre ce vorbesc ei, dar cel puțin se poartă prietenos. Tariq a dispărut, singurul om pe care îl cunosc aici; iar pentru încă o noapte în *funduq,* n-am bani. Trebuie să mă duc undeva, chiar dacă nu știu încotro și pentru ce.

Le răspunse zâmbind:

— Bună dimineața! și se ridică în picioare.

11.

Alhambra arăta la fel cum arătase și în ziua precedentă, numai că acum, când nu se mai plimbau turiștii prin curți și prin piețe, părea ciudat de goală. In placajul peretelui de la *sala de los embajadores* exista o gaură urâtă.

— Regina vă așteaptă în curtea leilor, spuse un soldat care îi întâmpinase în pas alergător, sus, pe deal, cu puțin înainte de Puerta de la Justicia. Se înclinase în fața lui Boston.

Curtea leilor arăta la fel cum arătase și ieri. Lipsea numai banda de separație care trebuia să împiedice intrarea turiștilor în interiorul curții, la fântână. O femeie în rochie de brocart țeapăn și cu bonetă de mătase, se odihnea culcată pe un divan, foarte aproape de șopotele din gurile leilor, ceea ce Boston își închipuise până atunci că ar fi posibil numai în interiorul unei camere de locuit, dar nicidecum în aer liber. Când soldații intrară împreună cu el în curte, ea se ridică în capul oaselor.

— Iubitul meu prinț, ce mult te-am așteptat! Privirea ei era scrutătoare, aproape disprețuitoare și nu se potrivea deloc cu amabilitatea cuvintelor rostite. Zâmbi și se ridică. O servitoare îi veni în ajutor, întinzându-i mâna. Văd că și tu te-ai travestit pentru această călătorie, așa cum a făcut și soțul meu atunci când a venit pe primul drum către mine! Izbucni în râs și se învioră brusc. Ferdinand a străbătut atunci Spania cea mare travestit în catârgiu, ca să nu-l recunoască nimeni și să nu-l atragă în vreo cursă. S-a apropiat de mine prima oară travestit în catârgiu și totuși, tinere, asta nu a făcut să-mi scadă dragostea pentru el.

Bătu din palme.

— Anunț-o pe Johanna că a sosit habsburgul, spuse regina fără să se întoarcă spre servitoare. Totuși femeia dispăru imediat, retrăgându-se cu spatele și cu capul plecat.

— Un călător ne-a adus azi de dimineață vestea că noaptea trecută, în *funduq*, pe ascuns, ca și cum ar fi vrut să nu-l recunoască nimeni, a înnoptat un băiat blond și însoțitorul lui, spuse regina. Începu să meargă încet în jurul lui și să-l măsoare de sus și până jos, de parcă ar ar fi fost un catâr pe care poate că ar fi dorit să-l cumpere; sau poate că nu.

— Iar după rugăciunea de dimineață a musulmanilor, însoțitorul l-a părăsit. Cu două degete îi ridică lui Boston bărbia. Cu siguranță că o să ne explici ce ai făcut în timpul acestui popas nocturn și de ce mai zăboveai încă astăzi în *funduq*. Așa că am trimis după tine. Ești mai mic decât m-am așteptat. Ei, asta se va lămuri.

Boston încuviință din cap.

Am călătorit la Marea Nordului.

Am călătorit la Mallorca.

Am călătorit la 1492, liniștit, foarte liniștit. Am călătorit la Alhambra. Am călătorit ca prinț, ce să fie ciudat în asta? Simți cum i se înmoaie picioarele. Nimic mai ciudat decât că am călătorit prin timp.

— Travestit în maur! spuse regina apucându-l de burnus.

Era ea oare Isabella din ghidul de călătorie?

— Păi, cu siguranță că a fost o idee bună în vremurile astea periculoase, o măsură de protecție foarte potrivită. Nu se știe ce ar fi făcut maurii, dacă pe drum te-ar fi recunoscut cine ești! Trebuie să ne păzim de ei, Filip, cu cât înțelegi mai devreme asta, cu atât mai sigur vei trăi aici. Trebuie să ne ferim de aproape toți oamenii de aici, vei mai învăța și asta. De mauri și de evrei, de *conversos* și de *moriscos*. Toate astea tu nu le știi din impe-

riul tău nordic liniștit, micul meu prinț. Oftă. Și nu vrei să-mi săruți mâna?

Boston încuviință din cap speriat. Nu vedea astfel de filme la televizor, cine mai făcea așa ceva? Nu știa cum se sărută mâinile sau cum se vorbește cu reginele, ba chiar deloc cu reginele, în anul 1492.

Apucă mâna dreaptă a reginei și o ridică la gură. Pielea ei era uscată și rece.

Regina se strâmbă.

— Barbari din nord! șopti ea scuturându-și mâna, parcă ar fi vrut să gonească o insectă. Vine îndată și fiica mea Johanna. În sfârșit, logodnicul ei este aici.

Granada în aprilie, prezent

Cât de bine vorbea doamna Hilbert spaniola tinerii au observat când a telefonat la poliție. Apoi la spitale, aproape până la amiază.

— Nimic, spuse ea, când stagiarul cel timid o privi înfricoșat, fără să întrebe. Poate că ar trebui să mă bucur. Ar putea să însemne că pur și simplu s-a rătăcit și nu îndrăznește să întrebe pe cineva. Sau că a făcut cunoștință cu cineva și a plecat cu el. Deși asta nu i s-ar potrivi. Doamna Hilbert oftă. Mamei sale, în orice caz, nu-i spunem încă, deocamdată, altfel s-ar speria îngrozitor. Și poate că se lămurește totul de la sine. Iar în cazul când a plecat acasă, cu siguranță că ea ne va informa.

Tukan se uită la Serghei. Cât de simplu era pentru doamna Hilbert să aștepte un astfel de apel.

al-Andalus, 1492

Fata era mai înaltă cu un cap decât el. Ca și regina, purta o rochie țeapănă, strălucitoare, pe a cărei fustă și corsaj sclipeau broderii de argint. Și avea o mutră

încăpățânată, cum Boston nu mai văzuse niciodată la vreo fată.

— Johanna! spuse regina și făcu un pas spre ea. Iată! Precum odinioară, când a venit la mine tatăl tău, tot așa și logodnicul tău a făcut drumul lung, din patria lui, Burgundia, în travesti, ca să-ți ceară mâna de la tatăl tău. Dar nu ca păstor de măgari, precum odinioară regele Ferdinand, asta este adevărat, ci ca maur, pentru un prinț creștin cu siguranță cel mai înțelept dintre toate travestiurile! Întinde-i mâna, Johanna! Urează-i bun venit!

Logodnicul tău.

Fata nu făcu niciun pas înainte. O femeie mică și grasă din spatele ei îi șopti ceva la ureche, apoi ridică din umeri, scuzându-se.

— Este tulburată, Maiestate, spuse ea pe un ton rugător și Boston văzu foarte bine cum, în același timp, încerca să o împingă către el, fără să bată la ochi. Este atât de surprinsă. Nu aștepta încă sosirea Înălțimii Sale – făcu o reverență în direcția lui Boston și îi zâmbi – astăzi, mica mea porumbiță!

— Noi toți am așteptat de mai multe zile sosirea lui, doică! spuse regina cu asprime. Johanna, aștept din partea ta să-i urezi oaspetelui nostru un bun venit așa cum se cuvine!

Fata îi aruncă o privire plină de ură.

— Doica nu V-a spus că mă duc la mănăstire? Vreți neapărat să mă împiedicați dacă vreau să-mi dedic viața în întregime Domnului? Prințului dați-i-o totuși pe Maria! Sau pe botoasa Katharina!

Se întoarse spre Boston.

— Ești foarte mic! spuse ea mijindu-și ochii. Foarte, foarte mic pentru un băiat cu un an mai mare decât mine! Ești aproape un pitic! Nu vreau un soț mai mic decât mine! Amândouă surorile mele sunt și ele mici. Ia una dintre ele.

Boston se uită în pământ. Am călătorit la 1492, liniștit, foarte liniștit. Nu putea să fie el, cel cu care vorbeau. Nu puteau să creadă că este, ceea ce nu era: prințul. Habsburgul. Logodnicul.

Doica o luă pe fată de braț, dar fata o respinse.

— Ai făcut călătoria asta degeaba! spuse ea și făcu o mișcare din mână ca și cum ar fi gonit o muscă. Aici nu există nicio logodnică pentru tine. Întreab-o pe doica mea! Până acum toți care au încercat să mă sileasca la așa ceva au regretat.

Isabella făcu un pas grăbit spre ea și îi dădu o palmă.

— Îți poruncesc...! strigă ea.

În acest moment un mesager intră în curte și rămase adânc plecat.

Regina respiră profund, apoi îi făcu semn din cap.

— Ce vrei? Suna de parcă ar fi trebuit decapitat dacă vestea nu aducea nimic îmbucurător.

Mesagerul înalță capul încet.

— Sunt trimis de genovezul señor Cristóbal Colón să vă comunic că se va înfățișa îndată la Voi, aici, pe Alhambra. El m-a însărcinat să vă spun..., ochii mesagerului rătăceau fără odihnă prin curte, de colo până colo și Boston înțelegea că nu îndrăznește să spună totuși care era mesajul său către regină... că așteaptă, în sfârșit, să se lămurească lucrurile. Altminteri va prezenta oferta lui regelui francilor sau celui din nord, de la Londra, cu al cărui frate ați vorbit deja. Făcu un salt înapoi speriat.

— Prostănacul de genovez! spuse regina. Cum se obrăznicește! Vine, fără să-l fi învitat Noi! Vom vedea dacă găsim timp să îl primim. Mai avem, slavă Domnului, și altele de făcut! Aruncă o privire fiicei sale.

Mesagerul se depărtă, evident ușurat, aplecat și mergând cu spatele, atât de grăbit încât se împiedică. Dar regina nu-i mai acorda nicio atenție. Ea se uita ba la

Boston, ba la Johanna.

— Și vouă amândurora, spuse ea pe un ton amenințător, vă dau acum prilejul să faceți cunoștință în liniște; mi se pare necesar. Bătu din palme și servitoarele și gărzile, care stăteau ascunse pretutindeni în umbră, sub arcade, se retraseră. Făcu semn doicii să o urmeze.

— Când mă întorc, spuse ea, și Boston se întrebă speriat dacă astfel de lucruri se puteau porunci, chiar și atunci când erai o regină, atunci vă veți fi găsit unul pe celălalt ! Asta vă cer. Asta cere regele. Asta cere destinul caselor noastre Castilia și Aragon, Burgundia și Habsburg!

— Mă duc la mănăstire! strigă fata. Dar regina părăsise deja curtea, ca și ceilalți.

12.

Johanna îl privea fix pe băiat, supărată.
El era foarte blond, mult mai puțin roșcat decât i se povestise. Iar ochii lui erau mai degrabă cenușii decât albaștri. Artistul care pictase miniatura, prin care ar fi trebuit să-l laude pe prinț, îl portretizase mult mai frumos decât era în realitate; fie, asta se obișnuia. Când admira ea însăși pictura creată pentru a douăsprezecea ei aniversare, era uimită de atâta frumusețe nepământească pe care, cinstit vorbind, nu o putuse vedea vreodată în nicio oglindă.

Atunci de ce să fie atât de surprinsă? Și prințul trebuie să fi fost dezamăgit de ea; dar el nu scotea o vorbă.

— Ești urât. Nu făcea nici măcar un pas spre el. Era cu un an mai mare decât ea, și el era băiatul. Dacă voia într-adevăr să-i fie soție – și asta voia totuși dacă se încumetase să facă drumul lung din Burgundia și până în Granada, de dragul ei – atunci să-și ia inima în dinți și să se apropie de ea. Să o îmbrățișeze, poate să o sărute, așa cum cerea situația. Johanna îl privea stăruitor. Ah, numai să îndrăznească! L-ar zgâria și l-ar mușca și l-ar călca și lovi. Ar fugi și s-ar plânge mamei sale și tatălui ei și va întreba, dacă el nu ar putea s-o ia în locul ei pe Maria cea cuminte. Totuși ar putea. Atunci n-ar mai trebui să se ducă la mănăstire.

— Mai ești și pitic! Mi s-a povestit că ai fi un erou și că ai fi frumos. Păi atunci oamenii din Burgundia trebuie să fie urâți ca bufnițele noaptea, dacă acolo tu ești socotit frumos!

Băiatul se uita în jos. Nici acum tot nu se mișca.

— Văd bine că mai ești și nătăfleț! Îi venea să-l zgârie

și să-l muște și să-l calce și să-l lovească, dar cum să facă toate astea dacă nu venea mai întâi el ca să-i dea un motiv? Mai ești și mut! Sau mai ești și surd?

Băiatul clătină din cap negativ.

— Ah, tânărul domn m-a înțeles! Tânărul domn vorbește limba noastră! Dar atunci de ce nu te urnești, tontule? Ți-e frică de fata care ar trebui să-ți fie logodnică?

Făcu un pas înainte. Nu voia să se ducă la el, asta nu trebuia să facă. Îl apucă de umăr.

Dar până să răcnească și să-i ridice capul trăgându-l de păr, ca să se uite în cele din urmă la ea, să-l zgârie, să-l calce și să-l lovească, o lacrimă căzu la picioarele ei pe pietrișul alb al curții.

Johanna știa că trebuiau plânse multe lacrimi mai înainte ca una să devină atât de grea încât să cadă la pământ.

Granada în aprilie, prezent

Ca și în ziua precedentă turiștii se îmbulzeau în Alcaiceria.

— Și acum? întrebă Kadir.

— Acum întrebăm la fiecare prăvălie, spuse Tukan scoțându-și mobilul din buzunar.

— Dar vai, n-am găsit azi-noapte priza pentru acumulator!

Săpă prin fotografiile lui. Poftim, nu-i chiar așa nasol, mai merge încă. Aici l-am fotografiat pe Kadir în avion.

Serghei și Kadir se aplecară asupra aparatului. Imaginea de pe display îl arăta pe Kadir rânjind spre obiectiv cu gura dilatată. În spate, pe jumătate ascuns, ședea Boston și se uita jenat, ca unul care știe că nu el este cel pozat.

— Acum poți să faci exerciții de spaniolă, spuse Tukan dându-i lui Serghei un ghiont în coastă. Hai, hai!

Cred că ai luat un doi?

— Hola, *señor*! spuse Serghei dregându-și glasul.

Umblară de la tarabă la tarabă. Nu avea timp pentru ei orice vânzător, nu toți erau amabili. Dar aproape toți erau cel puțin dispuși să se uite la poza de pe display.

Băieții străbătuseră aproape toată Alcaiceria și, treptat, pierduseră speranța, când, în fața unei tarabe care părea că vinde mai ales obiecte din alamă, un tânăr agitat le făcu semn din cap.

— Da, pe ăsta-l recunosc! spuse el.

Chiar dacă, altminteri, căutarea nu avea să ducă la niciun rezultat, observaseră totuși uimiți cât de multă spaniolă înțelegeau. Și cât de multă, nu.

— A fost ieri aici, no? La vecinul meu. A stat ore întregi la taraba lui și a luat toate lucrurile la mână. Cred că nu prea avea bani. Punea mereu lucrurile la loc, după ce vedea prețurile. Vânzătorul fluieră scurt.

— Manuel! Ai clienți!

Dar vecinul nu-și aducea aminte.

— Tânărul ăsta? spuse el. Nu l-am văzut niciodată.

— Ieri? întrebă Kadir. Ieri, în spaniolă era simplu, grele erau propozițiile întregi.

Bărbatul clătină din cap cu vehemență.

— Nu l-am văzut niciodată, spuse el. Îmi pare rău.

La taraba vecină, o tânără femeie plăti o scrumieră și își continuă plimbarea. Vânzătorul veni dincoace, la ei.

— A fost la tine, cu siguranță, Manuel, spuse el luându-i lui Tukan mobilul din mână. Uită-te bine la el! S-a ginit la suporturile tale, știu precis! Dacă a și cumpărat, ridică din umeri, nu pot să spun. În momentul acela a venit la mine un individ cu un câine care mi-a umplut de bale totul. Pufni în râs.

— Suporturi, spuse vânzătorul scărpinându-și bărbia, așa cum fac oamenii în filme ca să arate cât de profund cugetă. Nu, nu-mi pot aduce aminte. Îmi pare rău. *Lo siento mucho*.

— Păi da, ce să-i faci, spuse Tukan. În orice caz foarte mulțumesc. Dacă vă vine totuși vreo idee, ar fi bine să anunțați poliția.

— Poliția? întrebă tânărul de la taraba vecină. O familie scotocea în coșurile lui și, în timp ce vorbea, ținea privirea ațintită asupra ei. Dar ce a făcut băiatul?

— A dispărut, spuse Kadir. Ieri, la amiază. Când a fost aici, în Alcaiceria.

al - Andalus, 1492

Îi urmase pe soldați în Alhambra pentru că fuseseră prietenoși și pentru că nu știa încotro să se ducă. În loc de rug acum îl aștepta o prințesă care trebuia să devină soția lui. Și care după cât se pare nu dorește asta câtuși de puțin. Lui Boston i-ar fi venit destul de greu să spună ce era mai rău.

— Ești urât! spunea ea. Ești pitic!

Boston simțea din nou nodul în gât și lacrimile în ochi.

— Ești fricos, spunea ea. Și mai ești și mut!

Vreau acasă.

Băieții nu plâng.

Vreau acasă, acasă, acasă.

— De ce nu te miști, tontule!? spunea ea. Băieții nu plâng.

— Ți-e frică de fată, băieții nuplângnuplângnuplâng, care o să-ți fie logodnică?

Băieții nu plâng.

— Dar tu plângi! spuse fata. Din vocea ei dispăruse toată mânia. În schimb el îi auzea dezamăgirea. Disprețul. Dar tu plângi, piticule!

Boston clătină din cap. Lacrimile îi curgeau pe față. Apoi nu mai putu să-ți rețină nici suspinele.

Fata îl apucă zdravăn de umeri și îl conduse repede pe sub arcade într-o sală splendidă. Printre lacrimi, Boston văzu stalactitele de pe tavan și multe *azulejos* pe

pereți. Își aminti cum ieri, plictisiți, fuseseră împinși prin sala asta. Despre ceea ce le povestise atunci doamna Hilbert, nu își mai amintea.

Dar dacă sala era aceeași, astăzi arăta totuși schimbată. În ea se găseau otomane, o măsuță cu placă de alamă, pe ea un ulcior cu apă.

Boston tresări. Firește, printre lacrimi, vedea totul ca prin ceață, dar nu trebuia să se pripească. Semnele de pe pereți îi aminteau ceva. Așa arătase și placa pe care voise să o cumpere pentru mama lui. Nu erau pe ea exact aceleași semne, probabil ceva scris? Aici se găseau de mii de ori , de jur-împrejur, de mii de ori. Poate, gândi Boston și simți că inima începe să-i bată mai tare. Ah, poate. Poate m-am mai apropiat un pic de dezlegarea enigmei. Placa din Alcaiceria și plăcile de aici, din Alhambra. Există o legătură. Trebuie să existe o legătură.

Fata îl sili să se așeze pe o otomană. Pentru un moment o uitase.

— Așa! spuse ea și se proțăpi în fața lui, de parcă ar fi vrut să îl lovească. Acum te liniștești. Doar nu crezi că vreau să mă mărit cu un bărbat care urlă ca un bebelus! Îl scutură. Șterge-ți nasul! Și termină cu văicăreala! Nu vreau să se trăncănească în cetate despre logodnicul meu!

Boston încă mai sughița. Există o legătură. Nu trebuie să spun cine sunt. Tariq m-a avertizat. Nu trebuie să-i povestesc ei de unde vin.

— De ce nu vorbești! spuse prințesa. Tontule!

Poate că, deocamdată, cel mai sigur este să rămân aici în cetate, ca oaspete al reginei. Aici unde toate plăcile arată ca aceea din Alcaiceria. Să mă prefac că aș fi prințul din Nord, cu care evident că sunt atât de asemănător. Și după aceea se va vedea ce mai urmează, gândi Boston și inspiră o dată adânc. Dacă există o

soluție, ea există aici. Și, în afară de asta, nu vreau să ard. Tariq m-a avertizat.

— Sunt obosit, șopti el. Am dormit prea puțin în toată călătoria!

— Călătoria? strigă Johanna. Ai venit în trăsură, ca femeile? Nu ai călărit?

Boston o privi încremenit. Cât de repede te poți trăda, gândi el. Trebuie să fiu atent să nu mă dau de gol.

— Sigur că am călărit, spuse el ridicându-și nasul. Firește că am călărit. Am spus asta numai așa.

Johanna îl privi dintr-o parte.

— Un prinț care urlă ca un disperat după ce a călărit câteva zile, poate fi potrivit în liniștita Burgundie, spuse ea. La noi, în Andaluzia, de altfel...

În acest moment apăru doica de după draperie. Se uită la amândoi cu îndoială.

— Ei, porumbița mea, te simți mai bine? întrebă ea.

Johanna spumega de furie.

— Uită-te la el! spuse ea.

Doica tresări.

— O să meargă, o să meargă! spuse ea, dar pe un ton șovăielnic. Deci chiar și ea îl găsea foarte disperat. Regina vă cheamă. A sosit genovezul. Să auziți și voi ce are de spus, înainte de a-și rosti ea însăși ultimul cuvânt. Îi zâmbi lui Boston. Vă veți obișnui, tinere domn, șopti ea. Și veți fi fericit că ați găsit-o pe prințesă.

— Ce tot vorbești acolo, spuse Johanna.

Boston îi zâmbi doicii.

Totul cât mai lent. Pas cu pas.

13.

Isabella se rezemă de spătarul otomanei. Ar fi dorit ca soțul ei să se așeze lângă ea și astfel să-și arate interesul pentru această discuție; dar el stătea în spate și îl auzea cum bate nerăbdător cu degetele pe mătasea tapițeriei.

Cel puțin bine că îl adusese pe Santángel, trezorierul lui, a cărui avere era evaluată la milioane de *maravedis*, dar ei, în definitiv, bogăția acestuia ar fi trebuit să-i fie indiferentă. Îi convenea totuși ca un bărbat atât de experimentat în treburile financiare și care de aceea, după cum bănuia, își păstra capul limpede și în alte probleme, să participe la disputa ei cu genovezul. Acesta o supăra cu lăudăroșenia lui, încă de mai mulți ani. Voia, în sfârșit, să domnească claritatea, dar nu îndrăznea să poarte singură povara hotărârii definitive.

Cu coada ochiului văzu că venise Johanna și cu ea habsburgul. Era atât de mic și slab încât înțelegea ezitarea fiicei sale. Cât de impozant se înfățișase odinioară Ferdinand în fața ei! Nu o deranjase când se spunea că avusese ici și colo amante, încă de la șaptesprezece ani și pe undeva, de mai multă vreme, un copil; era un bărbat cu care te puteai mândri.

— Lăsați-l pe genovez să intre, spuse ea.

Dar între Johanna și logodnicul ei, asta se vedea dintr-o singură privire, în minutele cât fuseseră în doi, nu se schimbase nimic. Și cum s-ar fi putut. Isabella oftă. Johanna era cel mai încăpățânat dintre copiii ei, în ea se recunoștea. Dar cât de incomod era când trebuia să-i impună cu sila fiecare ordin, în loc să poată conta pe o ascultare necondiționată, cum era cazul cu ceilalți copii.

— Maiestate! spuse o voce.

De la prima privire văzu că genovezul tot mai purta aceeași mantie jerpelită. El avea răbdare, era pregătit să aștepte împlinirea viselor sale, să flămânzească pentru împlinirea lor, asta admira la el. Dar în același timp era atât de obraznic.

— Señor Colón, v-ați invitat singur la această discuție! spuse Isabella, în timp ce vizitatorul îngenunchea cu umilință și îi săruta mâna.

El se ridică.

— Și pentru Voi, după cum văd, este foarte important, de vreme ce l-ați invitat pe soțul Vostru, și nu numai pe dânsul, spuse el înclinându-se ușor. Din nou impertinența ascunsă în spatele umilinței.

Isabella nu o luă în seamă.

— Știți că Comisia noastră regală a respins, cu doi ani în urmă, ca inexecutabile planurile voastre de a ajunge în India pe calea maritimă spre vest. Totuși, săptămânile trecute, v-am oferit încă o dată posibilitatea să explicați ce vă face să fiți atât de sigur.

Genovezul nu se pregătea să vorbească. Isabella îi arătă un scaun. Vedea foarte bine zâmbetul lui reținut în colțul gurii. I-ar fi plăcut mai curând să-l dea afară, de data asta definitiv. Dar trebuia să fie prudentă. Nu are rost să respingi planurile unui bărbat, numai pentru că îl găsești respingător.

— Așadar, spuse Colón încrucișându-și brațele pe piept, primul lucru pe care trebuie să-l înțelegeți, este, că pământul este o sferă.

Se uită în jur nerăbdător. Johanna căsca.

— Johanna! spuse regina.

— Că pământul este o sferă știe de mult fiecare copil din țările noastre creștine, señor, spuse Santángel și în același timp se înclină ușor către regină. Papa Pius al doilea însuși a dat de veste tuturor creștinilor: *Mundi formam omnes fere consentium rotundam esse. Aproape toți*

sunt de acord că pământul este o sferă.

Acești *conversos* trebuie să dovedească mereu cât de bine cunosc tot ce este în legătură cu Sfânta Mamă Biserica, gândi Isabella. Dar în cazul de față el este foarte util.

Tonul genovezului deveni mai tăios:

— Ar fi mai cuviincios să mă lăsați să vorbesc până la sfârșit, spuse el. Se aplecă mult înainte pe scaun. O sferă care – și acum fiți atenți! – este acoperită pe șase părți cu uscat și numai pe o parte cu apă. Ceea ce pentru oricine înseamnă, Maiestate, că navigând spre vest, distanța dintre țărmurile Voastre și misteriosul Cipangu, precum și de Cathai, împărăția Marelui Han, nu poate fi prea mare. Ceea ce, de fapt, este evident: căci nu trăiesc în India acele animale, cu care cartaginezii i-au învins odinioară pe romani, elefanții, cu pielea groasă și cu trompele asemănătoare șerpilor? Și nu trăiesc ei și la noi, dincolo de strâmtoarea mării, în Africa? Nu putem deci admite că există o strânsă vecinătate între aceste țări? Că elefanții, oricât de puternici și de rezistenți se știe că sunt, ar fi putut să înoate luni întregi de la o țară la alta, asta totuși, Maiestate, cu permisiunea Voastră, nu este de presupus.

Mereu elefanții lui, gândi Isabella.

— În privința asta comisia mea a ajuns la concluzia că, pe calea maritimă de vest, India se află la distanță de mai multe luni, ba chiar de ani, spuse ea. Prea multe luni. Pe acest drum v-ați îmbolnăvi de scorbut, ați muri de foame, ați muri de sete. Toți savanții pe care i-am întrebat sunt de părerea asta și de aceeași părere a fost și comisia pe care, de mai mulți ani, a numit-o regele Portugaliei ca să verifice perspectivele de succes ale planului vostru. Se pare, señor Colón, că sunteți singurul care crede în calea maritimă de vest spre India.

— Ah nu, nu singurul! strigă genovezul și sări în

picioare. Mergea cu pași mari de colo până colo, nu mai putea să șadă pe scaun. Cum puteți tocmai Voi, Maiestate, care ați înfrânt domnia necredincioșilor în Granada și, împreună cu Sfânta noastră Inchiziție, vă străduiți, ca singura credință care aduce fericirea să domnească în sfârșit pretutindeni în țările Voastre, cum puteți să dați mai multă atenție cuvântului savanților decât celui al Sfintei Scripturi? Ce a prezis deja profetul Ezdra? Deschise larg brațele și aruncă spre spate capul, în extaz. Tremura.

E nebun, gândi regina speriată. E complet nebun.

— Nu scrie în a patra carte a lui Ezdra: "*În ziua a cincea însă i-ai spus șeptimii, în care era apă, că se vor ivi jivinele și păsările și peștii? Din șeptime! Șase părți uscat, numai o parte apă!* Gâfâia. În spatele lui, Johanna întindea brațele ca el și își rostogolea ochii.

— Johanna! spuse regina.

— Șase părți uscat, o parte apă! strigă Colón din nou, repezindu-se spre ea. Și nu ne spune profetul Isaiia...

— ..."*Insulele mă așteaptă și corăbiile pe mare, de multă vreme, ca să aduc încoace copiii tăi de departe, cu tot argintul și aurul lor*", cită Santángel plecându-se ușor. *Isaiia 60, verset 9.*

Toate astea le-ați prezentat și comisiei, señor, care însă nu a înțeles ce vor să dovedească. Cei mai buni matematicieni ai țării nu au fost de părere că acest citat poate fi interpretat așa cum doriți să îl interpretați dumneavoastră.

Genovezul părea că nu l-a auzit deloc.

— Iată, sfârșitul lumii este aproape! strigă el. Și atunci nu este misiunea noastră, Maiestate, să creștinăm mai înainte cât se poate de mulți copii ai Domnului? Și pe cei din depărtatul Cipangu! Din Cathai! Din India! Și pe mine, pe mine, Maiestate, Domnul m-a ales, știu, simt, pe această cale...

Este într-adevăr nebun, gândi Isabella. Ce face el aici este blasfemie, așa mi-a spus deja înțeleptul meu

duhovnic Talavera, pe vremea când avea conducerea comisiei.

— Să lăsăm asta, spuse ea tăios.

Colón se dezumflă. Se întoarse la scaunul lui.

— Iertare! mormăi el. Dar când este vorba de răspândirea credinței...

Isabella respinse cuvintele lui cu un gest al mâinii.

— Să admitem deocamdată că m-ați convins. Și ce ar urma atunci, după părerea voastră?

Brusc, genovezul se îndreptă în scaun. Încă mai tremura, dar când vorbea, vocea lui suna puternic. De la cingătoare scoase un sul legat cu o panglică de mătase.

— Atunci, deocamdată, ar trebui să vorbim despre cerințele mele așa cum Vi le-am mai prezentat, spuse el desfăcând panglica. Războiul Vostru împotriva maurilor a înghițit mult aur, dar eu voi descoperi pentru Voi țări care Vă vor face din nou bogați! Și pentru asta, Maiestate, cer o plată dreaptă.

— Cere? spuse Ferdinand ridicând din sprâncene. Noi scoatem bogăție nouă din alte surse!

Dar Colón nici nu se uită la el.

— Nimeni, în afară de mine, nu va găsi pentru Voi calea maritimă spre India, Maiestate, pentru că numai eu singur sunt ales de Domnul! Și atunci eu cer, începu să citească, ce era scris mărunt pe pergamentul lui: titlul de noblețe, Don'. Pentru mine și pentru toți urmașii mei, rangul de amiral al flotei Voastre, împuternicit cu aceleași drepturi ca și contraamiralul; a zecea parte a veniturilor din noile țări precum și dreptul de a putea participa cu o optime în toate întreprinderile de acolo...

— Și nu vrea să mai ceară încă și rangul unui rege de Castilia și Aragon? întrebă Ferdinand pe ton de conversație. Mâna fiicelor mele, preferabil a tuturor celor patru? Alhambra și toate palatele noastre, ca supliment?

Señor?

Dar Colón părea că nici nu a observat întreruperea. Vorbea mai departe, ca și cum nu ar fi auzit nimic.

— Dreptul de cavaler în toate țările noi; titlul unui viceregе și guvernator general al tuturor domeniilor descoperite de mine precum și dreptul de a alege și numi eu însumi slujbașii de acolo, și, în sfârșit, ca toate aceste drepturi și venituri bănești să poată fi moștenite și să treacă asupra copiilor mei.

— Amin, spuse Ferdinand.

Johanna izbucni în râs.

— Altceva nimic, señor? întrebă regele. Asta să fie tot?

Genovezul rulă pergamentul și îl legă cu panglica de mătase. Apoi îl întinse reginei.

— Trebuie numai să puneți sigiliul Vostru dedesubt, spuse el. Și toate bogățiile din Cathai sunt ale Voastre.

— Și el trebuie să-și ia picioarele la spinare și să binevoiască să dispară, spuse Ferdinand făcând semn unui servitor. Pentru că altminteri s-ar putea să-mi ies din fire, palavragiule!

— Maiestate! strigă Colón și se aruncă în genunchi în fața Isabellei. Pe Sfânta Fecioară și pe toți sfinții...

— Vă mențineți toate cerințele acestea? întrebă regina. Nu sunteți pregătit să vă mulțumiți cu mai puțin?

— Domnul m-a ales! strigă Colón. Vocea lui era stridentă. Vă împotriviți voinței Domnului? Mi-a dezvăluit în somn care trebuie să fie răsplata pentru strădania mea...

— Afară, spuse Ferdinand. Ieși afară, amice. Și să nu mai îndrăznești vreodată să te întorci aici.

— Maiestate! strigă Colón.

Servitorul îl apucă de braț și îl trase către ușă. Chiar și de afară încă se mai auzea strigând.

— Mă bucur pentru hotărârea Voastră, Maiestate, spuse Santángel înclinându-se. V-ați fi făcut de ocară în fața întregii lumi. Acest Colón este un posedat. E nebun.

— Așa mi s-a părut și mie, spuse Isabella și respiră ușurată. Hotărârea fusese luată. Bogățiile din Cipangu și Cathai erau pierdute pentru totdeauna. Dar ea nu se va mai gândi niciodată dacă să-i îngăduie ciudatului visător călătoria lui. Ei și acum, hai să vedem ce ne-a pregătit bucătarul. Sosirea ta, Filip de Burgundia, trebuie sărbătorită.

Și pe Johanna, gândi ea, o voi lămuri eu cine este aici regina.

14.

America nu va fi descoperită. Lui Boston aproape că îi venea să râdă.

S-ar putea ca istoria să se desfășoare altfel de acum înainte și el să fie în mijlocul ei? Nu s-ar putea ca și revolta lui Tariq și a maurilor să reușească? Cât de incredibile erau toate astea. Și aveau de-a face cu placa, era aproape sigur. Trebuia să aibă de-a face cu placa.

— Așază-te lângă fiica mea, Filip de Burgundia, spuse regina. Dar mai întâi sărută inelul Marelui Inchizitor! Este o mare onoare, eminență, că vreți să luați parte la această cină de salut.

— După cum am auzit, ați urmat sfatul meu? întrebă bărbatul pe care regina îl numise eminență. Boston se aplecă asupra mâinii sale și sărută inelul. Bărbatul nu-i dădu atenție.

— Ați aruncat o privire înflăcărată spre Realejo?

Bărbatul, cu fața serioasă care se confruntase cu Columb, tresări.

Regina clătină din cap.

— Mai târziu, spuse ea. Acum, Filip, locul tău este lângă logodnică. Întreține-te cu ea în timpul mesei. Johannei îi plac conversațiile inteligente, nu-i așa, porumbița mea?

— Nu mi-e foame, spuse Johanna.

Dar regina mai era încă tot cu gândul la discuția cu genovezul.

— Îmi pare rău numai de bietele suflete de dincolo de mare, spuse ea și își privi soțul, căutând ajutor. Pe care nu le vom converti niciodată. Simt totuși că ar fi obligația mea.

Ferdinand se aplecă deasupra ei și îi șuflă o mică

sărutare glumeață pe bonetă.

— Dacă Domnul a făcut marea prea lată ca să o putem traversa, sigur că o să ne ierte dacă nu reușim, spuse el.

Bărbatul, care în discuția de dinainte îl citase pe profetul Isaia, zâmbi obosit.

— Este evident, Maiestate, că planurile acestui smintit se bazează pe calcule greșite, spuse el. Dacă i-ați înzestra o corabie i-ați trimite, pe el și pe oamenii lui, la moarte sigură. Asupra mărimii globului pământesc există înțelegere deplină între savanți, de la Lisabona și până la Londra. În ceea ce privește distanța dintre țărmurile noastre și cele ale Indiei de asemenea. Ar călători luni întregi, dacă nu ani. Niciun om nu ar putea supraviețui.

— Așa este! spuse Ferdinand.

Un servitor turnă vin, pentru toți. Vinul era acru, dar Boston îl bău cu înghițituri mari. Potolea prea puțin setea.

— Nimeni nu pune la îndoială cuvintele Sfintei Scripturi, spuse din nou bărbatul. Dar trebuie să o interpretăm cum face genovezul? Doar o șeptime apă, ce prostie! Savanții noștri știu că este mai degrabă invers, o șeptime uscat și șase părți apă. Gândiți-vă, Maiestate, cât de departe trebuie să fie atunci India ! Cât de total inaccesibilă!

Vinul tot mai avea gust acru, Boston tot mai simțea că îi este sete; dar și că devenea mai calm, chiar mai vesel. Servitorul îi umplu un al doilea pahar.

— Dar dacă totuși... spuse Boston. Observă speriat că se amestecase în discuție. Nu îi mai păsa. Deodată se simți ușor. Eu sunt prințul, eu sunt prințul! Numai că limba lui se transformase atât de ciudat, la fel și buzele. Îl mai ascultau, dar nu cum ar fi trebuit... dacă totuși între Europa și India s-ar mai găsi și altceva? Încă o altă țară?

Regina izbucni în râs.

— Îmi pare bine că te-ai trezit, prințe Filip, spuse ea.

O altă țară! La vest, între noi și India? Ce idee!

Boston simți privirea Johannei asupra lui. Mai luă o înghițitură.

— Păi o astfel de năstrușnicie nu susține nici măcar genovezul, spuse Ferdinand și ciocni cu Boston. Ca să ajungi la o astfel de idee trebuie să fii de spiță burgundă!

Marele Inchizitor mânca încet dar neîntrerupt. Asculta.

— Nu se poate să mai existe încă o țară între Spania și India, prințe Filip, spuse regina. Aici, în sud, noi ne-am preocupat de mulți ani cu astfel de întrebări, așa că te rog să-mi spui: dacă pământul există deja de multe mii de ani și oamenii călătoresc pe el de la un țărm la altul: cum ar putea să mai existe încă o țară care să rămână nedescoperită până acum? În toate călătoriile noastre nu ar fi trebuit să dea vreun om peste ea, măcar marele Marco Polo?

— Vikingii, murmură Boston. Acum buzele lui erau ca două baloane umflate care se împiedicau reciproc. Râse. Foarte ciudat. Foarte, foarte ciudat. Buze ca baloanele.

— Ce tot mormăie băiatul? întrebă Isabella.

Ferdinand râdea si el.

— Prea mult vin! spuse el. Călătoria lungă, mâncare prea puțină, probabil – s-ar putea, micule prinț Filip, să fi băut prea mult vin?

Boston chicoti.

— Prea acru! spuse el. Foarte acru!

Isabella clătină din cap.

— Se pare că în Burgundia, la masă, bei numai lapte. Păi, prințe, atunci amânăm festivitatea noastră de salut. Pentru că locul tău, iartă-mă, este în pat. Regina bătu din palme.

— În pat! spuse Boston râzând. În pat! Ăsta era cel mai comic lucru pe care-l auzise. Totul era comic. De ce nu înțelesese asta mai înainte.

— E beat! spuse Johanna și se depărtă de el. Doi servitori veniră și îl apucară cu grijă de brațe, în stânga și în dreapta.

— Noapte bună, prinț de Burgundia, spuse Ferdinand zâmbind. Aștept nerăbdător să aflu cu ce ne vei surprinde mâine-dimineață. Ridică paharul. Santángel, vreți...

În capul lui Boston se mișcă ceva. Voia să-i vină o idee dar nu se lăsa prinsă. Gândurile lui erau ca petele de ulei pe apă lucind mereu în culori noi și apoi destrămându-se. Servitorii tot îl mai țineau cu putere.

Santángel. Ăsta era cuvântul. Cuvântul nu era comic. Santángel.

Apoi își dădu seama, dar în această lume ciudată, foarte, foarte ciudată, care se învârtea și se micșora și iar se umfla, nu era important, pentru că absolut nimic nu era important. Santángel. Nu fusese ăsta numele pe care îl pronunțase ieri Tariq? *Și Santángel este așa cum știți și toată lumea știe, de mult cel mai evlavios dintre toți creștinii.* Care participa la revoltă. Care voia să-i ajute pe evrei să-și salveze o parte din averile lor.

Sunt beat.

Se întoarse către acesta. Era bărbatul mărunțel, atât de bine informat despre Tatăl Ceresc, Santángel. Ce însemna oare asta? În fața ochilor lui Boston totul se începețoșa.

Sunt beat de-adevăratelea.

Apoi văzu rucsacul pe jos, sub scaun. Cu un braț, care probabil că ar fi putut să aparțină altcuiva și care părea foarte lejer fixat de umărul lui, se întinse după el.

Servitorii îl ținură din nou mai strâns. Greața cobora și urca în Boston de la cap la stomac și iar la cap. Lumea se învârtea tot mai repede. Picioarele parcă nu mai atingeau cu adevărat pământul, sau pământul se transformase într-o masă ciudat de elastică.

— Noapte bună! murmură el și nu se înțelese nici pe el însuși.

Nici n-a observat că servitorii l-au culcat în pat. Când au vrut să-i ia rucsacul din mâini l-a ținut atât de strâns, că i-a făcut să râdă.

— Lasă-l să doarmă cu jucăria lui, spuse unul dintre servitori. Biata prințesă.

Celălalt nu răspunse. Dar îl aprobă pe tăcute.

Johanna încercă să-și dea seama dacă și ceilalți observaseră. La masă dispoziția devenise tot mai veselă. Tatăl ei îl imita pe genovez; dând ochii peste cap și întinzând brațele răsturnă o carafă de pe masă. Mama ei râdea. Chiar și Santángel, de altminteri mereu serios, participa la veselie.

Când habsburgul plecase, îi căzuse ceva din săculețul urât pe care îl ținea tot timpul strâns cu putere în brațe, de parcă ar fi ascuns în el cel mai mare secret. Acum obiectul se afla pe jos, lângă scaunul lui.

Johanna puse repede piciorul pe el, abia după aceea se uită în jur. Nimeni nu o observase. Se aplecă.

Era o perniță mică, lunguiață, albă, nu mai groasă decât degetul ei mare. Materialul din care era făcută strălucea mai tare decât mătasea, ca și cum cuiva i-ar fi reușit să transforme sticla venețiană în pânză. Când o pipăia, simțea că suprafața, ciudat de moale, ceda sub presiune. Scrisul de pe suprafață era minuscul. "*Ketchup de tomate*", cuvinte pe care nu le mai auzise niciodată. Nu sunau ca vorbele din limba maură, nu sunau nici a burgundă. Dedesubt mai era scris ceva, într-o castiliană ciudată, cum nu mai întâlnise niciodată și care nu avea niciun sens.

Cu o mișcare rapidă, Johanna ascunse pernița în decolteul rochiei. Între sâni o simți rece pentru un moment , apoi nu o mai simți deloc.

Se uită spre ușa prin care dispăruse habsburgul. Filip de Burgundia, pe care îl numeau "cel frumos", ea nu știa

de ce, avea un secret, brusc deveni sigură că este așa.

Dacă el era într-adevăr Filip.

Johanna zâmbi în gol și trase cu urechea. Dacă ar fi fost întrebată, voia să poată răspunde.

Dacă el era într-adevăr Filip.

Inima îi bătea mai repede. Poate că băiatul ăsta nu era deloc nebunul prostănac care se prefăcea că este. Filip de Burgundia, oricine ar fi fost, avea un secret, care aștepta să fie dezvăluit.

Salomon respira greu. Nu era obișnuit să alerge, dar cu ce era obișnuit acum era total indiferent.

Albaicinul, slavă Domnului, Realejo, rămăseseră în urmă. Nu era încă în siguranță. Dar cel puțin aici nu patrulau soldații zi și noapte.

După apusul soarelui porțile orașului erau închise, nu avea niciun sens încercarea de a părăsi orașul în timpul nopții. Dar nici pe stradă nu putea rămâne. Probabil că cel mai sigur era în caravanserai, cât timp gărzile regale, care patrulau acolo, nu erau aceleași care dăduseră foc casei.

Bătu la poarta *funduqului*. Strâmtoarea și înghesuiala îl vor ascunde.

Când amurgul făcu loc întunericului și în jurul lui discuțiile din curte amuțiră treptat, se mai liniști. Știuse dintotdeauna că tatăl lui se înșela. Nu era posibil să te duci duminica la slujbă și sâmbăta să sărbătorești, pe ascuns, sabatul. În această nouă Granada nu mai erai sigur niciodată. Cum a putut oare să creadă tatăl lui că o să mai aibă vreodată liniște după vizita soldaților din seara trecută.

Salomon gemu. Fugise de îndată ce auzise cum băteau cu spadele în poarta abia cârpăcită. Focul îl văzuse după aceea din ulița de alături, nu putuse să-și ia ochii de la el, era parcă fermecat. Flăcările se înălțau

atât de sus încât începuseră să ardă și casele învecinate. Ce s-a ales de tatăl lui, nu știa. El doar fugise.

Își apăsă fața în palme și plânse.

Un vânzător de apă se aplecă asupra lui.

— Apă? întrebă el încet. Apă pentru noapte?

Salomon refuză dând din cap agitat, dar omul îi întinse îmbietor ulciorul greu de lut, din al cărui țurloi îngust apa curgea, de sus, în gura celui ce bea, fără să atingă ulciorul cu buzele.

— Nu pot plăti! șopti Salomon. Încerca să-și ascundă lacrimile. Oricine putea să fie un spion. Nicăieri nu erai sigur. Nu era nevoie de dovezi, orice învinuire era suficientă.

— Bea, dacă ți-e sete, spuse vânzătorul de apă. Astăzi am câștigat destul.

Salomon simți deodată că ar muri dacă nu ar căpăta acum o înghițitură de apă. Apucă ulciorul și bău cu lăcomie. Când îi înapoie ulciorul vânzătorului de apă, simți că începe din nou să plângă.

Omul îl privi obosit.

— Deci și tu, mormăi el. Sunt prea multe lacrimi în Granada. Orașul se va îneca în propriile-i lacrimi, dacă nu va fi mistuit de flăcări, mai înainte.

Granada în aprilie, prezent

Când întunericul se așternu peste Alcaiceria, Manuel Corazón mută înăuntru coșurile de pe tarabă. Coborî obloanele rulante.

— Încă o dușculiță, Manuel? strigă vecinul. Erau baruri în care turiștii nu intrau niciodată.

Manuel clătină din cap și dispăru în cealaltă direcție. Nu avusese vânzare bună în după-amiaza asta, o narghilea mare, pe care nu reușise să o vândă de mai mulți ani, pentru că prețul îi speria pe turiști, poate și gândul că la întoarcerea acasă trebuiau să o transporte

cu avionul, dispăruse brusc de la locul ei. După aceea se silise cel puțin să nu mai piardă din ochi turiștii, când se îmbulzeau la taraba lui. Dar îi venea greu să-și adune gândurile.

Băiatul dispăruse.

Pe Plaza Bib-Rambla turiștii ședeau sub ghirlande de becuri colorate și își beau *sangria* din ulcioarele mari, în care îl turnase patronul, prea acru ca să-l bea, și atunci îl umpleau cu fructe, prea coapte ca să le mai mănânce. Oamenii erau foarte bronzați; femeile își fardaseră fețele în culori deschise, bărbații purtau pălării. Râdeau, și vorbeau și ciocneau paharele, pentru cel mai frumos anotimp al anului.

La o masă mai era un loc liber.

— *Se puede*? spuse Manuel. Se așeză fără să aștepte răspuns.

Perechea îi zâmbi, asta cunoștea deja. Întotdeauna când voia să fie singur, se amesteca printre turiști. Toți erau foarte amabili, nimeni nu i se adresa. Era un fel de câștig suplimentar, despre care ei puteau să povestească acasă.

"Și atunci s-a așezat la masa noastră un spaniol autentic, închipuiți-vă! Unul foarte taciturn. Dar a ciocnit cu noi."

Manuel comandă o carafă cu vin.

— Știi tu din care, Roberto. Chelnerul râdea. Chiar dacă nu primea bacșiș de la acest client o să-i aducă din raftul cel mai dosnic, vinul păstrat acolo numai pentru prieteni. O carafă nu era mult. Perechea plecă, în alt local se stingeau deja luminile.

— Încă un vin! spuse Manuel.

Dar în jurul lui mai ședeau ultimii clienți, sub lămpițele colorate.

El a dispărut. De ieri de la amiază. De când a fost aici, în Alcaiceria.

Băiatul a fost un hoț, exact la fel ca și turistul care i-a furat astăzi narghileaua.

S-a uitat la suporturile tale, știu sigur!

Manuel făcu semn chelnerului. Restaurantul se golea. Ghirlandele de becuri se stinseră.

— Încă un vin! spuse el.

Chelnerul așează carafa pe masă, în fața lui.

— Vrei să stau lângă tine, Manuel? întrebă el.

Manuel clătină din cap.

— Nu.

Ore întregi a stat în fața tarabei și le-a luat pe toate în mână.

Băieții de vârsta lui fură ca niște corbi. În băieții de vârsta asta nu trebuie să ai încredere.

El a dispărut.

Iar vechile povești erau vechile povești, în care nimeni nu mai credea. Superstiții.

El a dispărut.

Nici a treia carafă nu l-a ajutat.

15.

al-Andalus, 1492

Când se trezi, Boston își simți capul atât de greu, că abia putea să-l mai ridice. Camera se clătina sub ochii lui și simțea că trebuie să vomite.

— Tinere domn, șopti un servitor lângă el. Deci nu se trezise de la sine. De ce nu îl lăsau să doarmă?

— E târziu! N-am reușit să vă trezesc la timp pentru Sfânta Liturghie. Vă aduc un ceai contra durerilor de cap!

Boston întoarse capul, foarte-foarte precaut. De gura lui se apropie o ceașcă aburindă; omul îi sprijini capul. Ceaiul îi ardea buzele.

— Vă voi conduce în *hamam*, spuse servitorul și îl sili să mai bea o înghițitură. La baie. Doar o înghițitură încă, tinere domn. Ajută, după vin. Boston nu avea putere să se opună. Să dea la o parte mâna cu ceașca.

— Și apoi o baie maură, fierbinte, șopti servitorul. Aici, sus, pe Alhambra, mai avem încă toate *hamasurile* lor. Jos, în oraș, curând vor începe să le dărâme. Marele Inchizitor spune că este păcat cum se bălăcesc acolo maurii cu trupurile goale. Este plăcere rușinoasă. Bucuria Domnului pentru un suflet curat este de mii de ori mai mare decât bucuria lui pentru un trup curat. Încă o înghițitură!

Boston simțea că încăperea se liniștește treptat. Se mai clătina încă, dar nu chiar așa de tare. Și pe pereți...

— Dar aici, sus, le vom păstra, șopti servitorul. Băile lor! Reginei îi place să se îmbăieze. Și că sufletul ei este cel mai curat din toate țările spaniole nici măcar Marele Inchizitor nu poate pune la îndoială. Ce ar putea Domnul să aibă împotrivă dacă sufletul ei curat strălucește

într-un trup curat? Îi puse din nou ceașca la buze. Acum e destul, tinere domn. Vă voi conduce în *hamam*.

Dar înainte de a se lăsa ajutat de servitor, Boston întinse mâna căutându-și rucsacul. Mai era încă acolo. Și când îl deschise cu prudență văzu înăuntru totul intact.

Pablo se așezase la umbra zidului, pe pământul nisipos. Chiar și acum, în aprilie, soarele putea să fie deja înțepător.

Trase o înghițitură din sticla de piele. Maurii se gândiseră bine: să fie pretutindeni apă din belșug. De aceea îi plăcea acest oraș.

Pablo oftă. Sunt atât de multe lucruri care-mi plac la orașele lor, gândi el. Dar psst! să nu gândești prea tare. Îndată te pândește rugul.

Când auzi pași, sări în picioare. Regina nu postase atâtea gărzi, peste tot pe colina ei, ca să stea moțăind la umbră în timpul soarelui de amiază și să bea apă.

Era un servitor cu băiatul care fusese adus în cetate ziua trecută, îl numeau Filip de Burgundia. Spuneau că ar trebui să se căsătorească cu a doua prințesă mai mare, păi Pablo se bucura că era scutit de o astfel de fată arțăgoasă. Avea el o fată acasă, în satul lui, spera totuși că îl așteaptă.

Servitorul îl salută din cap, în trecere. Băiatul arăta obosit, palid. Pablo văzuse prea des, în timpul nopților, cum camarazii lui se dedau la băutură și văzuse în dimineața următoare fețele lor buhăite, ca să nu știe ce îi lipsea acestui tânăr. Dar cu siguranță că tristețea și frica de pe fața lui nu veneau numai de la capul lui buimac.

Atât de bogat, gândi Pablo. Și prin căsătorie ajunge și mai bogat. Dar cine ar vrea să facă schimb cu el.

Prințul se clătină și servitorul îl prinse de braț. Drumul spre Generalife are aproape peste tot umbră. Și asta plănuiseră inteligent maurii.

În general, mult din ceea ce făcuseră nu era greșit, gândi

Pablo. Chiar dacă, firește, nu spun asta nimănui, poate numai fetei mele, după ce mai întâi îmi va fi nevastă. Apa din belșug. Umbra. Terasele pe care cresc fructe și legume. Clădirile lor minunate, băile lor, bibliotecile lor, știința lor, din care au împărtășit lumii întregi.

Și evreii, gândi Pablo și îl apucă teama că gândurile îi rătăcesc aiurea, fără să le poată opri. A întrebat vreodată medicul la noi în sat dacă aparținem credinței mozaice, ca și el? Pretutindeni în țară medicii sunt evrei, și savanți, chiar sfetnici ai regilor și principilor. De ce trebuie să părăsească țara noastră, așa deodată?

Sau să ardă. Dumnezeu nu poate să vrea asta.

Își chemă gândurile la ordine. Din toate astea tu nu înțelegi nimic, Pablo. Tu trebuie să înțelegi doar că domnii cei mari sunt mai deștepți decât țăranii de la sat și știu mai bine decât tine ce e bine pentru Spania.

Tânărul prinț trebuie să fi ajuns acum pe Generalife. Aerul tremura în arșiță. Pablo se așeză din nou la umbră.

Totuși.

Sticla de piele era goală.

Boston nu era sigur dacă regina nu arată și mai supărată decât în ziua trecută. Ea ședea pe un scaun împletit și broda cu fir auriu, aplecată mult înainte. În fața ei ședea Johanna, cu doica lângă ea, și arăta nemulțumită. Într-o colivie din ramuri de răchită ciripea în soarele de amiază un canar.

După baie, servitorul îl condusese sus, pe Generalife. Capul încă îi mai vâjâia, îi mai era încă așa de rău încât se temea că n-o să mai poată mânca niciodată dar, cel puțin, nu i se mai clătina pământul sub picioare și lumea din jur încetase să se mai chircească numai ca să se umfle după aceea din nou.

Aseară am fost beat, gândi Boston. Vai, mamă, cât de beat am fost! Trebuia să cer apă, eram atât de însetat.

Dar înainte ca vinul să mă înveselească, n-am îndrăznit nici măcar atât.

— Ei, prințe de Burgundia, spuse regina. Îi întinse broderia fiicei. Aici. Acum este din nou așa cum trebuie să fie. Fă împunsăturile mai mici.

Johanna nu răspunse. Lăsă trusa de brodat să-i cadă în poală fără să o privească.

— Așază-te lângă noi, spuse regina. Nu te-am văzut în capelă. Desigur, călătoria lungă a fost aceea care te-a obosit atât de tare încât aseară nu ai suportat vinul? Nu vreau să cred că este încă de acum o obișnuință să bei prea mult, prințe Filip!

Boston clătină din cap negativ.

— Am mâncat prea puțin în călătorie, murmură el.

Regina îi aruncă o privire cercetătoare.

— Despre asta tocmai voiam să te întreb, spuse ea. Despre călătoria ta.

Johanna nu se pregătea să brodeze. Doica îl privea curioasă.

— De ce ai dormit alaltăieri noapte în *funduq*? De ce nu chiar aici, la noi, în Alhambra? De ce ai călătorit neînsoțit de nimeni, pe drumul lung din nord, dacă raportul pe care l-am primit din *funduq* corespunde adevărului, în afară de un singur băiat travestit în maur? Unde este acum acest băiat? De ce l-ai trimis acasă?

Boston inspiră adânc. În spatele reginei se deschidea valea largă, Vega din Granada, și peste culmile colinelor, nu departe de Generalife, străluceau, în lumina amiezii, acoperișurile Alhambrei. Artezienele țâșneau în fântână. Pasărea tot mai ciripea.

— Eu, șopti Boston...

I-am trimis acasă pentru că mă enervau. Tatăl meu m-a trimis să fac drumul din Burgundia până aici, fără însoțitori, pentru că era mai puțin bătător la ochi.

Soțiile lor i-au sunat pe mobil și au spus să vină acasă

că este gata cina.

Nu.

— Am fost atacați pe drum, șopti Boston. Apoi însoțitorii mei au dispărut, nu a mai rămas cu mine decât băiatul acela. El a spus că este bine să ne travestim amândoi în mauri, atunci nu vom mai fi atacați așa ușor.

— El a spus asta? întrebă prințesa. Nu ar fi fost normal să faci tu propunerea? Nu ești tu prințul?

Boston ridică din umeri nesigur.

— Poate că am făcut-o chiar eu. Într-adevăr, nu mai am habar cine a propus asta. Își frământa rucsacul. Sub pânză simțea mobilul, ghidul de călătorie, portmoneul.

— Felul în care te exprimi mă uimește, spuse regina. Ei, dar acum ești aici. Și Ferdinand, la vremea lui, pe drumul către mine, a fost atacat de bandiți. Se întâmplă. Te cred, micule prinț.

Zâmbi. Dar prințesa, gândi Boston. Se uită atât de neîncrezătoare, atât de neîncrezătoare. Ce pot să fac ca să o conving și pe ea?

În acest moment un servitor intră în curte și se înclină adânc.

— Maiestate! spuse el aruncând o privire uluită spre Boston, înainte de a îndoi genunchiul în fața reginei. Iertați deranjul. Dar ceva – neobișnuit s-a întâmplat.

— Nu este treaba ta să hotărăști ce este neobișnuit, spuse regina pe un ton răstit. Sarcina ta este doar să transmiți vestea.

Servitorul încuviință din cap speriat. Se uită în pământ.

— Iertare, Maiestate, spuse el. Dar chiar acum a sosit la Alhambra un călăreț din Burgundia cu un mesaj pentru Voi. El trebuie să vă spună că prințul Filip s-a îmbolnăvit. Nu poate călători nicicum. Tatăl său vă roagă să aveți înțelegere că logodna trebuie amânată.

16.

Tariq alesese drumul spre sud, de-a lungul fluviului Rio Xenil, pe care călărise și emirul. Pe ruta prin trecătoare s-ar fi putut mișca mai sigur iar la vremea asta zăpada se topise; dar nu ar fi putut să o străbată decât călare pe un catâr. Și timpul era prea scurt.

Calul negru, pe care i-l dăduse un necunoscut aproape de poarta cetății, era mai iute decât orice cal pe care îl călărise până atunci. Nu făcuse aproape deloc pauze și până seara aproape că ajunsese la Lanjarón. De acum putea să se simtă în siguranță. Al-Pudxarras era țară maură, ultimul domeniu de retragere pe care regii mâncătorilor de porci îl lăsaseră emirului ca principat, într-un gest de milă umilitor. Un principat al munților golași, al stâncilor colțuroase, al potecilor, prea înguste și prea abrupte ca să poți deplasa o armată.

Și totuși, pornind de aici, ne vom recuceri patria, gândise Tariq, când se întorsese ultima oară pe culme, ca să privească înapoi spre oraș, înainte ca drumul să se piardă între dealuri. Pot să-i raportez lui Abu abd' Allah că vom avea aur destul. Îi voi preda punga plină de *maravedos*, care reprezintă deocamdată un avans. Îi voi raporta despre bărbații de pretutindeni, care nu așteaptă decât să pornească pentru el și cu el împotriva regilor catolici și Inchiziției. În numele lui Allah și al tuturor profeților: regatul Gharnata va fi din nou al nostru, de la Tarifa, în vest, până la Almeria în est, de la Malaka pe coastă, până departe în munți, în spatele Gharnatei, la poalele Sierrei.

În spatele lui, la nord, se întindea Vega, livezi de lămâi, măslini; acolo, parcă pictate cu pensula pe câmpie, în

grădinile mari unde se aflau conacele moșiilor, pămătufurile palmierilor se înălțau mult deasupra acoperișurilor. Mai departe, mic, aproape de orizont, orașul.

Tariq miji ochii. Ceața acoperea priveliștea, s-ar fi putut înșela. Și totuși credea că ceea ce urcă spre cer, peste acoperișuri, este fum, fum, ca de la un foc mare.

Dădu pinteni calului. Înainte de a arde toată Gharnata, trebuia să-l convingă pe emir. Abu abd'Allah nu trebuia să îngăduie cele ce se întâmplă în orașul lui și care, de asta Tariq era sigur, pentru că numai un copil ar fi putut crede altceva, însemnau doar începutul.

Plescăi din limbă. Va petrece noaptea în Lanjarón. Chiar mâine emirul va ști că îl așteptau, nu numai destui bărbați pentru o armată, ci și destui galbeni pentru arme, ca să-i gonească pe regi din Gharnata.

Până la sosirea pe Generalife a călărețului din Burgundia în persoană, regina a tăcut. Îi aruncase lui Boston priviri greu de explicat. Prințesa zâmbise pentru prima oară.

Boston încercase o dată să vorbească cu regina dar ea ridicase mâna făcându-i semn să tacă.

— Maiestate....! o implorase Boston înainte de a amuți.

Și ce ar fi putut să spună?

Îmi pare rău, totul a fost o confuzie, în realitate am sosit numai de curând din secolul 21.

Regina nu l-ar fi crezut. Prințesa nu l-ar fi crezut deloc.

Ele îi vor lua rucsacul, dacă nu va putea să dea o explicație credibilă, cine este. Vor căuta în el dovezi.

Să nu lași pe nimeni să vadă cutiuța care poate să arate poze și să facă muzică! spusese Tariq. *Ya Allah! O să spună că e unealta diavolului! O să spună că ai legământ cu diavolul!*

Și ce altceva ar mai fi putut să creadă? Prințesa îl observa. Firește, se bucură, gândi Boston. Că acum nu

mai trebuie să se mărite cu mine. Nu va ezita niciun moment, dacă este vorba să mă trimită pe rug.

Pentru Torquemada totul este o dovadă. Dacă ei găsesc cutiuța, vei arde.

— Mesagerul a sosit, spuse regina.

Bărbatul care a intrat în curte se vedea că nu mai poate să se țină mult timp pe picioare, trebuie să fi călărit zi și noapte. Avea părul năclăit de sudoare și praf, fața istovită, ochii îi pâlpâiau.

Căzu în genunchi în fața reginei.

— Iertare, Maiestate, că în această stare...murmură el. Dar servitorul Vostru...

Regina zâmbi cu blândețe.

— Servitorul meu mi-a spus deja de unde vii. Canarul ciripea. Ridică-te și așază-te lângă mine. Trebuie să fii istovit.

Mesagerul clătină din cap neîncrezător.

— Acum aș dori să aud de la tine însuți ce te aduce atât de grăbit la noi. De ce te-a trimis la noi stăpânul tău, împăratul Maximilian?

Între timp mesagerul respira mai liniștit.

— Împăratul a așteptat atât de mult, spuse el, pentru că până în ultima clipă a sperat că fiul lui se va vindeca și atunci va putea să pornească în călătoria de logodnă, așa cum a fost înțelegerea între casele Voastre. Dar medicii... Se opri.

— Și? întrebă regina.

— Febra a crescut din nou, spuse mesagerul. Frumosul nostru prinț zăcea sfârșit pe perne, dinții îi clănțăneau, tremura de frig, cu toate că boala ardea în el! Medicii erau nedumeriți. În delirul febrei spunea lucrurile cele mai absurde, Maiestățile Lor trimiseseră deja după preot care să-i dea băiatului ultima împărtășanie...

— Ce extraordinar și nemaiauzit de ciudat, spuse

prințesa pe un ton amabil și se înclină. Zâmbea așa cum Boston nu o mai văzuse niciodată până atunci.

Poate fi frumoasă, gândi el surprins. Probabil că poate chiar să placă.

— Nu este ciudat, Alteță Regală, spuse mesagerul înclinându-se în direcția ei. Nu, boala nu era deloc ciudată. Prințul ieșise călare dis-de-dimineață, pe ploaie și vijelie, se întorsese abia noaptea, tremurând și înghețat! Medicul casei îi prezisese imediat că pentru lipsa lui de judecată va trebui să plătească cu boală și cu febră.

— Un prinț care nu se teme nici de vreme rea, spuse regina. Ce frumos. Ce îmbucurător. Un molâu, și aruncă o privire scurtă către Boston, de fapt nici nu mi-ar fi plăcut deloc pentru fiica mea.

Johanna miji ochii.

— Pare ciudat, mesagerule, nu am vrut să înțeleg că logodnicul meu s-a îmbolnăvit, spuse ea. Ciudat mi se pare mai de grabă că prințul, și acum îl privi pe Boston pentru prima oară în ochi, se află totuși, încă de ieri, aici, printre noi.

Mesagerul încremeni uluit.

— Nu se poate! strigă el. Este imposibil! Când am părăsit Burgundia, Alteța Sa Regală își revenise în așa măsură încât medicii ne dădeau speranțe pentru o apropiată vindecare completă, dacă nu va părăsi din nou așternutul înainte de vreme. Drept pentru care tatăl său m-a trimis la Voi cu însărcinarea să dau expresie profundului său regret. De îndată ce prințul se va fi vindecat complet va porni la drum spre Granada și va cere mâna prințesei. Chiar și în timpul febrei celei mai mari, el o privi pe Johanna rugător, suspinele lui, prințesă, vă erau dedicate Vouă!

Johanna izbucni într-un râs batjocoritor.

— Așa se și cuvine, spuse ea înclinându-și puțin capul.

Nici pe acela nu-l vrea, gândi Boston nedumerit. Pe

mine nu mă vrea, dar nici pe prințul adevărat tot nu-l vrea. De fapt, nici nu e de mirare, cine să-l vrea, la nici treisprezece ani și fără să-l cunoască.

— Ei, băiete, spuse regina întorcându-se spre el. Auzise ce trebuia să audă. Ce ai de zis?

Boston știa că nu există explicație care să o mulțumească pe regină. Și totuși nu trebuia încă să se dea bătut.

— Un escroc, maiestate, un escroc! strigă el arătând spre mesager. Încerca să pară indignat. Ce batjocură! Cine spune că acest mesager a fost trimis într-adevăr de regele Burgundiei? Există dovezi pentru asta? Să dovedească cine este!

Era uimit de impertinența lui. Cât de isteț era! Aproape că se credea cineva.

— Ce presupunere inteligentă! spuse prințesa țuguindu-și buzele. Dar să punem totuși o dată întrebarea invers. Ai tu, băiatule, dovezi că ești habsburgul? Arătă spre rucsacul lui. Poate că acesta este motivul pentru care nu ai pus niciodată jos sacul acesta urât de când ai călcat în Alhambra? Conține poate daruri regale de bun venit, pe care vrei să mi le predai în mod solemn? Pecetea Burgundiei? Hai să vedem ce duci cu tine, în săculeț! Așa va fi ușor de hotărât care dintre voi spune adevărul: mesagerul regal – sau tu.

Regina încuviință din cap. Doica îl privi curioasă.

Boston răsturnă scaunul și fugi.

17.

Pablo își dădu seama că ațipise abia când tresări auzind deasupra lui zgomote, goană și strigăte. Era de neiertat să adoarmă în timpul gărzii.

Se uită în sus, spre Generalife, unde chiar de curând dispăruse un servitor cu băiatul despre care se spunea că ar fi prințul de Burgundia; apoi trecu alt servitor cu mesagerul imperial.

Pașii se apropiau sonori, pe pietriș, și niște voci răcneau ceva. La o cotitură a drumului, la vreo cincizeci de pași distanță, apăru tânărul prinț cu ochii holbați. Fugea împrăștiind pietrișul, fugea de parcă era împielițatul pe urmele lui, fugea cu săculețul lui ciudat pe umăr, cu fața plină de groază și disperare.

Pablo își cunoștea misiunea. Ce bine că se trezise la timp! Sări în picioare și se postă în mijlocul drumului, cu sabia scoasă.

În spatele băiatului auzea acum vocile apropiindu-se, dar nu dădea atenție cuvintelor.

Opriți-l!

Puneți mâna pe el!

Prindeți-l pe băiat!

Va primi o recompensă. Poate i se va permite să se întoarcă mai devreme acasă. Ce se va mai mira fata lui când îi va ieși pe neașteptate în față.

— Opriți-l! Acum înțelegea strigătele. Era așa cum se gândise.

Băiatul era deja în fața lui. Ridică privirea. Abia acum părea să observe că în drumul lui există un obstacol. Probabil că până atunci toată atenția lui se îndreptase numai spre zgomotele din spate, încercase să scape de

ele, acum, deodată, pericolul se afla în față.

Pablo era soldat. Ucisese oameni în război, cunoștea privirea cu care se uita acum la el băiatul. Frica asta nesfârșită, alimentată de conștiința că acum totul se termină. Că nu mai există nicio ieșire. Și privirea lui, complet lipsită de speranță, totuși implorând întruna milă.

Pablo ucisese oameni care îl priviseră așa în ultimul moment. Bărbați care ridicaseră spada împotriva lui. Băiatul ăsta însă nu avea spadă.

— Te rog! șopti el, și Pablo îl văzu că era istovit. Oricum, tot va cădea înainte să ajungă la poalele dealului Alhambrei. Îl va prinde altă gardă.

Să-l prindă altă gardă.

Pablo făcu un pas mic într-o parte.

— Ha! răcni el. Văzu nedumerirea din ochii băiatului. Ai să mi-o plătești!

Băiatul gonea. Când Pablo căzu la pământ, el dispăruse.

— Vai, vai, aoleu, gemu Pablo ținându-se de genunchi. Un servitor trecu pe lângă el în goană, fără să-i arunce măcar o privire, apoi și un al doilea, strigau și cereau gărzii următoare, de pe drum, să-l prindă pe băiat.

Pablo se zvârcolea de durere, pe pământ.

— Au, au, au! gemea el. Următorii pași de la Generalife i se păreau încă foarte obositori. Să meargă mai încet, mai ușor. Nu trebuia să fie neprevăzător. Piciorul meu! Piciorul meu!

Prințesa ezită o clipă când trecu pe lângă el, în jos, ridicându-și fusta cu mâinile. Dacă nu ar fi fost doar o părere ar fi crezut că ea zâmbește.

Pablo se rezemă cu spatele de un copac, ținându-se de genunchi. Chiar dacă nu mai auzeau zgomote sus, nu putea să fie sigur că nu-l vede nimeni.

De ce făcuse asta?

Băiatul nu avea spadă.

Pentru asta vei plăti, Pablo. Poate fi un băiat străin

mai important decât tine?

Nu m-am gândit. Timp de o secundă, pur și simplu nu m-am gândit. Poate că am așteptat secunda asta de mai mulți ani.

Închise ochii. Ce fel de lume este asta, ce fel de vremuri! Sfântă Marie, Maica Domnului, fie-ți milă de mine!

Boston gâfâia. Printre vârfurile pinilor de deasupra lui soarele îi desena pe față modele delicate de căldură și lumină. Ciripitul unei păsări de pe o creangă, față de cântecul canarului reginei din colivia lui de pe Generalife, suna slab și obosit. Toate erau ca la sosirea lui, parcă cu nesfârșit de mult timp în urmă. Numai că acum frica lui era alta.

Dar nu mai putea fugi. Să se odihnească numai o clipă, aici, în pădure, cu toate că de pe drum încă mai pătrundeau până la el pașii și strigătele urmăritorilor săi. Să se odihnească, numai o clipă.

Și după aceea?

Trebuie să mă gândesc bine, nu trebuie să fac nicio greșeală. *Pentru Torquemada totul este o dovadă.* Aș putea să las rucsacul aici.

Dar dacă mai târziu îl vor găsi urmăritorii lui? În Alhambra toți știau al cui era rucsacul. *Dacă găsesc cutia, vei arde.*

Sau ar putea să ia rucsacul și să lase numai mobilul. Dar și atunci ei ar bănui că este posesorul lui. *Vor spune că este unealta diavolului. Te vor bănui că ai legământ cu diavolul.* Și, pe lângă asta, îi era imposibil să renunțe la mobil. Cine ar fi putut să spună dacă mai exista totuși vreo posibilitate, indiferent care.

Până la urmă mă vor prinde, jos, la poartă. Niciun alt drum nu duce în oraș. Cum aș putea să trec cumva dincolo de poartă?

Vei arde.

De pe cărare auzi scârțâitul unei căruțe, scrâșnetul roților pe pietriș, mersul tărăgănat al unui măgar. Lângă

animal mergea un bărbat obosit, în straie maure. Boston strânse rucsacul mai tare.

Grădinarii de sus, de pe Alhambra, erau tot cei din vremea emirului, nimeni nu știa să îngrijească grădinile mai bine decât ei, nimeni nu se pricepea mai bine decât maurii la jocurile de apă. Nu avea de ales. Numai câțiva pași până la cărare.

— Te rog! șopti Boston. Te rog!

Omul se prefăcu că nu îl aude. Că nu îl vede. Dar măgarul își încetini mersul, căruța aproape că se oprise. Abia după ce Boston dispăruse în căruță, sub crengile tăiate, vrejurile de mărăcini, tufele uscate, animalul începu să meargă din nou ceva mai repede. Până le tăie calea garda, jos, la poartă.

— Ce-i cu astea, musulmanule? întrebă un soldat tânăr. Camaradul lui rămăsese așezat pe pământ, cu paharul pentru zaruri în mână.

— Hei, Juan! Așteaptă, până mă întorc la tine, escrocule! Contează numai dacă văd și eu! Îl apucă de umăr pe maur. Ce scoți tu din cetate?

— Nu vezi? spuse maurul apucând creanga de deasupra. Crengi și vrejuri de mărăcine și lemn mort din grădinile Alhambrei! Crezi tu că prea-înțeleptele Lor Maiestăți vor ca gunoaiele astea să ardă pe colină, sub ochii lor? Crezi că vor să inspire fumul de lemn jilav? Ya Allah, ce oameni sunteți voi, creștinii ăștia! Nu mai aveți și în altă parte grădini la palatele voastre? Eu duc lemnul mort afară din cetate, afară din oraș, soldatule, acolo unde trebuie să ardă, dincolo de ziduri, la locul de ardere!

In timp ce omul vorbea, soldatul de gardă se uita aproape tot timpul nerăbdător la camaradul lui.

— Văd cum potrivești zarurile! strigă el. Juan, măi escrocule! Să nu crezi că nu văd ce faci! Apoi se întoarse din nou spre maur. Și tu, să nu te mai obrăznicești când vorbești cu mine! spuse el. Cu vârful spadei ridică plictisit

câteva vrejuri de mărăcine, împunse la întâmplare printre crengile din căruță. Boston își ținea respirația. Spada trecu pe lângă brațul lui.

— Păi, par să fie toate cum trebuie să fie. Camarade, dă-i drumul! Se trânti jos, pe solul nisipos, lângă al doilea soldat de gardă și apucă paharul. Așa! Și așa! Acum poți să arunci zarurile, escrocule!

— Ai controlat totul, camarade? strigă soldatul învârtind manivela grea care ridica grilajul vertical al porții. Știi că a fugit un băiat blond!

— Arată maurul ăsta a băiat blond? strigă prima gardă și numără ochii zarurilor pe degete. Ce o să te mai miri acuma, Juan, ticălosule!

Căruța ieși pe poartă hodorogind, grilajul vertical coborî în spatele lor, dar abia acum inima lui Boston începu să bată, gata să se spargă. Maurul opri măgarul după ce intră pe primele străzi din oraș.

— Așa, animalul meu cuminte, spuse el atât de tare încât Boston se temu că măgarul speriat va face un salt și va trage căruța după el. Iacă, am ieșit din Alhambra, pe poartă. Cât de prost a fost mâncătorul de porci când m-a crezut că există un loc de ardere afară din oras! Trebuie numai să mă uit și să găsesc un loc unde să-mi pot lăsa încărcătura. S-o mai duc înapoi, în cetate, unde trebuia să fie arsă, lângă casa grădinarului din Medina, nu se mai poate.

Boston își ținea respirația. Știa că maurul îi vorbește lui. Și că el nu voia să vorbească cu el.

— Ei și acum o să las o clipă căruța singură, spuse el atât de tare încât măgarul speriat începu să zbiere caraghios. I-aaa! I-aaa! și oamenii de pe stradă întoarseră capul după el. Da, da, acum o să părăsesc căruța, doar o clipă.

Boston înțelese. Încet, atât de încet încât nici el nu auzea cum trosnesc crengile, se lăsă să alunece jos din

căruță. Brațele îi erau zgâriate, pe față avea dâre subțiri de sânge uscat, dar nu-l dureau deloc. Se tupilă după primul colț, dar înainte de a dispărea pe uliță, se mai întoarse încă o dată înapoi.

— Mulțumesc! șopti Boston.

— Ce bine, animalul meu bun, că ți-ai recăpătat puterile, spuse maurul scărpinând măgarul pe frunte. Acum hai să mergem mai departe.

— Ei? spuse comandantul.

Pablo stătea în fața lui cu capul plecat.

— N-ar fi trebuit să mi se întâmple, murmură el. Pereții camerei de gardă erau văruiți în alb și era o răcoare plăcută.

— Cum? întrebă comandantul. Uită-te la mine când vorbești. Cum s-a putut întâmpla? Un băiat neînarmat, și tu cu sabie?

— Avea în mână un pietroi, domnule comandant, spuse Pablo. Mi l-a azvârlit în genunchi. În primul moment am crezut că s-a rupt osul. M-am prăbușit la pământ și atunci a trecut pe lângă mine. Durerea era cumplită, domnule comandant.

Comandantul clătină din cap nehotărât.

— Ăsta e genunchiul? întrebă el arătând spre piciorul stâng al lui Pablo pe care soldatul îl ținea ușor îndoit în timp ce se sprijinea pe un baston zdravăn.

Pablo încuviință din cap.

— Da, domnule comandant, spuse el. Dar acum se pare că nu mai e chiar așa de rău. Camaradul meu m-a uns cu o alifie.

Comandantul își sprijini bărbia în mână gânditor.

— Cum se face însă că adineaori, când ai intrat aici, am avut impresia că piciorul drept ar fi cel care te doare, spuse el. Ei, poate că m-am înșelat.

— E stângul, domnule comandant, strigă Pablo.

Piciorul stâng, foarte sigur!

— Mi se pare că în astfel de lucruri este greu să te înșeli, spuse comandantul și îi sfredeli lui Pablo ochii cu privirea. Așa o fi. În alte privințe, de altfel... făcu un gest de lehamite. Este indiferent. Ai fost întotdeauna un soldat bun. Nu te voi pedepsi pentru neglijența ta.

Pablo plecă fruntea.

— Dar mă gândesc că, deocamdată, tu, cu genunchiul tău rănit, ca soldat ești de prea puțin folos! Poți să schimbi garda de la închisoare. Acolo, jos, nu trebuie să alergi. Acolo ușile sunt încuiate. Acolo trebuie numai să stai și să vezi ca nimeni să nu găurească zidurile cu unghiile goale. Râse. E locul potrivit pentru un invalid ca tine.

— Foarte mulțumesc, domnule comandant, șopti Pablo și încercă să salute numai cu un singur picior. Când părăsi încăperea avu grijă să șchioapete cu piciorul care trebuie.

18.

La *funduq* nu se putea duce, probabil că acolo l-ar fi recunoscut. Și atunci încotro? Nu cunoștea pe nimeni în oraș. Dar era liber.

Boston se rezemă de un zid. O adevărată minune, era liber. Pentru că trei oameni îl ajutaseră să fugă.

În ceea ce îl privește pe maur, nu este chiar atât de uimitor, gândi Boston. Maurii îi urăsc pe regi. Dușmanul regilor este prietenul lor. Că maurul m-a ascuns în căruța lui este deci de înțeles. Nu a făcut-o pentru mine; a fost răzbunarea lui față de creștini.

Dar soldatul de pe deal? De ce a sărit într-o parte soldatul de pe colina Alhambrei? De ce îi lăsase drumul liber și luase asupra lui pericolul de a fi văzut și pedepsit?

Iar prințesa, purtarea prințesei era cea mai ciudată dintre toate. De ce îl ajutase prințesa? Pentru că, totuși, asta făcuse. Fără prințesă nu ar fi scăpat niciodată.

Sau a fost numai o întâmplare? Prostie? Prințesa nu arăta a proastă și stângace. De ce sărise în față servitorului tocmai în momentul când se pregătea să-l prindă? De ce fugise de colo-colo agitată, după aceea, când a venit și al doilea servitor, și așa a putut, cu greu, să se strecoare pe lângă ea?

Fără prințesă nu ar fi putut părăsi niciodată Generalife, chiar dacă după aceea ea a strigat tare, "Prindeți-l!" De ce l-a lăsat să fugă când era deja limpede că nu era el prințul Filip, cu care ar fi trebuit să se mărite? Deci că el nu prezenta niciun pericol? Fusese sigur că ea voia să-l vadă arzând.

O femeie cu voal pe față trecu pe lângă Boston cu un coș într-o mână și cu un copil de cealaltă mână. Copilul

plângea și se zbătea și mama îi vorbea supărată. Unele lucruri nu sunt deloc altfel decât la mine acasă, gândi Boston.

Și câtă vreme nu știu cum pot să mă întorc, trebuie să văd cum mă ascund aici de regină. Dar unde? Nu cunosc pe nimeni, în afară de Tariq. Și el a dispărut.

Un evreu bătrân și gârbovit, cu perciuni la tâmple, trecu strada. Firește! Cunoștea un om. Cunoștea un om în Granada care trebuia să se ferească de regi, ca și el. Poate că evreul îl va ascunde.

Străzile semănau între ele, una arăta la fel ca și cealaltă.

— Spre Realejo? întrebă Boston și bătrânul zâmbi. Poate își închipuie că și eu sunt evreu, gândi Boston. Unui băiat mâncător de porci nu i-ar fi arătat atât de amabil drumul.

În Realejo întrebă de Isaac. Nu înțelegea groaza care se furișa pentru un infim moment pe fețe de îndată ce pronunța numele; până când ajunse pe stradă. Mai mirosea încă a foc.

— Nu! șopti Boston.

Acolo unde se aflase casa, prin a cărei poartă tânărul servitor îi condusese înăuntru pe Tariq și pe el, nu mai exista acum decât o ruină înnegrită de funingine. Grinzi carbonizate se înălțau spre cer, sub planșeele prăbușite erau doar cărămizi sparte și cenușă prăfoasă.

Evreul nu ar fi trebuit să vorbească așa cu soldatul, de ce nu fusese mai umil. Ar fi trebuit să știe că astfel de oameni se răzbună. Întotdeauna.

O femeie tânără ieși pe stradă dintr-o casă învecinată, și vru să treacă pe lângă el, dar Boston o prinse de braț.

— Asta este casa lui Isaac? întrebă el. Cu toate că știa.

— Asta a fost casa lui Isaac, spuse femeia. Nu trebuia să-și desprindă brațul, Boston îi dăduse drumul mai înainte. Și acum știm că ne așteaptă cu adevărat ceea ce

ne-au amenințat. Era un zvon...

O fetiță ieși pe ușă și se uită curioasă la Boston. Femeia o goni înapoi cu un gest.

— Un zvon? șopti Boston.

Femeia îl privi nesigură. Bănuitoare.

— Păi, n-a fost decât un zvon. S-a vorbit că Isaac ar fi vrut să încalce interdicția regilor de a scoate afară din țară aur și argint. Și de aceea l-au... își acoperi fața cu palmele. Poate că este adevărat, șopti ea. Soldații au umblat mult timp prin curte și au căutat, înainte de a da foc casei. Au târât afară niște saci, cine știe ce o fi fost înăuntru!

Apoi se uită din nou la Boston. Pe un ton hotărât spuse:

— De aceea, noi ceilalți de aici, nu vrem să încălcăm poruncile regilor! Ne strângem lucrurile. Împachetăm! Dar ce să împachetezi când nu ai voie să iei nimic. Părăsim Realejo și ne părăsim patria, la fel ca și toți cei de pe strada asta. Nu așteptăm să ni se întâmple ce i s-a întâmplat lui Isaac și fiului său.

— Ce li s-a întâmplat? întrebă Boston. Unde sunt acum?

— I-au luat soldații. Nu știe nimeni dacă mai trăiesc. Noi împachetăm! Dispăru în labirintul străduțelor.

Boston se așează descurajat pe un rest de zid. In jurul lui totul mirosea a fum.

Depozitul de mărfuri al lui Isaac fusese golit de soldați și incendiat, acum evreii din Granada trebuiau să o ia de la capăt în noua lor patrie, fără pic de avere. Și ce însemna asta pentru revolta lui Tariq? De unde vor căpăta acum maurii aur pentru arme?

Dar pentru Boston asta nu avea nicio importanță. Acum nu mai cunoștea pe nimeni în Granada.

Johanna îi întoarse doicii spatele.

— Lasă-mă în pace! spuse ea de la fereastră. Pot să fac ce vreau! Și, în afară de asta, n-am făcut nimic.

— Așa a arătat, spuse doica. Căprioară dragă! Mama ta crede că l-ai lăsat intenționat pe escroc să scape! Este foarte neliniștită. Ar fi putut să fie un spion al maurilor. Acum nu vom mai afla niciodată cine a fost. De ce s-a infiltrat la noi. Poate că a și ajuns de mult la cei ce l-au trimis, oricine ar fi ei, și le trădează ceea ce trebuia să afle aici pentru ei. Asta bănuiește regina.

— Regina bănuiește întotdeauna tot ce poate fi mai rău, spuse Johanna uitându-se mereu afară, pe fereastră. După-amiaza se apropia de sfârșit, cerul pălea. Ce ar avea de spus băiatul? Ce a văzut? Toată noaptea a fost beat!

— Poate că s-a prefăcut! spuse doica. Dar uită-te totuși la mine, lunișoara mea! Ca să se poată furișa noaptea mai ușor din camera lui! Ca să nu atragă atenția gărzilor! Așa bănuiește mama ta!

— Ah, prostii! spuse Johanna și acum se întoarse totuși spre doică. Era fricos și prost și tont! Maurii nu ar fi trimis niciodată ca spion un nătăfleț atât de nepriceput!

— Seamănă leit cu logodnicul tău, spuse doica. De asta l-au ales ca spion. Știa toată lumea că îl așteptăm pe prinț. Nu era chiar așa ușor să găsească un băiat care să se poată infiltra în interiorul cel mai intim al Alhambrei, chiar în cercul cel mai restrâns al familiei! Asta bănuiește...

— ...mama mea! spuse Johanna. Între sâni simțea pernița albă. Avea muchiile ascuțite.

Doica clătină din cap.

— Reginei îi este teamă că maurii pregătesc o revoltă! Cine știe? În curând nu va mai fi sigură, aici, în cetate...

— N-are decât să creadă ce vrea! Ce-mi pasă mie? Logodnicul meu este în depărtata Burgundie și cu celălalt, oricine ar fi fost, nu am nimic de-a face.

— Dar părea că...

— Nu totdeauna lucrurile sunt așa cum par. Am crezut că ești mai isteață, doică! Și acum ajunge! De ce ar fi trebuit să fac asta?

Doica ridică din umeri și se retrase. Johanna se aplecă din nou afară, pe fereastră.

Undeva acolo, jos, el fugea disperat. Era mic și fricos și ea mulțumea Sfintei Fecioare, în fața căreia mama ei se arunca permanent în genunchi, că nu era el logodnicul ei. Dar avea un secret. Și era foarte sigură că nu avea nimic de-a face cu o revoltă a maurilor.

Johanna scoase cu grijă pernița albă din decolteu și o privi. De unde ar putea să vină? Din ce o fi făcută? La ce o fi bună? Băiatul avea un secret și acum, fără ca cineva să știe, ea era legată de el, participa la ceva misterios, necunoscut.

Îi părea atât de rău că este prințesă. Trebuia numai să aștepte. Va afla într-o zi în ce constă secretul. Până atunci nu va povesti nimănui despre asta.

Nu avea niciun sens să mai rămână în Realejo, *juderia* din acest oraș era locul cel mai periculos. Dacă Boston, oricum, nu cunoștea niciun refugiu, era indiferent încotro se îndrepta, ca să se ascundă; dar să plece din Realejo, trebuia.

Umblase pe străzi, fără țintă, ajunsese în piața de mătăsuri de pe Bab al Ramla, și, ca să aibă totuși o țintă, căutase străduțele în care se va afla în viitor Alcaiceria; mai hoinărise și pe ulița pantofarilor și pe ulița postăvarilor. Pretutindeni oamenii se îmbulzeau, discutau, se tocmeau, deși era duminică, dar asta pentru mauri nu avea nicio importanță. Ziua lor de odihnă era alta. Care era ziua lor de odihnă? Nu îi întrebase niciodată pe Tukan, sau pe Kadir, sau pe toți ceilalți. Poate că acum ar fi fost bine dacă ar fi știut mai multe.

Dar pentru mine nu sunt periculoși maurii, gândi

Boston. Pe mine mă caută regii din Granada. La toate porțile orașului gărzile mă pândesc acum pe mine: un băiat blond, cu ochi cenușii, îmbrăcat în cele mai fine haine regale. Ar trebui să am altceva cu ce să mă îmbrac, dacă vreau să părăsesc orașul. Dar cum aș putea să plătesc?

Și în afară de asta: vreau într-adevăr să părăsesc Granada? Totul a început aici, cu placa aceea, în Alcaiceria, chiar dacă nu pot să spun ce legătură are. Dar asta frebuie să aflu. Numai așa poate că voi găsi drumul înapoi.

Stomacul îi ghiorăia. Nu numai pentru haine îi lipseau banii.

Nu ai de ales, Boston, regina a hotărât de mult pentru tine. Dacă te prind zbirii, ce crezi că vei păți?

Boston se opri. La marginea pieței, de unde se deschidea o priveliște largă până sus, la Alhambra, se așează pe o treaptă. Scările duceau în orașul de jos. Căută în rucsac ghidul de călătorie.

Trebuie să părăsesc orașul. Dar mai întâi trebuie să știu ce se întâmplă acum.

Planul orașului nu-i era de niciun folos, văzu asta de la prima privire. Orașul se schimbase, cum să nu se schimbe în cinci sute de ani! Dar mai erau și pagini despre istoria lui. Trebuia să știe ce se va întâmpla.

Un întreg capitol era dedicat anului 1492. Evreii au fost izgoniți, convoaie jalnice de oameni, care nu voiau să se convertească, părăseau țara cu miile, neavând la ei nimic altceva decât ce purtau pe trup. Deci se va întâmpla cu adevărat.

Pe mare pirații au atacat apoi, ca să le prade, corăbiile cu evrei fugari bogați. În furia lor că nu au găsit comori, le-au despicat trupurile ca să le scormonească mărunțaiele, după aur și argint. Nu le venea să creadă că fugarii nu găsiseră vreo posibilitate să ia cu ei o parte

din averile lor.

Boston închise ghidul de călătorie. Îi venise rău. Existau lucruri care nu era admisibil să se întâmple, pe care viața pur și simplu nu trebuia să le permită.

Deasupra Alhambrei cerul de seară se colora în roșu.

Dar poate că toate s-ar putea să vină altfel. În cele din urmă ghidul mai afirma că în acest an a fost descoperită America; dar el însuși văzuse cum îl refuzase regina pe Columb.

Putea să se întâmple altfel decât scria în cărți? Ce s-a întâmplat, totuși s-a întâmplat.

Acesta este anul 1492, gândi el, și totuși, Boston, încă nu s-a întâmplat nimic.

19.

Emirul îl lăsă să aștepte.

Tariq ședea în piața dintre căsuțele albe, lipite pe coastă ca niște cuiburi de rândunele suprapuse, în aparentă dezordine, având acoperișuri dintr-un strat greu de pământ negru, care asigura în interiorul lor răcoarea chiar și în verile cele mai fierbinți. Între ele, labirintul străduțelor întortocheate; nu exista o ascunzătoare mai bună, în toată al-Andalus.

Însă, totuși, nu era un loc potrivit pentru un domnitor! gândea Tariq. Nu era un loc pentru Abu abd' Allah, emirul din Granada! De la palatele Alhambrei la colibele acestui sat de munte mizerabil! Și să numești munții ăștia principat! Umilirea nu putea fi mai mare. De ce nu îi lăsaseră regii-mâncători-de-porci cel puțin unul dintre palatele lui din orașele fostului său imperiu? Pentru că se temeau de el.

— Dar priveliștea, spuse o voce calmă în spatele lui și o mână se așeză numai pentru o clipă pe umărul lui Tariq, este incomparabilă. Nu ești de aceeași părere cu mine?

Tariq se întoarse speriat. Nu se întâlnise niciodată cu emirul, cât timp acesta trăise în Granada. Îl văzuse numai de la distanță. Că emirul era tânăr, știa, în asta se și puneau toate speranțele. Tânăr și puternic și înțelept în război. Dar că era atât de tânăr, nu își închipuise.

— Am iubit priveliștea de pe Alhambra, spuse emirul zâmbind. Dar acum mă întreb uneori: priveliștea asta de aici nu o întrece de departe? Ce ai prefera, băiete? Priveliștea vastă peste câmpiile Vegăi, sau cea de aici, din văile al-Pudxarras, spre piscurile Sierrei, acoperite

de zăpadă iarna, golașe și cafenii vara, arzând roșii când apune soarele?

Tariq simți că se înfurie. Nu venise să converseze despre frumusețea peisajului. Nu era vreme pentru visare.

— Am o veste bună pentru Voi, Mulay, spuse el și se înclină. Vă aduc bani pentru o armată. Apucă punga de piele. Și acesta este numai începutul! Știți că regii au început să-i alunge pe evrei! Noi îi vom ajuta pe fiii Israelului să-și ducă averile peste mare, pentru asta ei ne vor răsplăti din plin. Mijloacele sunt aici pentru a porunci să se făurească arme, emirule! În toată Gharnata bărbații stau pregătiți așteptând ordinul Vostru!

Emirul nu făcu niciun gest că ar vrea să primească punga.

— Tu mi te adresezi cu un titlu care nu mi se mai cuvine de multă vreme, spuse el. Am auzit de soarta îngrozitoare a evreilor. Recunosc, sunt uimit. Nu m-am așteptat să se întâmple atât de curând.

— Mulay, spuse Tariq. Aurul!

Abu abd'Allah se așeză pe parapetul care mărginea piața în partea dinspre vale. Sub ei, pe coasta muntelui, se întindea plaiul cu terasele lui: livezi de măslini, por-tocali. Pe un ogor, doi băieți adunau pietroaie mari și le stivuiau pe margine.

— Toată Gharnata așteaptă numai cuvântul Vostru! strigă Tariq. Toată Gharnata își pune speranța în Voi, Mulay! Dacă vă puneți în fruntea noastră, cine ne mai poate opri?

— Sunt abia trei luni de când am predat regilor orașul, spuse emirul. Se întoarse foarte încet spre Tariq, ca și cum i-ar fi venit greu să-și desprindă privirea de la satele pașnice din vale. Ce s-a schimbat în aceste săptămâni? Crezi tu că regii au devenit mai slabi de atunci? Sau crezi că erau deja slabi astă iarnă? Le-aș fi predat eu orașul fără luptă, din lașitate, dacă totuși mai putea fi păstrat?

Tariq tăcea. Asta era ceea ce presupuneau toți în Gharnata, fapta despre care se șușotea printre maurii din Albaicin: că Abu abd'Allah fusese prea laș ca să lupte pentru regatul său. Că nu mai voia decât să aibă liniște. Că nu-i păsa de țara lui.

— Pe nimeni nu îl doare pierderea Gharnatei mai mult decât pe mine, băiete, spuse emirul. Cât de mult timp am încercat totul! Dar ei au arme, pe care noi niciodată...tăcu.

Tariq simți cum îi crește mânia. Nu plănuiseră și pregătiseră ei revolta, sub ochii regilor, prietenii lui și cu el, nu se îngrijiseră ei să se strângă bani, ca să se poată făuri arme; și toate astea cu conștiința sigură a pericolului? Ei fuseseră convinși că emirul le va fi recunoscător, va jubila. Nu va ezita nicio zi.

— Când și-au construit orașul lor, la poalele dealului Alhambrei, spuse emirul, tabăra de campanie Santa Fé, în forma crucii lor; atunci am știut că zilele vechii Gharnata sunt pe sfârșite. Nu le-ați văzut armele? De secole am luptat în țările crucii și semilunei, cavalerește, om cu om. Noi luptăm cu spada și cu lancea, acoperiți de arcași. Regii însă, băiete, vocea lui deveni mai sonoră, au artilerie cu care străpung zidurile! Nu le-ați văzut— tunurile?

Tariq se uită la el. Desigur, tunurile.

— Ce vreți să faceți împotriva lor cu spadele și săbiile voastre? strigă emirul. Ce am fi putut să reușim pe timp de iarnă împotriva unui dușman atât de înfricoșător? La ce ne-ar mai fi fost de folos, chiar și cea mai tare fortăreață? Nopți întregi am vegheat și am cugetat, am cercetat planurile Gharnatei: în cât de multe locuri vor lovi ghiulelele, cât de multe vor distruge? Ce am fi putut apăra? Sări în picioare. Vrei să auzi și tu răspunsul, băiete? Nimic, chiar nimic nu am fi putut apăra! Mai întâi ne-ar fi spart zidurile orașului și în continuare ar fi făcut casele una cu pământul, cu tunurile lor! Și ce crezi că face o

astfel de ghiulea dacă nimerește oameni?

Mergea în sus și în jos, în sus și în jos, respira greu.

— Ca și cum eu nu mi-aș iubi patria la fel ca voi și nu aș fi vrut să o apăr, dacă ar fi fost vorba numai de viața mea! strigă el. Dar cu ce preț, băiete, cu ce preț? Ar fi căzut mii de oameni secerați de ghiulelele lor și până la urmă orașul tot ar fi ajuns în mâinile lor și noi maurii am fi fost nimiciți pentru totdeauna! Gemu. Nu a fost mai înțelept atunci să negociem condiții care să îngăduie poporului meu să-și ducă mai departe viața în Gharnata așa cum o cere de la noi Coranul, wa Allah?

— Am putea să ne cumpărăm și noi tunuri! strigă Tariq. Îi mai întindea încă emirului punga de piele. Căpătăm aurul de la evrei! Atunci vom fi egali cu regii!

— Și deci ar trebui să îndrept aceste tunuri împotriva propriului meu oraș? întrebă Abu abd'Allah. Ar trebui deci să distrug Gharnata mea? Să-i incendiez casele, să-i nimicesc locuitorii? Asta vrei tu, băiete?

Tariq clătină din cap nelămurit.

— Dar noi suntem atât de mulți și gata de luptă, Mulay! strigă el. Și vom avea curând și atât de mulți bani! Cu siguranță că există o posibilitate!

Emirul zâmbi.

— Băieții vorbesc ca niște băieți, spuse el. Dar bărbatul trebuie să acționeze ca un bărbat. Nu există întotdeauna o posibilitate în viață, băiete. Pentru Gharnata mea nu mai există nicio posibilitate. Perla Sierrei și-a pierdut strălucirea pentru totdeauna.

— Mulay! strigă Tariq. I-ar fi plăcut să creadă că emirul vorbea așa din lașitate. Dar înțelegea că adevărul era mult mai lipsit de speranță.

Salomon și-a petrecut ziua întreagă în inima orașului. A cutreierat străzile. A zăbovit în piețe. A ascultat discuțiile și a tras cu urechea pe la ferestre. Încerca să afle ce se va

întâmpla, încotro ar trebui s-o apuce.

Toată lumea era revoltată, asta a înțeles repede, numai motivele nu erau peste tot aceleași. Printre mauri domnea mânia, furia, pășeau prin oraș cu capetele sus, arătau prin fiecare gest că îl socoteau încă tot al lor. Soldaților le aruncau priviri pline de dispreț, vorbeau arăbește, nu numai între ei, deși fiecare știa că și castiliana lor era la fel de bună ca și a oricărui creștin, cădeau în genunchi, când striga muezinul. Orașul nostru, orașul nostru! strigau maurii fără glas, prin fiecare gest și fiecare privire. Niciodată nu veți face din Gharnata noastră un oraș al crucii!

Evreii, dimpotrivă, fugeau aplecați, pe ascuns; se furișau lipiți de ziduri, în umbra caselor, de parcă ar fi vrut să se facă nevăzuți. Focul din Realejo le arătase ce îi așteaptă și că de acum încolo nu mai existau decât două căi.

Salomon încercase să vorbească cu oamenii despre care știa că țineau, ca și tatăl lui, două sărbători în fiecare săptămână; dar ei se grăbeau, nu îl mai cunoșteau, amenințau că vor chema soldații.

— Noi suntem creștini! strigau acești *conversos*. Mulțumim Domnului că, în sfârșit, ne-a condus pe drumul cel bun! Mulțumim Sfintei Fecioare că, în sfârșit, am renegat superstiția noastră mozaică! Ce să avem de-a face cu tine, copil de evreu? *Marrano*! Vrei să ne duci la pierzare? Crezi că vrem să ardem pe rug?

Unul singur a vorbit cu el, repezit, în spatele perdelei unui negustor de legume.

— De ce a făcut asta tatăl tău? șopti el și îl apucă pe Salomon de umeri. N-a știut că prin asta ne face, pentru noi toți, insuportabile ultimele săptămâni în Granada? Că acum vor cotrobăi în fiecare casă și îl vor bănui pe fiecare că a încălcat poruncile regilor? Cum a putut să creadă că depozitul lui nu va fi descoperit? Acum frica domnește în Realejo, e plin de soldați! Grăbește-te să

părăsești Granada, Salomon! Pentru tine n-o să fie niciodată suficient să te convertești la creștinism. N-o să te creadă niciodată că o iei în serios. Pleacă din oraș! Pleacă din țară! Soarta noastră va fi îngrozitoare.

Dar nici cei care nu voiau să-și abjure credința nu vorbeau cu el. Fugarii se adunau la porți și erau percheziționați brutal de gărzile care înjurau, râdeau; copiii plângeau. Dincolo de porți, convoiul lor fără sfârșit șerpuia pe șoselele Vegăi, prin întreg regatul: spre Málaga, spre Almeria, spre toate porturile de pe coastă.

— Dă-ne pace, băiete! spuneau ei. Crezi că vrem să ne vadă soldații cu tine? Să creadă că vrem să încălcăm edictul, ca și tatăl tău? Crezi că vrem să ardem pe rug?

De dimineață Salomon încă mai crezuse că îl va prelua vreo familie, ca pe un fiu în plus; o familie care, ca și tatăl lui, spunea duminica Tatăl Nostru și sâmbăta Kiddușul.

La amiază crezuse totuși că ar putea să meargă împreună cu oamenii care își părăseau patria de dragul credinței lor.

Seara, în sfârșit, știa că va rămâne singur.

Nu mâncase nimic toată ziua si îi era foame. La asfințit, când țăranii cu măgarii lor ieșeau pe porțile orașului în drum spre casă, el aștepta lângă zid și întindea mâna în tăcere, la fel ca nenumărați alți cerșetori. A căpătat smochine uscate, atât de zbârcite încât nimeni nu voia să le cumpere, măsline, la fel de tari ca și sâmburele lor, o țărancă i-a dat o bucată de pâine. Când s-a întunecat, a hotărât că nu mai poate rămâne în oraș.

Acum însă, porțile erau închise. Dar mâine, gândi Salomon, mâine...

În clipa asta îl văzu pe băiat venind spre el.

Înainte de toate Boston și-a făcut rost de o pătură. Doi călăreți mauri descălecaseră și se așezaseră la marginea

pieței de mătăsuri ca să converseze în acea limbă ciudată ale cărei sunete veneau din adâncul gâtlejului; un soldat i-a observat și s-a furișat în spatele lor; Boston a înțeles că soldații regilor trebuiau să trăiască într-o permanentă frică, aici, în Granada.

Bărbații își țineau caii de căpestre, aceștia tropăiau, neliniștiți, agitați. Pe el nu l-a observat nimeni.

Știa că soldatul nu va urmări pe cineva care fură de la mauri. Cu o mișcare rapidă a tras pătura de pe unul dintre cai. Și a fugit.

Boston nu mai furase niciodată, dar de pătura asta avea nevoie, câtă vreme nu își putea cumpăra haine noi. O aruncă pe umeri și o ținu strânsă la piept. La spate îi atârna mult peste genunchi, în față îi acoperea vesta de mătase. Mirosul tare al sudorii de cal îi intră pe nas. Îi veni să strănute. Cel puțin la prima ochire poate că nu mai arăta exact ca acela pe care îl căutau.

Apoi îl descoperise pe băiat. Iată că mai cunoștea totuși un om în Granada! Deci tânărul supraviețuise focului, nu îl luaseră nici prizonier; era băiatul care ascunsese pâinea împletită și leșinase – un fricos ca și el însusi!

De acum încolo Boston îl urmă pe băiat. Spera că îl va duce la tatăl lui, poate că și tatăl lui a putut să scape, dacă fiul lui reușise să fugă; dar a înțeles repede că băiatul era singur, ca și el. Și că nu putea să-l ajute, pentru că nu exista nimeni care să-l ajute nici pe el.

Totuși, Boston s-a simțit ușurat. Băiatul trebuia să fugă și el de regi; dar se descurca bine în Granada, se descurca bine în epocă. Boston voia să meargă împreună cu băiatul.

Abia după ce se întunecase, îi vorbi.

— Hei!

Băiatul se ghemuise pe pământ, lângă zidul orașului, ca să doarmă; tresări și se holbă la Boston, cu spatele

strâns lipit de pietre. Apoi se uită în jur, parcă urmărit.

— Nu te teme! șopti Boston și se lăsă să alunece pe pământ, alături de el, lângă zid. Pământul mai era cald încă și acum, seara, de la soarele din timpul zilei.

Nu mă mai recunoști? Eu știu cine ești, Salomon. Mă bucur foarte mult că te-am găsit! Îi zâmbi băiatului care tremura. Știu ce s-a întâmplat la voi acasă.

— Taci! șopti băiatul. Un moment părea că va sări în picioare și va fugi.

— Liniștește-te!

Boston se uită la el.

— Trebuie să plec din Granada! Cât mai repede posibil! Nu vrei și tu? Sau atunci de ce te culci aici, la numai câțiva pași de poarta orașului, dacă nu vrei să părăsești orașul în zori, ca și mine?

Băiatul și-a strâns capul între umeri. Nu a răspuns.

— Mă cheamă Boston. Brusc, a înțeles de ce îi era băiatului atât de frică de el. Și-a strâns pătura de cal și mai mult peste vesta de mătase. Îți jur că nu sunt unul de al lor, indiferent cum ar arăta hainele mele!

Văzu o scânteiere în ochii băiatului.

— Am fugit de ei, șopti Boston. Exact la fel ca și tine. Hai să fugim împreună! În doi nu mai ești atât de singur. În doi ești mai puternic.

Băiatul nu-i răspunse nici acum.

— Eu nu mă descurc aici, șopti Boston. Înțelegi, Salomon? Sunt străin în Granada. Și te rog mult de tot să mă ajuți!

Băiatul coborî umerii prudent. Părea că se gândește.

— Oricum, nu pot să schimb nimic, spuse el cu voce slabă. Privirea lui aluneca cercetătoare peste părul blond al lui Boston, peste vesta lui de mătase de Almeria brodată cu argint; peste pantalonii de mătase, peste pantofii cu cataramă.

— Acum tot ești aici. Și dacă vrei să mă torni, toarnă-mă!

— Îți dovedesc că nu vreau să te torn, șopti Boston. Ascultă-mă! Dacă aș vrea să te torn ar mai trebui să aștept până mâine-dimineață? De ce aș aștepta să dispari pe poarta orașului? Nu ar fi cel mai inteligent să te torn acum, când porțile sunt închise și orașul încă nu doarme? Când n-ai putea să scapi? N-ar fi fost și mai inteligent să te torn, fără să schimb absolut niciun cuvânt cu tine? Dacă m-ar fi interesat să te dau pe mâna soldaților regelui, de ce mai trebuia să aștept?

Băiatul ridică din umeri resemnat.

— Crezi oare că pot să-ți spun unde să fugi? Că știu vreo ascunzătoare în care sunt dosite comori? Averile fugarilor evrei?

Boston s-a întins pe pământ și și-a tras peste el pătura de cal, până când nu i s-a mai văzut nici părul.

— Acum vreau să dorm, spuse el. O să ai destul timp să fugi de mine, dacă tot mai crezi că sunt un turnător.

Observă brusc cât este de obosit. Somnul nopții trecute nu mai conta. Somnul cu capul vâjâind, într-un pat care se învârtea.

Niciodată nu crezuse că ar putea dormi așa: cu soldații pe urmele lui, într-o vreme care nu era a lui, într-o țară necunoscută; și fără să aibă habar ce îi va aduce ziua următoare. Ochii i se închiseră.

20.

Au părăsit Granada la strigarea muezinului. Cântecul plutea din nenumărate minarete peste întreg orașul, trezea pe oricine nu dormea bușteau, indiferent dacă era creștin, evreu sau muslim. Maurii desfășurau covoarele de rugăciune și îngenuncheau, cu fața spre răsărit, de unde soarele tocmai își trimitea primele raze peste orizont; spre Mecca, așa cum hotărâse profetul.

Creștinii își trăgeau încă o dată plăpumile până la bărbie și se întorceau pe partea cealaltă, recunoscători că religia lor nu le cerea acest sacrificiu matinal; evreii însă, rămâneau culcați, deșteptați din somnul neliniștit, cu ochii pironiți în tavan, plini de frică față de ceea ce le-ar putea aduce ziua care începuse.

Salomon nu dispăruse în timpul nopții, Boston văzu asta când se trezi. Băiatul era culcat lângă el, fără pătură, tremurând în răcoarea dimineții, după o noapte fără somn.

— Nu deschid acum porțile? șopti Boston. Tăcuse și ultimul muezin. Deci totuși mergem împreună? Rucsacul îl lăsase în spatele unei pietre; n-avea niciun rost să-l ascundă. Îl vor găsi, asta nu putea împiedica, dar să-l găsească cât mai târziu, asta putea să încerce. N-ar fi putut să fugă niciodată din oraș cu rucsacul în spate. *Unealta diavolului.*

Salomon încuviință din cap. Arăta de parcă s-ar fi lăsat în voia soartei, indiferent ce i-ar fi putut aduce. Își pierduse familia; casa lui arsese; în fața lui se afla străinătatea sau rugul. De ce să nu meargă cu acest băiat străin?

Paznicii de la poartă căscau somnoroși.

— *Doi marranos* pe drum spre cocina de porci? spuse unul și vru să ridice cu sabia pătura pe care Boston o

ținea strâns înfășurată pe el. Simți mirosul de evreu, fârtate? Ia arătați-ne comorile voastre!

Boston știa, firește, că la poartă vor fi percheziționați, la ce ar mai fi folosit edictul dacă nu era aplicat cu strictețe? Tocmai de aceea părăsise rucsacul, banii, mobilul, ghidul de călătorie. Își ținu respirația.

Să scotocească în hainele lui Salomon nu dură mult, iar pungă nu avea.

— Bravo, evreiașule! spuse primul paznic și-l îmbrânci pe Salomon care ieși pe poartă împleticindu-se. Acum poți să pleci afară, în lume! Să-ți câștigi acolo tu însuți pâinea muncind! Sau crezi că sunt prea bune mâinile astea fine și albe, care n-au fost deloc bune când l-au răstignit pe Mântuitorul nostru?

Dar fără bătaie, gândi Boston speriat. Salomon însă nu făcea niciun gest de apărare. Stătea cu capul plecat.

— Și acuma tu, purcelușule evreu, spuse paznicul. Poate că glumele îl treziseră definitiv. Nu vrei să grohăi pentru mine, *marrano*? Ia grohăie pentru mine ca frații tăi, porcii, ucigaș al lui Hristos!

Îi vor lua pătura ca să caute monede ascunse, galbeni, bijuterii. Asta era sarcina lor. Vor descoperi hainele lui de mătase. Un băiat cu părul blond în veșminte regești. Vor ghici cine era.

— Grrohh! făcu Boston. Trase aer în același timp pe gură și pe nas, apăsă spatele limbii pe cerul gurii și grohăi. Grrohh! Grrohh!

Paznicul se bătu pe coapse.

— Bravo! așa-i cuminte, *marrano*! Nu-ți pare bine că poți vorbi din nou în limba ta porcească?

Un al doilea paznic se apropiase și râdea împreună cu el.

— Încă! Mai fă așa încă, purcelușule! Îi trase pătura de pe umeri.

Boston tremura.

— Grrohh! Grrohh! Fuga se sfârșise.

— Ia uite aici! spuse paznicul surprins. Un evreu mucos în mătasea cea mai fină! Și hainele de sărbătoare cele mai frumoase ale fraților mei și ale surorilor mele sunt din pânză grosolană! Poate Domnul Nostru să vrea asta? Se pregătea să-i smulgă vesta, dar celălalt îl opri.

— Avem instrucțiuni să-i lăsăm să plece, cu tot ce poartă pe corp, n-ai auzit? Așa încearcă ei să ocolească edictul, dar regina e miloasă. Ei se îmbracă în mătăsurile cele mai scumpe, poartă cinci haine una peste alta și speră să le vândă când ajung la destinație! Broderie de argint! Asta îți aduce o cină, *marrano*, când o să ajungi în Sicilia, sau la Constantinopol, dar nu mai mult! Până te vor goni din nou și de acolo!

Îl bătu pe Boston pe spate cu latul săbiei.

— Mai grohăie o dată pentru noi, așa-i cuminte! Și acum afară, în lume! Nu-i așa că fără ei doi Granada are deja un miros mai proaspăt, camarade?

Salomon îl aștepta la numai câțiva pași distanță de poartă. Îl cuprinse pe Boston după umeri.

— Nu trebuie să plângi, Boston, șopti el. Nu le face hatârul. Asta le place, vor să ne umilească! Nu plânge, Boston! Am scăpat de ei!

Cu mâinile tremurânde Boston își înnodă din nou pătura pe el. N-au ghicit, eu nu sunt un *marrano*. N-au știut că sunt creștin, ca și ei.

Acum nu își mai putea opri suspinele. Dar paznicii îl percheziționau deja de mai mult timp pe fugarul următor și nu-i dădeau atenție.

Granada în aprilie, prezent

Manuel se interesase în dreapta și în stânga. Încercase să o facă fără să atragă atenția, dar zadarnic. Nici măcar nu își putea aminti exact cum arăta băiatul. În afară de părul lui blond.

— De ce nu te duci la poliție, să reclami furtul? îl întrebau colegii de la prăvăliile vecine. A luat ceva de valoare? E prima oară când ți se fură? De ce te tot agiți, Manuel?

Dar poliția veni din proprie inițiativă în Alcaiceria și întrebă de băiat. Negustorii ridicau din umeri. Unii se uitau la Manuel încruntând sprâncenele.

El nu mai credea încă de mult că ar putea să-l găsească pe băiat. Dacă acesta dispăruse într-adevăr așa cum se spune în poveștile de demult – nu îl observase chiar nimeni în acel moment? Un om nu putea să dispară de la o secundă la alta fără să observe nimeni!

Dar nici tu însuți nu ai observat nimic, Manuel.

I-am întors spatele, am fost laș. Am crezut că nu pot suporta să văd ce se întâmplă. Acum nu pot suporta să nu știu.

— Manuel! îl strigă negustorul de la prăvălia vecină. N-ai văzut! Și acum alergi prin toată Alcaiceria întrebând dacă a observat cineva un hoț și în timpul ăsta ei te fură în fiecare oră sub ochii tăi! Unde ți-e capul, Manuel?

Manuel dispăru în fundul prăvăliei. Scoase din raft o sticlă și trase o înghițitură. Dacă îi merge tot așa, o să o ducă de acum zilnic într-o ușoară beție. Dar ar fi cel puțin o explicație pentru felul ciudat în care se purta, cel puțin vecinul lui va înceta să-l tot întrebe de ce devenise atât de indiferent față de hoți.

În afară de unul.

— Manuel! strigă vecinul. Ai client!

Manuel mai trase o ultimă înghițitură. Căldura coborî pe gât, capul i se ușură. Nu se clătina încă.

Oamenii din Nord n-au decât să ia ce le place. Manuel trebuia să știe unde a rămas băiatul.

al -Andalus, 1492

Înaintau foarte încet, Sálomon părea extrem de obosit.

Dar cel puțin mai putea să arate direcția în care trebuiau să meargă.

— Spre sud! spuse el și se poticni din nou. E ușor de găsit, după poziția soarelui.

Boston încercase să-și amintească harta.

— Spre mare? întrebă el.

Salomon încuviință din cap. Pe lângă ei treceau familii, tați cu copii pe umăr, mame cu copii de mână, bunicuțe bătrâne sprijinindu-se cu greu în bastoane cărora soldații le retezaseră măciuliile de argint; toți mergeau pe drumul către coastă, spre Málaga, afară din țară.

— Mergem cu ei numai o bucată! murmură Salomon. Ochii aproape că i se închideau în mers. Apoi urcăm la munte.

— La munte? întrebă Boston uluit. Ce să facem la munte?

O familie trăgea după ea un cărucior în care se ghemuiau un bătrân și doi copii.

— Trebuie să mă odihnesc, murmură Salomon. Boston văzu că mergea aproape adormit. Acolo, sub măslini, unde nu arde soarele. După ce mă trezesc din nou, putem...

Se prăbuși.

Pomii răspândeau o umbră tremurătoare, ca un model de șal din dantelă. Boston îl acoperi pe Salomon pe spate cu pătura și se rezemă de un pom, lângă el. Salomon respira liniștit, poate că acum își uitase frica.

Dar eu nu mi-am uitat frica, gândi Boston. Pretutindeni în țară mă caută acum pe mine, pe băiatul care a înșelat-o pe regină și care a scăpat de gărzile ei; pe băiatul blond, în haine de mătase. Indiferent unde aș ajunge...

Apoi, brusc, se ridică în capul oaselor. Ce prostie din partea lui! Firește că în curând îl vor căuta peste tot în țară: dar acum încă nu! Cum ar fi putut regina să transmită vestea mai departe? Nu existau telefoane fixe, nici

mobile, nu existau nici măcar stații de radio, sau telegraf Morse. Acesta era secolul al cincisprezecelea, cine voia să transmită o veste trebuia să trimită mesageri.

— Și aceștia, desigur, ar putea să fie călăreți, murmură Boston. Numai atunci ar fi mai iuți decât mine.

În oraș, până seara, fiecare va ști că regina poruncise să fie căutat un băiat, asta era sigur. In oraș i-ar fi dat de urmă. Dar cât de departe în țară pătrunsese deja vestea?

Ca fugar, sunt sigur, gândi Boston. Poate că sunt ceva mai sigur ca fugar evreu, care poartă haine scumpe, ca să le vândă la destinație.

Boston se uită în sus, la coroana măslinului. Și totul începuse cu placa, în Alcaiceria, acum era sigur. Nu putea să fie deloc o întâmplare că se trezise brusc în această epocă, de îndată ce atinsese placa ciudată; și că acum găsea peste tot același scris, pe sute de plăci ca aceea. Exista o legătură între placa din bazar și plăcile din Alhambra. Și dacă el o înțelegea...

Salomon se mișcă în somn și gemu, apoi tresări și se trezi.

— Am visat! șopti el. Apoi închise ochii din nou.

Dacă ar putea să regăsească placa, placa asta din Alcaiceria. Dacă ar atinge-o din nou, așa cum o atinsese în cealaltă viață a lui, în bazar. Poate că acesta ar fi drumul lui înapoi.

Este singura urmă pe care o am, gândi Boston, singura soluție care îmi vine în minte. Și de aceea trebuie să găsesc placa.

Salomon ofta în somn. Apoi, brusc, surâse.

— Visează mai departe, șopti Boston și simți cu uimire că privindu-l pe Salomon îi vine și lui să surâdă. Dacă măcar visele te pot consola!

Dar unde ar trebui să caute placa? Când se trezise pe neașteptate, în crângul de pini, nu o mai avea în mână. Dispăruse. Dar unde se afla acum? Rămăsese în

Alcaiceria? Atunci căutarea nu avea șanse. Alcaiceria însemna viitorul, și ca să ajungă acolo avea nevoie tocmai de placă.

Nu poate să fie așa! gândi Boston. Dacă drumul în timp m-a dus în trecut, trebuie să existe și o posibilitate care să mă ducă din nou în viitor. Poate că trebuia să rămân în Granada, Granada e plină de plăci ca aceea, e plină de scrisul acela. Dar în Granada nu puteam rămâne. Ce este mai important acum: să scap de regi sau să caut placa? Dacă mă prind în timp ce o caut, trebuie să ard pe rug.

Fusese important să părăsească Granada. Pentru el nu exista nicio altă posibilitate, nu acum.

Salomon se mișcă din nou în somn. Surâsul de pe fața lui dispăruse. Boston îl bătu ușor pe umăr.

— Crezi că acum putem să mergem mai departe? șopti el. Pe stradă treceau pe lângă ei familii; bătrânii rămăseseră în urmă, trebuiau cărați, ședeau în căruciore. Cu oamenii aceștia trebuia să fugă, dacă nu voia să fie recunoscut.

— Cred că acum o să pot , spuse Salomon frecându-se la ochi. Nu mai dormisem de mult. Se întinse. Era uimitor cât de puțin somn îi trebuise ca să se transforme în alt tânăr. Urcăm în munți, la revoltați. Urcăm la Alpujarras.

— La Alpujarras? șopti Boston, deși nu era nimeni care să-i poată asculta. Umbrele de pe solul roșcat se mutaseră, se micșoraseră, se retrăseseră lângă trunchiuri.

— De unde știi unde se ascund revoltații?

Salomon ridică din umeri.

— Nu știu, spuse el. Doar m-am gândit. La Alpujarras trăiește acum emirul. N-ar trebui să fie el conducătorul lor?

Boston clătină din cap încet. Nu era sigur ce voia mai mult: să părăsească țara asta la fel ca și miile de oameni, sau să se alăture celor care luptă împotriva regilor.

Despre care însă, istoria scrisă nu știa nimic.

— Și oricum: cine știe dacă am găsi loc pe o corabie, spuse Salomon. Între timp ajunseseră din nou pe șosea. Praful se ridica de sub nenumăratele picioare. Uită-te la ei! Câte corăbii ar trebui să fie în porturi ca să-i primească pe toți! Și cu ce am vrea să plătim călătoria?

Boston se uită în jur.

Și aceștia erau numai oamenii care părăsiseră orașul în dimineața asta. În porturi așteptau de multă vreme alții, fugiți zilele trecute. O vestă de mătase nu ar fi suficientă pentru doi pasageri, ca să treacă peste mare.

Chiar dacă m-aș urca pe o corabie, gândi Boston. Dacă aș călători cu ei la Constantinopol, la Neapole sau în Sicilia: cum aș putea atunci să mai găsesc placa? Din Granada a trebuit să plec, nu aveam de ales; dar călătoria ar fi bine să nu ducă prea departe.

— Urcăm la Alpujarras! spuse el.

Îi veni să râdă. Cât de ciudat era totul! Tukan și Kadir l-ar invidia pentru această aventură, Serghei n-ar crede nici în ruptul capului că el a trăit toate astea, Boston, băiatul mamei.

— Urcăm la Alpujarras! Nu trebuia să-și facă griji. Doar nici nu se născuse încă, cum să-i fie frică de moarte.

Pe drum erau copii desculți, zdrențăroși și cu fețe murdare; le făceau semne cu mâna. Copiii nu înțeleg nimic, spuse Boston, așa este peste tot și în orice vreme.

Nu-i era frică de moarte, poate. Dar, firește, îi era frică să moară. De rug. Bineînțeles și de tortură.

21.

Regina umbla în sus și în jos prin mexuar.

— N-am închis ochii toată noaptea, spuse ea.

Ferdinand se rezema de o coloană.

— Bea-ți moca, spuse el. În palatul musulmanilor trăiești ca un musulman. O moca o să-ți învioreze spiritul.

Regina, supărată, făcu un gest de refuz.

— Te-ai gândit vreodată, Ferdinand, cine putea să fie băiatul ăsta? întrebă ea. Neajutorat, de la bun început. Și când l-am primit, se opri în fața lui, în cămașă de maur!

— Asta poartă, după cum știi, fiecare al doilea om în orașul ăsta, spuse Ferdinand. Bea-ți moca, porumbița mea. Liniștește-te.

— Și blond! strigă regina reluându-și mersul. Blond ca habsburgul! De aceeași vârstă cu habsburgul! Vrei să crezi, Ferdinand, că asta nu poate fi decât o întâmplare?

Ferdinand ridică din umeri

— Intâmplare sau nu! spuse el. Ce știu eu? Nu te mai agita așa, Isabella. Nu face bine tenului tău alb ca laptele.

Isabella aruncă după el cu evantaiul.

— Cui îi trebuie un spion în Alhambra? Cine ar putea avea vreun interes să afle tot ce se vorbește aici? Tot! Și când a venit, purta îmbrăcăminte maură!

— Păi dacă era într-adevăr un spion al maurilor, spuse regele și se așează pe un scaun de lemn care avea un spătar foarte drept și frumos sculptat, atunci nu au aflat mare lucru de la el! Și atunci, pentru ce te agiți așa de mult?

— De ce le-ar trebui un spion acum, Ferdinand? Își reluă mersul, douăzeci de pași încolo și douăzeci de

pași încoace. Toată noaptea am cugetat. Ei plănuiesc un atac! O revoltă! Ferdinand, maurii vor să-și recucerească orașul!

Ferdinand oftă.

— Sigur că vor. Cine n-ar vrea, dacă i-a aparținut odată un oraș ca Granada? Dar pot să o și facă? Cum ar trebui să procedeze? Unde să se adune? De unde să ia bani pentru armata lor?

— Evreul! șopti Isabella. Ai și uitat ce au raportat soldații despre acel depozit de mărfuri din Realejo? Eu îți spun, Ferdinand: cineva ar fi trebuit să ducă toate comorile lor pentru ei în afara țării; și cât aur ar fi primit pentru asta? Îl privi insistent. Maurii au adunat de mult aurul pentru lupta lor, fii sigur! Și pe conducătorul lor, pufni în râs, îl au și pe el!

— Lașul? întrebă regele. O ascultase dar nu era convins. Isabella era inteligentă, uneori i se părea că are două fețe; adeseori prevederile ei se și adeveriseră. Boabdil? Se bucură că acum are liniște!

— Tu îi spui laș. Eu îi spun inteligent. Nu poate fi numit inteligent comandantul de oști care știe când bătălia este pierdută? Dar cine ne spune că acum, cu forțe proaspete, nu începe un nou război?

Un servitor intră și se înclină.

— Comandantul, Maiestate, spuse el.

Isabella încuviință.

— Să intre!

Apoi se întoarse din nou către soțul ei.

— Vom trimite trupe în Alpujarras. A fost ușuratic din partea noastră când i-am acordat acolo un principat, pe care îl controlează el singur, oricât de mic ar fi. Acolo, sus, poate aduna în jurul lui oameni, fără ca noi să observăm. Acolo poate să depoziteze arme, cât de multe vrea. Până este gata să lovească.

— Prostii! spuse Ferdinand, dar vocea lui nu mai

suna convingător.

— Trebuie să-l oprim, înainte de a fi pregătit. Să-i înăbușim planurile în fașă! Dacă așteptăm prea mult, poate să fie prea târziu!

Ferdinand o privi neîncrezător.

— Am semnat un pact, spuse el. *Pacta sunt servanda!* Nu ești tu aceea care susține să respectăm fiecare literă?

Isabella se arătă dezamăgită.

— Știu, murmură ea. Știu! Nu trebuia să-i acordăm principatul. Ar fi trebuit să plece în Maroc, la Fez, dincolo de mare, în Maghreb! Acum avem pericolul în propria noastră țară.

Ridică privirea. Comandantul sta neclintit în fața ei, cu capul plecat.

— Ați trimis după mine, Maiestate? spuse el.

— Am pentru dumneavoastră o misiune în Alpujarras.

Se despărțiseră de convoiul fugarilor înainte de Lanjarón. Drumul șerpuia acum printre dealuri. Pe lângă pini creștea iarba de un verde primăvăratic. Vorbiseră puțin, și a doua zi, când ajunseseră în sfârșit la Orgiva, Salomon îl întrebase pe un țăran cum să meargă mai departe. De acolo drumul urca, în serpentine abrupte, numai spre munte.

Când Salomon a început să-i arunce scurte priviri piezișe, dar se întorcea speriat de câte ori ochii lor se întâlneau din întâmplare, Boston a înțeles că în curând el va pune întrebări.

— Și tu, de unde vii? De ce fugi? Cine ești în realitate, în hainele astea scumpe?

Cât timp merseseră pe câmpie și apoi în sus, în munți, Boston se gândise ce ar fi trebuit să-i povestească lui Salomon. Putea să gândească bine în timp ce mergea, cu susurul pârâului mereu alături. Salomon nu-l va pârî

niciodată oamenlilor lui Torquemada, el ura prea tare Inchiziția. Și că Boston avea legământ cu diavolul nu s-ar fi gândit. Dar adevărul, asta îi era tot mai limpede lui Boston, nu l-ar fi crezut, nimeni nu putea să facă asta.

Trebuie doar să mă gândesc cum mi-ar fi mers dacă cineva, acasă, mi-ar fi spus o astfel de poveste. Aș fi crezut că a înnebunit. Sau, poate, că minte.

Salomon ar crede că minte și de atunci înainte între ei ar rămâne un rest de neîncredere. Căci ce motiv ar fi avut oare Boston să nu-i spună adevărul despre locul de unde vine? Salomon nu ar fi putut să-l mai creadă după aceea.

Sau ar crede că Boston e țicnit, dement, că lucrurile despre care povestește sunt închipuite. Rucsacul rămăsese lângă zidul orașului, cu singurele lui dovezi înăuntru. Oricine ar fi găsit rucsacul, s-ar fi minunat, ar fi fost speriat; dar nu ar fi știut că obiectele misterioase din el aparțineau băiatului blond, pe care regina a poruncit să fie căutat în toată țara.

Dacă l-ar mai fi avut încă, poate că i-ar fi arătat lui Salomon conținutul, așa cum i-l arătase lui Tariq în prima zi, când știa încă prea puține despre țara și epoca asta. Poate că i-ar fi povestit lui Salomon adevărul, dacă ar fi avut dovezi. Dar nu așa. Avea nevoie de un prieten.

— Am venit din Nord, din Franța. Ce putea să spună dacă Salomon îl întreba, de ce? Ce căutase în Granada?

— Pe drum m-am întâlnit cu Tariq, tânărul maur, cu care am fost la voi acasă. Dar în *funduq* m-au văzut niște oameni care m-au confundat. Ei credeau că aș fi prințul de Burgundia, pentru că am părul blond ca al lui și pentru că el trebuia să sosească de mai mult timp în Alhambra. Așa că m-au adus în cetate...

— De ce nu le-ai explicat că se înșală? întrebă Salomon. Chiar și față de povestea asta mai era încă neîncrezător.

— Mi-a fost frică, spuse Boston. Ție nu ți-ar fi fost frică?

Dacă m-ar fi recunoscut numai unul dintre soldații care mă văzuseră seara trecută la voi, în Realejo? Eu totuși am fugit după aceea, de îndată ce a fost posibil!

Salomon clătină din cap nehotărât.

— Poate să fie adevărul, sau o minciună, spuse el obosit. În vremurile astea nimeni nu poate avea încredere în altcineva. Nimic nu mai e sigur. Dar de ce ar trebui să mă minți tu?

— Poți să nu mă crezi Salomon, spuse Boston. Ei mă urmăresc!

Salomon arătă spre casele albe, lipite pe coasta muntelui, deasupra lor, parcă aruncate, ca niște zaruri, peste stânci, de mâna unui uriaș.

— Acolo trebuie să fie, spuse el.

Din tufele de pe stânga și de pe dreapta drumului săriră doi bărbați în veșminte maure. Ridicară săbiile și blocară poteca. Apoi îi luară cu ei pe băieți, fără să întrebe de ce veniseră.

— Păi, e bine, spuse Salomon și îi zâmbi lui Boston. Acum ne vor duce la el.

Țăranul se trase la umbră. Încă înainte de rugăciunea de dimineață, la ciripitul primei păsări din satul lui, pornise la drum; își întinsese pânza pe pământ când razele soarelui de dimineață se furișau sfioase peste orizont și se rugase; apoi pornise mai departe, spre oraș. Orașul era departe, dar coșul lui din spate nu era greu. Nu avea multe de vândut și cine știe cât va mai putea să se ducă încă la Granada, dacă orașul va deveni primejdios pentru un maur ca el.

Cu cât se apropia de zidurile orașului, cu atât mai populate deveneau drumurile. Ei auziseră despre asta la ei în sat, știa că evreii trebuie să plece; nu își închipuise cât de mulți erau. Alhambra lumina roșie deasupra câmpiei; de câte ori se dusese la oraș se oprise

mai înainte o clipă, ca să se minuneze de ce puteau face mâinile omenești. Acum, deasupra turnului Vela, fluturra steagul cu crucea și el își întoarse privirea de acolo.

O familie îi ieși în cale, bărbatul îl zgâlțâia pe băiețelul care nu mai voia să meargă și se trântise în praf; băiatul răcnea și bătea din picioare. Mama ducea în brațe o fetiță care ținea ochii strâns închiși; capul ei se odihnea pe umărul mamei.

Ar fi putut să se facă și mâncători de porci, desigur, gândi țăranul. Atunci ar putea trăi și acum în Gharnata. Dar wa Allah! Cine ar vrea să se facă mâncător de porci!

El îi întinse copilașului o mână din smochinele lui uscate. Băiatul încetă să răcnească și îl privi uluit. Tatăl zâmbi. Țăranul încuviință din cap prietenos. Îndeplinise încă o dată una din porunci: să fii bun cu săracii și să le dai pomană. El era un adept credincios al Profetului, chiar dacă nu face niciodată hadă, adică nu se duce niciodată în pelerinaj la Mecca, este prea sărac și ogoarele au nevoie de el. Profetul arătase alte căi ca să facă voia lui Allah.

Abia când muezinul chemă la rugăciunea de amiază, ajunse la poartă. Cunoștea cu ochii închiși drumul la piața de legume. Dar înainte de a o lua într-acolo, trebuia să se mai odihnească un pic.

Găsi un loc la umbră, lângă zid. Se mai oprise acolo câteodată, nu pentru mult timp. Numai pentru câteva minute, apoi va porni din nou. Nu trebuia să se întoarcă la noapte cu mâinile goale, își luase o a doua nevastă și ea aștepta acum un copil. Avea multe guri de hrănit.

Lucrul acela ciudat îl văzu abia după ce reușise să se convingă că trebuie să meargă mai departe. Când se aplecase să ia în spate coșul. Materialul din care era făcut lucea în spatele unei pietre.

Sacul nu era foarte mare și țăranul văzu dintr-o privire că cineva îl purtase mult timp. Pânza era uzată,

curelele de piele erau decolorate și în unele locuri se scorojiseră și se scofâlciseră. Semăna cu un coș de spate din pânză, gândi țăranul, un săculeț din pânză. Nu mai văzuse așa un sac niciodată.

Clapa era închisă cu un nasture de lemn, trecut printr-o cheutoare din piele. În interiorul sacului simți ceva greu.

Țăranul împinse nasturele prin cheutoare. Deschise clapa și băgă mâna. Când își trase mâna afară inima i se opri o clipă.

22.

— Și eu nu am vrut să cred! strigă Tariq. Of, ce prost am fost, ce prost am fost!

Trecuseră deja două zile de când era în munți și încercase iar și iar să-l convingă pe emir; dar Abu abd' Allah rămânea neclintit.

— M-am bătut în mai multe războaie decât anii pe care îi numeri tu, a spus el obosit. Care dintre noi doi știe deci ce ne-ar aștepta dacă am îndrăzni să ne revoltăm?

— Ce prost am fost, ce prost am fost! strigă din nou Tariq. Toată Gharnata a vorbit despre asta, mâncătorii de porci tare și cu obrăznicie, credincioșii cu mâna la gură: ultimul emir de Granada este laș! Și-a sacrificat orașul, regatul, de dragul liniștii proprii! Eu n-am vrut să cred, ei au râs de mine, *dovedește-ne că vrea să lupte, noi suntem gata!* Cu multă trudă prietenii mei, care credeau în Voi, ca și mine, l-au găsit până la urmă în Malaka pe căpitanul care era dispus să uite edictul contra evreilor: acum ați fi putut avea bani din plin pentru lupta noastră! Dar Voi nu vreți să luptați! Emirul este laș! Lovi cu pumnul în parapet și tresări speriat. Poate că vreți să folosiți aurul mai bine ca să vă înălțați un nou palat? Poate că de aceea nu puteți...

— Ce tot spui, băiete! spuse emirul. Pe fiul meu l-au ținut ostatic ani întregi și eu nu am renunțat la luptă! Dar am știut întotdeauna: dacă a căzut Almeria va cădea și Granada! Vrei să numești înțelepciunea lașitate?

— Mulay! strigă Tariq. Vă rog!

— Hai să jucăm șah, spuse emirul. Servitorul să

aducă tabla. Tâmplarul mi-a sculptat figuri noi.

— Și dacă vă învinge? strigă Tariq. Lasă jocul ăsta să decidă, Mulay! Dacă învingeți, nu voi mai insista de acum înainte. Dar dacă învinge eu, atunci porniți la luptă împotriva regilor.

— Piesele albe sunt ale tale, spuse emirul. Ai prima mutare.

Mai întâi se uitase în jur, în stânga și în dreapta. Se uitase în jur dacă nu-l observă cineva. După aceea țăranul cercetase obiectele găsite.

Primul lucru era o carte, chiar și cartea era suficient de înfricoșătoare. Materialul în care era legată nu era piele, nici pergament, dar nu era nici pânză. Culorile chipurilor din interior erau țipătoare, Alhambra strălucea ciudat și dedesubt mișunau oameni pestriți și neobișnuiți. Nu cunoștea scrisul. Era mic și negru, nu erau semnele arabice pe care le văzuse adeseori, iar în mijlocul paginii, din nou chipuri în culori pestrițe, pe care țăranul nu le înțelegea. Inima lui o luase razna. Puse cartea la loc în săculeț.

Următorul lucru era o punguță. Din piele de data asta, nimic deosebit, dar nu se putea deschide, era cusută de jur-împrejur. Niciun nasture. Nicio bandă care să o înfășoare, ca să o țină strânsă. Pur și simplu o punguță închisă pe trei laturi, cu o fâșie din metal de care atârna un mic triunghi, tot din metal. În interior, putea să simtă prin piele, niște lucruri tari, plate, care se frecau între ele, ca banii.

Nerăbdarea lui crescu. Ceea ce găsise era ceva despre care nu mai auzise niciodată. Ceva de neînțeles, ceva străin. Scoase și al treilea lucru din sac.

Era un ou negru, turtit, dintr-un material strălucitor, ciudat, ceva mai mic decât palma, cu un șănțuleț care se întindea pe o parte, de la capătul lat până la cel îngust și

se întorcea înapoi pe partea cealaltă. Când înfipse unghia degetului gros în șănțuleț, oul se desfăcu în două. Pe o parte reflecta ca o oglindă de sticlă ; pe cealaltă ieșeau în afară puncte minuscule având pe ele numere și semne.

Țăranul închise oul la loc. Nu încăpea nicio îndoială: ceea ce găsise nu era lucru pământesc. Nici mâncătorii de porci nu aveau astfel de lucruri, cu atât mai puțin evreii; ceea ce găsise el venea din altă lume.

Țăranul căzu în genunchi, își îndoi spatele până atinse cu fruntea pământul prăfos. Voia să-l invoce pe Allah, pe Profet, dar ce voia să-i roage? Să nu fie ăsta sfârșitul lui, să-l apere. Allahu Akbar! Să-i vină în gând ce trebuie să facă.

Dacă în acel moment nu ar fi venit soldatul, țăranul ar fi ascuns din nou rucsacul în spatele pietrei. Ar fi încercat să-l uite, pe el și conținutul lui. Poate că ar fi povestit a doua zi nevestelor sale despre asta, ținând mâna la gură.

Dar acum nu avea de ales. Încă înainte de a-l întreba soldatul, el îi întinse mâna cu rucsacul.

— Ia uite ce am găsit! Allah e mare! Ia uite ce ciudățenie am găsit!

Ceea ce, de departe, arăta ca un sat sărăcăcios, de colibe mici, avea de aproape un farmec straniu. Nu exista niciun palat, într-o piață deschisă spre vale, se aflau clădirile emirului. Privelișteа era copleșitoare.

Pretutindeni meseriașii se ocupau să transforme locul în reședința unui principe; pereții erau acoperiți cu *azulejos*, urcați pe scări de lemn pictorii împodobeau zidurile cu semnele scrierii cufice. În fața intrării, emirul se odihnea pe un covor ale cărui motive erau ca arabescurile din Alhambra și privea o tablă de șah.

— Nu arată bine pentru Voi, Mulay, șopti Tariq lăsând

mâna să plutească deasupra figurilor. Șah! Nu văd cum ați mai putea scăpa.

— La jocul regilor se tace, băiete, spuse emirul. Arăta mai serios decât ar fi fost necesar pentru pierderea unei simple partide de șah.

— Tariq! strigă Boston. Garda care îi răsucise brațul la spate, îl lăsă un moment mai lejer, apoi îl strânse din nou. Mă bucur mult că ești aici!

Și de fapt, pentru ce? gândi Boston. Doar nu-mi este un vechi prieten, de mulți ani. Nu l-am cunoscut nici măcar o zi întreagă. Și totuși.

Nu mi-a fost prieten dar m-a susținut. I-o fi fost frică, după toate câte i-am povestit și arătat; dar nu m-a pârât nimănui. Mi-a dat o cămașă maură, ca să mă pot ascunde.

Tariq ridică privirea. Arăta supărat.

— Cine îndrăznește să-l deranjeze pe emir, în timp ce joacă șah? întrebă el. Apoi tresări speriat. Privirea îi fugea de la Boston la Salomon. Probabil că în acel moment simțea că s-a întâmplat ceva care va nimici orice speranță privind eliberarea Granadei.

Emirul se uită la Tariq. Mâna lui se odihnea lângă tabla de șah.

— Îi cunoști pe aceștia doi? întrebă el.

Tariq încuviință din cap. Emirul făcu semn soldaților. Boston își freca încheietura mâinilor. Pe cineva care vine înarmat, îl pot duce așa, gândi el. Dar cine vine fără arme nu poate fi periculos pentru ei. Ce ar fi făcut, dacă în loc de noi, ar fi mărșăluit în sus pe munte soldații reginei?

Cei doi soldați mai stăteau încă în spatele lor, cu mâna pe sabie.

— Mulay, spuse Tariq. Boston văzu cât de încurcat era. Acesta este Salomon. Despre tatăl lui am mai vorbit. Emirul încuviință din cap.

— Salomon, spuse el. Fii bine-venit la mine.

Salomon făcu un pas înainte, prudent. Să se așeze nu îndrăznea.

— Iar acesta, de aici, spuse Tariq, și Boston înțelese că el încerca să înțeleagă ce vedea, este – un prieten. Am crezut că mi-ar fi prieten. Dar că acum stă în fața noastră în haine de mătase... Se uită la Boston întrebător.

— Înțeleg că ești uimit, spuse Boston. Dar totul nu este decât o confuzie! Am fost dus pe Alhambra, Tariq, imediat după ce tu plecaseși, pentru că m-au crezut un prinț pe care îl așteptau acolo!

— Filip de Burgundia, spuse emirul. Privirea lui se plimba peste tabla de șah. Regele negru era singur, amenințat de doi cai și de doi pioni, în același timp; în spate pândea regina albă. Dar nu ești tu? Înseamnă că regii vor să-și asigure granițele imperiului lor prin căsătoria între copii. Adică vor să-și mărească imperiul prin căsătorie. Păi, întotdeauna este mai bine pentru toți, decât prin război. În afară de, izbucni în râs, cei doi care trebuie să se căsătorească.

Deveni din nou serios.

— Deci nu ești tu? Se spune că habsburgul ar fi blond ca tine, un tânăr de paisprezece ani – dar nu ești tu acela?

Boston clătină din cap că nu.

— A fost doar o confuzie, spuse el. De aceea am și fugit. Mi-a fost frică, sus, în Alhambra. Se gândi ce dovadă ar poseda că nu este prințul de Burgundia și nici nu are vreo legătură cu regii. Tariq! Îți amintești totuși ce ți-am arătat în Granada!

Tariq păli.

— Tu m-ai silit, spuse Boston, să ascund rucsacul și conținutul lui și așa am făcut.

Doar nu crezi că acest Filip de Burgundia...?

Tariq nu răspunse.

Emirul se uită curios de la unul la altul.

În sfârșit, Tariq clătină din cap.

— Nu, cum să cred... Ezita. De rucsac, înțelese Boston, nu voia să vorbească. Nu e cazul. Îi făcu semn din cap emirului. Putem să credem povestea lui. Confuzie.

O servitoare aduse în tăcere o tavă de argint și o puse jos. Ceaiul din păhărele era fierbinte și dulce.

Emirul îl cercetă pe Boston cu privirea. Probabil că, între timp, ajunsese la concluzia că acest băiat, indiferent cum ar fi fost îmbrăcat, nu se purta în niciun caz ca o alteță regală. Lăsă paharul jos și se adresă lui Salomon.

— Și tu? De ce ai venit? Te trimite tatăl tău cu vreo veste la mine? Mi-aduci aur?

În ultimele trei zile Salomon umblase cu fața încremenită și aproape fără să vorbească. El venise din Granada în al-Pudxarras, uitând ce se întâmplase la el acasă. Acum își reamintise brusc.

Începu să plângă.

— Ne-au dat foc la casă! șopti el. Totul a ars! L-au luat pe tata...

— Ars? întrebă Tariq. Ce a ars? Ce s-a întâmplat cu depozitul?

Suspinele îl scuturau atât de tare pe Salomon încât mâna îi tremura. Ceaiul se vărsă peste marginea paharului.

Boston luă paharul cu atenție.

— I-au incendiat casa, spuse el și se miră de curajul lui. Nu se știe ce vor să facă cu tatăl lui! Și tu mai întrebi de depozit!

Dar Tariq parcă nu mai auzea nimic.

— A ars totul? Sau poate ați reușit să predați măcar o parte căpitanului? Vorbește odată, Salomon!

Salomon clătină din cap. Nu putea vorbi.

— Tariq, spuse emirul. Acest băiat are dreptate. Prietenul tău este preocupat acum de cu totul alte lucruri.

— Dar nu și noi! strigă Tariq sărind în picioare. Regele negru se răsturnă și se rostogoli pe tablă. Dacă evreului nu-i mai reușește acum să scoată cu ajutorul nostru averea din țară, n-o să fie atunci nici aur pentru plata noastră! Și dacă nu sunt bani pentru noi...

— Atunci nu putem îndrăzni nicio revoltă, spuse emirul și se uită din nou la tabla de șah. Regele lui era pierdut, nu exista nicio mișcare salvatoare. Miile, zecile de mii de oameni despre care ai vorbit neîncetat, ce pot să facă fără arme?

Fără aur nu sunt arme și fără arme nu este război. Aproape că mă convinseseși că asta-i obligația mea. Zâmbi și ridică tabla de șah. Figurile se răsturnară unele peste altele. Dar Allah m-a scutit de o groaznică prostie.

— Mulay! strigă Tariq. Lăsați-mă să mă întorc în oraș! Să văd dacă este într-adevăr așa cum spune el! Lăsați-mă să vorbesc cu Santángel, dacă știe vreo soluție!

— Trezorierul regelui? întrebă emirul ironic. De ce să te ajute tocmai pe tine să pregătești o revoltă împotriva regilor săi?

Tariq mergea de colo-colo.

— Despre asta n-o să afle nimic, spuse el. Lui îi pasă numai de frații lui evrei. El însuși este un *converso*, Mulay! Numai pe Voi vrea să vă ajute! O să stabilească cu mine un alt loc în care să poată fi dusă averea, înainte de a fi îmbarcată pe vapor! Planul nostru mai poate fi realizat!

Emirul bătu din palme. Un servitor veni.

— Du-i pe băieții aceștia în *hamam*, spuse el. Și dă-le haine curate. După aceea să se odihnească și nu-i trezi la rugăciune. Îi făcu semn din cap lui Salomon. Până la cină o să te simți mai bine, spuse el. Somnul este cel mai bun consolator.

23.

Îl escortaseră trei soldați, ca pe un criminal.

— La Marele Inchizitor! strigaseră ei. Trebuie să vadă Marele Inchizitor! Îl lăsaseră să ducă el săculețul, a înțeles că nu vor să atingă unealta diavolului.

— Dar n-am greșit cu nimic, strigă țăranul. Eu doar am găsit sacul, dar nu e al meu! Fără mine nu-l găseați niciodată!

Soldații nu i-au răspuns și l-au împins înainte.

Palatul se afla în piața mare, mai jos de Alhambra. Se povestea că Marele Inchizitor, temut de toți, trăia modest, ca un pustnic, retras de la bucuriile lumii, în sihăstria lui.

Avea o față cu trăsături aspre. În acești ochi surâsul nu era la el acasă, gândi țăranul. În spatele acestor buze nu locuiește râsul. În acest om, miile de izvoare ale bucuriei sunt de mult secate.

Spre deosebire de soldați, Torquemada nu se arătă înfricoșat. Făcu mai întâi semnul crucii și apoi luă cu propriile mâini cele trei obiecte din săculeț și le așeză pe o masă din lemn tare, de măslin. Le privi mult timp. Deschise cartea și o răsfoi. Se uită la ilustrații. Urmări scrisul cu degetul. Îndoi și frânse coperta lucioasă și flexibilă.

Învârti și răsuci în mâini punguța de piele care nu se lăsa deschisă. O ținu la ureche. Apoi clătină din cap.

Cel mai mult se uită la ou. Îl deschise și îl închise de mai multe ori. Lăsă degetele să-i alunece pe punctele înălțate. Deodată sticla se luminâ și sună o mică melodie. Pe fondul gri-închis se mai distingeau și niște semne.

— Unde ai găsit asta? întrebă Torquemada. Avea o voce răgușită.

Țăranul se înclină.

— Ascunsă după o piatră, prea milostive domn, spuse el. Lângă zidul dinăuntru al orașului. Am dat-o în primire imediat soldaților voștri. Trebuie să fie unealta diavolului, milostive domn. Cu așa ceva nu vreau să am de-a face!

Marele Inchizitor îl privi cu îndoială.

— Aproape că îmi vine să te cred, maurule. Luă din nou oul în mână, cu prudență. În încăpere timpul părea că s-a oprit. Soldații își țineau respirația. Începând din acest moment vor spune pretutindeni ce bărbat curajos era Marele Inchizitor, care nu a cunoscut frica nici chiar în fața uneltelor diavolului. Mi se pare că am mai văzut săculețul ăsta; și nu era la tine.

Unul dintre soldați se apropiase și se aplecase mult înainte ca să observe cum Marele Inchizitor își trecea, parcă cercetând, a doua oară degetele peste punctele înălțate.

Pentru un scurt moment sticla se lumină din nou, semnele deveniră vizibile, se auzi un sunet puternic. Apoi oul rămase tăcut și întunecat.

Marele Inchizitor pipăi săculețul.

— Pe ăsta, de aici, l-am mai văzut, mormăi el. Și o să-mi aduc aminte unde.

Făcu un semn soldatului.

— Dați-i drumul maurului, spuse el. Este destul de speriat. El doar a găsit unealta diavolului. Nu mi se pare întâmplător că diavolul i-a arătat calea spre misterele lui unui necredincios și nu unui bun creștin. Maurul poate să plece.

Țăranul căzu în genunchi.

— Vă mulțumesc preamilostive domn! strigă el. Allah să vă păzească!

— N-am nevoie de intervenția ta, maurule, spuse Marele Inchizitor și se întoarse cu spatele la el. Fă bine și dispari. Aș putea să mă mai gândesc și la altceva.

Țăranul ieși din încăpere alergând. Pe fața Marelui Inchizitor se vedea că se chinuie să-și aducă aminte.

Dar țăranului nu-i păsa ce mai putea să-i treacă prin cap lui Torquemada. Pentru piața de legume nu era încă prea târziu. Era liber. Știa că nu trebuie să pomenească nimănui despre descoperirea lui. O să-și vândă smochinele și, la noapte, o să ajungă iar acasă. Poate că în viitor o să-și ducă marfa pe altă piață.

În Alpujarras cina se desfășură aproape în tăcere. Salomon încă mai lupta cu lacrimile și Tariq, Boston înțelegea prea bine, părea să cugete cum ar putea totuși să-l convingă pe emir.

Mâncarea avea gust exotic. Carne de miel foarte condimentată cu piper roșu și usturoi, cu orez și niște pateuri mici din foitaj cu o umplutură care ardea cerul gurii. Numai salata îi mai amintea de acasă.

— Hai, mâncați, spuse emirul și luă o bucată de trestie de zahăr înmuiată în apă de trandafiri. După călătoria asta lungă trebuie să fiți flămânzi.

Farfuria lui Salomon era aproape neatinsă când plecă cu ea servitoarea. Bucătarul aduse un platou cu fructe. Boston nu crezuse niciodată că ar putea să mănânce atât de mult.

— Am poruncit să vi se pregătească o cameră, spuse emirul și se ridică de pe perna de pardoseală. Saltelele sunt deja desfășurate.

Aproape ca în *hostal*, gândi Boston întinzându-se, cu grijă, pe salteaua lui. Numai că acolo eram patru și aici suntem numai trei. Și că au trecut parcă o mie de ani și de fapt nici măcar nu s-a întâmplat.

— Nu poți să dormi? șopti Salomon. Era primul care

se învelise cu cearșaful. Trebuie să fii la fel de obosit ca și mine! Poate chiar mai obosit dacă, doar cu câteva săptămâni în urmă, ai călătorit prin Franța și prin toată țara noastră.

Boston privea cerul prin fereastra deschisă. Luna se înălțase și scălda încăperea într-o lumină rece. Era atât de multă lumină încât aproape că ai fi putut citi.

Salomon se răsucea pe culcușul lui. Tariq rămânea liniștit.

— Nu mi-ai povestit încă de ce te-ai încumetat la drumul atât de lung din Nord, șopti Salomon. Dacă nu ești acel prinț, drept care te-au luat, atunci cine ești? Am drumețit împreună prin munți și știu cum te cheamă; dar în afară de asta nu știu nimic despre tine, Boston.

— Nu e nevoie să șoptești, spuse Tariq de la locul lui. Se rezemă într-un cot.

— Nu dorm. Mă gândesc. Mă gândesc și iar mă gândesc cum am putea să-i izgonim pe mâncătorii de porci din Alhambra. Mă tot gândesc până mi se încurcă gândurile.

— Boston? întrebă Salomon, de data asta mai tare. Dacă nici tu, ca și noi, nu poți să dormi încă, nu vrei să-mi povestești? Poate că o să mă ajute să-mi abat gândurile de la clipele îngrozitoare în jurul cărora se învârtesc întruna.

— Mai bine nu-l mai întreba, fiu al lui Isaac! spuse Tariq. O să-ți toarne o poveste pe care nu poți să o crezi; dar după aceea nu o vei mai uita. Vei cugeta că ceea ce susține s-ar putea totuși să fie adevărat și atunci n-o să te simți mai bine.

Boston tăcea. Știu prea puțin despre acest timp, ca să mint, gândi el. Cum aș putea să inventez, pentru Salomon, o poveste credibilă despre călătoria mea încoace, tocmai din Nord? Și câte am pățit pe drum? Ar observa imediat că toate sunt doar prostii, pe care eu

singur le-am scornit. Iar Tariq, oricum, știe.

— Spune-mi povestea ta, Boston, repetă Salomon. Mai îngrozitor decât ceea ce ni s-a întâmplat în Granada de când domnesc regii, nu poate să fie. Atunci de ce nu aș fi gata să te cred?

— Nu mai am dovada, mormăi Boston. Am făcut ce m-a sfătuit Tariq. Am ascuns-o.

— Dovada? întrebă Salomon. Dovada pentru ce?

Boston se uită dincolo, spre Tariq, care se întorsese cu fața la perete și părea că doarme. Dar Boston era sigur că asculta fiecare cuvânt pe care îl pronunța.

— Am călătorit prin timp, spuse el încet.

Nu-i dăduse răgaz, nu era prima oară când se simțea așa, după discuția cu genovezul. Fuga băiatului, grija de a ști din a cui însărcinare jucase el rolul prințului, o făcuse să uite, însă acum o trezea și noaptea din somn gândul la mulțimea de suflete neconvertite din Cathai și Cipangu.

Nu există nicio dovadă, gândi Isabella. Ăsta este necazul. Câtă vreme nimeni nu a încercat să călăto-rească spre vest, nu vom ști niciodată cine are dreptate: Acest Colón megaloman, sau savanții mei? A fost o greșeală că Talavera, președintele comisiei mele, nu a luat parte la discuția de sâmbătă. În cele din urmă comisia a recunoscut că planurile genovezului sunt absurde și a respins pretențiile lui; dar pentru că acest Colón apăruse în fața ei pur și simplu, neinvitat, așa cum făcea mereu în ultimul timp, nu am avut cum să-l convocăm atât de repede pe arhiepiscop. Desigur, Santángel i-a ținut locul lui Talavera și a explicat ce are de spus știința pe tema asta; și totuși, avea impresia că nu fusese destul de conștiincioasă ca să ia o hotărâre definitivă.

De aceea convocase cercul în Sala Ambasadorilor, pentru ultima oară. Se uita la porțiunea lipsă din friza

de pe perete, *wa-la ghaliba illa'llah*. Arăta urât, urât, un meseriaș trebuia să confecționeze o placă nouă. Numai *Dumnezeu este învingător*. Nu avea nimic împotrivă, dacă propoziția asta împodobea pretutindeni palatul ei, chiar dacă era în arabă.

— Arhiepiscope Talavera! spuse Isabella. Era prima oară când îl vedea după convorbirea de vineri seara. O regină trebuia să poată uita neînțelegerile. Cât de amabil din partea Voastră că ați dat curs atât de repede invitației mele.

Talavera se înclină ușor.

— Oricând mă chemați, Maiestate, spuse el pe un ton cam protocolar, mă prezint cu plăcere. Și totuși am speranța...

Isabella îi tăie vorba.

— După cum vedeți, l-am invitat la această discuție și pe señor Santángel, trezorierul soțului meu. Și soțul meu însuși va apărea curând, se uită spre ușă, sper.

Talavera a înțeles că nu va fi vorba de problemele despre care spera să discute. Regina nu își schimbase părerea privind edictul din martie.

— Johanna! spuse el prietenos. Prințesă! Mă bucur că te revăd! Mi s-a spus că logodnicul tău totuși nu poate veni. Sper că nu ești prea necăjită din cauza asta. Îi făcu cu ochiul.

Johanna își răsfrânse buza de jos.

— Nu cred că este cuviincios să se vorbească așa despre asta, spuse ea.

Arhiepiscopul zâmbi.

— Sigur că nu, iartă-mă, Johanna, spuse el. Așadar, Maiestate, pentru ce m-ați chemat?

— Este vorba, încă o dată, despre genovez, spuse Isabella. Se uită nervoasă spre ușă. Treptat, escapadele lui Ferdinand deveneau supărătoare. Dacă nu se mai putea desprinde de amante nici atunci când soția lui

voia să îi vorbească , atunci se atinsese punctul când trebuia să discute serios cu el.

— Aș vrea să înțeleg, Sfinția Ta, de ce comisia voastră de bărbați savanți a respins planurile lui Colón. Mai explicați-mi asta pentru ultima oară, chiar dacă eu cred că señor Santángel, îi făcu acestuia un semn din cap, a prezentat foarte bine motivele voastre în discuția avută cu acest Colón. Și totuși, eu încă mă îndoiesc, Sfinția Ta. Ne este îngăduit să lăsăm cu atâta ușurință focului din purgatoriu toate aceste suflete de dincolo de mare, chiar dacă există numai o mică posibilitate de a le salva?

Talavera oftă. Ar fi preferat să vorbească despre celălalt subiect.

Omulețul acesta în mantie jerpelită era nebun, în privința asta nu fusese numai el convins din toată comisia. Se credea ales de Dumnezeu, păi asta ar fi posibil. Dar nu ar trebui să fie ceva mai umil? Domnul însuși nu a arătat nicidecum o astfel de îngâmfare când a umblat pe pământ și, oricum, ar fi putut să aibă pretenția că este fiul lui Dumnezeu.

— Ceea ce propune el, Maiestate, este imposibil de înfăptuit, spuse Talavera înclinându-se ușor. Contemplați globul pământesc cu ochiul Vostru lăuntric! Distanța dintre coastele Spaniei și Indiei, pe calea de vest...

Aproape fără zgomot ușa fu deschisă de un servitor. Regina încremeni. Pentru că lui Ferdinand nu îi era rușine să întârzie de fiecare dată când toți știau care era motivul. Era într-adevăr momentul să discute cu el.

Dar nu era Ferdinand, cel care păși acum în încăpere cu pași grei.

— Marele Inchizitor! spuse Isabella surprinsă. Eminență! Ce avea de-a face Torquemada cu ruta vestică spre India? Ea nu poruncise să fie chemat. Dar apoi văzu ce ținea strâns în mâna stângă. L-ați prins pe băiat!

Marele Inchizitor păru surprins.

— Pe băiat? întrebă el.

Servitorul îi apropie un jilț. Torquemada se cufundă în pernă, cu toată greutatea.

— Pe băiat, firește! Ridică sacul ținându-l aproape de ochi. De când țăranul mi-a adus asta am tot cugetat unde l-am mai văzut.

— Și? întrebă regina. Unde este acum?

Marele Inchizitor clătină din cap. Venise în Alhambra purtat într-o litieră, totuși ultimii pași pe jos îl obosiseră. Avea respirația grea și neregulată. Dacă Domnul îmi cere să mai exercit slujba asta la anii mei, trebuie să-mi dea și putere să fac asta, gândi el. Uneori mă îndoiesc.

— Nu pe băiat Vi-l aduc, spuse el. Încotro l-a dus fuga lui, nu pot să spun. Însă trebuie să vă avertizez, Maiestate, că este extraordinar de urgent să fie găsit și să fie descoperite uneltirile lui. Făcu o pauză ca și cum ar fi vrut să mărească tensiunea și îl măsură cu privirea pe fiecare din încăpere. El are într-adevăr legământ cu diavolul!

Talavera scoase un fel de fluierat.

— Torquemada, știți că în problema legămintelor cu diavolul nu sunt în totul de aceeași părere cu Voi, spuse el și făcu un pas înainte. Cu atât mai nerăbdător sunt să aflu cum vreți să vă dovediți afirmația!

Marele Inchizitor rânji. Deschise cu grijă săculețul care zăcea, inform și dezumflat, pe genunchii lui. Când îi ridică clapa, mâinile îi tremurau. Un obiect din piele de mărimea palmei căzu pe pardoseală. Johanna se duse în genunchi și îl ridică.

— Nu acesta! spuse Marele Inchizitor enervat și făcu un gest de refuz. Uitați-vă la ce vă arăt eu!

Ridică în sus o carte.

Talavera o luă.

— Arată ciudat, recunosc, spuse el. O răsfoi. Și scrisul...

— Nu este conceput în nicio limbă cunoscută de noi!

Uitați-vă bine toți, cercetați-o cu atenție. Care călugăr ar fi putut să scrie semne atât de mici și de egale și care nu au putut fi totuși descifrate de niciunul dintre bărbații mei înțelepți? Nici măcar moda asta nouă a tipăririi, despre care mi s-a vorbit, nu ar fi în stare să facă așa ceva! Uitați-vă și la imaginile păgâne!

Johanna se aplecă peste umărul lui Talavera. Pozele erau strident colorate și arătau obiecte pe care ea nu le înțelegea. Mai erau arătate și case ciudate și oameni în îmbrăcăminte neobișnuită; și, printre ele, mereu același cuvânt pe care îl recunoștea: Granada.

— Care călugăr, chiar dacă ar fi priceput în incunabulele cele mai alese, ar putea să execute astfel de imagini? Care sculptor ar putea să le cioplească tiparul? strigă Torquemada. Și apoi, Maiestate, îi smulse lui Talavera cartea din mână, în această carte inexplicabilă este vorba și de Voi, tot mereu de Voi!

Acum se apropiase de ei și Isabella.

— Isabella! strigă Marele Inchizitor și arătă cu degetul tremurând un cuvânt. Răsfoi mai departe. Isabella! Și aici: din nou, Isabella! Isabella! și: Ferdinand! Chiar dacă nu înțelegem ce mai scrie acolo. Vă mai puteți îndoi?

Isabella se uită la carte încremenită.

— Numele noastre, murmură ea. Lăsă degetele să-i alunece peste scris și le retrase speriată, ca și cum s-ar fi temut să nu se apropie prea mult de satana.

— Ba chiar și portretul Vostru! strigă Marele Inchizitor. Nu este aceasta, regină, pictura pe care Zittoz a lucrat-o pentru Voi, pe tabloul lui cu Sfânta Fecioară? Ce mână omenească ar fi putut să o deseneze atât de mică și de gingașă în această carte, chiar și cu cea mai fină pensulă?

Isabella se lăsă să cadă în jilț. Tremura.

— Mă înfricoșați, Mare Inchizitor, șopti ea.

Între timp Torquemada, neatent, lăsase să cadă cartea

pe pardoseală, de unde Talavera o ridică, curios. Santángel se uita peste umărul lui.

— Dar asta! strigă Marele Inchizitor. Și încă nu e tot! Ia să vedeți ce mai purta la el băiatul!

Cu degete tremurând de bătrânețe, scoase oul din săculeț. Își sprijinea mâna dreaptă cu stânga, atât de tare îi tremura. Pielea de pe dosul ei era străvezie, ca pergamentul, străbătută de riduri fine ca firul de păr și presărată cu pete cafenii.

— Acum, luați seama!

Când deschise oul, deveni vizibil interiorul ciudat al acestuia și imediat sticla din interior începu să lumineze. Se auzi o scurtă melodie, sonoră și ciudată.

— Ei? strigă Marele Inchizitor. Ei?

Talavera sărise înapoi, ca și Johanna și Santángel, când apăruse lumina inexplicabilă. Se apropie cu prudență de jilț tocmai când lumina se stinsese.

— Și din nou scrierea asta păgână! strigă Marele Inchizitor. Ce ar putea să însemne dacă nu mesajul satanei? Își făcu cruce.

— Dar ce este? întrebă Santángel care se apropiase lângă Talavera de scaunul Marelui Inchizitor.

— Asta nu va putea să vă spună niciun bun creștin, señor, strigă Marele Inchizitor aruncându-i trezorierului o privire plină de dispreț. Își plimbă degetul peste interiorul oului până când lumina se mai aprinse încă o dată scurt și sună melodia. Care bun creștin cunoaște oare uneltele diavolului? Dar că acest – ou nu este de origine pământească: vreți cumva să puneți la îndoială?

Talavera clătină din cap încet.

— Din îndepărtatul Cathai, poate? întrebă el nesigur. Ei posedă acolo lucruri care nouă ne sunt cu totul necunoscute. Când marele Marco Polo s-a întors din călătoriile lui, a vorbit despre ele. Gândiți-vă la compas! Cine ne spune că în depărtatul Cathai nu mai există și

alte unelte...

Torquemada rânji plin de dispreț.

— Și de unde cunosc oamenii de acolo numele regilor noștri? Numele orașului nostru? Și aici, făcu semn să-i dea Talavera cartea înapoi, chiar aici, răsfoi el. Degetele îi tremurau mai tare decât înainte și i-a trebuit mult să găsească ce căuta, aici, citește tu însuți: de unde cunosc ei și numele, făcu o pauză bine calculată, emirului?

— Numele emirului? întrebă Isabella.

Marele Inchizitor răsfoia.

— Abu abd' Allah! strigă el. Și aici: Alpujarras! Credeți, preastimate arhiepiscop, că această carte provine din depărtata Cathai? Această carte și această unealtă – sunt ale diavolului!

Talavera tăcea.

Isabella se uita la carte, apoi din nou la instrumentul neliniștitor. Acum geamul lui era întunecat.

— Nu poate să fie nimic altceva, șopti ea. Trebuie să fie...

— Diavolul s-a aliat cu maurii! strigă Torquemada. Altminteri ce ar putea să însemne scrierea asta? În această carte satana a scris despre Voi și despre orașul Vostru și despre emirul din munți! Nu putem descifra ce este scris în limba lui diabolică: dar ce altceva ar putea să fie decât un îndemn la luptă pentru Boabdil?

— Mare Inchizitor! spuse Talavera. Cu tot respectul...

— Nimic, nimic nu este mai important pentru satana decât să împiedice ca Sfânta noastră Biserică să salveze și alte suflete! strigă Torquemada. Fața lui se înroșise atât de tare încât devenise aproape vânătă. Un om bătrân, foarte bătrân. Nimic! Chiar nimic, chiar nimic! Și de cine să se folosească pentru uneltirile lui dacă nu de mauri? Pentru ca, Maiestate, să vă izgonească din aceste țări pe Voi, apărătoarea credinței, pentru ca...

— Mare Inchizitor, spuse Talavera. Cum să reușească asta maurii? Maurii sunt prea slabi și încă de mai multă vreme!

— Nu, dacă satana însuși le susține cauza! strigă Marele Inchizitor. Mâinile îi tremurau tare de atâta agitație și gâfâia. Nu, dacă însuși satana...

În momentul acela ceva căzu pe pardoseală zăngănind și se rostogoli pe dalele de piatră.

— Johanna! strigă regina.

Până atunci Johanna ascultase și, așa cum se cuvine unui copil, tăcuse. Se întâmplă ceva! gândise ea, ah, în sfârșit se întâmplă ceva interesant în viața mea! Și era logodnicul meu cel ce avea la el toate lucrurile astea! Logodnicul meu, chiar dacă nu-mi era logodnic.

Ea se jucase cu ciudata punguță de piele fără să se uite la ea cu mai multă atenție. O perniță, nu era și asta tot o perniță ca și cealaltă, mică, pe care o simțea între sâni? Asta era mai mare, cu o husă de piele mai puțin ciudată; totuși, misterioasă. Ce zornăia și clămpănea înăuntru? Ce era ciudata fâșie dințată din metal de pe margine? Ce rost avea ciucurele neobișnuit de la capătul ei?

Ținuse obiectul mai aproape de ochi. Marele Inchizitor se certa cu arhiepiscopul, păi, ca întotdeauna, Marele Inchizitor va birui. Trăsese și scuturase cu grijă de ciucure, în sus, în jos și, deodată, banda de metal se despicase și pielea se deschisese.

— Sfântă Fecioară, Maica Domnului! strigă Johanna.

Monedele se rostogoliră pe pardoseală.

— Îndură -Te de noi! strigă regina și își făcu cruce.

Monedele erau la fel de ciudate ca și limba și scrisul din carte, ca și oul neliniștitor; ca și fâșia neobișnuită de metal care înconjura îmbrăcămintea de piele și se putea despărți în două. Aramă, alamă, argint, unele chiar în două culori, alamă cu margini argintii și argint cu alamă la mijloc.

— Sfântă Fecioară, roagă -Te pentru noi!

Marele Inchizitor dădu din cap mulțumit.

— Ce dovadă mai cereți încă? întrebă el uitându-se în

același timp la Talavera. Iată deci că satan le trimite maurilor și aur pentru războiul lor!

— Păi atunci ar fi trebuit să trimită ceva mai mult! spuse Talavera ironic. Monedele acestea mi se par mai curând...

Marele Inchizitor l-a întrerupt.

— Acum credeți, Maiestate? Băiatul nu era nimic altceva – decât un mesager secret al satanei !

Foarte interesant, gândi Johanna. O, ce nemaipomenit de senzațional este totul!

— Eu, pentru orice eventualitate, am trimis soldați în Alpujarras, să-l supravegheze pe emir, spuse Isabella. Ca să nu-și poată aduna oaste în jurul lui.

Marele Inchizitor încuviință din cap. Treptat chipul lui revenea la culoarea normală.

— Dar cel mai important este băiatul. Trimiteți mesageri călare! Trebuie să-l găsim pe băiat, băiatul trebuie ars pe rug! Ucideți sluga satanei!

Un servitor deschise ușa cu atenție.

— Ferdinand! spuse regina.

Regele se uită de la unul la altul zâmbind.

— E ceva așa de serios, spuse el. N-am pierdut nimic? Mie mi se pare că, în ceea ce îl privește pe genovez, totul ar fi lămurit de mult.

Isabella încremeni. Nu se mai poate trece cu vederea, gândi ea. Fiecare știe de unde vine chiar acum. Trebuie să se termine odată.

— Trimiteți mesageri călare, spuse Marele Inchizitor și se prefăcu că nu l-a văzut pe rege, trebuie să-l găsim pe băiat. Ucideți sluga satanei!

Ce palpitant, gândi Johanna. O, cât de uimitor de senzațional este totul!

24.

După ce Boston și-a terminat povestea, Salomon s-a așezat pe saltea, în capul oaselor. Din ochii lui dispăruse toată oboseala.

— Spui că ai călătorit prin timp? strigă el. Ce prostie!

— Ți-am mai spus că n-o să mă crezi, spuse Boston cu glasul stins. Acum vezi și tu cum este.

Salomon încreți fruntea.

— Ai dreptate, Boston. Îmi vine greu să te cred, spuse el rezemându-se într-un cot. Se pare că ai avea dovada despre care ai vorbit. Și cum ar arăta o astfel de dovadă?

— E mică, seamănă cu un ou, spuse Tariq. Boston îl crezuse adormit. Își mai ținea încă fața întoarsă la perete. Cât timp vorbise Boston, nu se mișcase.

— Și oul cântă o melodie ciudată. Se luminează. Înăuntru arată poze. Alhambra era și ea ascunsă în el. Apoi se adresă lui Salomon. Asta e dovada lui. Nu pot spune dacă o să crezi povestea lui Salomon, dar pe mine poți să mă crezi că avea unelte cum n-a mai văzut vreodată un om de pe pământ. Unelte care parcă ar proveni – de la satana.

Undeva în casă, în bucătărie, ceva căzu pe jos și se sparse. O voce de fată scoase un strigăt de groază. Salomon se uită când la Tariq, când la Boston.

— Dar de ce a trebuit să le părăsească? întrebă el. Dacă proveneau de la satana? Atunci ar fi fost un mare vrăjitor! S-ar fi putut feri de orice pericol! De ce trebuia să se despartă de ele?

— Pentru că eu l-am sfătuit așa, spuse Tariq. Inchiziția – înțelegi.

Dacă ar fi găsit oul la el și celelalte lucruri, l-ar fi dus,

fără să șovăie, la rug.

Salomon pufni cu dispreț.

— Nu cred în dracu'! Dar atunci cel ce crede în el, ca tine, nu ar trebui să fie convins că puterile dracului sunt chiar mai mari decât ale Inchiziției? Că deci Boston, sluga dracului, se putea apăra ușor cu ajutorul uneltelor dracului? Atunci de ce să le părăsească?

Tariq îi făcu semn să se oprească.

— De unde să știu? De unde să știu ce să cred și ce nu? Cum să știu și acum dacă pot să-l cred? Poate că spune chiar adevărul, ar fi posibil. Dar se pare că povestea lui este mai ușor de crezut dacă dracul a fost cel ce i-a dat lucrurile.

Salomon tăcea. Se uita la Boston cu îndoială.

— Și zici că era o placă? întrebă el după aceea. Crezi că o placă te-a făcut să călătorești prin timp?

— E singura explicație, spuse Boston. Singura care mi-a venit, Salomon, oricât de mult am cugetat. Exact în momentul când am atins placa, m-am și aflat aici, la voi, pe colina Alhambrei, în vremea voastră. Și apoi când, în cetate, am văzut peste tot același model...

Salomon încuviință din cap.

— S-ar fi putut să fi fost așa, mormăi el. Dacă a fost cu adevărat așa. Dacă ceea ce povestești despre călătoria ta este adevărat.

— Trebuie să mă crezi. Te rog, Salomon! În afară de voi doi nu mai este nimeni aici... Înghiți în sec. Acum mă mai caută și regina, pentru că știe că sunt un escroc și nu prințul ăla de Burgundia. Și mai cred...

Din bucătărie se auziră voci. Vasele se ciocneau unele de altele, o voce de femeie râdea.

Salomon trase cu urechea.

— Ar mai exista încă o dovadă. Căci dacă e adevărat ceea ce susține, Tariq, atunci știe și ce se va întâmpla în viitor. El ne poate spune deci ce se va întâmpla cu

Granada noastră. El ne poate spune dacă, în cele din urmă, voi maurii, îi veți învinge pe regi! Dacă neamul meu va fi salvat. Toate astea ar trebui să le știe.

Tariq râse.

— Grozavă dovadă! spuse el. Boston poate să ne povestească orice vrea. Cum ai putea să-l verifici dacă spune adevărul, când încă nici nu s-a întâmplat?

Trebuia să fiu mai atent la lecțiile de istorie, gândi Boston. Oricum, a fost și așa penibil cât de des am ridicat mâna. Dar nu ar fi trebuit să uit imediat după teză tot ce am învățat. Atunci aș fi putut să le povestesc câte ceva. Poate că atunci m-ar fi crezut. Am nevoie de ei, îmi trebuie prieteni, nu vreau să fiu singur aici! Dar tot ce pot să le povestesc știu din ghidul de voiaj al doamnei Hilbert, și asta nu e mult.

— Deci ce se va întâmpla cu emirul? întrebă Salomon nerăbdător, parcă nici nu l-ar fi auzit pe Tariq. Va îndrăzni revolta? Și îi va învinge pe regi?

Boston clătină din cap nesigur.

— Nu știu nimic despre vreo revoltă! Încerca cu disperare să-și aducă aminte. Regii țin Granada ocupată, și la câțiva ani, Tariq, după evrei, îi vor izgoni într-adevăr și pe mauri, neținând seamă de asigurările date prin tratatul încheiat cu Boabdil. Ei vă distrug bibliotecile. Ei vă dărâmă moscheile și băile, ard orice carte arăbească. Granada devine un oraș creștin și nimeni nu mai are voie să vorbească arăbește. Și apoi, mai târziu, pe vremea mea, îl privi insistent pe Salomon, în noul mileniu: aproape nimeni nu-și va mai aduce aminte de Granada sultanilor.

— I-auzi măi, ce aiureli inventează! Cine oare ar vrea să ardă cărțile noastre, când în ele este adunată toată știința lumii! Care medic, fie el maur, evreu sau creștin, nu se folosește de cărțile noastre? Care matematicieni? Astronomi?

— Și noi? întrebă Salomon, ca și cum Tariq nu l-ar fi întrerupt pe Boston. Se uită la Boston nerăbdător. Și noi?

Boston clătină din cap. Nu putea să-i spună lui Salomon adevărul: cât de mulți *conversos* au trebuit să moară pe rugurile Inchiziției. Ce li s-a întâmplat după ce au plecat. Și despre evreii care vor pieri pretutindeni în secolele următoare, izgoniți, uciși.

— Regii nu vor fi alungați, spuse el. Și Inchiziția rămâne. Rămâne încă mai multe sute de ani.

Salomon clătină din cap resemnat. Poate că nici nu voia să știe mai mult. Trăise destule nenorociri, voia să audă numai atât cât putea suporta.

Și atunci de ce, gândi Boston. De ce să îi mai povestesc ce se va întâmpla la noi peste multe, multe secole. Fapte despre care am vorbit așa de mult la școală încât nimeni nu vrea să mai audă de ele. De ce ar trebui să știe Salomon că regii nu sunt încă nici pe departe ultimii, nici Inchiziția; și nici pe departe cei mai groaznici.

— Și tu îl crezi? strigă Tariq. Crezi în poveștile lui?

Salomon ridică din umeri.

— Și apoi, spuse Boston, și se bucura că îi mai venise în gând ceva despre care putea vorbi fără să-l sperie pe Salomon, în anul acesta, desigur, va mai fi descoperită și America! De aceea, pe vremea mea, fiecare cunoaște această dată: 1492. În octombrie, Columb ajunge pe coasta de vest a Cubei, cu trei corăbii.

— America! strigă Tariq. America! Despre asta mi-ai vorbit atunci, în *funduq*. Ce, pe numele Profetului, este America?

— Când Columb, în timpul verii, încearcă să navigheze spre India, spuse Boston, atunci, în loc de asta...

— Vorbești de Colón? întrebă Salomon. Cel ce a colindat aproape toate țările de pe pământ ca să găsească un rege care să-i creadă povestea despre calea de vest spre India?

— L-am întâlnit chiar eu! spuse Boston și deodată își dădu seama ce grozăvie a spus. Când a vizitat-o pe regină. Ea i-a respins cererea.

— Ca și regele Portugaliei, înaintea ei, spuse Salomon. La fel ca și toți ceilalți de dinainte. Ce visează el este o prostie. Calculele lui le poate contrazice chiar și un copil.

— Asta a și făcut Santángel, spuse Boston și se sperie. Cum de nu-și dăduse seama ce însemna asta?

America nu va fi descoperită.

— Santángel? întrebă Salomon.

— Santángel, spuse Tariq. Imediat după rugăciunea de dimineață mă voi duce să vorbesc cu Santángel. Chiar dacă emirul este lipsit de curaj, chiar dacă regii mâncători de porci au ars depozitul lui Isaac, tot mai trebuie să existe o cale! Noi, maurii, niciodată nu ne dăm bătuți!

— Prietenul nostru din viitor nu știe nimic despre vreo revoltă victorioasă a maurilor, spuse Salomon. Îi zâmbi lui Boston. America nu va fi descoperită!

— Prietenul nostru din viitor, poate că nu vine nicidecum din viitor! strigă Tariq. Poate că e un mincinos! Și pe lângă asta... sări în picioare. Undeva în sat, cineva cânta la laută, o voce de bărbat. Intră încă o voce. Astăzi este întotdeauna astăzi și acum este acum. Vreți să susțineți că este deja hotărât tot ce ni se va mai întâmpla, pentru că, după cum susține el, s-a și întâmplat în realitate? Că orice hotărâre pe care o iau în viața mea nu mai este de fapt deloc o hotărâre, pentru că deznodământul ei este hotărât de mult? Noi nu trăim deci, în realitate, propria noastră viață? Să fie oare cu totul indiferent ce facem, pentru că, oricum, va fi totdeauna numai ceea ce i-au spus în viitorul îndepărtat cărțile lui? Pe Allah și toți profeții! Cine ar putea să creadă asta? Cine ar vrea să creadă asta?

Salomon clătină încet, foarte încet, din cap.

— Nu știu.

— Dar America! șopti Boston și, treptat, nici el însuși nu mai știa ce ar putea să creadă. America, totuși, nu va fi descoperită! Regina l-a dat afară pe Columb pentru că avea pretenții exagerate. Ea nu îi va pune corăbiile la dispoziție. Se uită la Tariq. Și dacă ar fi așa, Tariq, dacă America nu va fi descoperită, cum învață acum la noi fiecare școlar; dacă, totuși, istoria se poate desfășura și altfel: de ce atunci nu v-ar reuși și o revoltă despre care epoca mea nu știe nimic?

Tariq se uită la el îngândurat.

— De ce nu ne-ar reuși atunci și o revoltă, wa Allah, murmură el.

— Tu trebuie să crezi povestea mea, Tariq! spuse Boston. Oare mai credea el însuși în ea? Crede-mă totuși, te rog! Cum aș putea să plec vreodată de aici? Singur nu aș reuși niciodată! Nu mă descurc deloc aici, la voi. Și trebuie să înțelegi: dacă găsesc placa asta, dacă o ating din nou, ca în Alcaiceria – cred că atunci mă duce înapoi, așa cum m-a adus aici.

Dar America nu va fi descoperită.

Salomon se uită la el dus pe gânduri. Tariq se îmbufnă.

— Dacă este corect cum gândesc, spuse Boston strângând pumnul. Trebuiau să-l creadă, trebuiau să-l creadă! Și el însuși trebuia de asemenea.

— Atunci nu trebuie decât să regăsesc placa! Nu înțelegeți asta?

— De ce n-ai ținut-o mai bine? spuse Tariq cu dispreț. Odinioară, când ai atins-o, în acel viitor, care era prezentul tău? Atunci ai mai avea-o încă. Atunci ai fi avut-o de la bun început. Atunci ai fi putut să te întorci înapoi.

— Ea nu mai exista, spuse Boston în șoaptă. Pur și simplu nu mai exista.

— Și unde vrei să o găsești, Boston? întrebă Salomon.

Îi vorbea insistent, ca unui copil pe care nu vrei să-l sperii. Dă-ți seama, Granada e mare! Să zicem că Tariq și cu mine te credem și încercăm să te ajutăm; de unde începem? Unde vrei să o găsești?

Boston ridică din umeri descurajat. Desigur, Salomon avea dreptate. Nu ar fi putut să atingă fiecare placă de pe pereții Alhambrei! Și, în afară de asta, placa lui era unică, separată, nu una dintre cele ce împodobeau pereții Alhambrei.

— Dar dacă mă ajutați să caut, șopti el. Poate că împreună...

Granada este mare.

Tariq izbucni în râs.

— N-avem și așa deja destule de făcut și de gândit pentru noi, Boston-Cel-Poate-Venit-Din-Viitor? spuse el. Nu este viața noastră și așa destul de amărâtă? Și acum mai e și placa asta a ta? Pufni. O să mă întorc înapoi, în Granada. O să vorbesc cu Santángel, ne trebuie un nou plan, ne trebuie un nou depozit, trebuie să-i înșelăm pe regi. Ce-mi pasă mie de placa ta? Ce mă interesează pe mine pălăvrăgeala ta despre viitor? Noi îi vom învinge pe regi, indiferent ce vrei să ne faci să credem!

Boston tăcu. Nu trebuie să plâng.

Salomon îi puse mâna pe umăr.

— Trebuie să încerci să ne înțelegi, Boston, șopti el. Noi nu putem crede ce ne povestești. Crezi oare tu însuți în povestea ta? Și poate că nici nu vrem. Nu, după tot ce ne-ai spus, despre ceea ce, dacă vorbele tale sunt adevărate, ne va aduce nouă viitorul.

Boston sări în sus.

— Dar eu am spus totuși că este posibil ca totul să se întâmple și altfel! strigă el. Te rog, Salomon! Te rog Tariq! Dacă America, totuși, nu va fi descoperită, și chiar așa stau lucrurile acum! Regina l-a dat afară pe Columb! Deci dacă viitorul poate că nu este încă stabilit, dacă

totul poate fi cu totul altfel! Atunci ați putea totuși...

Se opri speriat. De ce, of, de ce nu prevăzuse asta încă mai înainte? De când îl întâlnise pe Colón în Alhambra?

America.

Ar fi cu mult mai bine, dacă toate s-ar întâmpla altfel decât în cărți, păi da, înțeleg asta foarte bine. Ar fi mai bine pentru mauri, pentru evrei în orice caz. Și pentru creștini ar fi mai bine, că și ei au suferit mult sub Inchiziție. Dar pentru mine...sări în sus.

— Trebuie să mă gândesc, murmură Boston și puse mâna pe turban. Îi veni amețeală. Brusc, placa îi deveni complet indiferentă.

— Boston, strigă Salomon. Boston, încotro vrei să te duci?

Așa nu ar trebui să se întâmple niciodată.

25.

Noaptea în munți parcă era vrăjită. În lumina palidă a lunii, drumul în sus, de la picioarele lui, era ușor de recunoscut: nisip și pietre cu muchii ascuțite, care scrâșneau când Boston călca pe ele, înfricoșător de sonor în liniștea din jur; plăci de stâncă netede, așezate de oameni ca să facă mersul mai puțin obositor; ici și colo câte un platou pe care se putea odihni. Și mai departe, mult mai departe, la mare înălțime, șerpuia în Sierra poteca pe care Salomon îi spusese că ar fi putut să ajungă în Alpujarras. Dar până târziu, în toiul primăverii, trecătoarea era înzăpezită și încă mult timp după aceea pâraie foarte reci, din topirea zăpezii, se repezeau la vale prin șanțurile adâncite în drum.

Dincolo de culme se afla Granada, era de neînchipuit cât de mult ocoliseră mergând pe lângă râul Xenil. Boston se așează pe o stâncă ieșită în afară și se uită în jos, spre satul ale cărui case albe străluceau în lumina lunii, pe fondul plumburiu al munților. Sub sat valea, pe ale cărei terase creșteau migdali, măslini; iar la capătul văii, următoarea vale, mai deschisă, și în sfârșit, Lanjarón și drumul înapoi, spre Granada.

Satul încă nu se culcase, în liniștea nopții zgomotele ajungeau departe. Sunetul unei lăute, râsete, cântece. Strigătul tânguitor al unui măgar adormit.

Am călătorit la 1492.

Ce minunat ar fi fost dacă aș fi călătorit pur și simplu aici, ce incredibil de frumos este acest peisaj. Dar asta nu este o țară pe care să o pot părăsi, cum aș putea să mă întorc la Granada, asta este altă epocă. Și poate că de mult nici nu mai e vorba despre placă și de aceea nici

despre modul în care aș putea să o regăsesc. Doar dacă pentru mine mai este într-adevăr posibilă vreodată o cale de întoarcere. Dacă eu voi exista.

De ce, pentru Dumnezeu, se lămurise abia acum?

Boston se rezemă cu spatele de stânca aspră. Trebuia să cugete.

Regina îl refuzase pe Columb, America nu va fi descoperită.

Dar dacă America nu va fi descoperită...

Jos, în sat, începuseră acum să cânte în cor, băteau ritmic din palme, poate că și dansau. Ce motiv aveau maurii să danseze?

Dacă America nu va fi descoperită, atunci istoria se va desfășura de acum încolo altfel decât în cărțile de școală, cu totul altfel. Respiră adânc.

Sigur, cândva, mai târziu, cineva totuși va debarca pe coastele ei, niciun om nu-și poate închipui că va rămâne nedescoperită pentru totdeauna. Cineva o să călătorească pe mare spre vest, cândva, și cu siguranță că nu va mai dura mult. Ce se poate descoperi se și descoperă. Chiar mai târziu.

Dar atunci vor fi spaniolii cei ce ajung primii? gândi Boston. Care îi jefuiesc aurul și argintul, care se îmbogățesc și astfel își înzestrează armatele? Nu cumva vor fi portughezii sau englezii, navigatori ca și poporul regilor, și atunci se va întâmpla altceva? Ce se va întâmpla atunci, când și unde?

Atunci toată istoria se va desfășura altfel; și dacă la începutul ei s-a desfășurat altfel, cum ar putea să mai devină din nou la fel ca în cărți? Dacă Cortez nu i-ar extermina pe azteci, puritanii nu s-ar îmbarca în 1620 pe "Mayflower" și nu ar debarca pe coasta nordică a Americii? Ar exista atunci vreodată o țară cum e patria tatălui său? Cum ar rămâne cu toate războaiele și păcile dificile de după aceea? Ce s-ar întâmpla cu descoperirile

și invențiile, cu banda rulantă și cu Internetul; ce s-ar întâmpla cu el?

Poate că tu nu vei exista niciodată, Boston. Dacă America nu va fi descoperită, tu nu vei exista niciodată. Pentru că, în primul rând, nu va exista nici tatăl tău, acest american, atât de mândru că își poate urmări arborele genealogic înapoi, până la "Mayflower". Dacă în 1620 "Mayflower" n-a părăsit niciodată coastele Angliei cu o țintă atât de nesigură.

În sat se făcuse liniște. Un nor acoperi luna, trecu încet peste ea. Abia acum Boston simți răcoarea.

Și chiar dacă ai exista, Boston, în ciuda tuturor probabilităților, ar exista atunci și Alcaiceria unde ai dat peste placă? Cum s-ar fi dezvoltat Granada într-o Spanie care nu ar fi răpit nemăsuratele comori din Vest? S-ar fi întors oare maurii? Ar exista atunci Granada cu toate străzile și piețele ei și cu *hostalul* în care Tukan și Kadir și Serghei cu siguranță că dorm acum fără să-i simtă lipsa? Ar exista atunci într-adevăr acel loc, același loc, de unde a venit și în care s-ar putea întoarce?

Boston suspină. Cum a putut să fie chiar atât de nesocotit!

De ce se lămurise abia acum, când el știuse totuși, de mai multe zile, că America nu va fi descoperită?

Au fost multe altele, mai importante, mai înfricoșătoare. Și în afară de asta: ce putea să facă el?

Boston închise ochii. Chiar dacă reușea să găsească placa, tot nu i-ar fi fost de folos. Pentru că el nu va exista în viitor. Pentru că viitorul lui nu va exista. Va rămâne pentru totdeauna în Granada, pentru totdeauna în epoca asta. Nu se va mai duce la școală, unde se plictisea la ore și în pauze nu va mai fi selecționat în echipa de fotbal; nici la cofetărie, ca să cumpere batoane de ciocolată în loc de sănătoasele gustări gata preparate pentru care îi dădea mama bani. Nu va mai distribui ziare după-amiaza, ca să încaseze bacșișuri, nu se va mai uita

niciodată la meciurile de fotbal de la televizor și nu va râde când mamă-sa își mușcă unghiile agitată. Nu va mai fi niciodată acasă.

Suspină. Nu trebuia să se întâmple așa. Acum va adormi cu capul rezemat de stâncă; și când se va trezi totul va fi doar un vis.

Auzi strigăte. Mai sărbătoreau încă în continuare în sat? Nechezau cai speriați, cineva răcnea ordine, se sfărâmau lemne.

Chiar dacă adoarme acum, la deșteptare nu va fi numai un vis. Trebuia să știe ce se întâmplă.

Comandantul încercase să-și lămurească oamenii că nu merg la război. Ei erau epuizați de marșul rapid, nu le dăduse decât puține pauze și somn deloc. Regina se temea de o revoltă.

— Maurii nu s-au răzvrătit încă împotriva noastră, lăsați săbiile la cingătoare! le explicase comandantul. Misiunea noastră de onoare e mai degrabă pașnică: să avem grijă să nu se ajungă niciodată atât de departe!

Dar oamenii lui erau simpli și erau obosiți. De ce mărșăluiseră așa departe dacă acum nu puteau nici măcar să se distreze un pic? Prima poartă sări în țăndări.

— Opriți! răcni comandantul. Toată lumea înapoi! Nu venim ca dușmani!

Soldatul se uită la el încurcat. De jur-împrejurul pieței, ușile erau un pic crăpate, cu prudență.

— Nu venim ca dușmani! Pe noi ne trimite Maiestatea Sa, regina de Castilia! strigă comandantul. Doresc o convorbire cu emirul!

— Așa târziu, noaptea, comandante? spuse o voce calmă în spatele său. Încă de când îl văzuse, la predarea Granadei, comandantul fusese uimit. Cum de putea învinsul să radieze mai multă demnitate decât învingătorul?

Își interzicea să se gândească la regele Ferdinand.

— Emire, spuse comandantul și făcu o plecăciune, cer iertare pentru acțiunea pripită a oamenilor mei. Sunt obosiți și nu știu prea multe. Poarta va fi plătită, Maiestatea Sa apreciază relațiile prietenești.

Emirul surâse ironic.

— Pot să cred asta, spuse el. Se uită la soldatul care încă mai stătea lângă poarta sfărâmată și se uita speriat, când la unul când la celălalt. Obosit? Păi mai degrabă de rachiu.

— Rachiul este interzis oamenilor mei, Emire, răspunse cu mândrie comandantul. Numai când sunt acasă, în satele lor...

Ușile din apropiere au fost deschise cu prudență. Dar oamenii rămâneau înăuntru.

Emirul clătină din cap și surâse din nou.

— Hai să nu pierdem timpul cu palavre, dacă Allah, în înțelepciunea Sa, i-a dat omului doar un scurt răstimp aici, pe pământ, spuse el. Cu ce misiune v-a trimis regina?

Chiar și acum, gândi comandantul, când mai este cârmuitor doar peste acest principat, mai mic decât o moșie oarecare din roditoarea Vega și, în orice caz, mai pietros, rămâne un principe. Și cât timp sunt comandant îl voi trata așa.

— Maiestatea Sa regina, este îngrijorată. Un spion, așa se pare, s-a strecurat în interiorul Alhambrei. Regina se teme, că el ar putea... Ezită. Vă rog să mă iertați! Trebuie să-l găsim. În Granada teama de o revoltă crește. Maiestățile lor m-au pus pe drumurile principatului Vostru ca să... Se opri. Cum ar fi putut să spună ce avea de spus fără să-l umilească și mai mult pe emir? Pe drumul din munți nu descoperiseră deloc bărbați care să se adune acolo, și chiar o privire aruncată acestui sătuc amărât dovedea că în el nu erau ascunse trupe. Bănuiala reginei era ridicolă. Nu întâmplător îi acordase emirului, în cele din urmă, peticul acesta de pământ din

munți, ale cărui intrări puține era o joacă de copii să le ții sub control.

Emirul tăcea. Îmi ușurează misiunea. Dar de ce ar face-o? După ce că sosim la lăsarea nopții mai și sfărâmăm o poartă în satul ăsta prăpădit; cel puțin acum basmul că este tratat ca principe, cu aceleași drepturi ca și regii și că Alpujarras este un principat adevărat, se dovedește că este doar un basm. Umilința pe care o adaug prin această vizită, este îngrozitoare.

— Oricum, Voi domniți peste acest principat al Alpujarrasului, spuse comandantul, încercând să treacă cu vederea surâsul ironic de pe fața celui cu care vorbea, și V-ar fi ușor să adunați în jurul Vostru oameni înarmați...

Emirul se înclină.

— Spuneți reginei voastre, că mă onorează dacă Maiestățile Lor mai văd încă în mine un pericol permanent, cu toate că eu însumi am avut toată grija să nu mai fie cazul niciodată, spuse el. Sunteți încercat în luptă; ați văzut drumurile care duc în sus. Unde s-ar fi putut adăposti trupele mele?

Când comandantul vru să vorbească, el ridică mâna.

— Și prin trecătoare, în Sierra? Puteți vedea voi însivă. Trimiteți oamenii voștri acolo, acum, imediat, ca să nu se nască bănuiala, când nu vor descoperi nimic, că am profitat de orele nopții ca să ascundem ceva sau pe cineva. Cercetați fiecare casă, fiecare șopron, fiecare încăpere; numai pe oameni, tratați-i cu respect. Și, spuse el, în timp ce comandantul simți urcând în el rușinea, dacă este posibil, și porțile.

Emirul se întoarse și privi spre piața în care ușile se deschideau treptat.

— Mauri din al-Pudxarras! spuse emirul. Vă cer iertare că prin mine vi se întâmplă această nedreptate. Deschideți ușile voastre soldaților reginei, lăsați-i să

scotocească în toate sipetele și în spatele fiecărei perdele. Dați-le de băut după un marș atât de lung. Purtați-vă cu ei prietenește, atunci și ei – aici el își lăsă privirea să colinde peste soldații regali care între timp arătau atât de epuizați, de parcă ar fi fost gata să adoarmă pe loc – se vor purta prietenește.

Din case veni o rumoare.

— Și pe voi, comandante, spuse emirul, vă rog să intrați între timp la mine în casă, la un pahar de ceai. Sau, dacă doriți și credeți că oamenii voștri vor avea destul de mult de furcă cu căutatul, la o partidă de șah.

— Vă mulțumesc pentru ospitalitate, spuse comandantul stingherit. Pentru o partidă de șah sau pentru mai multe, ne va rămâne timp destul. Deoarece porunca reginei cere ca oamenii mei să rămână de acum înainte în principatul Vostru, cu ochii ațintiți la intrări și să aibă grijă ca din Alpujarras să nu se mai poată naște niciodată un pericol pentru țările noastre creștine.

Emirul se întoarse cu spatele. Dacă totuși regina ar fi trimis pe altul, gândi comandantul. Sau nu. Cine știe ce ar.fi făcut aici, în locul meu.

— Atunci știm amândoi că ne rămâne timp destul pentru jocul regilor, spuse emirul. Lăsa tot mereu privirea să rătăcească peste vale.

Știuse de la început că principatul acesta era o batjocură, gândi comandantul, dar a participat la joc. Acum are dovada.

— Trimit să ne aducă tabla de șah.

De la marea din sud veneau tot mai mulți nori care ascundeau luna și asta făcea să fie tot mai greu de observat ce se întâmplă jos, în sat; dar în același timp întunericul îl ajuta să se ascundă. Stânci erau destule și copaci răsturnați de vânt.

După sfărâmarea lemnului se făcuse brusc liniște.

Boston auzise vocile, una dintre ele fusese a emirului. În sat fusese agitație, oamenii alergaseră de colo până colo; dar fără zgomote de luptă, fără alte zgomote de distrugere, nici strigăte.

Soldați? gândi Boston uluit. Soldații regilor? Dar n-au venit să lupte? Chiar dacă emirul a poruncit oamenilor săi să predea satul fără luptă, acolo, jos, zgomotele ar fi acum altele. Nu fiecare maur s-ar supune, nu fiecare s-ar învoi să predea armele soldaților reginei.

Cu toată prudența de care era în stare, se furișă mai departe în jos, pe pantă. Pe drumul mare nu putea rămâne, cât timp nu știa ce se întâmpla acolo, jos. Din sat l-ar fi putut descoperi prea ușor. El se ținea pe de lături, căuta protecție în spatele stâncilor, încerca să nu facă zgomot pe grohotiș.

Trebuie să știu ce se întâmplă, gândi Boston, nu mă întorc mai înainte la Salomon și Tariq.

Acolo, jos, se aprindeau peste tot felinare, lămpi cu ulei; fiecare ungher în care lumina lunii, care între timp se ascunsese aproape de tot în spatele norilor, nu putea ajunge, era luminat cumva.

Ei caută ceva, gândi Boston. Ce caută ei în sat, sau pe cine? Nu cumva mă caută pe mine? Merit eu să mă caute soldații în Alpujarras? Ce am aflat eu atunci la Alhambra, ce aș putea trăda?

Boston își îndesă și mai mult turbanul pe cap. Părul lui blond era cel mai mare pericol. Dacă într-adevăr îl căutau pe el, cum ar fi putut altfel să-l recunoască în îmbrăcămintea lui maură? Era pur și simplu un băiat ca toți ceilalți băieți de aici, de la munte.

Și nu e deloc vorba de tine, Boston, nu fi prost. Nu te crede atât de important! Este vorba de emir; oricine ar fi venit, cu siguranță că se interesează de emir. Până la urmă acesta este noul lui principat.

Ajunsese aproape de primele case. Acolo, jos, mai

umblau încă de colo-colo oameni cu lămpi, cu facle, vedea cum se mișcă luminile pâlpâitoare. Ele descopereau casele, insule de lumină neliniștită făceau vizibile pentru câteva secunde zidurile, ferestrele, apoi totul se pierdea din nou în întuneric. Se puteau recunoaște și umbrele oamenilor, fugitive și estompate. Acum drumul pe lângă care mergea, coti pentru ultima oară în jurul unei stânci ieșite în afară, ca să coboare apoi în sat, lărgindu-se.

Ar fi putut să stea pe loc și să aștepte. Ar fi putut să tragă cu urechea dacă vine cineva spre el. Dar el era imprudent, deși nu era lipsit de atenție.

Boston auzi strigătul chiar în același moment când simți izbitura. Apoi două mâini i se înfipseră în umeri.

Chiar dacă nu era vorba de el acolo, jos, chiar dacă nu era el, cel pe care îl căutau: acum îl găsiseră.

26.

Totul a mers atât de repede încât Boston n-a mai putut să gândească.

Auzi strigătul, strigătul de durere, strigătul de groază; simți cum îi vâjâie capul acolo unde se lovise cu fruntea de al celuilalt ; simți degetele ce i se înfipseseră în braț, unghiile adânc în carne; și auzi respirația gâfâită, accelerată de graba cu care urcase.

Ascultă fără să poată gândi. Era numai unul. Nu erau voci, care strigau, nici pași scrâșniți urcând pe munte, în spatele lui. În afară de respirația horcăitoare era numai liniște.

Gândirea îi reveni. Deodată i se păru că o parte din el îi stă alături, foarte calmă și că el trăiește parcă din afară, ca prin lupa timpului, ce i se întâmplă tocmai atunci, cu o privire limpede ca sticla. Cu un adversar în față era destul de rău; dar cu unul singur ar putea încerca să se înțeleagă. El nu fusese niciodată puternic în viața lui adevărată, ceilalți copii râdeau de el; nu se bătuse niciodată, întrerupsese chiar și cursul de Judo. Acum totul era indiferent. Nu fusese niciodată vorba de viață și de moarte în viața lui adevărată.

Cu o putere, până atunci necunoscută pentru el, Boston încercă să se desprindă, mut; încercă să nimerească cu piciorul fluierele picioarelor adversarului invizibil, îndârjit și până era gata să-și piardă echilibrul; auzi și respirația gâfâită, întreruptă și, gândi Boston uluit, parcă în panică.

O dată îl și nimerise cu piciorul, de două ori; trase și smulse până simți că brațul drept se eliberase. Fără să

ezite, îl lovi pe celălalt cu pumnul în față, de mai multe ori. Asta ar fi trebuit Tukan să vadă, gândi Boston și se miră cum de poate să gândească așa ceva într-un moment când era în joc tocmai viața lui. Serghei, Kadir, băiatul mamei, ei? Gândurile lui erau limpezi și reci.

La a treia lovitură celălalt scoase brusc un răcnet și dădu drumul brațului de care îl mai ținea pe Boston și se împletici.

— Auuuu!

Boston încremeni. Nici acum nu-și putea vedea adversarul; dar nici nu mai era nevoie.

— Salomon! șopti el neîncrezător. Limpezimea de sticlă trecuse, acum era numai el însuși. Începu să tremure. M-ai băgat în sperieți! Acum te rog nu mai răcni așa! Se aude până în sat!

Urletele se transformaseră în scâncete.

— Mi-ai rupt nasul! se văicări Salomon. Boston, de ce mi-ai rupt nasul?

Boston simți o ușurare în tot trupul. Cât de ciudat că adineaori fusese atât de puternic și acum, când totul trecuse, tremura ca frunza de plop.

— N-am știut că ești tu, Salomon! șopti el. Mă bucur că ești tu! Îl trase în grabă în spatele stâncii ieșite în afară. Dacă a auzit strigătele cineva din sat! Dar n-aveam cum să știu! Pipăi fața lui Salomon. M-ai apucat de umeri ca un luptător! Sângerează tare?

Salomon făcu semn că da, cu capul în mâna lui.

— Doare îngrozitor! mormăi el.

— Dar ai totuși noroc că sunt eu, cel care ți-a turtit nasul, șopti Boston.

Acum vino-ncoace, apleacă capul. Gândește-te puțin. Oricum, mai bine eu decât cel care probabil că te aștep-tai să fie. Vru să caute în buzunarul blugilor o batistă de hârtie ca să o dea lui Salomon, apoi își dădu seama cât de absurd este. Dar tu ești un luptător destul de bun,

Salomon! Am crezut, de fapt, că ești altcineva! Ar fi trebuit să ne vadă Tariq!

Salomon ridică nasul, cu grijă.

— Nu știu dacă merita, șopti el. Îl simt de parcă ar fi cel puțin de două ori mai mare! Dar durerea a mai scăzut. Poate că totuși nu mi-ai rupt nasul.

— Atunci m-aș bucura cu adevărat! Și așa e destul de rău să-ți curgă sânge din nas. Regret. Dar acum așază-te, Salomon! Povestește-mi ce s-a întâmplat acolo, jos.

Treptat, Salomon respira mai liniștit. Norii dezvăluiră din nou luna și Boston văzu lacrimile de durere de pe obrajii lui Salomon. Sângele îi picurase pe burnus.

— Sunt soldații reginei, șopti el pipăindu-și nasul, parcă neîncrezător. Nu i-am numărat dar sunt mulți. Cum au sosit au și spart o poartă.

— Și atunci ai fugit? șopti Boston. De ce ai fugit? Ți-a fost frică să lupți?

Salomon tot își mai tampona fața cu degetele.

— Se umflă, mormăi el. Știți să luptați bine voi, cei din viitor! Dă-ți seama, Boston! Dacă m-ar fi recunoscut unul dintre soldați...

Boston așteptă.

— ...unul care era printre cei ce ne-au ars casa, șopti Salomon. Care știau deci de depozitul tatălui meu și la ce trebuia să servească.

— Desigur, murmură Boston. Desigur! Uitasem cu desăvârșire asta. Și pe tine te caută.

Salomon scuipă pe poala burnusului și începu să-și frece fața. Ce bine că e întuneric, gândi Boston. Că nu pot să vadă decât contururi, negre și albe și gri. La lumină probabil că ar arăta groaznic, mânjit cu atâta sânge.

Salomon scuipă încă o dată. Apoi își pipăi obrajii.

— Nu e numai asta, șopti el. Am auzit ce i-a spus comandantul emirului.

— Și? întrebă Boston. Ce a spus? Ce vor ei aici?

— Trebuie să-l păzească pe emir, spuse Salomon cu voce stinsă. Ca să nu... ca să nu mai pornească niciodată o revoltă de la mauri.

— Și dacă te-ar fi văzut...murmură Boston. Mai ales fiindcă bănuiesc ce trebuia să se întâmple cu aurul pe care tatăl tău voia să-l dea maurilor...

Salomon încuviință.

— Sigur că da! Prezența mea poate că ar fi fost folosită drept dovadă. Dovadă că se pregătește o revoltă. Dovada asta încă le lipsește. Și emirul tăgăduiește totul.

— Și Tariq? A auzit și el? șopti Boston. Că ei bănuiesc o revoltă? Știa ce trebuia să însemne asta pentru Tariq.

Salomon încuviință din cap.

— Dar el a vrut să rămână, șopti el. Nu îl las singur pe emir, a spus. Nu e un fricos care fuge de îndată ce apare pericolul.

— Ce mai prostănac! spuse Boston. Și dacă îl descoperă? Și pe el îl cunosc. Asta agravează totul!

— Tariq nu se gândește la asta, spuse Salomon. Pentru el întotdeauna cel mai important este să nu fie laș. Îndrăzni să respire o dată adânc. Nu părea să fie foarte dureros. Acum percheziționează tot satul... După arme. După soldați ascunși, cu care emirul ar putea să atace.

De aceea fuseseră luminile acolo, jos, asta sperau ei să găsească. Boston pufni cu ironie.

— Oricine poate totuși să vadă că într-un sat așa de mic nu se poate ascunde o armată! spuse el. Ce neghiobie!

Salomon tăcea.

— Salomon? întrebă Boston. Sau nu ți se pare că este absurd să cauți aici, jos, o armată?

Salomon tăcea.

— Salomon? De ce nu spui nimic?

— Pentru că... șopti Salomon. Apoi tăcu din nou.

— Da, pentru că? Salomon, vorbește! Începe să-mi fie

frică!

— Pentru că ei nu scotocesc numai după soldați și arme, spuse Salomon în șoaptă. Ei îl mai caută și pe spionul blond al emirului care s-a furișat în Alhambra. Boston, ei te caută pe tine.

Boston încremeni. Știa totuși de ce era atât de speriat. Dar nu-i venise să creadă.

— Trebuie să fugi, Boston, șopti Salomon. De îndată ce se luminează de ziuă; de îndată ce putem îndrăzni să o luăm pe drumul spre trecătoare. Nu poți rămâne aici!

În sat, la numai câțiva pași distanță de ei, răcni un măgar. Lumina unor făclii trecu repede peste peretele de lemn al unui șopron; apoi se mută la casa următoare.

— Dar vii și tu cu mine? șopti Boston. Mergem împreună și își dădu seama brusc că pentru el acum, nimic nu era mai important. Nu voia să meargă singur.

— Asta o știi, totuși, foarte bine, șopti Salomon. Mergem împreună.

Un nou răcnet al măgarului îi făcu să tresară. Era foarte aproape, venea din șopronul pe care tocmai îl luminaseră făcliile soldaților. Măgarul striga și iar striga, parcă ar fi vrut să răcnească lumii întregi toată mânia satului.

Boston îi făcu semn lui Salomon să se apropie, apoi făcu cei câțiva pași până la șopron, fără să se întoarcă. Se lipi de scândurile peretelui și ridică pânza care acoperea, de bine de rău, golul ușii. Măgarul striga în continuare, nu era nimeni în sat care să-i dea atenție.

— Stai cuminte, foarte cuminte, șopti Boston. În încăperea plină de praf mirosea a animale, a gunoi și a căldură închisă, care nici noaptea nu găsea pe unde să iasă afară. Pe jos cotcodăceau două găini speriate. Cuminte, stai cuminte! Îl mângâie pe măgar pe blana scurtă. Îl bătu ușor pe coaste și îl scărpină între ochi. Măgarul mai strigă o dată, apoi tăcu. Era legat cu o funie

subțire de un belciug, găinile ciuguleau printre copitele lui. Boston se lipi de corpul cald al animalului.

Salomon lăsă să cadă la loc pânza de sac care închidea golul ușii.

— Nu cred că ne mai caută aici, șopti el. Soldații cercetaseră chiar adineaori șopronul, poate că erau în siguranță pe timpul nopții.

— Cuminte, fii cuminte, șopti Boston. Măgarul părea că a adormit sub mângâierile lui.

Poate că în noaptea asta suntem siguri aici. Atât de siguri cât putem să fim deocamdată în satul ăsta.

— Hai să dormim, Salomon! Orice s-ar întâmpla mâine vom avea nevoie de puterile noastre.

27.

De îndată ce auzise lemnul sfărâmându-se, Tariq sărise în picioare și fugise pe stradă. După discuția dintre comandant și emir știa că perspectiva unei revolte scăzuse. Cum puteau să se ridice împotriva regilor când soldații îi controlau zi și noapte? Cum să facă rost de arme și să adune o armată?

Emirul ezitase prea mult. Dacă ar fi făcut imediat ce îi spusese Tariq...

— Tariq, șoptise Salomon. Trebuie să fugim de aici, vino! Nu trebuie să ne descopere! Știi ce se întâmplă dacă ne găsesc!

Dar Salomon era fricos, Salomon nu fusese niciodată și nu va fi niciodată curajos.

— Da' pleacă odată! a spus Tariq. Salvează-te, ce mai stai, lașule! Eu nu îl părăsesc pe emir!

— Te rog, Tariq, insistă Salomon și încercă să-l tragă după el. Tu nu poți să-l ajuți pe emir.

Dar Tariq îl respinse.

— Eu nu sunt laș.

Și Salomon dispăruse, singur, în sus, pe munte, în sus, spre trecătoare, fără zgomot, ca o umbră. Soldații căutau acum în tot satul, deschideau fiecare ușă, se uitau în fiecare sipet, luminau fiecare ungher cu făcliile lor.

Dar nu mai sfărâmau ușile, nu mai spărgeau gea-murile. Tariq stătea ascuns între două case de pe coastă și îi observa.

Dacă emirul l-ar fi ascultat. Dacă ar fi făcut imediat ce îl sfătuise Tariq.

Și dacă? gândi Tariq. Boston-Din-Viitor spune că nu știe nimic despre o revoltă victorioasă a maurilor, asta dacă a

spus adevărul în întregime. Asta dacă a venit la noi cu adevărat din viitor și deci știe ce ni se va mai întâmpla.

Încrucișă mâinile pe piept cu îndârjire. Nu putea să fie așa, acum era acum. Și numai ce se întâmpla acum hotăra viitorul. Și, pe lângă asta, cine a auzit vreodată că un om poate călători prin timp?

Emirul se retrăsese chiar atunci, ca să joace șah cu comandantul, politicos, de parcă comandantul ar fi fost un oaspete bine-venit. Tariq se uita în urma lor. Cum putea emirul să permită toate astea fără să lupte? De ce nu chemase locuitorii satului la rezistență? În loc de asta le poruncise oamenilor să îngăduie soldaților să facă ce le cereau regii, wa Allah. De ce oare nu voia încă să creadă că și emirul era laș?

Un soldat cu o faclă veni clătinându-se în direcția lui, se sprijinea cu mâna de zid, se împleticea. Tariq văzu la lumina pâlpâitoare cicatricea de pe fața lui și i se tăie respirația. Nu pe ăsta, Allah ajută! Nu-l las pe ăsta să mă descopere! Nu pe ăsta care m-a văzut în Granada! Nu pe ăsta care a dat foc casei lui Isaac!

Se retrase mai adânc în întuneric. Raza de lumină a făcliei căzu pe fațada casei, pe ușa mică. Soldatul care, învăluit în ceața rachiului băut, nu dădea atenție la nimic, izbi plin de furie lemnul cu piciorul.

— Deschideți, musulmanilor! răcni el. N-ați auzit ce v-a poruncit emirul vostru, fricosul! Izbi cu și mai mare putere. Deschideți-mi ușa! Că dacă nu, îmi fac drum cu focul faclei!

Emirul vostru, fricosul. Tariq scrâșni din dinți, apoi își ținu respirația. Să fiu calm. Să fiu cât mai calm.

Ușa fu deschisă puțin, cu teamă. La lumina faclei Tariq văzu fața tăbăcită de vreme a unui țăran, vocea îi tremura.

— Fii bine-venit, soldat de la oraș! Ți-e sete? Vrei să te odihnești un pic? Emirul ne-a îndemnat, așa cum ai auzit, să vă salutăm ca pe niște oaspeți, și, dacă vreți, să vă ospătăm.

Soldatul cu cicatricea îl lovi în piept.

— Fă-mi loc, musulmanule, bâigui el. Tariq îl recunoscu și după asta. Cine să bea apa ta împuțită? Ce vrem să avem, ne luăm singuri, n-avem nevoie de invitația ta!

Țăranul încremenise.

— Îmi stai în drum, musulmanule! Dă-te din ușă. Sau vrei să facem cu colibele voastre prăpădite ce am făcut chiar și cu palatul din Granada? Duse mâna la cingătoare. Fii mulțumit dacă nu-ți caut decât în sipete. Chiar și în Granada, el îi întinse mâna triumfător, și la lumina faclei Tariq văzu ce ținea în ea, nu am șovăit să spargem ce ne stătea în cale!

Țăranul sări speriat într-o parte, dar soldatul nu intră. Acum găsise să se distreze speriindu-l.

— Sfărâmată! strigă el. Sfărâmată, Alhambra! Distruse ornamentele batjocoritoare ale celor fără Dumnezeu. *Wa-la ghaliba illa'llah*! E dumnezeul vostru, învingător? Acu' vezi chiar tu cine-i învingătorul, musulmanule! Eu îs învingătorul, musulmanule, ce este dumnezeul tău pe lângă mine? Dă-te la o parte! Apoi se bălăbăni pe ușă, mereu cu facla în mână.

Țăranul scoase un răcnet; dacă îl arsese facla soldatului sau aprinsese numai lucrurile din casă, Tariq nu putu să vadă. Sări afară din ascunzătoare și fugi. Soldatul care pătrunsese noaptea în depozitul lui Isaac, se comporta la fel cu maurii ca și cu evreii. Și cine știe, gândi Tariq, dacă nu se purta la fel chiar și cu frații lui creștini, când era beat. Este un bărbat lipsit de onoare.

În fața lui se afla piața satului, se opri pe loc cu inima palpitândă. Un grup de mauri se adunase, stăteau strâns înghesuiți, ca și cum ar fi vrut să se apere unii pe alții. Tariq li se alătură. Pe covorul din fața casei mari, unde jucase și el șah cu emirul, ședeau Abu abd' Allah și comandantul, față în față și, la lumina lămpii cu ulei, se uitau gânditori la tabla de șah. Amândoi arătau de parcă nu ar fi avut nimic altceva în minte decât mutarea

corectă. Oricine din piață știa mai bine la ce se gândeau.

Tariq se ținea ascuns în înghesuială și se uita spre ei. Dar gândurile lui nu erau acolo. Poate. Poate că totul era altfel decât visase vreodată. Poate că băiatul străin spusese totuși adevărul. Putea oare să fie o întâmplare ce văzuse în mâna omului beat? Nu încăpea nicio îndoială. Lucrul pe care i-l arătase soldatul țăranului era o placă. O placă, exact așa cum o descrisese Boston.

— Sunteți un bun jucător, comandante, spuse emirul și mută calul. Sunt uimit că profesia voastră grea vă mai lasă timp și pentru asta.

Comandantul se uită la tablă. Mutarea lui următoare dovedea că înțelesese intențiile emirului.

— Nopțile, emire, nopțile lungi, spuse el. În lunile de la Alhambra ce altceva îmi mai rămânea să fac?

Emirul își plimbă mâna pe deasupra tablei. La un adversar ca acesta putea să piardă repede. Trase cu urechea la zgomotele din sat. Locuitorii păreau să facă ceea ce el îi rugase, soldații regilor, asta îl uimea și mai mult, la fel. Emirul își sili gândurile să se întoarcă la joc.

Dacă retrăgea acum nebunul cu trei câmpuri și comandantul nu observa ce avea de gând, la mutarea următoare avea de ales între cal și regină. Comandantul era strâmtorat.

— Ah! spuse el. Își rezemă capul în mâini.

Era aproape îngrijorător cât de liniștit se desfășoară căutarea. Nu vor găsi în sat oameni înarmați, nu mai mulți decât îi îngăduise regele ca să-l apere de bandiți. Peste câteva ore soldații vor întrerupe căutarea fără succes și din acel moment se vor posta peste tot în al-Pudxarras. Vor păzi fiecare intrare, oricine va voi să intre în vreunul din satele sale, va fi percheziționat. Așa cum se temuse când acceptase oferta regilor, de a se muta aici, sus, în ultimul său principat. Ba încă și mai rău.

— Dacă faceți mutarea asta, e șah! spuse emirul.

Comandantul își retrase mâna, atins înseamnă mutat. Și el era cu gândurile aiurea. Soldații nu vor găsi la el oameni înarmați.

Dar cum ar fi dacă l-ar descoperi pe băiat? Din primul moment emirul știuse că, de fapt, în asta consta pericolul. Regii luau băiatul drept spionul lui, infiltrat în Alhambra; deci ce se va întâmpla dacă îl descopereau într-adevăr la el?

— Îmi permiteți să-mi gândesc mutarea? întrebă comandantul.

Emirul zâmbi.

— Totdeauna este înțelept să gândești o mutare, înainte de a o executa, spuse el. Dar cât de des, nu sunteți și dumneavoastră de părere, comandante, ar fi de mare ajutor dacă ai putea să o retragi, când recunoști cât de nechibzuit ai fost.

Dar până acum nu l-au descoperit.

— Hai să nu mai jucăm ca niște copii! spuse comandantul. Eram cât pe aci să fac o greșeală grosolană. Ați câștigat!

Emirul se înclină.

— Mi se pare, spuse el, că oamenii voștri au cercetat deja fiecare casă. Satul este mic. Lăsați-l să doarmă.

— Oamenii mei, emirule, au o misiune de îndeplinit, spuse comandantul. Și până nu este cercetată fiecare casă din acest sat, fiecare grajd...Se opri și își întoarse privirea uimit.

Un călăreț sosi galopând în mijlocul grupului de mauri în așteptare, care se dădură la o parte scoțând strigăte speriate. Calul avea nările înspumate, sudoarea curgea pe blana lui lucioasă.

— Băiatul are legământ cu diavolul strigă mesagerul și se prăbuși în șa. Sunt dovezi că băiatul blond are legământ cu dracul! Ordin extrem de urgent al Maiestăților Lor: băiatul trebuie găsit! Găsiți sluga satanei! Băiatul trebuie să ardă.

28.

O rumoare străbătu grupul maurilor. Tariq își ținea respirația. Se întâmpla așa cum se temuse, chiar și mai rău.

— Are legământ cu dracul! șopti un maur frământându-și înfricoșat burnusul, Ya Allah! Cu asta nu vreau să am nimic de-a face!

— Dar emirul nostru n-o să-l....! spuse altul. Emirul nu va face niciodată cauză comună cu satana!

— O fi știut el ceva? întrebă al treilea. Crezi că satana ar putea să-l păcălească pe emir? Dacă trimisul spune că sunt dovezi pentru legământul cu dracul?

— Unelte! strigă din nou mesagerul. Cum ochii oamenilor n-au mai văzut niciodată! Făcu semnul crucii. Toată țara îl caută acum, ca să-l împiedice pe dracul însuși să ia prin el puterea! Băiatul trebuie să ardă!

Tariq văzu cum comandantul se cutremură.

— Am căutat deja în tot satul, spuse el. Și tocmai pe acest băiat, despre care până acum am crezut că ar fi doar un spion. Și nu a fost de găsit nicăieri.

Nici nu trebuie să ne găsiți, gândi Tariq și înțelese speriat: pe Salomon și pe mine. Pentru toată lumea noi am devenit deodată prietenii unui aliat al satanei. Prietenul unui aliat al satanei nu cumva a făcut și el legământ cu satana? Așa o să gândească. Dacă pun mâna pe noi, pe Salomon și pe mine, ne așteaptă Inchiziția.

Comandantul clătină încet din cap.

— Și Voi, emire? Nu cumva l-ați văzut totuși pe băiatul căutat? Poate vă mai amintiți? Am fost întrerupți tocmai când discutam.

Tariq văzu că ochii emirului scânteiază, comandantul probabil că observă și el.

— Nu l-am întâlnit niciodată pe acest băiat, spuse emirul privindu-l acum pe comandant drept în ochi. Cât despre un trimis al diavolului, făcu un gest de exorcizare. Doar nu credeți, comandante, că aș ascunde la mine un astfel de om. Un astfel de băiat nu a fost niciodată la mine, în al-Pudxarras.

— Fie, murmură comandantul aruncând o privire rapidă spre mesagerul care abia se mai ținea pe picioare. Aș dori să vă cred, emire. Nimănui nu-i face plăcere să aibă de-a face cu dracul.

Dar pe Boston l-a văzut tot satul, gândi Tariq. Pe Boston și pe noi. Cât de repede ar putea pălăvrăgi cineva. Un copil. Un laș, care speră o recompensă.

Nu mai așteptă. Încet, ca și cum s-ar fi gândit numai să ajungă acasă, se desprinse din grupul de mauri, fără să atragă atenția. Traversă piața agale și dispăru pe prima ulicioară; aici întunericul era aproape de nepătruns.

Doi soldați veniră spre el, fără să-i dea atenție, vorbeau și râdeau și băteau cu o lingură de lemn într-o tavă de alamă. Sunetul se auzea până departe.

Tariq își simțea bătăile inimii până sus, în gâtlej. Vestea adusă de mesager schimbase totul.

Fusese uimit când văzuse placa în mâna soldatului, chiar uluit: poate că Boston spusese totuși adevărul, când vorbise despre călătoria lui prin timp? Chiar dacă era un adevăr incredibil. Și nu cumva găsise el atunci tocmai mijlocul ca să-i deschidă lui Boston poarta prin care să se întoarcă înapoi prin timp?

Nu se putea abține să cugete, deși nu voia. Ce-i păsa lui că Boston era într-o situație periculoasă! Important era acum emirul și ce se va întâmpla cu Granada; puștiul străin, a cărui poveste suna atât de neverosimil, mai putea să aștepte.

Dar acum se întâmplase ceea ce se temuse cu mai

multe zile în urmă, când Boston deschisese sacul ciudat. Ce altceva ar fi putut să fie o dovadă pentru un pact cu satana, ce altceva puteau să fie uneltele despre care vorbise mesagerul decât lucrurile pe care i le arătase Boston în acea seară în *funduq*? Încă de atunci Tariq știuse ce pericol se ascunde în ele; acum oamenii Inchiziției chiar le găsiseră.

Umblă fără țintă prin întunecime, încercă să hoinărească, calm, ca și cum în noaptea asta nu s-ar fi năruit toate planurile lui. Discret, foarte discret. Trebuia să devină invizibil, mergând indiferent, cu pasul de fiecare zi.

Ei nu trebuiau să-i dea de urmă lui Boston. Dacă credeau că este aliat cu diavolul și, pe lângă asta, un spion al emirului: atunci, pentru ei, și emirul era aliat cu dracul și odată cu el toți cei care fuseseră văzuți cu Boston. Și Salomon. Și el însuși.

Nu trebuiau să-l găsească pe Boston, nu aici. Tariq respira greu, se apropia de ultimele case din sat. De dovezi nu vor întreba. Regilor le era întotdeauna indiferent dacă există dovezi, la fel și Inchiziției; credeau ce voiau să creadă. Și că îl vor duce pe Boston în fața lui Torquemada, dacă îl prindeau, pe un băiat care pactizase cu dracul, nu încăpea nicio îndoială. Pe Boston și pe toți cei ce îl cunoșteau. Și atunci nu va arde numai Boston.

Tariq se rezemă de un zid. Simțea în spate piatra rece. Allah dăruiește-mi un cap rece. Aș putea să fug, cine ar vrea să mă oprească? Să părăsesc satul pe întuneric, chiar mâine aș putea să dispar, să mă ascund câtva timp printre mauri undeva, în țară, până când soldatul cu cicatrice nu își va mai aduce aminte fața mea, nici că m-a văzut odată cu aliatul diavolului. Aș putea să mă asigur.

Dar chiar în timp ce îi venea acest gând, știa că nu va face asta niciodată. Nu era laș. Nu putea să caute pentru el

salvarea și să-i lase pe Salomon și pe Boston în mâinile soldaților. Trebuia să-l găsească pe străin și să-l ajute să fugă: dar să-l apere și pe emir, pe sine însuși și pe Salomon.

Pe Allah și toți profeții, cine mai auzise una ca asta! Dar dacă într-adevăr este ceea ce susține Boston: Atunci poate că îl pot ajuta acum să facă drumul înapoi, prin timp. Și pentru noi ar fi de folos. Înapoi în viitor, zbirii Inchiziției nu vor mai putea să-l găsească pe Boston niciodată.

Ieși în mijlocul uliței. Unde se ascundea oare Boston acum?

Încotro fugise? Poate pe drumul prin trecătoare, Boston știa drumul prin trecătoare. Ar fi greu pe întuneric. Peste tot grohotiș, ușor de surpat. Dar nu avea de ales. Tariq trebuia să-l urmeze. Ulița se lărgea, la marginea satului ultima casă. Dintr-un grajd venea strigătul unui măgar. Când mai auzi pe lângă asta și voci șoptind, Tariq simți cum îl podidește un râs încurajator. Cât de nepricepuți erau, evreul și călătorul prin timp! Cât de imprudenți și de lipsiți de experiență față de pericol. Și totuși, chiar acum, cât de folositori pentru el. Nu mai trebuia să riște în noaptea asta drumul prin trecătoare.

Tariq ridică pânza de sac care acoperea ușa grajdului. Măgarul răcnea.

— N-ați învățat să fiți muți ca peștii când vă urmărește rechinul? șopti el. În loc de asta ciripiți ca niște păsărele când soarele vestește o nouă zi!

— Tariq, șopti Salomon.

În spatele lui pânza de sac coborî, acoperind intrarea. Era încă noapte. Acum trebuia să se întâmple.

29.

Boston se rezemase de peretele șopronului. Găinile își ascunseseră capetele sub aripi și dormeau; simțea că acum nu mai are altă dorință.

Dar Tariq vorbea întruna.

— Și zici că ai dat de urma plăcii? Ești foarte sigur? întrebă Salomon. Dar atunci Boston n-ar putea...!

— Nimeni nu poate să fie sigur până când nu o ține în mână, spuse Tariq. Cine se încrede prea devreme în podișca pe care n-a încercat-o cu piciorul lui, cade în prăpastie. Cred că asta e placa lui Boston. Sper.

— Boston! spuse Salomon zgâlțâindu-l. Tu ai adormit tocmai când Tariq a spus că ți-a găsit placa. Ai fi crezut că asta se poate întâmpla așa de repede? Hai, bucură-te, Boston! N-ai auzit?

Boston deschise ochii în silă. Ieri încă ar fi sărit în sus. Ieri încă ar fi jubilat, ar fi fost plin de speranță. Placa, Tariq a descoperit placa! Drumul înapoi!

Acum nu mai voia să audă nimic de ea, era prea dureros. Voia să doarmă, să nu se mai gândească la nimic.

— M-am înșelat, Salomon, mormăi el. Nici cu placa nu mă mai pot întoarce înapoi.

— Înșelat! strigă Salomon. Tariq îi apăsă mâna pe gură. Salomon dădu din cap speriat.

— Nu ne-ai spus tu că trebuie numai să găsești placa asta, ca să călătorești înapoi, în vremea ta? Și acum a descoperit-o Tariq, pentru tine! De ce nu te bucuri?

Boston se uită la el descurajat. Nu fusese asta și dorința lui? În cele din urmă l-au crezut amândoi și au vrut să-l ajute; găsiseră placa și totuși nu îl lăsau singur.

Trebuia să le explice.

—Nu cred că mă mai pot întoarce vreodată! spuse el încet. Nici cu placa. Am înțeles asta abia adineaori. Dacă America nu va fi descoperită, înghiți în sec, dacă toate se întâmplă altfel decât spun cărțile noastre de școală, atunci și vremea mea din viitor va fi cu totul alta! Nu înțelegeți asta? Tatăl meu nu va exista și de aceea nici eu. Și atunci unde aș putea să mă mai întorc? Dacă eu nu exist deloc?

Tariq se holbă la el.

— Dar tu ai spus așa!

Salomon făcu ochii mari. Apoi clătină din cap încet.

— Dacă într-adevăr toate vor veni altfel, murmură el. Firește! Ai dreptate, Boston. Atunci tu nu vei exista!

Boston aprobă din cap, obosit.

— Și de aceea nici placa nu-mi mai este de folos, Tariq! Când v-am povestit despre asta încă mai credeam că ea m-ar fi putut aduce înapoi, în viața mea viitoare. Dar dacă viața asta nu va exista...

Tariq lovi cu palma deschisă pământul plin de praf. O găină ridică speriată capul și bătu din aripi; apoi adormi la loc.

— Tu ai spus că îți trebuie numai placa, șuieră el. Eu am găsit-o! Și acum nimic nu mai e valabil?

Boston clătină din cap necăjit.

— Nu înțelegi, șopti el. Eu nu voi mai exista! Totul va veni altfel, dacă nu descoperă Columb America. La ce să-mi mai servească atunci placa asta?

Tariq pufni pe nas supărat.

— Lașule! șuieră el. Deci renunți?

Salomon se uitase ba la unul ba la celălalt, apoi făcu un semn afirmativ din cap.

— Boston are dreptate, Tariq, spuse el. Fără placă nu se poate întoarce în lumea lui din viitor; dar dacă nu călătorește Colón, viitorul lui Boston nu va exista deloc.

Dar de aceea trebuie oare să dăm uitării placa? Ce se întâmplă dacă, totuși, reginei îi vin alte idei? Poate că până la urmă îi armează totuși corăbiile lui Colón?

Boston se gândi la bărbatul agitat în mantie slinoasă. La pretențiile lui atât de absurde încât îi făcuse pe toți să râdă. Și el nu va renunța la ele niciodată. Era maniac.

— Regina nu-i dă corăbiile, spuse el obosit. Columb cere mult prea multe.

Salomon îi puse mâna pe braț.

— Boston, ți-ai pierdut speranța, șopti el. Și, crede-mă, eu pot să te înțeleg. Dar dacă ne pierdem speranța... Se uită la Tariq. Atunci se întâmplă tocmai ceea ce ne înfricoșează, cu siguranță. Să nu-ți pierzi niciodată speranța, Boston! Să nu renunți, niciodată, niciodată!

— Amin, mormăi Boston. Și pentru ce? Eu știu doar că genovezul nu va călători. Atunci de ce să mai fur placa? De ce să mă pun în pericol fără să fie nevoie?

Tariq tresări. Se vedea că este supărat.

— Păi, nici n-am vrut să-ți spun! De ce să te mai neliniștesc cu preziceri despre soarta care te așteaptă în Granada, când tu, în câteva ore, ai fi putut să fii în patria ta! Dar dacă ai hotărât să rămâi aici...

— Nu am hotărât! strigă Boston. Înțelege-mă, te rog!

Tariq făcu un gest, ca și cum ar fi vrut să înlăture pur și simplu observația lui Boston.

— Dacă vrei să rămâi, spuse el, ca și cum Boston nu l-ar fi contrazis niciodată, atunci trebuie să știi și că tocmai acum a venit un mesager din Granada cu un mesaj al regilor care te privește.

— De ce au mai avut nevoie de al doilea mesager? întrebă Salomon mirat. Nu a transmis mai înainte comandantul mesajul regilor?

Tariq nu îi dădu atenție.

— Un țăran a găsit săculețul tău, Boston. Toate au venit așa cum le-am prezis eu. Ei au văzut lucrurile tale.

Și iată ordinul ce i s-a dat mesagerului: *Există dovezi că băiatul blond are legământ cu diavolul! Ordin extrem de urgent al Maiestăților Lor: băiatul trebuie găsit! Prindeți unealta satanei! Băiatul trebuie să ardă!* Ei, Boston-Din-Viitor? Nu crezi și tu că ar fi mai bine pentru tine dacă vei încerca să călătorești cu placa?

— O unealtă a satanei, murmură Salomon. Boston, pricepi tu ce înseamnă asta? Acum te caută fiecare în toată țara, acum nu mai există salvare pentru tine în Granada. Și maurii, Boston, și evreii mei se tem de dracu'. În toată Granada nu există altul care să fie mai căutat ca tine.

Boston se uita în pământ. Dacă ar încerca să vorbească, vocea i s-ar opri în gât. I-au dat lacrimile.

— Trebuie să încercăm să furăm placa, nu avem altceva de ales, spuse Salomon insistent. Nu-mi vine nicio altă idee ca să te ajut! Tariq, ești de acord cu mine? Nu merită, măcar o încercare, imediat, oricât de periculoasă ar fi?

Tariq pufni furios.

— Cine renunță așa pripit, ca tine, Boston-Din-Viitor, cum poate să reușească în viață? Drumurile voastre trebuie să fie foarte drepte și netede în lumea ta din viitor, dacă chiar și o pietricică te poate împiedica să mai mergi înainte. Îi făcu un semn din cap lui Salomon. Noi furăm placa, spuse el. Cine se gândește la pericol? Trebuie să se întâmple în zori, înainte de a se colora în auriu piscurile Sierrei.

Boston uluit, simți, împotriva voinței sale, o adiere de speranță. Știa totuși că placa nu îi va folosi la nimic. Nu va putea să se întoarcă acasă, deoarece casa lui nu mai exista. Dar Tariq și Salomon voiau să-l ajute, deși, acum, pentru ei nu exista nimic mai periculos decât să rămână cu el. Ei erau gata să amâne propria lor fugă ca să fure placa pentru el. Oamenii lui. Nu mai era singur.

— Oricum, este tot una, mormăi Boston. Dar dacă

vreți să încercați...

Tariq se ridică în picioare.

— Trebuie să se întâmple în timp ce dorm soldații, spuse el. Și ce-o să mă mai bucur! Profetul ține cu cei curajoși, în numele lui Allah! Când se va trezi, soldatul va căuta placa. *Unde o fi?* se va întreba el. *Cum de a putut să dispară?* Și atunci tu, Boston vei fi de mult plecat. Izbucni în râs. Eu o iau la drum. Boston, Salomon, așteptați-mă să revin înainte ca muezinul să cheme la rugăciunea de dimineață.

— Să vin și eu? întrebă Salomon. Boston vedea cât de greu îi era să întrebe. De fapt, eu ar fi trebuit... mormăi el.

Dar Tariq râse.

— Tare mă bucur că pot să le joc cel puțin festa asta soldaților reginei, șopti el. Pe profet! Allah mă va apăra!

Pânza de sac căzu la loc, în urma lui. Oamenii mei, gândi Boston. Nu sunt singur.

Granada în aprilie, prezent

— Manuel, spuse vecinul. Peste tot în Alcaiceria coșurile erau deja de mult strânse în interiorul prăvăliilor, de asemenea și narghilelele, tăvile de alamă, suporturile cu podoabe și cești cu nume pe ele; obloanele rulante erau coborâte.

— Manuel Corazón!

Manuel ridică capul cu prudență. De mai multe zile vuietul din spatele frunții lui nu mai înceta, nu-l mai putea suporta. Era indiferent dacă încerca să țină capul drept sau dacă îl rezema de perete, unde i se încurcau în păr cerceii din Taiwan. Nimic nu ceda, nici vuietul, nici amețeala, nici greața. Pipăi cu vârful degetelor, pe pardoseală, după sticla lui. Nu era de găsit. De fapt ce căutase? Lăsă brațul să-i atârne, cu toată greutatea. Nu-i mai păsa de nimic.

— Manuel Corazón, bazarul se închide! Trebuie să încui prăvălia.

Of, of, din nou vocea asta. Nu îl plictisise ziua întreagă? *Manuel Corazón, nu vezi? Un hoț! Manuel Corazón, cineva vrea să plătească!* Dacă mai lua o înghițitură poate că dispărea și vocea.

— Dacă nu lași oblonul, Manuel, peste noapte o să te fure hoții!

O mână pe umărul lui, cum a ajuns o mână pe umărul lui, totul era complicat, greu de înțeles.

— Manuel, hai să te ajut!

O siluetă cunoscută, cu siguranță cunoscută, îi ducea coșurile în prăvălie. Așa fusese întotdeauna? Așa trebuia să fie? Era nedeslușită, așa de încețoșată. Trase în jos obloanele. Îi apăsă o cheie în mână.

— Trebuie să te duci acasă, Manuel Corazón! Hai, ridică-te! Te duc eu!

Să se ridice, de ce trebuia să se ridice, putea să rămână așezat aici până mâine-dimineață când veneau turiștii, de ce, între timp, să mai facă drumul lung până acasă.

— Nu, spuse el supărat și încercă să se apere de mâinile care încercau să-l apuce și să-l ridice. Dar brațele nu-l ascultau, ciudat, foarte ciudat. Nu-i păsa de nimic.

— Nu poți să dormi aici, Manuel, bazarul...

Apoi o altă voce; de ce îl tot deranjau, ce voiau ăștia, el voia numai să fie lăsat în pace. Încă o înghițitură.

— De când se îmbată în fiecare zi? Un braț din spate băgat la subțioară. Nu a mai făcut totuși asta mai înainte?

Să nu se scoale, of, ce greu era să se scoale, dacă picioarele de sub el se târau ca două boccele străine.

— De când îl caută pe băiatul ăsta, cred, spuse vocea pe care Manuel o cunoștea, de unde oare, de unde oare, care a dispărut așa, deodată. De aceea este agitat.

Îl târau pe pavaj, nu era frumos din partea lor, voia să

le spună că nu e frumos, dar nu putea să ridice capul, nici buzele lui nu știau ce trebuie să facă.

— Ai idee de ce?

Să nu mai vorbească, să nu vorbească.

— M-am gândit la ceva, ei se opriseră și el căzu grămadă, nu mai trăgeau de el, să nu râzi de mine: s-a trăncănit mult despre placa aia...

Să nu vorbească, să nu vorbească, să nu vorbească. Încă o înghițitură. Să nu vorbească, să nu vorbească. Să nu audă.

30.

al-Andalus, 1492.

Lui Tariq nu i-a trebuit mult să caute. Unde se găsea tabăra de noapte a soldaților putea oricine să audă, de la kilometri distanță. La capătul de jos al satului, la intrarea în vale își făcuseră focul, pe un mic platou. Și cu toate că noaptea se apropia deja de sfârșit, ulcioarele treceau din mână în mână, și auzea zarurile ciocnindu-se între ele în paharele de piele. După o zi de marș și o noapte agitată în sat, soldații nu-și găseau liniștea.

Și ăștia vor să fie războinici! gândi Tariq disprețuitor, în timp ce se apropia fără zgomot de foc, protejat de copaci.

Soldații își îndepliniseră misiunea, satul fusese percheziționat; acum se odihneau, mâncau carne de porc friptă pe jăratic, din care picura grăsimea și mormăiau cântece ciudate. Nici măcar santinele nu puseseră, atât de siguri se simțeau. Numai doi soldați obosiți, pe șoseaua care urca în sat, ca și cum numai de acolo, de sus și de nicăieri altundeva nu i-ar amenința pericolul.

Tariq așteptă ascuns după trunchiul unui copac pipernicit. Toată oboseala se evaporase dintr-odată, așa era întotdeauna. Acum nu mai era decât așteptarea încordată, aproape ca și o bucurie, pentru că, în sfârșit, are ceva de făcut. Fără zgomot și rapid, nimeni nu-l va observa.

Îl descoperise imediat pe soldatul cu cicatrice, printre ceilalți. Își așezase bocceaua alături, în iarbă și ședea, cu ochii închiși, în timp ce, în jurul lui, camarazii se duceau, rând pe rând, la odihnă. S-ar fi putut crede că doarme, dacă n-ar fi întins tot mereu mâna după

ulciorul pus, pentru siguranță, într-o gropiță.

Focul pâlpâia, și cu un trosnet puternic, mai arunca încă o dată o ploaie de scântei aurii, înainte de a se domoli; în lumina jarului, soldații deveneau umbre roșietice. Unul după altul se culcau pe pământul pietros, cu tunica, cu bocceaua sub cap. În ultimele zornăituri ale zarurilor se amestecau primele zgomote ale somnului. Cântecul amuțise. Mai rămăsese doar pârâitul focului care se stingea.

Totuși, Tariq mai aștepta. Soldatul cu cicatrice se culcase ghemuit, strâns în sine însuși, ca și cum ar fi vrut să se facă mic, mic de tot. Respira pe gură, sacadat. La cingătoare lucea placa.

Cât de simplu este totul, gândi Tariq. Acum e o joacă de copii. Să mai aștepte numai câteva minute, ca să fie sigur de tot că a adormit și ultimul mâncător de porci. Numai un pic de răbdare.

Un soldat de la marginea taberei strigă și se zbătu în somn, apoi se făcu liniște din nou. Norii trecuseră mai departe, luna era sus pe cer, albă-albăstrie și ușura mersul. Stelele luceau ca milioane de licurici. În curând vor începe să pălească. Era timpul.

Tariq se ridică cu atenție. Se mai rezemă doar o clipită de copac și trase cu urechea; apoi porni. Fără zgomot și rapid, nimeni nu-l va descoperi. Se uita la pământul de sub picioare, nicio piatră nu trebuia să se clintească, acum niciun zgomot. Numai câțiva pași încă. Placa de la cingătoare se vedea limpede în lumina lunii, nu putea să fie decât placa lui Boston. Așa ceva nu putea să fie doar o întâmplare! Imediat va pune mâna pe ea, cu grijă. Beția soldatului era profundă, Tariq nu simți frică ci numai un triumf înflăcărat. Imediat îi va deschide lui Boston poarta de întoarcere înapoi, prin timp.

O creangă trosni sub piciorul lui, Tariq încremeni. Dar în tabără nu se mișca nimic, zgomotul fusese fără

importanță. Soldatul cu cicatrice zăcea nemișcat, ulciorul de la picioarele lui se răsturnase pe o parte, era gol de mult. Numai doi pași încă. Un pas.

Tariq se aplecă prudent spre cel adormit. Aburul de rachiu și duhoarea de sudoare de peste zi îl izbiră în față, mâncătorii de porci erau ei înșiși niște porci. Își ținu respirația. Încet, milimetru cu milimetru, mâna i se apropia de cingătoare. Imediat. Acum. Poarta prin timp.

Degetele îi atinseră placa. Îl copleși un sentiment de triumf înflăcărat. Acum Boston va putea să se întoarcă, nimeni nu îl va mai descoperi pe aliatul diavolului. Voi, regilor, nu l-ați pus la socoteală pe Tariq! Degetele lui se închiseră.

În acest moment soldatul sări în picioare și se aruncă peste el. Îl trânti pe Tariq de solul pietros, respirația încărcată cu rachiu îl izbi în față.

Dar nu spuse niciun cuvânt. Nu scoase niciun sunet. Când pumnul lui lovi, Tariq încă nu se dumirise.

Soldatul cu cicatrice apucă ulciorul. În jurul lui camarazii cântau, jucau zaruri, deși era interzis; câte unul bea pe ascuns, ca și el. Comandantul închidea un ochi, toți știau că se va preface comandantul că nu a observat, așa făcuse întotdeauna. Dacă n-ar fi fost atât de afurisit prieten al maurilor, soldatul ar fi zis că este un om bun.

Puse ulciorul la gură. Ar fi trebuit să facă mai multă economie, abia dacă mai era în el cât să-și umezească buzele. N-ar fi trebuit să bea atât de des, nici atât de mult și atunci ulciorul n-ar fi fost gol.

Nepăsător, lăsă ulciorul să se rostogolească în gropiță. Dar dacă nu bea, ce trebuie să facă? Nu mai era de suportat, mânia asta mare. Nu îi biruise el pe musulmani? Și acum se purtau cu ei, de parcă Sfânta Fecioară le-ar fi interzis să le clintească nici măcar un fir de păr. Se purtaseră așa musulmanii cu creștinii când năvăliseră

în Zahara, în noaptea aceea de Crăciun, pe vremea când era copil? Își ceruseră ei iertare și înlocuiseră porțile?

Este război, comandantul n-a înțeles asta? Un război nu se termină numai pentru că regii au semnat o înțelegere. Războiul continuă și tot continuă până când amintirea morților, invalizilor, caselor și ogoarelor arse se va șterge de tot din mințile celor ce au fost și de o parte și de cealaltă. Cât timp mai există undeva ură și amintire și dorință de răzbunare, războiul nu s-a sfârșit.

Vă mulțumesc pentru ospitalitate! Ce batjocură! Vorbiseră maurii așa când se năpustiseră peste Zahara, atunci, în timpul nopții, când oamenii se rugau în biserici? Ei au ucis, au ucis și n-au întrebat dacă sunt bine-veniți. Acesta de aici era un război, n-a înțeles asta comandantul?

În tabără se făcuse liniște, el auzea sforăitul camarazilor, când și când un strigăt. Vecinul lui se întoarse pe o parte și se acoperi cu brațele. Un război nu se poate uita numai pentru că s-a semnat o înțelegere. Un război se cuibărește în capete, se furișază în somn, nimicește visele. El o strigase pe mamă-sa. Se ascunsese, așteptase, așteptase, era încă un biet copil. Îl strigase pe tatăl lui. Când războiul avea să se sfârșească, tatăl lui îl va învăța să are "Acum ești destul de mare ca să faci asta". Nu învățase deloc să are.

Noi nu venim ca dușmani! Poarta trebuie înlocuită! Maurii nu înlocuiseră nicio poartă, nu-și ceruseră iertare. În Zahara distrusă nu mai rămăseseră decât ruine, moloz și cenușă, în noaptea când se născuse Domnul. Atunci a înțeles.

Unde era acum tatăl său, mamă-sa? Cine putea să-i ceară să spună că pentru el războiul s-a sfârșit?

Ulciorul era gol, pentru el nu mai era nici consolare, nici somn. O creangă trosni.

Cum de putea să mai fie atât de treaz după o zi ca

asta, cu capul atât de limpede? Până și păsările încă mai dormeau, nimic nu se mișca în sat și pe ogoare. Cum se putea rupe o creangă?

Pașii care se apropiau, mai mult îi bănui, cu urechea lipită de pământ. Poate că se înșela, miji ochii, foarte puțin. Domnului, care în Zahara îl părăsise atât de rușinos, îi va mulțumi pentru lumina lunii. Cel ce se apropia, pe furiș, ca un animal sălbatic, era aproape un copil. Nu purta armură, nici pieptar de piele, ca pentru luptă; ca și cum chiar atunci s-ar fi sculat din pat, băiatul se apropia de el în burnus arăbesc.

Soldatul își încordă mușchii. Băiatul nu avea armă, mâna pe care o întindea era goală. Când ajunsese destul de aproape, soldatul sări în picioare. Pumnul lui îl lovi pe băiat în tâmplă. Cum putea cineva să creadă că războiul s-a terminat?

31.

Boston nu se împăca cu gândul că toate se întâmplau numai din cauza lui. Lui Tariq nu trebuia să i se întâmple nimic.

— Ar fi trebuit să fie de mult aici! șopti Salomon. Soarele se va ivi curând la orizont. Unde întârzie oare?

— A spus că trebuie s-o facă înainte să strige muezinul, murmură Boston. Noaptea încă nu s-a sfârșit. Poate că nu se grăbește...

Salomon tăcea. Rămase nemișcat, cu brațele încrucișate, rezemat de peretele de scândură; șopronul era prea mic ca să umble de colo până colo. Găinile adormite arătau ciudat, cu capul ascuns sub aripă, măgarul fornăia visând.

— De ce îi trebuie atât de mult timp? Dacă maurii încep să-și facă rugăciunea, e prea târziu. Trebuie să dispari până nu te descoperă cineva! Unde o fi întârziind Tariq?

— Poate că soldatul n-a adormit ? șopti Boston. Poate că Tariq nu-i poate fura placa? N-ar fi chiar atât de rău, Salomon. Pentru mine nu-i chiar atât de rău dacă nu poate lua placa. Știi doar că nici ea nu mă poate aduce înapoi în timp, dacă America nu va fi descoperită!

Salomon se holbă la el.

— Dar poate că te duce totuși *undeva*! Măcar să pleci de aici, în altă parte, spuse el. Dacă ai călătorit cu ea o dată, cum spui! Numai despre asta e vorba acum! Tu ne ceri să credem incredibilul, Boston! După ce ne-am străduit să acceptăm că ar fi fost posibil ca tu să fi venit la noi din viitor și am vrut să te ajutăm să te întorci înapoi, tu nu mai vorbești decât de țara despre care nimeni n-a

mai auzit: America! Ca și cum, brusc, placa ți-ar fi total indiferentă!

— Nu-i adevărat, șopti Boston. Sigur că este importantă pentru mine!

— Și Tariq? spuse Salomon. Dacă lui Tariq i s-a întâmplat ceva? La asta nu te gândești? Bătu în lemn. N-ar fi mai bine să mă duc și să văd dacă nu are nevoie de ajutor? Tu nu poți să te duci, dacă descoperă că ai părul blond, asta înseamnă rugul.

— Nu, Salomon, te rog, rămâi aici! spuse Boston. Dacă i s-a întâmplat ceva lui Tariq... tăcu. Nu vreau să fiu iar singur! șopti el. Te rog, rămâi cu mine, Salomon!

Salomon făcu un pas spre el. Vocea îi tremura.

— Ca să nu rămâi tu singur, să-l las pe Tariq în voia sorții? Dacă are totuși nevoie de ajutorul meu? Tocmai tu îmi ceri asta, cel de dragul căruia Tariq și-a pus viața în pericol? Te-aș disprețui, Boston, dacă n-aș ști câtă frică ai avut de suportat în ultimele zile și cât de tulburat trebuie să fii. Numai de aceea pot să uit ce ai spus.

Boston tăcea. Dacă ar fi vorbit, nu și-ar fi putut reține lacrimile.

— Eu mă duc acum, Boston. Urează-mi succes.

Boston încuviință din cap. Lacrimile îi umpluseră ochii.

— Ai grijă de tine.

Salomon nu trebuia să pățească nimic. Tariq nu trebuia să pățească nimic. Toate erau numai din cauza lui. Altfel ar fi din nou singur în această lume înfricoșătoare.

Emirul se trezi, pentru că, de afară, cineva ciocănea ușor la ușă. Mai era încă noapte.

— Mulay! șopti un servitor. Iertați-mă că vă trezesc! Dar comandantul vrea să vă vorbească. Vă roagă să ieșiți în fața casei.

Emirul aruncă un halat peste cămașa de noapte. În

piața din fața casei pâlpâiau din nou facle. Ce mai era acum? Nu s-au dus toți la culcare? La orizont mijeau zorile.

— Comandante? spuse emirul. Ați trimis să fiu chemat?

Se vedea că și comandantul dormise până atunci. El arătă, fără să vorbească, spre doi soldați cu fețe triumfătoare, care țineau prinși, fiecare, câte un băiat. Numai unul dintre băieți ținea capul plecat. Emirul tresări. Dar al treilea încă mai lipsea.

— Aceștia sunt, domnule comandant! strigă unul dintre soldați. Nu era el chiar același care spărsese poarta, mai devreme? O cicatrice, încă proaspătă și roșie, îi brăzda fața. Băiatul, pe care îl împingea înainte cu genunchiul, era micul evreu al cărui tată încercase să încalce edictul. Deci îi descoperiseră oaspeții.

— Uite ce am găsit!

Comandantul îi măsură cu privirea pe băieți.

— Și? întrebă el. Nu se uita la emir. Unde e spionul? Sluga satanei? Am crezut că mi-l aduceți pe trimisul satanei, numai de aceea am trimis să fie deșteptat emirul! Dar niciunul dintre ei nu are părul blond!

Numai doi, nu trei, ce însemna asta? Cel blond nu era cu ei.

— Știți, noi le-am smuls tuturor turbanul de pe capete, domnule comandant! spuse al doilea soldat. Îi răsucise lui Tariq brațul la spate. Tariq se uita încruntat în pământ. Niciunul din acest sat nu are păr bălai. Trei erau roșii în cap, dar prin piele mijea păr negru. Băiatul care a înșelat-o pe regină, nu se ascunde în satul ăsta, domnule comandant, chiar de-ar fi mic numa' cât un șoricel.

Emirul încercă să pară calm. Poate că nu era totul pierdut? Chiar în timpul percheziției se întrebase unde se ascunsese cel cu părul cânepiu, ce ascunzătoare din sat putea să fie atât de sigură încât să nu fie descoperită

de soldați. Băiatul cu părul cânepiu nu trebuia să fie găsit la el, pentru că îl credeau spionul lui, aliat cu satana. Dacă îl găseau, asta ar fi însemnat pieirea lui și a satului întreg. Unde dispăruse băiatul?

— Și atunci de ce mi i-ați adus pe aceștia? întrebă comandantul. Este miezul nopții! Ce îmi pasă mie de doi băieți mauri! Arăta supărat, îl treziseră din somn, ceruseră, agitați, să fie chemat emirul; și acum era doar atât.

Soldatul care îl împinsese pe Salomon, ieși în față. Pasul lui era nesigur, emirul putea să simtă rachiul din respirația lui.

— Pentru că s-au furișat pe întuneric! Ei au vrut să ne atace tabăra, în miez de noapte! Ăsta de aici, îl înghionti pe Tariq cu pumnul, avea deja mâna băgată în cingătoarea mea! Au vrut să ne fure armele și să ne omoare în somn! Acum vocea lui suna triumfător. Iar ăstălalt, domnule comandant, strigă el, mai este și fiul evreului pe care l-am afumat în Granada! Face parte dintre cei care încalcă edictul regilor și vor să-și scoată clandestin din țară averile lor evreiești, murdare! Pretinde că este un *conversos* și nu este decât ceea ce sunt toți: un *marrano* împuțit! Îl îmbrânci pe Salomon.

Ah, Tariq, gândi emirul. Cum ai putut să uiți de orice rațiune și să fii atât de bătăios? Cum ți-ai închipuit că ai putea să faci ceva de unul singur? De ce nu ai vrut să mă crezi că îndrăzneala poate fi prostie și prudența inteligență?

Comandantul ezita. Emirul vedea foarte bine că îi era rușine de oamenii lui.

— Poți să fii sigur? întrebă el. Este chiar el?

— Am fost și eu în acea seară în *juderia,* domnule comandant! spuse al doilea soldat. Camaradul meu spune adevărul. I-am găsit în casa evreului. Pe aceștia doi – și în plus pe băiatul bălai. Pe aliatul satanei!

Când l-am prins pe ăsta, era aproape gata să se pișe în

pantaloni de frică! strigă soldatul cu cicatrice. Îi dădu un brânci lui Salomon.

Salomon scânci.

— În seara aceea l-am văzut prima oară pe cel cu părul cânepiu, în Realejo, dar de atunci niciodată, domnule comandant! strigă Tariq. Și nimeni nu știa cine era și de unde venise! A apărut așa, deodată, lângă noi, domnule comandant! Ceea ce dovedește, emirul vedea cât de greu îi vine băiatului să spună asta și cât de mult se disprețuia făcând-o – tocmai ce v-a raportat mesagerul din Gharnata: trebuie să fie vorba de un trimis al iadului, care poate să apară și să dispară când îi place! Noi nu avem nimic de-a face cu el!

— Ei, spuse comandantul descurajat, și emirul înțelese că lucrurile luaseră o întorsătură pe care comandantul nu și-o dorise.

— Ați atacat totuși tabăra de noapte a soldaților mei, asta nu se poate tăgădui. Aș fi putut să vă pedepsesc la fața locului – dar dacă doi dintre oamenii mei i-au recunoscut pe acești băieți...îl privi pe emir, parcă ar fi vrut să-i ceară iertare.

Va trebui să-i ducă în fața Inchiziției, gândi emirul, doi copii, nu încape nicio îndoială; chiar dacă, văd bine, o face împotriva voinței lui. Nu voi putea să-i salvez. Dar ce va mai urma? Eu i-am adăpostit, mă va duce comandantul și pe mine la Gharnata? Aș putea să mă fac că nu știu nimic și că nimic nu este dovedit. Dacă asta ar avea vreo importanță pentru Torquemada...

Comandantul făcu un semn din cap celor doi soldați.

— Duceți-i pe băieți la Granada, spuse el. Imediat, nu mai pierdeți vremea. Nu depinde de mine să hotărăsc dacă ei spun adevărul. Torquemada, cu instrumentele lui...tăcu.

— Domnule comandant...

Chiar de mâine va porunci meseriașilor să înceteze

lucrul. Chiar de mâine, dacă va mai fi încă un om liber. Nu mai putea să rămână în al-Pudxarras. La ce îi mai trebuia un principat care nu era al lui. Va pleca în Maroc, sultanul îl va primi ca pe un prinț.

— ...domnule comandant, aceștia doi – sunt oaspeții mei. Cum ar fi putut să-i mai ajute?

Comandantul clătină din cap dus pe gânduri.

— Și totuși, iertați-mă, emire, va trebui să-i duc la Granada. Presupun că nu știți nimic despre planurile evreilor. Și nici că aceștia doi, aici de față, sunt cei căutați.

Îmi face concesii, nu știu de ce, gândi emirul. Știe că, oricum, nu mai prezint niciun pericol. Ce rușine! Este oare lașitate? Ar trebui să mărturisesc că i-am ascuns pe băieți știind care erau planurile lor, indiferent ce se va întâmpla cu mine după aceea?

Tariq se holba la el.

— Cu siguranță că nu veți voi să-mi arestați oaspeții, spuse emirul istovit.

Comandantul aștepta. Este lașitate dacă susțin că nu știu nimic, sau este înțelepciune? Trebuie să plec peste strâmtoare. În țara asta nu mai există pentru mine decât subjugare și rușine; sau moartea.

— Presupun, repetă comandantul, și de data asta vocea lui sună mai aspru, că nu ați știi nimic despre planurile odioase ale evreilor și că îmi dați cuvântul vostru de onoare în privința asta? Că nu știți nimic despre alianța cu diavolul? Cuvântul de onoare al unui nobil, fie el maur sau creștin, trebuie să-mi ajungă.

Este înțelepciune sau lașitate? Chiar mâine aș putea să plec peste strâmtoare.

Comandantul aștepta. Emirul văzu că a înțeles. Soldații plecaseră cu băieții, acum erau singuri, în doi.

— Așadar, emire, spuse comandantul obosit, de data asta vreau să vă cred. Regina nu a dat, dacă l-am înțeles corect pe mesager, nici acum porunca să fiți adus la

Granada; acest principat încă vă aparţine. Dar noi vom rămâne aici, emire. Îl privi pe emir. Nu am de gând să mai joc șah. Noapte bună.

32.

Granada în aprilie, prezent

In atmosfera sufocantă a *hostalului,* tinerii se rosto goleau, când pe o parte când pe alta, în paturile transpi rate. Micul dejun era prost, la ce să se mai scoale. Doamna Hilbert nu se mai certa de mult cu ei dacă întârziau. Ea arăta palidă și epuizată, parcă nedormită de când a sosit.

— S-a făcu joi, băiete! spuse Tukan. Hei, nu e nimeni treaz, ce-i asta? Suntem aici deja de o săptămână întreagă, măi!

— Da' ce, noi nu știm? spuse Serghei. Vă zic, nu dorm ca lumea. Dorm chiar mizerabil. Mă trezesc și mă gândesc la pușliulică. Că nu i-am dat destulă atenție, sau cam așa ceva.

— Numa' prostii îți trec prin cap, spuse Kadir. Ce, am ajuns acuma și mămica lui?

Tukan se ridică în capul oaselor.

— Și eu dorm nasol de tot, spuse el. Mă bucur dacă zburăm înapoi, pă bune.

După ce doamna Hilbert alarmase poliția, după ce Boston nu se întorsese nici sâmbătă la amiază, a fost chestionat tot grupul; dar cei mai importanți au fost totuși ei trei. Pentru că fuseseră ultimii care îl văzuseră pe pici. Era ca într-un roman polițist.

Doamna Hilbert ar fi voit să se întoarcă toți acasă, cu avionul, dar grupul protestase. Economisiseră atât de mult pentru călătoria asta...

Doamna Hilbert vorbise la telefon cu părinții, cu direcțiunea școlii. Au rămas. Dar după cele întâmplate Granada nu mai era aceeași. Doamna Hilbert intra în panică

dacă la numărătoare îi lipsea un elev, țipa la ei. Doamna Hilbert, de altfel, nu era una dintre cele care țipă.

Apoi nu se mai interesase de nimic, spusese că acum au timp liber toată ziua și pot să facă ce vor. Pe stagiarul de spaniolă cel timid îl bruftuluise, nu mai apărea decât foarte rar.

Mama lui Boston a sosit, a întrebat și a plâns, a rămas încremenită și s-a cazat la ei în *hostal*. Poliția mai interogase grupul încă o dată. Trecuse aproape o săptămână și Boston nu era de găsit.

— Nu știu ce vreți voi să faceți, măi, spuse Tukan. Dar eu o să-l caut așa cum trebuie.

— Fleoșc! spuse Kadir. James Bond 007 în persoană, nu cumva?

— Ba o să-l caut eu singur! spuse Tukan. Curcanii sunt chiori și proști. Chiori și proști în Germania, chiori și proști aici, știe toată lumea. Eu, în orice caz, îl caut, nu-mi pasă dacă veniți cu mine. Sări jos din pat.

— Nu mai fi așa încuiat, bătrâne! spuse Kadir. Merg și eu.

— Și eu, spuse Serghei. Treaba cu piciul este tare căcăcioasă. Nu era chiar tâmpit. În schimb, dacă e șiret, tot nu face nimic.

— Păi și tu ești șiret, Serghei, spuse Kadir.

Tukan își strânse cureaua.

— Dar Serghei este mult mai normal, spuse el. Asta e diferența.

— Și chiar dacă piciul nu-i normal, nici atunci nu poate face nimic, spuse Serghei. Okay, mergem să-l mai căutăm încă o dată.

al-Andalus, 1492

După plecarea lui Salomon, Boston n-a mai dormit. Din nou era neliniște în sat. De la intrarea în marș a soldaților și până în zori, nimeni nu se odihnise.

Treptat, temerea lui devenise certitudine. Cei doi nu se

întorceau. Desigur ar fi putut să fugă, puteau să-l lase singur și să se pună numai pe ei înșiși în siguranță: cine să le-o ia în nume de rău? Și totuși, Boston știa că nu era așa.

Ei nu l-ar fi lăsat niciodată singur, nici Tariq, nici Salomon. Că nu s-au întors, putea să însemne numai un singur lucru.

Boston a rămas culcat, fără să doarmă, ascultând sforăitul măgarului; era o consolare că nu-i singur de tot.

Soldații îi arestaseră, nu exista nicio altă explicație. Îl arestaseră pe Tariq, pe Salomon de asemenea și motivul era că voiseră să ia placa, pentru el. Fără el ar fi putut să fie de mult în siguranță, amândoi.

Între veghe și frică și ațipeală luase o hotărâre. Nu exista altă alegere pentru el. Trebuia să se întoarcă înapoi, la Granada.

Va părăsi satul imediat după ivirea zorilor, pe față și în ochii soldaților, un catârgiu în drum spre vale. Aici, sus, abia acum vor întoarce cu fundul în sus fiecare piatră; și aici, sus, îl văzuse prea multă lume. Trebuia să plece și destinația lui era Granada. În Granada sigur că fuseseră duși și Tariq și Salomon; și chiar dacă nu știa cum ar putea să-i ajute – nu el, Boston – ci Boston aliatul satanei – pentru el era limpede că nu trebuia să-i lase singuri. Trebuia să facă tot posibilul ca să-i elibereze. În Granada mai putea să caute și placa, dar acum cel mai important era să facă totul ca să-i ajute pe cei ce își puseseră viața în joc pentru el, oricât de lipsit de perspectivă ar fi putut să pară asta.

Nu trebuie să-ți pierzi speranța niciodată, niciodată.

Încă înainte de răsăritul soarelui, Boston deznodă funia măgarului de la belciugul din perete. Trebuia să iasă din sat, înainte de rugăciunea de dimineață.

Primele păsări începură să intoneze cântecele lor matinale, întunericul nu mai era negru ci plumburiu, luna dispăruse.

Boston mână măgarul cu atenție, ținându-l de funie, pe ulițele abrupte, acoperite cu pietriș, la vale, printre case. Părea că satul voia să redobândească acum, în ultimele minute înainte de strigătul muezinului, somnul nopții întregi. Boston bătu ușor măgarul pe coaste, ca să-l liniștească.

— Taci, taci cuminte, îi șopti el. Măgarul îl urma aproape adormit. Numai să nu strigi acum, taci, taci cuminte.

Când Boston a trecut pe lângă casele scunde în care trăia emirul, ar fi dorit să arunce o privire prin ferestrele înalte. Soldații dormitau pe parapetul care mărginea piața înspre vale, uitând de misiunea lor, cu capul pe brațe și ochii închiși. Un soldat gemu și se mișcă în somn; apoi capul îi căzu la loc, pe brațe.

Trebuie să ies afară din sat, până nu strigă muezinul. Dacă s-au trezit toți, e prea târziu.

La ieșirea din sat, acolo unde începe drumul pietros și abrupt care coboară spre vale în serpentine, ședea un soldat cu spatele rezemat de un chiparos. O mână se odihnea pe mânerul săbiei; dar ochii i se închiseseră, respira regulat.

— Taci, taci cuminte, șopti Boston bătându-l ușor pe măgar pe flanc.

Picioarele soldatului erau mult ieșite în drum; trebuia să treacă peste ele cu măgarul. Boston simți cum i se accelerează bătăile inimii. Să nu comită nicio greșeală tocmai acum, taci măgarule, taci cuminte.

Poate că animalul călcase pe o pietricică și asta alunecase; măgarul se împiedică, speriat, făcu un salt. Strigătul lui răsună tare și jalnic la ivirea zorilor.

Nu, gândi Boston.

Soldatul ridică brusc capul. Apoi sări în picioare și scoase sabia.

— Hei tu ! Ce te furișezi pe lângă mine! Se bălăbăni

puțin, nu era încă treaz.

Boston strânse tare ștreangul. Animalul mai scoase un strigăt, apoi se făcu liniște.

— N-am vrut să vă trezesc, domnule! spuse Boston. Soldatul ar fi trebuit să ia frica lui drept umilință. Trebuie să mă duc cu măgarul nostru în vale și, după cum vedeți, nu ducem cu noi nimic interzis. Nici boc-cele. Nici saci. Căutați-mă, dacă vreți, nu ascund nimic!

Soldatul se scărpină în cap și se uită somnoros la Boston.

— Eu trebuie să păzesc intrarea asta, mormăi el. Probabil că în acest moment, pe jumătate adormit, se întreba pentru prima oară ce trebuia să facă. Dacă veneau mauri înarmați, mă rog, atunci știa fiecare ce este de făcut. Dar cum era dacă un țăran voia să se ducă la câmp sau se întorcea de pe ogoarele lui? Trebuia percheziționat fiecare maur? Era fiecare maur un inamic?

— Tu arăți ca și cum n-ai duce cu tine nimic din ceea ce nu îngăduie regii, spuse el.

Boston se înclină.

— Am cu mine numai măgarul nostru, domnule, spuse el.

Soldatul încuviință din cap. Tot se mai scărpina. În ochii lui apăru o expresie vicleană.

— Dar tu nu ți-ai făcut rugăciunea, maurule! spuse el. Cum poți să pornești înainte de rugăciunea de dimineață? Am crezut întotdeauna că rugăciunea de dimineață, pentru voi musulmanii, este sfântă!

Boston îl bătu pe măgar pe coaste, taci, taci cuminte. Între timp tot mai multe păsări își cântau viersul lor matinal. Curând primele raze de soare vor lumina cerul deasupra orizontului. Trebuia să fie plecat înainte de a striga muezinul. Înainte ca tot satul să fie în picioare.

— Sunt așteptat până diseară în Lanjarón, spuse Boston. De asta a fost nevoie să pornesc la drum așa

devreme. Și când va răsări soarele o să-mi fac rugăciunea pe marginea drumului.

— Hm, spuse soldatul. Boston vedea cât de încordat cugetă.

— Păi, de fapt, eu stau aici ca să păzesc să nu-și strângă emirul oaste în jurul lui, mormăi el. Privirea îi mai era încă înceţoşată de somn. Și orice maur care pleacă din sat este, lua l-ar dracu', un maur mai puțin. Logica lui părea să-l liniștească. Poți să pleci, băiete. Comandantul zice că am venit ca prieteni grijulii.

Boston se mai înclină încă o dată, apoi trase măgarul de ștreang, spre vale. Copitele îi alunecau mereu pe poteca înclinată, dar animalul cunoștea drumul. Căuta cu prudență locul cel mai sigur.

Boston se întoarse și se uită înapoi, către case. Bătăile inimii se liniștiseră. Pentru un moment sunt în siguranță, gândi el. Trebuie numai să arăt ca un tânăr maur și să mă port ca un tânăr maur. Atunci nu mă amenință niciun pericol mai mare decât pe orice tânăr maur.

Când ajunsese la a doua cotitură a drumului, îl auzi pe muezin strigând, cântecul lui răsuna până departe, peste vale. Măgarul începu din nou să răcnească și Boston îl trase înainte.

Dar ce însemna oare că era, pentru un moment, în siguranță. Prietenii lui erau arestați; soldatul tot mai avea încă placa la cingătoare; Columb nu va porni în călătorie; Lumea Nouă nu va fi descoperită; și el nu va exista niciodată.

33.

În închisoarea de sub turnul Comares era greu de deosebit ziua de noapte; chiar și atunci când soarele era sus pe cer pătrundea numai puțină lumină până în întunecimea rece de jos.

Pablo se ridică și îndoi genunchii, îi întinse, îi strânse iar. Poate că se obișnuise deja prea mult să șchioapete. Cel puțin dacă nu exista niciun pericol că îl observă cineva, trebuia să-i arate piciorului că într-o zi va fi iar folosit.

Se ridică cu prudență și făcu câțiva pași. Deținutul din celula aflată în spatele lui dormea; respira liniștit. Până acum nu îl chemaseră încă niciodată la interogatoriu, cu siguranță că Marele Inchizitor avea destul de furcă cu alți eretici, erau atât de mulți din ăștia acum în țară.

Pablo gemu. Nu era bine să-ți petreci ziua și noaptea aici, jos, în singurătatea închisorii. Nu își putea ține gândurile în frâu, asta fusese slăbiciunea lui dintotdeauna. Numai acasă, în brațele iubitei lui și în marșurile lungi și în toiul bătăliei, reușea să nu gândească.

Aruncă o privire deținutului. De ce trebuia pedepsit un evreu, dacă tot era silit să-și părăsească patria și voia totuși să ia cu el măcar o parte din avutul lui, măcar o parte?

Pentru că este încăpățânat și nu vrea să primească adevărata credință, Pablo. Pentru că edictul îi interzice și edictul l-a dat regina. Și regina, pentru că e regină, nu are numai dreptatea de partea ei ci chiar și Sfânta Biserică și pe Domnul Dumnezeu însuși, asta știe orișicine.

Numai el nu știe ce să mai facă, cu capul lui prost.

Pablo își lovi fruntea cu prudență de două ori de pietrele umede ale zidului. Ca și cum așa ar fi putut

să-și scoată gândurile din minte. De ce nu putea să-și spună pe șleau că e un țăran prost, care nu pricepe nimic? De ce nu putea să lase gândirea în seama celor pe care i-a hotărât pentru asta Dumnezeu: regilor și bisericii?

Trebuie să fac ceva ca să ajung din nou la lumina zilei, gândi Pablo. La camarazi, la misiunile soldaților, asta m-ar liniști.

Se lăsă în genunchi și se ridică din nou, o dată, de două ori, de zece ori. Data viitoare, când va trebui să dea raportul comandantului, Pablo îl va ruga să îl mute cu serviciul de la închisoare. Stătea bine cu genunchii, putea să lupte. Dar comandantul zăbovea la Alpujarras, ca să-l păzească pe emir și să-l vâneze pe tinerelul care nu era doar o iscoadă ci chiar în cârdășie cu iadul.

Pablo oftă. Dacă ei spuneau așa, el trebuia să-i creadă, oricât l-ar fi mirat aflând cât de mulți ucenici avea acum satana pretutindeni printre oameni, și zilnic tot mai mulți. Dacă Marele Inchizitor spune așa, dacă regina spune așa, ar trebui să fie adevărat. Domnul Dumnezeu hotărâse ca ei să domnească și deci să cunoască. Pe el hotărâse doar să fie țăran; și de prea mult timp deja, soldat.

Deținutul din celulă se mișcă și Pablo aruncă o privire înăuntru, prin ferestruica cu gratii a ușii. Ulciorul pentru apă se răsturnase dar pardoseala era uscată. Să lingă apa de pe pereți! – așa spusese camaradul lui. Trebuia să aibă grijă să ia apă pentru deținut.

Cu cât soarele se înălța mai mult deasupra munților, cu atât Boston se simțea mai obosit. Trecu pe lângă crângurile de măslini, terasele se întindeau până în vale; poteca se apropia uneori de pârâu, atunci Boston îl lăsa pe măgar să se adape, mai bea și el câte o gură de apă. Nu se așeza niciodată, știa că ar adormi.

Scăpase din sat; dar pretutindeni erau soldați și îl vor căuta peste tot. Și ca aliat al satanei, cu părul lui blond,

va fi mai suspect chiar și pentru fiecare maur. Își pipăi turbanul.

Măgarul se oprise la marginea drumului și se aplecă să pască niște buruieni prăfuite. Boston îl lăsă în voia lui. Și ce o să fac dacă ajung în Granada? Cum am de gând să-i ajut pe Tariq și pe Salomon?

Chiar dacă cei doi ar fi liberi, pericolul rămâne același. Mă așteaptă rugul; trebuie să mă întorc înapoi, în viitor. Dar regina l-a refuzat pe Columb, America nu va fi descoperită. De aceea, în anul 1620, niciun quaker cu față cenușie, împreună cu soția și cei trei copii, nu va porni la drum din Plymouth către Lumea Nouă, ca să-și întemeieze acolo o nouă patrie pentru el și familia lui: pentru că, probabil, până atunci nimeni nu mai era destul de nebun ca să cerceteze calea maritimă vestică spre India. Quakerul nu va ști nimic despre America și de aceea își va sfârși zilele în vechea lui patrie, și atunci nu se va naște în Boston, cu secole mai târziu, un copilaș care va deveni tatăl meu.

Sunt prea multe. Tariq și Salomon arestați, placa în cingătoarea soldatului; și America, probabil pentru totdeauna, nedescoperită. Nu există speranță.

Măgarul înălță capul și făcu un pas înapoi, pe potecă. Probabil că mai făcuse de multe ori drumul cu proprietarul lui, probabil că îl cunoștea mai bine decât Boston.

Și totuși trebuie să mă întorc înapoi în Granada, în Granada se va hotărî totul. Ce spusese Salomon? *Dacă ne pierdem speranța, se întâmplă tocmai ceea ce ne înfricoșează, cu siguranță.* Trebuie să mă înapoiez în viitor. Nu renunț.

Își încordă umerii. Regina trebuie convinsă.

De tine, Boston, ce, ai înnebunit? Cum vrei să o convingi tocmai tu pe regină să-i aprobe lui Columb călătoria spre India? Cum vrei să faci? Tocmai tu, iscoada, spionul maurilor? Aliatul diavolului? În Granada

sunt mai mulți soldați decât în tot regatul!

Măgarul rămase pe loc și răcni; apoi se întoarse și porni agale, pe cărare, în sus.

Trebuie să ajungem la Granada, măgarule! spuse Boston și încercă să-l tragă de streang înapoi. Tu ești camuflajul meu.

Măgarul își înțepeni copitele în pietriș. Voia să se întoarcă la grajdul lui.

Boston oftă.

— Păi atunci, drum bun! spuse el și la despărțire dădu animalului o palmă peste fund. Țăranul sigur că îi simțea lipsa; așa că de acum încolo trebuia să meargă mai departe, fără măgar. În labirintul satelor maure nu va bate la ochi; și sub turban părul lui tot blond rămânea, chiar dacă ducea cu el măgarul.

Chemarea de amiază a muezinului Boston o auzi, coborând la vale, când ajunsese deja în al treilea sat. La intrarea în sat niște spălătorese îngenuncheaseră la pârâu, altele întindeau pânzele albe la uscat. Puțin mai departe, în josul pârâului, vopsitorii își clăteau postavurile. Aici valea se lărgea brusc, casele, la fel de albe ca și cele de sus, de pe munte, erau mai arătoase; satul arăta aproape ca un orășel, cu negustori și căruțe cu măgari, cu moschee și piață. La fântână veniseră femeile cu ulcioare de lut, cu căldări de piele și cu sticle pentru apă. Boston se trase cu un pas înapoi, la umbra caselor. Între timp oboseala îl copleșise în așa măsură încât, din când în când, imaginea din fața ochilor i se încețoșa.

O femeie se apropie de celelalte de la fântână.

— Am auzit că noaptea trecută soldații reginei au mărșăluit prin oraș, spuse ea. Dar se spune că erau pe drum spre emir, cu gânduri pașnice. Care dintre voi știe mai mult?

— Îl căutau pe ortacul dracului! strigă o bătrână

gârbovită, care sta puțin mai departe sprijinită în băț și asculta ce se vorbește. Boston se înfioră. Doar puțin după ce au trecut soldații a venit de la Alhambra un sol, pe un cal înspumat. Cel pe care îl căutaseră până atunci ca iscoadă, un băiat cu păr bălai, are de-adevăratelea legământ cu dracu'. Și emirul nostru l-ar fi adăpostit! Noi toți, cei de aici suntem supușii credincioși ai lui, Allah îmi este martor! Și regii creștini, făcu un gest plin de dispreț, ca și cum ar fi vrut să taie beregata cuiva, dar wa Allah! Dacă e așa cum a spus trimisul, dacă băiatul ăsta are legământ cu dracu': atunci doresc și eu să ardă. Din mulțime se desprinse o rumoare favorabilă celor spuse de bătrână.

Începuse într-adevăr fântâna să se clatine? Boston simțea cum pe fruntea lui se adunau broboane de sudoare.

— Ah, prostii, babo! strigă o a treia femeie. Între timp, în jurul fântânii se strânsese tot mai mult un cerc de curioși.

— Mâncătorii de porci spun despre oricine că are legământ cu dracu'. Bucură-te dacă nu ți se întâmplă și tie si alor tăi!

— Dar au dovezi! strigă baba. Au de la băiatu' ăsta dovezi ce nu se pot tăgădui. Ducea cu el unelte pe care mâna omului nu le poate face.

Din nou se auziră strigăte de aprobare. Și maurii se temeau de diavol.

Și fântâna se clătina acum de-adevăratelea, vocile veneau tot mai de departe. Boston simțea un nod în gât.

— Le-ai văzut cu ochii tăi, babo? întrebă femeia care aștepta la rând, în fața lui Boston. De când crezi în minciunile mâncătorilor de porci?

Boston observă că și pământul de sub picioarele lui începuse să se învârtească. Nu trebuia să cadă, nu trebuia să piardă turbanul, trebuia să vadă ce mai

urmează.

O luă la fugă. Capul nu-i mai gândea și i se părea că pământul se clatină tot mai tare sub pași. Auzi niște femei strigând în urma lui; dar nimeni nu se luă după el.

Abia după ce lăsase în urmă ultimele case și ajunsese pe drumul spre Lanjarón, care se întindea tot mai neted și mereu de-a lungul pârâului, se trânti sub un măslin. Simțea că iar i se face rău.

Era așa cum spusese Tariq. De acum înainte, pentru întreaga țară, el era un vasal al diavolului. Și auzise asta în sat: de acum înainte nici măcar maurii nu îl vor mai apăra.

34.

Granada în aprilie, prezent

Manuel și-a adus aminte de îndată ce i-a văzut pe băieți. Forfota de pe străzi crescuse din acea dimineață, el încercase să fie vigilent; prea i se furaseră multe în ultimele zile, din neatenție. Între timp el dispărea mereu în prăvălie ca să mai tragă o dușcă. Într-o bună zi, toate vor fi trecut de suficient de mult timp; atunci o să-l poată uita pe puștiul blond, de asemenea și placa. N-o să mai aibă nevoie de băutură. Și acum iată-i din nou pe ăștia trei.

— Dumneavoastră ați fost, señor, nu-i așa? spuse primul. Manuel și-l aminti, data trecută nu vorbise el, deși era cel mai înalt și părea să fie și cel mai mare. Pe buza de sus îi mijea deja o mustăcioară.

— Ce am fost? întrebă Manuel. Cu coada ochiului îl observa pe vecinul lui. Dacă nu se amesteca din nou, totul putea să meargă foarte repede. Nu știu nimic, nu cunosc nimic. N-am văzut nimic. Despre cine vorbiți?

— N-a apărut nici acum! spuse cel mai mic. Vorbea cu întreruperi, își căuta cuvintele. Spaniola lui era de groază. Vă rog! Dacă știți ceva, señor! Vă rog!

O femeie tânără, cu fața înroșită, își ținea un lanț colorat țipător în decolteul adânc al bluzei și întorcea capul, încoace și încolo, în fața oglinjoarei soioase de pe tocul ușii.

— Cât costă? întrebă ea.

Manuel încasă banii. Tinerii mai erau tot acolo, muți, în fața stivelor de fețe de pernă din piele și așteptau.

— Nu știu nimic! spuse Manuel. Nu știu nici măcar despre ce vorbiți. Poliția a fost și ea aici dar eu nu știu

nimic!

— Vă rog, señor! spuse cel mic din nou. Vă rog, señor! Cu puținele lui cuvinte, cu spaniola lui săracă, poticnită, arăta neajutorat, ca un copil mult mai mic. Ajutați-ne, vă rog, señor!

Manuel văzu cum vecinul îi aruncă o privire. Știe tot, gândi el, dar ce poate să știe? Bănuielile nu sunt suficiente ca să vorbești despre ele la poliție. Chiar deloc despre niște presupuneri ca asta.

— Nu vă pot ajuta! spuse el și făcu o mișcare ca și cum ar fi vrut să gonească un cârd de gâște. Nu știu cine v-a dat ideile astea.

— Întrebați-l de placă! strigă vecinul, peste umăr. Hei, Manuel, ce este? Întrebați-l de placă, băieți! După aceea vecinul trebui să scoată portmoneul greu și să-i dea bani schimbați unui turist.

Încărcătura unui autobuz de călători mai în vârstă se revărsă pe stradă, patru femei probau inele, luau baticuri de pe suporturi, le înfășurau cu impertinență în jurul șoldurilor și își clătinau râzând fundurile grase; după ce dispăruseră, fără să cumpere, Manuel răsuflă ușurat. Băieții nu se mai vedeau nicăieri; vecinul lui întoarse arcul unui câine de jucărie mecanic, care dansa pe stradă hămăind și dând din coadă.

Am scăpat, gândi Manuel, și făcu un pas înapoi în prăvălia întunecată. Dar cât o să mai rezist mințind, când mie îmi tot vine să vorbesc. Mâna îi tremura când apucă sticla, de data asta nu îi mai ajungea o singură dușcă.

Simți ochii ațintiți asupra lui în timp ce încă mai bea și cum, pentru câteva minute, se răspândea în el acea ușurare minunată care îl ajutase în ultimele zile să depășească frica și sperietura. Numai că îi lua și vigilența. Și că dispărea din nou, prea repede, lăsând în urmă numai melancolie și tristețe.

— Vă rog, señor, vă rog! spuse micuțul aproape invizibil din fundul prăvăliei, unde se îngrămădeau tot mai mult pe rafturi tot ce nu mai voia nimeni să cumpere.

— Ce căutați aici, înăuntru, mormăi Manuel. Puse sticla deoparte cu grijă. Ce minunată ușurare. De fapt, de ce să nu vorbească, ce s-ar putea întâmpla?

— Povestiți-ne despre placă, señor, spuse cel cu puf pe buza de sus.

— Toate astea sunt numai legende și basme, murmură Manuel și se așează pe o șa de cămilă. Ochii tânărului pluteau undeva deasupra lui. Superstiții! Numai legende și basme. Vorbind simțea că se ușurează.

În sfârșit, acum se va întâmpla ceea ce așteptase în ultimele zile: să-și spună povestea; și ascultătorii lui să râdă. Numai de aceea povestea acum. Să râdă de el, când va termina de povestit, să râdă de el.

Atunci va ști, în sfârșit, că nu s-a întâmplat absolut nimic; și că nu era vinovat.

al-Andalus, 1492

Boston s-a odihnit doar scurt timp sub pom. Greața creștea în valuri și apoi pleca. Tot mai simțea oboseala aceea fără margini, dar știa totuși că acum nu trebuie să se gândească la somn.

Doi copii veniseră și îi aruncaseră priviri temătoare; apoi întinseseră sub copaci o pânză și bătuseră coroanele pomilor cu un băț, plini de speranță; dar nicio măslină nu răpăise pe pânză. Boston încercase să le zâmbească.

Ocolise Lanjarónul, orașele erau periculoase, acum totul era periculos. Noaptea o petrecuse într-un staul de oi gol, fără să doarmă.

Acum îl căuta toată țara. Pe un ins, aliat al satanei, nici maurii nu îl vor apăra de Inchiziție și, cu siguranță,

nici evreii, oricât de mult i-ar fi urât pe regi. Nu mai avea nicio îndoială că vestea despre bunurile lui inexplicabile se va răspândi pretutindeni, mai repede decât lumina. Rucsacul era dovada lor, în primul rând mobilul.

Dar ce ar fi putut să creadă oamenii despre proveniența acestor obiecte la care totul era străin și neliniștitor? Lumina de pe ecran, sunetele din interiorul lui, chiar și materialul ciudat din care era făcut. Ce ar fi putut să creadă oamenii, dacă ei și așa căutau peste tot urmele dracului, ce altă explicație ar fi putut să existe pentru ei?

Dacă voi fi recunoscut, sunt pierdut, gândi Boston. Din acest moment oricine din țara asta înseamnă pentru mine o amenințare. Povestea asta va pătrunde până și în cel mai mic sătuc maur; și dacă îmi vor vedea părul blond, mă vor târî pe Alhambra. Dar, pentru mine, poate că moartea ar putea să însemne întoarcerea acasă. De unde să știu dacă placa este cea care mă va duce înapoi? Se frecă la ochi. Poate că nu ar trebui să-mi fie frică de moarte. Nu vreau să mă gândesc la tortură, la rug. *Dacă ne pierdem speranța, se întâmplă tocmai ceea ce ne înfricoșează, cu siguranță.*

Când auzi muezinul, porni din nou la drum. Picioarele îi mergeau parcă de la sine. Trebuia să fie atent să nu i se închidă ochii în mers. Sunt mult prea obosit ca să mai gândesc.

Drumul devenise mai larg acum, aproape o șosea pietruită, soarele era sus pe cer. În stânga și în dreapta se despărțeau drumuri laterale și dispăreau în munți. Din când în când, întâlnea câte un băiat mânând o capră, o femeie cu ulcior de apă, copii cu coșuri în spinare. Nimeni nu îi dădea atenție.

Sunt mult prea obosit ca să gândesc, prea obosit ca să merg. Numai un pui, un puișor de somn, numai până

voi putea să gândesc din nou, să merg din nou. Numai un pui, un puișor de somn.

Boston se împiedică.

— Măi, măi, măi! spuse o voce prietenoasă. O căruță cu catâri se opri în fața lui și așteptă.

— Ce-o fi cu copilul ăsta de maur așa de obosit?

Pe capră, cu hamurile ținute lejer în mâinile bronzate, ședea un călugăr.

Boston vru să fugă. Un călugăr era mai rău decât oricine altul, un slujitor al bisericii care înalță ruguri și îl urmărește cu patimă pe orice necredincios. Care îl căuta pentru că avea legământ cu dracul. Tocmai un călugăr îi dăduse de urmă. Dar picioarele nu-l mai ascultau.

— Ei, ei, ei! spuse călugărul. Între timp, greoi, se lăsase să alunece jos din căruță. Rasa stătea întinsă pe burta lui rotundă și crucea de lemn de pe piept sălta la orice mișcare. O să cazi grămadă de obosit ce ești, băiat de maur! Nu cumva avem același drum? Urcă-te la mine în căruță!

Soarele ardea deasupra câmpiei, pe care, în depărtare, aproape topit în ceață, se putea deslușI orașul.

— Pot să merg, murmură Boston. Apoi simți cum i se înmoaie picioarele.

În clipita dinainte de a leșina, gândi, aproape cu ușurare, cât de bine era că acum totul ajunsese la un sfârșit. Nu mai trebuia să fugă.

35.

Soldații se grăbeau să revină în Granada, chiar și pe prizonieri îi urcaseră pe cai, cu mâinile legate.

— Ce se va mai bucura Marele Inchizitor! strigase soldatul cu cicatrice. Noi suntem puși aici ca să-i facem bucurii reginei!

Își frecase mâinile și își îndemnase oamenii să călărească mai repede. Chiar și peste noapte le îngăduise doar un scurt popas. Marele Inchizitor aștepta, rugul aștepta; pe soldatul cu cicatrice îl aștepta o recompensă.

Tariq, cu privirea încremenită, se uita printre urechile calului tot înainte, la drum; în spate, îl auzea pe Salomon scâncind. Placa tot mai era înfiptă în cingătoarea soldatului, acum era total indiferent. Tariq se gândise o clipă dacă trebuie să-i spună comandantului adevărul; apoi își dădu seama cât de imposibil ar fi fost. Acum, încă mai puteau să spună că nu știu nimic despre Boston, Salomon și el, că nu l-au văzut decât o dată, în acea împrejurare, în Realejo. Dar dacă i-ar fi vorbit despre placă, prin asta ar fi mărturisit că îl cunoaște pe Boston și că voia chiar să îl ajute. Mai bine să-l lase să creadă că este destul de smintit și a vrut să le fure armele noaptea, prostește, ca un copil.

Și totuși, nu credea că minciuna asta era suficientă ca să-i apere pe Salomon și pe el. Marele Inchizitor va vedea în ei prietenii aliatului satanei. El va cere să i se spună unde îl putea găsi pe Boston. Îl va trăda Salomon pe Boston sub tortură? Îl va trăda chiar el? Mărturisind că Boston se ascunde în satul emirului, ar însemna că îl trădează și pe emir.

Din când în când, Tariq ațipea; dar simțea tot timpul

sub el pasul calului. Capul îi cădea înainte, pe coama calului și atunci îl ridica speriat.

Nu-l voi trăda niciodată pe emir, gândi Tariq; și nici pe Boston cu uneltele lui diavolești. Să-l caute ei singuri, cine poate să știe dacă se mai ascunde în sat. Eu voi rămâne la ceea ce le-am spus de la început: că nu-l cunosc pe băiatul blond.

Dar cine știe ce va mărturisi el sub tortură.

Ajunseră la marginea orașului la revărsatul zorilor, când cântecul muezinului răsuna deasupra acoperișurilor. Soldatul cu cicatrice nu i-a îngăduit să se roage pe drum, Tariq nu s-a necăjit. Allah știe a cui e vina.

— Hei, hei, hei, sculați, deschideți poarta! strigă soldatul și bătu tare în lemnul ferecat cu fier. Un paznic scoase capul obosit, sus, deasupra crenelurilor.

— Dați-ne drumul! Ne așteaptă regina și Marele Inchizitor de asemenea!

Tariq auzi cum era învârtită manivela. Poarta se ridică încet. Paznicii, somnoroși, îi lăsară să intre.

Pe drumul ce ducea în sus, la Alhambra, soldatul își ștergea mereu pieptarul și își netezea părul. Zâmbetul de pe fața lui arăta oricui cât de mult se bucura pentru recompensa ce va primi. Ce-i drept, nu-l adusese chiar pe aliatul dracului, pe spion însuși; dar, oricum, pe prietenii lui, cărora, dacă li se vor arăta mai mult timp instrumentele, e foarte sigur că vor spune cum se poate ajunge la el.

La Puerta de la Justicia îi opri o santinelă.

— Vom da de veste! spuse soldatul. Maiestățile Lor dorm încă adânc. Ați venit prea devreme.

— Poate fi prea devreme când e vorba să învingi satana? strigă soldatul cu cicatrice. Lăsați-ne înăuntru!

Și totuși, dură câtva timp până să li se dea drumul. Lui Tariq i se închideau ochii, ba se trezea, ba adormea din nou; îl văzu pe Salomon căzut în șa, cu capul pe

gâtul calului.

— La carceră cu voi! strigă soldatul cu cicatrice. Îi împinse prin curte, spre palat; lui Tariq nu i se mai îngăduise niciodată până atunci să calce în aceste clădiri. Temnița se găsea chiar sub mexuar, sub turnul Comares.

Cu fiecare pas în jos, pe trepte, se făcea tot mai frig, pașii lor răsunau. Aici zidurile nu mai erau construite din gresia roșie care dăduse numele cetății; pe blocurile grele, cenușii, lucea umezeala. Brusc, Tariq simți cât de însetat era.

La piciorul scării un soldat se rezema, obosit, de perete. În întunecimea închisorii era cam greu de observat.

— Oaspeți noi? întrebă el și se apropie de ei. Tariq văzu că șchiopăta. Câți încă? Aici nu mai e loc și pentru ei!

— Ei, Pablo, tu ai cam uitat câte ceva în postul ăsta liniștit, crede-mă! spuse soldatul cu cicatrice. Fă bine și cazează-i! Pe ăștia doi i-am prins în Alpujarras, erau împreună cu băiatul care are legământ cu dracu'! Îl înghionti pe Tariq în spate. Ei o să ne mărturisească unde putem să-l găsim și pe el, dacă Marele Inchizitor le va arăta mai întâi instrumentele lui binecuvântate!

Inima lui Tariq bătu mai repede.

— Am mai spus că nu îl cunoaștem pe aliatul satanei! răcni el. Despre asta trebuia să fie vorba, numai despre asta. Cel ce cunoștea un aliat al satanei era, pentru Torquemada, el însuși aliatul satanei. Salomon și el nu îl cunoscuseră niciodată pe Boston! Era asta lașitate?

Soldatul de gardă luă legătura de chei. Metalul zornăi pe metal.

— Pot să-i bag cu ăsta de aici, spuse el căutând în mulțimea de chei una potrivită.

— Dacă Marele Inchizitor îi arată instrumentele lui binecuvântate, spuse soldatul cu cicatrice și un zâmbet fericit i se lăți pe toată fața, o să-și aducă aminte și ce n-a avut

habar până atunci că știe. Mai așteptați un pic și instrumentele o să facă și la voi minuni! Gradul întâi: menghină pe degete și fierul roșu. Gradul doi: scaunul de tortură și după aceea roata. Gradul trei: strivitorul de cap și...

— După strivitorul de cap n-o să mai puteți afla prea multe de la el, spuse soldatul de gardă. Alese din legătura lui de chei una uriașă și o băgă în broasca ușii negre de lemn, în care, cam la înălțimea capului, era tăiată o ferestruică cu zăbrele.

— Pentru un interogatoriu, strivitorul de cap este un instrument nepotrivit! N-am înțeles niciodată cum de nu își dă seama de asta și excelența sa, Marele Inchizitor.

Ușa se roti în balamalele groase, schelălăind. În încăperea mică, ce primea o lumină slabă numai prin ferestruica zăbrelită a ușii, ședea pe podea un om cu capul pe genunchi, acoperindu-l cu brațele. Mirosea a mucegai, sudoare veche de mai multe săptămâni și excremente.

— Ți-au venit oaspeți, bătrâne! strigă soldatul cu cicatrice. Tariq simți din nou genunchiul lui în spate, totuși încercă să rămână drept.

Omul de pe pardoseală ridică încet capul. Arăta obosit, buimac, descurajat. Apoi făcu ochii mari.

— Salomon, șopti el.

Salomon ridică și el capul.

În munți era atât de curajos, gândi Tariq. În al-Pudxarras era la fel de puțin fricos ca și mine. Probabil că trebuie să înțeleg de ce priveliștea asta îi este suficientă ca să-l apuce plânsul.

— Zău că aici ai o viață liniștită, Pablo! spuse soldatul cu cicatrice. El își predase prizonierii așa cum i se ordonase, acum putea, în sfârșit, să se odihnească. Scara era în fața lor, scara din beciul de sub turnul Comares; simți brusc că nu va ajunge niciodată până la capătul

ei. Era nesfârșit de lungă. Avea nesfârșit de multe trepte.

— Să mai dorm și eu odată! spuse el. Înțelegi ce vreau să spun? Am crezut că la război e rău; dar acum, jur pe Sfânta Maică a Domnului, este și mai rău.

Se rezemă de perete, la piciorul scării. O scurtă pauză, apoi va urca înapoi.

— Nu ne dau pace, mormăi el. Maurii! I-am biruit, să ne lase în pace! Își rezemă capul de piatră. Nu mai ai niște rachiu, camarade? Nouă ni s-a treminat, în timpul marșului. Prea multe marșuri! Maurii să ne lase odată în pace!

— Beciul este tixit, spuse Pablo. Acu' mai aduceți și copii! Cu cât trece mai mult timp de la război, cu atât mai mult se umplu închisorile. Așa ar trebui să fie?

Nu îl întrebase el pe Pablo dacă îi dă ulciorul? Măcar o duscă?

— Ar trebui să aveți de băut, aici, în cetate! spuse soldatul cu cicatrice. Pablo, înainte să mă culc...

Pablo clătină din cap obosit. Firește, gândi soldatul. Aici, jos, în postul lui liniștit, la ce să-i trebuiască sfânta beție. Cu siguranță că aici putea să și doarmă. Viața nu era dreaptă, nici în timp de război și tot atât de puțin și după. Începu să urce scara. Atât de nesfârșit de lungă, nesfârșit de lungă. Trebuia să se sprijine de pereți. Să doarmă.

Din cingătoare îi căzu ceva, auzi cum se lovea de trepte. Soldatul știa ce este și fără să se uite. De fapt, de ce o purtase la el atâta timp? Un trofeu. Greutate de prisos. Dar în Alpujarras a putut să-i sperie cu ea, se bucurase să vadă frica în ochii lor.

Că Pablo se aplecase și cu o mișcare rapidă făcuse să dispară placa sub cămașă, nu observă. Atât de multe trepte. Atât de obosit.

36.

Când Boston își reveni din leșin, simți mai întâi zdruncinături în sus și în jos, sub spate. Scândura pe care era culcat degaja un miros puternic. Încă înainte de a deschide ochii știa unde se află. Îi dăduseră de urmă; fuga se sfârșise.

De pe capra căruței auzi o voce subțire de bătrân cântând monoton, suna ca un coral. Cu toată prudența de care era în stare, se ridică în capul oaselor.

Lumina blândă anunța venirea serii, pe ogoare oamenii își curățaseră sapele și coasele cu iarbă și frunze și porniseră la drum spre casă. Strada rămăsese părăsită.

Doar un salt și sunt liber! gândi Boston pipăindu-și prudent și uimit încheieturile mâinilor. De ce nu era legat de căruță? Cât de ușuratic era călugărul! De ce nu îi erau legate mâinile și picioarele. Fratele de la mănăstire îl lua drept maur. Cu atât mai ușor putea să scape, chiar acum.

Boston își săltă prudent picioarele peste scândurile laterale ale căruței. Cântecul de pe capră se auzi mai tare, la un sunet prea înalt vocea se frânse și își schimbă registrul. Boston se propti cu mâinile de marginea atelajului și căută un sprijin sigur ca să sară jos.

— Să nu facă asta... băiatul de maur, spuse foarte tare vocea de pe capra căruței.

Boston încremeni.

— Putea să-mi scape așa ușor, așa ușor! murmură vocea. Călugărul se uita tot timpul în față, la drum, Boston nu vedea decât o cunună de păr rar și o tonsură spre ceafă. Părea că vorbește cu sine însuși. Domnul, în

nemăsurata Sa înțelepciune a făcut picioarele băieților mai iuți decât căruța cu catâr, sau picioarele bătrâne ale unui vechi călugăraș! Și câte un... maur, poate fi mai în siguranță în sânul bisericii decât în altă parte. Prrr, surule! Ho!

Căruța se zgudui, apoi se opri. Boston ezita. Sări! gândi el. Sări odată, Boston! Ce mai aștepți?

Dar se mai simțea încă epuizat, după două nopți de veghe. Dorința de a rămâne pur și simplu pe loc, era copleșitoare.

— Și câteodată, spuse vocea, Domnul , în nemăsurata Sa înțelepciune, aduce, pe neașteptate, în fața celui mai umil slujitor al său, lucruri pe care acesta n-a dorit deloc să le vadă. Călugărul coborî greoi de pe capra căruței și căută în traista cu nutreț. Dinții catârului măcinau regulat și plescăiau. Sfânta Maică a Domnului, ce îl sfătuiești pe cucernicul tău fiu, în nemăsurata Ta bunătate? Nu s-ar fi putut tot atât de bine întâmpla ca acest prea umil servitor al bisericii Tale să nu vadă ce a văzut, cu toate că și-a întors privirea, când... băiatului de maur i-a zburat de pe cap turbanul, atunci când a căzut la pământ? Călugărul ridică ochii spre cer, parcă ascultând; apoi încuviință din cap. Lui Boston inima i se opri o clipă. Așa mi s-a părut și mie, Sfântă Fecioară, cea plină de har, spuse călugărul mulțumit. Așa cum spui, s-au mai pomenit chici blonde printre mauri, de ce să nu fie băiatul acesta unul de ai lor? Un băiat de maur, doar un nevinovat băiat de maur! Și că neîncrederea ce domnește în aceste zile pretutindeni, printre oamenii creștini, nu este deloc plăcută Domnului, îmi mai spui, Sfântă Fecioară? Scărpină catârul între urechi. Boston era încă pregătit să sară. Pe de altă parte, Sfântă Marie, Maica Domnului, spuse călugărul, știi Tu însăți cât de puțini dintre credincioși împart aceeași credință cu noi! Nu vreau să-i numesc orbiți, sunt doar un biet frate de

la mănăstire, care se pricepe întrucâtva să facă brânză și cu siguranță nu e treaba mea să pun la îndoială înțelepciunea Bisericii Mamă, întruchipată de Marele Inchizitor al nostru! Însă noi doi, Maica Domnului, Tu și cu mine, suntem oare de aceeași părere față de această întrebare? Ridică din nou ochii spre cer apoi încuviință din cap evlavios. Nu voi întârzia, drept mulțumire, să rostesc o Ave-Maria, spuse el. Însă Tu înțelegi, Sfântă Fecioară, că acum nu pot zăbovi. Brânza trebuie să ajungă în oraș, preamilostivele Lor Maiestăți o așteaptă cu nerăbdare. Oftă, apoi se uită la Boston ca și cum ar fi observat abia acum că băiatul își venise în simțiri.

— Ei, ei, ei, micuțul meu prieten maur s-a trezit! strigă el prietenos. Ai fost sleit de puteri când te-am întâlnit, nădăjduiesc că am făcut bine când te-am urcat în căruța mea? Drumul spre Granada este și drumul tău?

Boston încuviință din cap. Încerca să înțeleagă.

— Așa m-am gândit și eu, spuse călugărul mulțumit. Cum le potrivește întotdeauna Domnul atât de minunat, în nemăsurata lui bunătate, când întâlnim omul potrivit, în momentul potrivit. Surâdea. De altfel, băiete, eu cred, și îl măsură cu privirea pe Boston mai atent și mai repede decât s-ar fi potrivit cu tonul, că trebuie să facem un mic popas la pârâul cel mai apropiat. Sfânta Fecioară, după cum îți pot spune cu bucurie, împărtășește convingerea mea. Dacă vrei să te așezi din nou între coșurile mele cu brânza pe care regina o dorește deja atât de mult, ne putem continua călătoria.

Căruța se urni din loc. Are dreptate călugărașul ăsta ciudat, gândi Boston. După ce mă voi odihni cum trebuie voi putea scăpa de el ușor. Cum ar putea să mă mai ajungă cu picioarele lui obosite și bătrâne și cu căruța cu catâr, atât de rablagită. Între coșurile lui cu brânză sunt la fel de sigur ca și oriunde în țara asta, poate chiar mai sigur; pot sări jos, în orice moment. Atunci de ce să nu

merg cu el? Fiecare milă pe drumul spre Granada, pe care nu trebuie să o parcurg cu picioarele proprii, mă duce mai repede la destinație. Dar trebuie să am grijă să nu adorm, oricât aș fi de obosit. Trebuie să rămân treaz.

Totuși el se trezi când căruța se opri cu o smucitură. În liniștea nopții, la marginea drumului, se putea auzi limpede susurul unui pârâu.

— Trebuie să cobori, băiete, spuse călugărul, acum și vocea lui era obosită. Îngenunchează lângă apă.

Boston ezită. Ar fi putut să mă lege, dacă ar fi vrut să mă predea! gândi el. Oare nu știe cine sunt? Cu siguranță că există o recompensă când i se aduce Marelui Inchizitor un eretic care are legământ cu diavolul. Dar călugărul nu a făcut asta. Aș fi putut să fug în orice moment, dar el nu a luat nicio măsură preventivă. De ce să nu am și acum încredere în el?

Pârâul era mai lat decât se așteptase Boston. Sărea clipocind peste pietre și prundiș, apa de la topirea zăpezii din Sierra se învolbura și spuma țâșnea când se lovea ici și colo de câte o lespede de stâncă.

— Trebuie să îngenunchezi, băiete, spuse călugărul din nou, oftând. Altfel ești prea înalt pentru mine, biet om bătrân. Boston îl privi întrebător dar călugărul se uită într-o parte. Și acum – știu că asta nu îi place unui musulman, dar ai toată încrederea în mine băiatule de maur! – turbanul jos !

Boston își duse mâinile la cap. Călugărul se uita și acum într-o parte.

— Știe și Sfânta Fecioară că există mauri bălai, spuse el. N-a avut Boabdil însuși, ultimul dintre nasrizi, chica bălaie? Jos turbanul, băiete!

Boston ezita; dar apoi așează turbanul lângă el, în iarbă.

— S-ar putea să doară un pic, băiete, spuse călugărul și scoase cu mâinile apă din pârâu. O lăsă apoi să curgă peste capul lui Boston până îi căzu părul pe ochi, în

șuvițe ude. Dar sunt învățat de mulți ani. N-avea frică.

Mă botează, gândi Boston uimit. Să fie ăsta un botez? Apoi văzu cuțitul deasupra capului.

De când curtea coborâse în Granada, Johanna era trezită în fiecare dimineață de cântarea muezinului.

— După aceea te întorci pe partea cealaltă și adormi din nou, porumbița mea, spuse doica. Ce treabă ai tu cu rugăciunea de dimineață a păgânilor? Dormi mai departe, căprioara mea, ai deja niște umbre sub ochii tăi frumoși!

Dar Johanna se scula în fiecare dimineață fără să scoată o vorbă. Dacă ar fi fost sinceră și-ar fi mărturisit că, între timp, asta devenise pentru ea cea mai plăcută oră a zilei: în afară de mauri, orașul dormea; mama ei, tatăl ei, toată curtea. La această oră matinală cetatea îi aparținea.

Johanna împinse cu grijă plapuma la o parte. Doica, de pe culcușul de lângă ușă, scotea niște sforăituri asurzitoare, cu fiecare zi era tot mai greu de suportat. Dacă aș putea să dorm buștean ca ea, n-ar mai trebui să mă trezească niciun muezin. Curând vor putea să o culce pe unul dintre minarete, ca să trezească cu sforăitul ei maurii! Chicoti.

La fel ca în fiecare dimineață, căută mai întâi la picioarele patului. Pernița mai era acolo. Câteodată o pipăia noaptea, pe jumătate adormită, cu degetele de la picioare, apoi simțea o ușoară înfiorare înainte de a se întoarce în somn.

Muezinul moscheii de lângă dealul cetății avea o voce frumoasă, puternică. Se așeză la fereastră, răsuci în mâini pernița ciudată, și ascultă. Aici, în Granada, simțea în fiecare dimineață cât de plin de speranță era orașul, la această oră vrăjită, când ivirea zorilor poleia cu aur cerul deasupra caselor. Ca și cum fiecare zi ar fi putut aduce o minune pentru Granada, fiecare zi

obișnuită și asta tot mereu. După ce străzile se umpleau, promisiunea asta se evapora. Când se trezeau ceilalți. Dar ea o simțise, o simțea din nou în fiecare zi.

Pernița dintre degetele ei nu-și pierduse nimic din luciul exotic. Uneori, când se aburea între sâni, scuipa pe degetul arătător și o ștergea. Sticla ciudată, flexibilă, din care era făcută, i se părea între timp tot mai familiară.

Și totuși nu-i cunosc secretul, gândi Johanna. Cine a fost logodnicul care nu-mi era logodnic? Ce vrajă ascunde pernița asta? Dacă ar ști Marele Inchizitor că ascund unul dintre obiectele diavolului, ba că îl port chiar peste tot cu mine, ce ar face oare? Dacă ar ști mama, ar muri de frică. Ar crede că sufletul meu nu mai poate fi salvat.

Johanna se strâmbă ironic. Se speriase și ea când Marele Inchizitor arătase cartea, oul ciudat, perna de piele cu monede în ea. Dar trebuiau să fie chiar toate neapărat unelte ale satanei? Tot ce era ciudat, străin, atrăgător, minunat? Talavera spusese că lucrurile astea puteau să vină din depărtatul Cathai, pe care Marco Polo l-a cercetat odinioară, asta i-ar fi plăcut mult mai mult. Ce ar fi dacă oamenii din depărtatul Cathai ar putea să facă obiectele cele mai ciudate? Ce ar fi dacă ea însăși ar putea să călătorească o dată acolo, în haine băiețești poate, și fără doică, și acolo să cunoască toate lucrurile astea?

Poate că mamă-sa n-ar trebui să-l refuze pe genovez. Poate că lucrurile astea, în loc să dovedească puterea diavolului, arată tocmai că la misteriosul Cipangu și la Cathai se putea ajunge pe un drum mai scurt decât credeau până acum toți învățații? Dacă evlavioasa ei mamă și Marele Inchizitor nu ar bănui că în spatele tuturor lucrurilor se ascunde întotdeauna dracul! Răsuci pernița între degete. În orice caz ea prefera să creadă în Cathai.

Muezinul își sfârșise chemarea, în spatele ei doica horcăia în somn și se căznea să-și întoarcă trupul greoi

pe o parte. Apoi sforăi, parcă ușurată, mai departe.

Dacă aș ști ce este, gândi Johanna. Dacă aș ști ce vrea să facă cu ea. El are un secret, dar acesta trebuie să fie întotdeauna dracul? Poate că a călătorit numai departe! Poate cunoaște țări pe care nimeni nu le-a mai văzut, poate că tocmai de aceea era atât de obosit, pentru că a călătorit atât de mult până aici! Îmi pare bine că l-am lăsat să scape! Nu vreau să-l găsească! Dar, pe de altă parte, nu voi mai putea niciodată să-l întreb. Nu mai pot răbda să nu știu nimic.

O muscă zburătăci pe fereastră și se învârti agitată deasupra feței doicii. Bâzâitul ei răsuna puternic și speriat, în liniștea dimineții. Apoi se așează pe fruntea doicii.

Doica sări în sus agitându-și brațele.

— Ușș, ușș, ușș! strigă ea. Porumbița mea! Căprioara mea! Ca în fiecare dimineață, ca în fiecare, fiecare, fiecare dimineață. Să nu cazi de la fereastră! Vino înăuntru!

Johanna pufni în râs și se aplecă înainte ca și cum ar fi vrut să sară în gol. N-are habar de cel mai periculos lucru al meu, gândi ea mulțumită. Despre asta nimeni nu bănuiește nimic.

Ah, în sfârșit am și eu un secret. În sfârșit pot spera să mi se întâmple ceva minunat.

37.

La prima atingere, Boston tresărise atât de tare încât briciul îi crestase pielea capului; apoi înțelesese ce făcea călugărul.

— Vrei să mă razi în cap! șoptise el. Îmi tai părul!

Șuvițele îi cădeau pe umeri în stânga și în dreapta, i se lipeau după urechi, treceau prin fața lui luate de apa înspumată a pârâului, spre confluența cu râul următor. El a stat liniștit, pe cât i-a fost posibil.

— Păi, Creatorul fie lăudat că fratele brânzar are cel mai ascuțit brici din toată mănăstirea! spuse călugărul și tăie încă o șuviță ținută între degete. Pentru că, de fapt, fratele brânzar nu este numai fratele brânzar, băiete, ci, cu ajutorul lui Dumnezeu, și fratele bărbier! Cu dosul mâinii îl mângâie pe Boston pe cap. Și totuși, și totuși, numai cu apă... Oftase nemulțumit. Numai o mică tonsură nu e de ajuns, tinere prieten! Când râdea, parcă behăia.

În cele din urmă, după ce călugărul șterse briciul cu un smoc de iarbă, Boston știuse că acum țeasta lui este pleșuvă. Încercase, la lumina lunii, să-și recunoască imaginea oglindită în pârâu; dar chiar dacă lumina lunii ar fi fost destul de puternică, apa era totuși prea neliniștită ca să vadă.

Poate că și asta este foarte bine, gândi Boston. Habar n-am cum arăt cu chelie! N-aș mai îndrăzni să mă arăt printre oameni! Dar de ce face asta călugărul?

— Firește o să-ți crească curând noi tuleie blonde, trebuie să ai grijă, spuse călugărul și se ridică de jos oftând. Își deznodă încet sfoara care-i ținea rasa strânsă deasupra burții, apoi Boston văzu speriat că începuse să-și tragă peste cap, pe îndelete, postavul aspru, cafeniu.

— Da'-ntoarce-te cu spatele băiete! Nu trebuie să te

uiți cum un bătrân... Rasa veni în zbor și ateriză în fața lui Boston, era cât pe-aci să cadă în pârâu.

— Ce mai aștepți? întrebă călugărul nerăbdător. Nu vrei să-mi dai în schimb burnusul tău? Cât de mult trebuie să aștepte un frate obosit și bătrân, sub cerul înstelat, în costumul lui Adam, gol, cum l-a creat Domnul Dumnezeu? Oftă din nou și își făcu cruce. Fie binecuvântat întunericul, spuse el. Și totuși, cine știe! Unele animale văd bine și noaptea! Va trebui să-mi mărturisesc destrăbălarea. Însă Domnul mă va ierta.

Boston nu îndrăznea să se întoarcă spre el. Cu degete tremurătoare scoase burnusul peste cap și îl azvârli călugărului. Văzu numai conturul unui spate bondoc, dedesubt picioarele slabe și strâmbe.

— Îți vine bine rasa mea? Acum, când putea să-și netezească burnusul pe deasupra burții, vocea lui se calmă. Își așeză și turbanul pe cap.

Boston se ridică în picioare și își înnodă sfoara de mijloc. Rasa era largă și atârna pe el, dar sfoara o ținea strânsă în mai multe falduri. Mirosea tare a om bătrân și a brânză. În viața lui de dinainte i-ar fi făcut scârbă.

Boston simți cum colțurile gurii lui voiau să se destindă într-un surâs.

— Sunt călugăr! șopti el. Arăt ca un călugăr!

Călugărul se urcă pe capra căruței cu mișcări obosite. Burnusul i se întindea pe burtă, la fel ca rasa mai înainte și pe piept îi sălta crucea de lemn.

— Păi cine ar putea să-i refuze ceva Sfintei Fecioare, Maica Domnului, spuse el ciocănind în căruță ca să-l cheme. Urcă-te, am pierdut destul timp! Regina așteaptă brânza ei!

Boston sări în căruță. Împinse într-o parte un coș și se așeză pe fund.

— De ce faci asta pentru mine? întrebă el.

Călugărul plescăi din limbă și îndemnă catârul cu

hățurile. Abia când Boston credea că nu vrea să răspundă, sau că nu i-a auzit întrebarea, el începu să vorbească pe îndelete.

— Cine sunt eu, un biet călugăraș, ca să nu ascult dorința Sfintei Fecioare? Sfânta Fecioară, înțelegi tu, băiete, este de mai mult timp la fel de îngrijorată ca și mine! Ea nu se poate învoi cu toate morțile astea, cu groaznicele torturi și cu rugul! Mi se pare că Ea se teme că fiul ei a murit degeaba. Sfânta Fecioară nu vrea ca tu să arzi. De aceea te-am făcut frate monah.

Boston se uită la el încremenit. Pe întuneric nu se putea recunoaște dacă într-adevăr călugărul credea ce spune; dar oricum, el era călugăr.

— Asta este o înșelătorie, șopti Boston. Are voie un călugăr ca tine să mintă?

Călugărul îi aruncă o privire obosită.

— Nu vreau să fiu părtaș la moartea ta, băiete, chiar dacă ești păgân – se uită din nou înainte la drum – sau eretic. Moartea unui om, care a fost totuși creat după chipul lui Dumnezeu, cântărește mai greu decât o minciună, mi se pare, care se poate spovedi ușor: un rozariu, două Ave-Maria. Sunt un simplu frate monah și îi mulțumesc zilnic Domnului că nu mă pricep la nimic altceva decât la făcutul brânzei și la tăiatul părului. Ce se întâmplă aici afară, în lume, nu trebuie să mă îngrijoreze la mine, la mănăstire. Mă trezesc la Vigil, mă duc în capelă la Laudes, fac rugăciunile de amiază și de vecernie și închei ziua cu Completul. Mă duc în cășăria mea și condimentez brânza cu ierburi. Simți aroma asta? Oftă. Acum și regina cere brânza noastră, de parcă n-ar fi brânză destulă în tot regatul ei! Dar ea vrea să aibă brânză de la mănăstire, trebuie să fie brânză de la mănăstire, brânză de la capre binecuvântate, stoarsă în coșuri de mâini care se roagă. Pufni. Așa o neghiobie, cu tot respectul! N-a mâncat însuși Domnul nostru cu

plăcere, odinioară, în țara Sfântă, brânza pregătită de păgâni din laptele oilor și vacilor lor, sau poate Biblia să spună altceva? Cere cumva Sfânta Scriptură să ne ferim de brânza păgânilor? Plescăi din limbă și încercă să mâne mai repede catârul. Brânză binecuvântată! strigă el. Și evlavia poate fi dusă prea departe, Sfântă Maică a Domnului, ce părere ai?

Boston aștepta. Evident, Maria era de aceeași părere cu fratele monah, ca de obicei. Călugărul dădu din cap mulțumit.

— Știu bine, știu! spuse el. Maiestatea Sa are numai gânduri bune! Cere brânza noastră cu cele mai bune intenții. Totuși, cu toată umilința, îți spun, Sfântă Fecioară, că tot mi-e dor de vremea când maurii domneau la Alhambra și nu trebuia să iau drumul spre Granada la fiecare lună plină!

Boston se ridică în capul oaselor.

— Frate călugăr la mănăstire? spuse el. Dar, de fapt mă bucur foarte mult pentru asta.

Au ajuns la poarta orașului când pe străzi era deja animație intensă. Ca și în dimineața în care, împreună cu Salomon, plecaseră la munte, Boston văzu convoaiele nesfârșite de evrei care părăseau Granada numai cu îmbrăcămintea purtată pe corp.

Călugărul oftă.

— Sfântă Fecioară, Sfântă Fecioară! mormăi el. Știu bine că și Tu socotești prigoana asta drept o rușine! Dar, Tu, Maria cea plină de har, poți până la urmă să faci ceva împotrivă, sau nu? Eu nu sunt decât un biet călugăr bătrân, care se pricepe să facă brânză, dar Tu, Sfântă Fecioară, poți găsi ascultare la Cel de Sus, la Ziditorul însuși! N-ar trebui poate să-ți dai ceva mai multă osteneală? Nu i-ai iertat încă pe copiii Israelului, că ți-au răstignit fiul pe cruce? Atunci gândește-Te că nu au fost

aceștia de acum, ci stră-, stră-, strămoșii lor, cu veacuri în urmă! Și mai gândește-Te, Sfântă Fecioară, spuse el, și tonul lui deveni ceva mai sever, că pe atunci și Tu făceai parte din acel popor, de asemenea și Fiul tău! Vei avea motivele Tale, dacă lași să se întâmple nenorocirea asta – dar iartă-l pe umilul tău servitor, Sfântă Marie, Maica lui Dumnezeu cea plină de har, dacă nu poate recunoaște aceste motive.

Catârul se opri brusc și călugărul îi aruncă lui Boston o privire scurtă dar cercetătoare. Apoi se întoarse spre poartă unde un soldat nerăbdător îi făcea semn să se apropie.

— Ce să mai cred întrebă el ursuz. Boston văzu de la prima privire că era aceeași santinelă care, cu mai puțin de o săptămână în urmă, făcuse glume cu el și cu Salomon.

Îl năpădi frica. Dar își mai putea aduce aminte oare soldatul, care lăsa să intre și să iasă zilnic sute de oameni, de un tânăr evreu îmbrăcat în catifea și mătase, dacă acum cerea să intre un tânăr călugăr ras în cap într-o căruță cu brânză?

— Ce-i cu căruța asta ciudată?

Călugărul coborî cu greu de pe capră și burnusul i se ridică, descoperindu-i picioarele.

— Ai tot dreptul să mă întrebi, frate! strigă el agitat. Nu mă mai recunoști? În fiecare lună îi duc reginei brânză: de capră, de oaie, brânză de vaci; cu ierburi și fără, proaspătă sau învechită în saramură! Reginei îi place brânza noastră de la mănăstire. Zău că și ție ți-ar plăcea, dacă ai putea s-o guști! Regina ne răsplătește cu dărnicie mănăstirea că pregătim brânza asta plăcută lui Dumnezeu, dar nu știu dacă n-o să fie pentru ultima oară!

— Cum așa? întrebă soldatul. Se învârti agale în jurul căruței, verifică bătând în spițele roților de lemn, băgă mâna în unul dintre coșuri și în celălalt, apoi se opri. Arăta de parcă, treptat, ar fi început să-și amintească

ceva. Și de ce ești îmbrăcat ca un maur, dacă ești călugăr?

Călugărul se ținuse după el alergând cu picioarele lui strâmbe, acum se oprise.

— Bine că mă întrebi! strigă el. Chiar că e o întrebare bună! În răspunsul meu este cuprins și motivul pentru care duc Maiestăților Lor brânza preferată, chiar dacă o să-i ducă dorul! Pentru că nu mai pot să pornesc la drum în veșmântul de rușine al păgânilor, chiar dacă fratele abate îmi poruncește atât de aspru să fac asta!

— Fratele abate? întrebă soldatul scărpinându-se în cap. De ce vrea fratele abate ca un călugăr cucernic să se îmbrace ca un musulman?

— De grijă, frate, de grijă! strigă călugărul. Pentru că, uite, părintele abate s-a gândit: trebuie să trecem prin țara maurilor; dar dacă maurii văd căruța noastră cu brânză creștină, cine știe? Nu ne vor prăda ei atunci? Dar dacă pe capră li se pare că șade unul de-al lor, atunci nu ne vor cruța?

Soldatul încuviință, dus pe gânduri.

— Da, pe seama maurilor se pun multe rele! Părintele abate al vostru a avut dreptate să fie îngrijorat. Dar de ce porți peste burnus crucea?

Călugărul luă o mină șireată. Îi făcu soldatului semn să se apropie.

— Nu-i decât un truc, șopti el. Burnusul și turbanul pentru mauri, crucea pentru creștini! Numai pentru evrei nu port nimic, pentru că, așa cum puteți vedea cu proprii ochi la poarta voastră, ei nu sunt primejdioși. Dar pot eu să fiu sigur, chiar dacă sunt deghizat în maur, că vreun aliat al regilor creștini nu îmi va lua brânza crezând că este brânză musulmană? N-ar fi chiar obligația lor de creștini drept-credincioși? Îi este îngăduit maurului să aibă brânză? În vremurile astea, frate, nu mai știi de cine să te păzești! Cel mai bine, de toți! Cum

să mai fii altfel sigur?

Soldatul se uită la el cam încurcat.

— S-ar putea să ai dreptate, mormăi el. La asta nu m-am gândit.

— Nici nu trebuie, nici nu trebuie, frate! spuse călugărul. Pentru gândit nu avem Sfânta Mamă Biserica? Nu gândește ea pentru mine și pentru tine și pentru noi toți? Vezi și tu cu câtă șiretenie s-a gândit părintele abate! Oftă. Dar data viitoare n-o să mai umblu așa, Dumnezeu să mă ierte. În straie de păgân! Pe tot drumul mi-a frecat și mi-a zgâriat pielea, parcă ar fi vrut să-mi aducă aminte că sunt un trădător al portului ordinului meu! Fratele meu mai tânăr, de aici, se întoarse și îl arătă pe Boston, nu a mai putut s-o suporte și și-a luat din nou rasa. Nu-i adevărat ce spun?

Boston încuviință din cap speriat.

" *Mai bine să fiu jefuit de mauri decât să trădez portul ordinului meu*", așa a spus. Da, este un creștin adevărat! Preferă să i se fure brânza decât să poarte burnusul.

Soldatul încuviință din cap plin de respect.

— Aveți o misiune grea, cucernice frate, murmură el. Dumnezeu să vă păzească.

Apoi făcu semn căruței să intre în oraș.

Boston ședea liniștit între coșurile cu brânză.

— Iar ai mințit, călugărule, spuse el după aceea.

Călugărul de pe capra căruței încuviință din cap cu tristețe.

— De îndată ce va fi timp pentru asta, o voi ruga pe Sfânta Fecioară să mă ierte, mormăi el. Ce fel de vremuri or mai fi și astea în care nu poți alege decât între păcate diferite, dacă vrei să faci ceea ce este plăcut lui Dumnezeu?

38

De la palat, Isabella se duse, prin Piața Exercițiilor, peste drum, la Alcazaba. Dimineața era la fel de strălucitoare ca și toate celelalte din ultimul timp, nu ar fi trebuit deci soarele să-i lumineze cugetul? Am prea multe de dus, prea multe, gândi ea. Toate hotărârile astea înfricoșătoare. Am crezut că dacă vom elibera țara de sub domnia maurilor, totul va fi bine. Dar nimic nu este bine și când vine vorba de evrei, povara cade întotdeauna pe umerii mei. Pe lângă asta și un soț care nu-mi dă niciun ajutor, nu-mi este de niciun folos, pentru că se distrează cu micile lui curtezane. Talavera mi-a prezis asta de mult. Povara cea mai grea a regilor este singurătatea. Sperasem că, împreună cu Ferdinand, voi scăpa de ea dar, de atâția ani, este tot așa.

Strânse buzele. Drumul de astăzi trebuia să fie. Așteptase special până înainte de amiază, mai devreme încă ar fi putut să-și spună că văzduhul senin de peste Realejo nu însemna nimic. Dar la ora ásta? Era sâmbătă, în toate bucătăriile creștine și maure din oraș mâncarea de prânz era pe vatră. În momentul acesta ar fi trebuit să o creadă definitivă. Pentru că întotdeauna îi venea atât de greu să ia această hotărâre.

— Maiestate! spuse Santángel, plecându-se adânc. Intrase aproape fără zgomot în piață, prin Poarta Vinului. Mi-ați trimis un mesager?

De ce îl alesese pe el, tocmai pe el, un *conversos*? Dar pe cine altul? Dacă l-ar fi luat cu ea în turn pe Talavera, știa ce ar fi spus. *Nu are nicio importanță, fiica mea. Coboară de aici, copila mea, și uită ce ai văzut. Atotputernicul Tată Ceresc va lua lucrurile în propriile Sale mâini, El îți va da un semn, dacă îți cere aceste morți. Până atunci încrede-te*

numai în Domnul și coboară din turn.

Și după aceea? gândi Isabella întristată. După aceea m-aș frământa noapte de noapte în pat și m-aș întreba dacă nu este totuși obligația mea ceea ce îmi cere Torquemada. Dacă salvarea sufletelor bieților îndărătnici este posibilă numai prin foc și dacă de mine depinde să dau această poruncă! Talavera nu m-ar fi ajutat, Talavera dă întâietate blândeții; în tot ce spune îl contrazice pe Marele Inchizitor, neînțelegerea asta mai rău mă încurcă.

Și atunci de ce nu pe Torquemada? De ce să nu mă însoțească încă o dată în turn Marele Inchizitor?

Deoarece, ca și la Talavera, știu dinainte răspunsul lui, răspunsul lui contrar, el vrea întotdeauna să-i vadă pe toți arzând. Și eu stau între ei și trebuie să iau hotărârea, ajută-mă Sfântă Fecioară, ajută-mă. Cum pot să știu ce Îi este plăcut Domnului, dacă slujitorii bisericii Lui îmi cer lucruri atât de diferite?

Și deci de aceea Santángel? Ce sfat ar putea să-i dea tocmai Santángel?

Nu trebuie să-mi dea niciun sfat, gândi Isabella. Vreau numai să văd cum îi fulgeră ochii acolo, sus, în turn, dacă nu se înalță focul peste *juderia*. A renegat încă de mult credința iudaică, în tot regatul nostru nimeni nu merge mai des și cu mai multă evlavie la biserică decât el – și totuși. Dacă privesc sâmbăta, împreună cu un *converso*, coșurile din Realejo, pot să fiu sigură. Voi recunoaște după fața lui. Și atunci voi ști ce am de făcut.

— Vrem să urcăm împreună pe turnul Vela, señor Santángel, spuse regina. Îmi puteți da ajutor să răspund la o întrebare grea.

Santángel se înclină ușor, încă o dată.

Știe despre ce este vorba. Este aproape de prisos să mai urcăm în turn. Văd încă de acum din pâlpâirea ochilor săi ce ne așteaptă acolo.

— Am mai fost o dată acolo sus, acum o săptămână, spuse Isabella. Împreună cu Marele Inchizitor. El a vrut să-mi arate că cei *conversos* din Granada nu iau în serios noua lor credință? Că sunt încă tot niște *marranos*, evrei, señor Santángel, care țin sărbătoarea de sabat. N-a fost niciun fum deasupra acoperișurilor în ajunul sabatului! Îl privi țintă în ochi pe Santángel.

— Nu știu dacă din cuvintele Voastre pot să ghicesc o jignire, Maiestate! spuse el. Nu vreți să spuneți totuși, că eu...

Regina îl opri printr-un gest.

— Nicidecum, señor Santángel, câtuși de puțin, spuse ea. Serviți casa soțului meu de atâția ani și sfatul vostru a fost întotdeauna înțelept! Nimeni nu cântă cu mai multă însuflețire la misă decât dumneavoastră.

Santángel aștepta.

— Dar toți ceilalți care, cu numai patru luni înainte de sosirea noastră în Granada, aparțineau credinței părinților voștri? spuse regina. Mult prea repede, señor Santángel, și mult prea mulți dintre foștii frați întru credință ai voștri și-au abjurat credința, de îndată ce a cerut-o edictul! Pot eu să am încredere în ei? Au primit ei cu adevărat toate sfintele învățături catolice ale noastre, sunt sufletele lor salvate? Sau vor să evite soarta tristă de a părăsi țara fără averile lor?

— Voi înșivă le-ați lăsat numai aceste două posibilități, Maiestate, spuse Santángel ceremonios. Cum puteți să mai fiți nemulțumită dacă au primit singura noastră credință adevărată numai ca în felul acesta să scape de soarta grea a pribegiei?

Regina clătină din cap nerăbdătoare.

— Nu sunt nemulțumită! spuse ea. Nu gândesc ca episcopul Talavera pentru care este plăcut lui Dumnezeu numai un creștin botezat de bună voie! Pentru mine este suficient ca evreul să fie botezat și să se ducă la biserică, să se spovedească, să urmeze riturile

Sfintei noastre Biserici Catolice! Cu voia Domnului toate celelalte se vor desăvârși. Ce-i drept însă, señor Santángel, și acum îl privi de parcă ar fi descoperit chiar și sub fruntea lui un rest de iudaism, numai dacă evreul nu-și ține în același timp și riturile lui ebraice! Să sfințești sabatul? Niciun foc în vatră?

Santángel tăcea.

Pe cealaltă parte a Pieței Exercițiului ieșea Johanna din palat. Arăta visătoare. Ținea o mână apăsată pe piept.

Ce face aici, ce ascunde la piept? gândi Isabella mirată. S-ar putea să țină ascunsă acolo miniatura habsburgului, așa cum am ținut-o eu odinioară pe a lui Ferdinand? S-ar putea ca vederea acelui băiat blestemat, aliat cu dracul, și totuși atât de pirpiriu, să-i fi deschis în sfârșit ochii ca să vadă ce noroc înseamnă prințul Filip pentru ea? Poate că așa, deodată, visează acum la el, strângându-i la piept portretul? S-ar putea deci, să dăinuie speranța că acest copil recalcitrant se cumințește?

Respiră adânc.

— Johanna! strigă regina.

Johanna tresări. Luă mâna de la piept, parcă surprinsă. Regina zâmbi. Intr-adevăr! Intr-adevăr! L-a ascuns acolo și nu vrea să observ, ce altceva ar putea să fie. Privirea asta visătoare! Nu îl va mai refuza pe habsburg, de asta sunt acum sigură de tot, Domnul le-a potrivit pe toate minunat.

— Vino cu mine sus, pe turnul Vela, spuse Isabella și mângâie brațul fiicei sale cu tandrețe. Johanna se trase înapoi. Intr-o zi poate vei fi regină și va trebui să iei hotărâri, așa ca mine acum. E bine dacă înțelegi de timpuriu ce vei avea de făcut.

Johanna plecă fruntea cu buzele strânse, dar nu o contrazise.

În timpul urcușului toți trei tăcură. Johanna mergea

înainte.

— Ei? spuse Isabella. Nu îndrăznea să-l privească pe Santángel în ochi.

Când fusese cu Torquemada, sus, pe platformă, era seară, seara dinainte de sabat. Ce însemna dacă seara nu se înălța fum din hornuri? Toată săptămâna a trebuit să se gândească la asta. Se supusese prea repede voinței Marelui Inchizitor. Ce însemna oare dacă în Realejo, în ajun de sabat, vetrele rămâneau reci? Nu putea să însemne tot atât de bine că acei *conversos* găteau acum toți chiar în ziua de sabat, ca să dovedească cât de definitiv și-au repudiat credința?

De aceea fusese neliniștită toată săptămâna. Numai lipsa fumului deasupra acoperișurilor în ajunul sabatului nu putea să fie o dovadă, oricât ar vrea s-o convingă cu insistența lui Torquemada. Se apropie de parapet. Din case, pretutindeni în oraș, se înălța fum deasupra acoperișurilor.

Numai peste Realejo cerul era albastru, ca mantia Fecioarei.

— Iată, señor Santángel!

Santángel tăcea.

— Nu este niciun foc aprins în Realejo, șopti Isabella și simți, aproape cu durere, cât de mult își dorise să fie altfel. Nicio vatră nu e aprinsă acolo, cu toate că fiecare om din Granada așteaptă prânzul. Dumneavoastră vedeți fum, señor Santángel? Dumneavoastră vedeți fum?

Fața, altfel atât de bine stăpânită a lui Santángel, arăta chinuită. Tăgădui din cap, încet.

— Și cum puteți explica asta, señor Santángel? Ferdinand s-ar bucura, întotdeauna ea se temuse că lui nu îi pasă de suflete ci de aur, acum îl va căpăta din plin. Ajutați-mă, señor! Cum putem explica asta?

Santángel tăcea.

În acest moment Johanna se aplecă cu brațele întinse, mult peste parapetul turnului.

— Zbor! strigă ea. Zbor!

Așteptă un moment, dar nicio doică nu o strigă. Apoi se întoarse către mama ei.

— Nu înțeleg de ce vă mirați, spuse ea. Nu se vorbește pretutindeni că pentru cina de sabat evreii taie copii de creștini și le beau sângele? N-ați auzit poveștile din Segovia? Izbucni în râs. Atunci de ce ar mai trebui să gătească în juderia? Sângele proaspăt de creștin oricum este cald! Apoi începu să râdă cu atâta poftă, încât se scutura.

39.

Nu departe de poarta orașului, călugărul opri căruța.
— Acum suntem în Granada, băiete, spuse el. Indiferent din ce pricină ți-ai dorit tot timpul asta. Pentru că nicăieri, aș vrea să mi se pară, primejdia nu-i mai mare decât aici.

Boston simți un moment dorința arzătoare să-i povestească totul. Era atât de greu să păstreze tăcerea despre un adevăr pe care nu îl putea niciun moment uita. Călugărul însuși nu era și el nițeluș smintit? Nu s-ar putea să-l creadă?

Dar prudența a învins.

— Foarte mulțumesc, frate! șopti el. Că nu m-ai...

— Poate vrei să mai mergi cu mine și sus, pe Alhambra? întrebă călugărul. Sau treaba ta este aici, jos, în oraș?

Boston clătină din cap că nu.

— Pe Alhambra, spuse el.

Căruța porni. Tariq și Salomon trebuiau să fie pe Alhambra, temnița era pe Alhambra. Și poate că tot acolo va găsi și placa asta blestemată, dar la ce i-ar mai fi folosit acum? Acolo sus mai era și regina, și dacă exista vreo posibilitate să pornească Columb totuși în călătorie, asta se afla și ea sus, în cetate.

— Prrr! strigă călugărul. La intrarea de jos, spre colina cetății, a vorbit cu santinela, nu a mai durat atât de mult ca mai înainte, la poarta orașului.

— Minciunile mele se înalță treptat cât un munte, cât muntele Ararat, mormăi călugărul. Of, cât de mult doresc să mă spovedesc!

Sau aș putea să mă întorc cu fratele călugăr, gândi Boston, înapoi la mănăstirea lui, cu siguranță că mă vor

primi acolo, dacă reușesc să pun pe cineva să mă radă în cap la timp. Unde aș putea să fiu mai ferit de Inchiziție decât direct sub ochii ei? Și peste mai mulți ani, cine știe, poate că va fi uitată și povestea cu aliatul satanei. Aș putea să învăț cum se face brânza și să spun rugăciuni din zori și până seara, n-ar mai trebui să-mi fie frică.

Se apropiau de Medina, voci și râsete, zgomotele cotidiene.

Și America? Uiți America?

America nu va fi descoperită, și dacă eu rămân pentru totdeauna în mănăstire, îmi poate fi indiferent. De ce să cred că va fi descoperită dacă îndrăznesc să mă duc acum la regină? La mănăstire aș fi sigur până ce, după ultimul maslu, voi adormi pașnic, în cântecul fraților călugări. Fără tortură. Fără rug.

În Medina, căruța se opri în fața clădirii bucătăriei.

— Ce stai, băiete? întrebă călugărul. Nu crezi că ar trebui să-mi ajuți să descarc brânza din căruță?

Boston încuviință din cap. Și Tariq? Și Salomon?

Ridică un coș, brânză de oaie, brânză de vacă, brânză de capră, proaspătă sau învechită în saramură. Într-o zi călugărul se va odihni după drum, în cetate; în timpul ăsta el își va căuta prietenii. Și totuși știa că nu are șanse. Cum ar fi putut să-i elibereze?

Dacă nu îi va descoperi, se va întoarce cu călugărul la mănăstire, hotărârea era luată. Voia să-i spună, de îndată ce va fi lăsat brânza în bucătărie. Nu putea să spere nesfârșit la o întoarcere în viața lui adevărată, îl mai ținea aici numai dorința de a-i ajuta pe Tariq și Salomon. Cum ar fi putut să trăiască știind că, din cauza lui, ei trebuie să sufere în mâinile Inchiziției?

Dacă pierdem speranța, vine ceea ce ne temem, cu siguranță.

Apucă coșul de amândouă toartele, conținutul era greu. Lacrimile ce voiau să urce le sili să se întoarcă înapoi. Disperarea și ușurarea se amestecau într-un fel ciudat; la mănăstire ar putea cel puțin să trăiască fără

frică viața asta străină.

Și Tariq? Și Salomon?

În acest moment se auzi strigat.

— Filip! strigă o voce. Nu tare. Doar atât cât să-l facă să tresară. Sau cine vei fi tu, aliatul dracului! Lasă coșul pe loc și vino-ncoace! Altfel trebuie să chem garda!

Johanna coborâse scara turnului ultima. Deci nu era deloc fum peste *juderia*, ce o neliniștea oare pe mamă-sa atât de mult? Era vina ei dacă căpățânoșii de evrei nu voiau să se lase convertiți? Cine putea să-i ceară reginei să salveze și sufletele care nu voiau să se lase salvate? Dacă făcea un rozariu în plus, sau poate chiar zece, Domnul îi va ierta această vină, dacă, totuși, era vreuna, cu adevărat! Trebuia să-i lase pe evreii încăpățânați să ardă în iad în loc să-i trimită pe rug, numai ca să le salveze intrarea sufletelor lor în rai! În fiecare zi același lucru. Era plictisitor, plictisitor, plictisitor.

Nici chiar pernița dintre sâni nu-și ținuse promisiunea. Nu se întâmplase nimic. Aproape că și-ar fi dorit să fie într-adevăr unealta dracului, cât de interesant ar fi fost atunci.

Ieși afară pe poartă, spre Medina. Grădinarii lucrau în straturile de legume și flori. Băieții de bucătărie aduceau căldări cu apă de la fântână și fluierau așa, numai pentru ei. Chiar și slugile aveau o viață mai veselă decât a ei.

O căruță a mănăstirii se opri în fața clădirii bucătăriei, ea o mai văzuse deja deseori, ultima oară poate cam acum o lună. Brânza putea până la cer, cu siguranță că tot așa și fratele călugăr de pe capră; avea o burtă mare, nu înțelegea de ce mamă-sa îi prefera pe oamenii aceștia evreilor sau maurilor care erau atât de manierați și de curați. Burta grasă a călugărului sălta la fiecare pas sub burnusul subțire. Era rușinos cum se purtau cuvioșii aceștia, mamă-sa nu vedea asta?

Dar la jumătatea unui pas se opri. Burnusul. Turbanul. De ce purta călugărul burnus și turban? Aruncă o privire scurtă însoțitorului. Până atunci fratele de la mănăstire venise întotdeauna singur pe Alhambra. Dar celălalt purta cel puțin o rasă, așa cum trebuie. Era încă tânăr, ras în cap, se purta stângaci. Și arăta ca...

Johanna inspiră cu putere.

— Filip! strigă ea șoptit. Sau oricine vei fi, aliatul dracului! Lasă coșul jos și vino-ncoace! Altminteri trebuie să-mi chem gărzile!

Dar nu era deloc sigură. Dacă tânărul și-ar fi întors fața încet și mirat, sau nici măcar nu ar fi știut că era vorba despre el și ar fi muncit mai departe liniștit, ea ar fi înțeles că asemănarea era doar o iluzie.

Dar el nu ezită. De îndată ce auzi vocea începu să tremure. Aliații dracului tremurau? Speriat, lăsă coșul jos.

Johanna îi făcu un semn cu mâna și dispăru în spălătorie. Spălătoresele o priviră cu respect și făcură o reverență adâncă.

— Uș, uș, uș! spuse Johanna și le goni din încăpere ca pe niște muște. Puteți pleca!

Una dintre femei, zăpăcită, apucă cearșaful pe care tocmai îl frecase într-un ciubăr cu o perie, dar Johanna o lovi peste mână cu evantaiul.

— Nu v-am spus că sunteți libere până mâine? strigă ea.

În ușă, ultima femeie se ciocni de tânărul călugăr. Johanna nu crezuse nicio secundă că el se va opune chemării ei. Dacă era deștept știa că pentru el nu mai exista o a doua scăpare. Nu fără ajutorul ei. Dar voia el să scape? De ce a revenit oare?

Tânărul ținea capul plecat, parcă ar fi vrut să-și ascundă fața. Rasa largă îi flutura pe trupul slab, nu fusese o confuzie. Acum va afla totul.

— Vorbește!

Tânărul ridică încet capul și o privi. Nu arăta chiar

atât de jalnic ca acum o săptămână. Poate că asta era din cauza capului ras. Poate că depindea și de ceea ce știa acum despre el.

— De ce te furișezi pe Alhambra după ce n-ai găsit altceva mai bun de făcut decât să fugi de aici? Vreau să-mi povestești, aliat al dracului!

În sfârșit, se va întâmpla ceva palpitant.

40.

Boston nu ezitase prea mult înainte de a o urma pe prințesă în clădire. Îl recunoscuse, cum să mai scape de ea.

Îi tăiaseră drumul niște femei, unele mai bătrâne, altele mai tinere, aruncând în urmă priviri nedumerite; părul de sub basmale le atârna în șuvițe umede, rochiile și șorțurile erau ude, din cap până în picioare. Se mira că își dă seama de aceste amănunte.

În încăpere era cald. Pe jos erau căzi de lemn cu rufe înmuiate, din care se înălța abur care făcea aerul umed și lipicios, printre ele căldări cu apă de la fântână; într-o vatră de cărămidă mocnea un foc, deasupra căruia era încălzit un cazan de aramă uriaș.

— Vorbește! spuse prințesa.

Boston înălță capul. Cu o săptămână în urmă ea îl ajutase să fugă.

— De ce te furișezi în cetate travestit așa, după ce acum câteva zile n-ai știut să faci nimic mai bun decât să fugi de aici? Vreau să-mi mărturisești totul, aliat al dracului!

Eu aș fi vrut totuși să mă fac călugăr, gândi Boston obosit. Am pățit atâtea în ultimele zile, nici măcar nu mă mai pot speria. Se rezemă de perete. Voalul de abur din aer estompa trăsăturile prințesei.

— De ce m-ai lăsat să scap atunci? întrebă el.

Prințesa se înfurie.

— Nu ți-am pus eu *ție* o întrebare? strigă ea. Vreau să știu cine ești, aliat al dracului!

Boston încuviință din cap. Ar putea să fie și drăguță, gândi el. Dacă n-ar fi atât de nerăbdătoare, dacă nu s-ar înfuria atât de iute, dacă n-ar arăta atât de nemulțumită, încât nemulțumirea și nerăbdarea să i se înscrie atât de

persistent în trăsături. Se miră de propriile gânduri. Ar fi mai bine să decidă ce vrea să-i povestească.

Boston se înclină și își împreună mâinile.

— Venisem atunci în Granada – ca să mă călugăresc! spuse el hotărât. Când m-ați prins în *funduq,* eram pe drum... voiam să ajung la mănăstire, dar când ați crezut că...

— Prostii, taci! spuse prințesa. Ochii îi fulgerau de furie. Astea să i le povestești evlavioasei mele mame, dar nici măcar ea n-o să te creadă! Ți-am găsit uneltele!

— Unelte? Nu avea sens să tăgăduiască

— Oul! Pernița de piele cu banda zimțată de fier! Cartea ciudată în care este vorba de Granada, de mama, chiar și de Boabdil! Dacă nu ești aliatul dracului, explică-mi obiectele astea!

— Nu știu despre ce... spuse Boston, dar între timp prințesa se înfuriase și mai tare. I se epuizase din nou răbdarea.

— Pot să chem gărzile! șuieră ea. Gândește-te bine ce vrei, aliat al dracului!

Boston încuviință din cap.

— Dar n-o să mă crezi, dacă nu vrei să mă crezi nici măcar că sunt călugăr. Se uită în jur căutând ceva. Lângă perete, sub fereastra prin care aburul ieșea afară în vălătuci groși, se afla o bancă tocită și lustruită, pe care spălătoresele puneau coșurile de rufe goale.

Mută un coș pe pardoseală, și încă unul. Apoi se așează pe bancă și o invită cu privirea pe prințesă.

— E o poveste mai lungă.

Vedea cum curiozitatea și mânia ei intraseră în contradicție. Curiozitatea însă a învins.

— Eu nu sunt din țara voastră, a spus Boston prudent. Prințesa nu l-a întrerupt. S-ar putea chiar, gândi Boston uimit, să-i placă, dacă îi spune adevărul. Și ce îi mai rămânea de ales decât să explice mobilul și rucsacul? Să o convingă că nu dracul îi dăduse lucrurile astea?

— Eu nu sunt nici măcar din vremea voastră.

Prințesa a tresărit, dar a rămas tăcută. Era evident că adevărul incredibil nu o mânia la fel de mult ca minciunile de dinainte. Poate că, de fapt, îl găsea mai credibil, în orice caz mai interesant. Iar el nu avea de ales.

— Vremea căreia îi aparțin se află cu mai mult de cinci sute de ani în viitor, spuse Boston căutându-i ochii. Știu că sună ca un basm. Dar este adevărat.

Aștepta. Prințesa tăcea. Boston vedea că încheieturile mâinii ei, cu care ținea muchia băncii, erau albe de încordare.

— Nu știu exact cum am ajuns aici, m-am trezit aici așa, deodată; și cum să mă întorc știu mult mai puțin.

— Instrumentele, spuse prințesa. Vocea ei, care trebuia să sune amenințătoare, suna doar înăbușită. Să-mi explici instrumentele.

— Cartea, este o carte, spuse Boston. Pur și simplu o carte obișnuită. În vremea mea lucrurile arată altfel, asta îți poți închipui. S-a inventat mult în acești cinci sute de ani. S-a inventat și s-a descoperit.

America! gândi el. Dacă aș putea să o fac pe prințesă să mă creadă, atunci și ea ar putea să o convingă pe mama ei că Columb trebuie să călătorească. Iar ceea ce tu numești ou, este în realitate un instrument cu care se poate vorbi cu oameni din alte locuri; iar punga de piele...

— Puahhh! spuse prințesa. Este o lampă! Este o lampă!

— Da, firește, este și asta, spuse Boston repede. Numai să nu se înfurie din nou! Însă, de fapt...

— Și cum vrei să dovedești tot ce spui? întrebă Johanna. Că vii din viitor? Că uneltele sunt deci uneltele viitorului și nu uneltele dracului? Cum vrei să dovedești asta?

Boston tăcea.

— Cinci sute de ani! spuse Johanna. Atunci sunt moartă!

Boston dădu din cap afirmativ. Dar nu mai este din nou

chiar atât de furioasă, gândi el prevăzător. Poate un pic cam impulsivă, mai curând neîncrezătoare, nu atât de mânioasă ca la început, când am vrut să mă prefac că aș vrea să devin călugăr. Crede mai curând adevărul, dar asta este o nebunie. Pentru că adevărul este cel mai nebunesc.

Apoi își dădu seama brusc cum ar putea să-l ajute Johanna. Firește! Ea era prințesă. Dacă el ar putea să o convingă...

În primul rând America. După aceea Tariq și Salomon.

— Și de aceea, înțelegi tu, spuse el insistent, încercând să o privească în ochi, pentru că vin din viitor, de aceea știu multe despre vremea voastră! Știu ce se va întâmpla în următorii cinci sute de ani! Și de aceea mai știu și – mă asculți?

Johanna întorsese capul ca să evite privirea lui. Cugetă dacă trebuie să mă creadă, gândi Boston. Dacă nu sunt totuși aliatul diavolului.

— Mă asculți?

Prințesa încuviință din cap.

— Continuă, spuse ea sec.

— De aceea știu, spuse Boston și încercă să-și păstreze tonul calm, și că mama ta este gata să comită o greșeală îngrozitoare!

— Îndrăznești să susții că regina greșește? Bădăranule!

Boston făcu un gest de contestare.

— Trebuie să-l lase pe genovez să călătorească, spuse el. Colón! El va descoperi pentru voi America, înțelegi? Și prin asta Spania va deveni nemăsurat de bogată!

— Aurul îi este indiferent mamei mele, spuse prințesa, dar Boston vedea cât de puțin crede în ceea ce spune. Pe mama mea, în tot ce face, o interesează permanent numai sufletele. Și, în afară de asta, Colón vrea să călătorească spre *India*. Despre vreo Americă, se uită la el neîncrezătoare, nu am auzit niciodată.

— Firește că nu! Ea nici nu este încă descoperită! Este un continent total necunoscut, voi nu știți absolut nimic despre el! Dar el există, Johanna, crede-mă totuși! America există și ea va îmbogăți Spania!

Johanna se ridică în picioare.

— Tu îmi povestești că vii din viitor! spuse ea. Îmi povestești că va fi descoperit un continent despre care noi nu știm! Îmi povestești, cu alte cuvinte, numai lucruri în care nu poate crede niciun creștin. Dar unde este dovada ta?

Boston se dezumflă. Un moment simțise că prințesa, chiar dacă încă nu-l credea cu adevărat, cel puțin i-ar fi plăcut să-l creadă. Dar nu avea nicio dovadă pentru ea.

— Încearcă totuși să consideri că ar fi posibil spuse el. Ți se pare mai ușor să crezi în dracul?

Johanna clătină din cap foarte încet.

— Nu știu ce să cred, murmură ea, fără să-l slăbească din ochi. Mâna ei se îndrepta șovăind spre decolteul rochiei. Ochii ei se înfipseră în ai lui, ca și cum ar fi încercat să-l vrăjească. Și asta de aici? Ce este asta?

Mai întâi retrase mâna ezitând dar apoi i-o întinse, aproape amenințătoare. Ținea în ea, nimic altceva decât pungulița cu ketchup, dintr-un lanț de magazine hamburgheze. Boston o recunoscu.

— Asta! întrebă el uluit, și simți că îl podidește râsul. Așteptarea fusese atât de mare, se așteptase la orice: și acum asta: doar o punguliță cu ketchup. Asta este, acum nu-și mai putu reține râsul, nu este nimic mai mult decât niște ketchup!

Prințesa arăta supărată; cât de repede i se schimba dispoziția. Retrase mâna cu punguța și o ținu aproape, în fața ochilor.

— Ket-ce?

Nu trebuia să-l creadă nebun. Avea nevoie de ea, avea nevoie de ea.

— Ketchup! Pur și simplu numai ketchup. Dar nici asta probabil că încă nu cunoașteți. Se face din roșii. Abia când văzu fața uluită a Ioanei își dădu seama că nu avea cum să știe nici ce sunt roșiile. Roșiile creșteau în America; și America nu era descoperită.

— Roșiile vin din America, spuse Boston. Ia uită-te, Johanna! Tocmai despre ce ți-am povestit. Trebuie să-l lăsați pe Colón să călătorească!

Cu o mișcare rapidă îi luă punguța din mână. O simțea cam lipicioasă și un pic umedă de sudoare. Pe linia asta se rupe!

Johanna se holba la mâinile lui. Se retrăsese un pas speriată, ca și cum ceea ce voia el să-i arate ar fi fost ceva periculos.

— Pe aici se deschide, spuse Boston. Vezi? Așa. Apucă plicul cu vârful degetelor de marginea superioară; o rupse de-a lungul perforațiilor. Era prudent. Ketchupul păta dezgustător, nu trebuia să stropească. Aici! spuse Boston.

Prințesa se aplecă puțin înainte fără să-și miște picioarele de pe loc. Întinse gâtul, și apoi scoase un strigăt înăbușit. Duse o mână la gură.

— Pur și simplu ketchup! spuse Boston ca să o liniștească. Apăsă punguța, ketchupul ieși peste margine. El îl linse și îi întinse prințesei punguța. Gustă!

Abia după aceea văzu că ea tremură. Tremura atât de tare încât lui i se făcu frică. Avea ochii ficși și ieșiți din orbite.

— Dar nu-i decât ketchup! strigă din nou Boston, și ca să dovedească, a stors conținutul vâscos din ambalaj și l-a supt. E chiar destul de gustos!

In acel moment prințesa începu să țipe.

41.

Acum Santángel nu mai voia decât un singur lucru: să se întoarcă imediat în oraș. Trebuia să cugete ce a însemnat vizita în turn. Sora lui mai trăia încă în oras cu sotul ei, cu copiii ei, încă nu se hotărâseră cum să se comporte după edict; acum el știa că era prea târziu pentru orice hotărâre.

Oare să îi sfătuiască: Faceți ca mine! Botezați-vă!?

Văzuse totuși adineaori ce li s-ar întâmpla chiar și atunci. Marele Inchizitor nu ar fi convins niciodată că o făceau cinstit, când îngenuncheau în fața crucii, Torquemada nu va renunța niciodată la spionaj și prigoană. În Granada, un *conversos* trebuia să învețe să trăiască cu rugul în fața ochilor.

Chiar și faptul că regii îl exceptau pe el însuși din îndoielile lor, se putea schimba repede. Mai era încă prea important pentru Ferdinand, în calitate de consilier, când era vorba de aur și bogății, regele avea nevoie de el, îi era mai util viu decât mort.

Să o sfătuiască deci pe sora lui să părăsească țara? Să lase aici averea, așa cum poruncea edictul, să caute o corabie așa cum făceau mii și mii de evrei? Era oare viață sigură în străinătate, fie și în sărăcie, era oare de preferat amenințării cu moartea din Granada?

Dacă există totuși o viață sigură în străinătate. Santángel se înfioră amintindu-și ce se întâmplase în secolul trecut cu frații lui întru credință în Franța, în Augsburg, Regensburg, Nürenberg, atâtea nume ciudate, atât de multe mii de morți și acolo. Totuși încercase, cu ajutorul maurilor, cu ajutorul lui Isaac, să ușureze exodul evreilor din Granada. Ei ar fi putut să-și ia cu ei averea, un evreu bogat era oriunde și întotdeau-

na mai bine-venit decât unul care cere de pomană.

Dar dacă Moartea Cea Mare bântuia, ca acum o sută de ani, de la vărsarea Ronului, în îndepărtata Bavarie, peste stepele maghiarilor și prin toată țara habsburgilor; dacă ciuma bântuia undeva în Europa, atunci erau vinovați evreii, pentru că ei ar fi otrăvit fântânile: așa se spune mereu. Ei pângăresc ostiile; ei beau sângele copiilor creștini: așa se spune. Orice nenorocire îngrozitoare s-ar întâmpla pentru creștini, evreii vor purta veșnic vina. Indiferent unde ne ducem, și la noua destinație, într-o zi tot vom arde.

Ce sfat să-i dea atunci surorii lui ? Nu poți să rămâi și nu poți să pleci. Acolo unde ești nu poți trăi; dar nici în altă parte.

Un servitor veni spre el grăbit, peste Piața Exercițiilor.

Să-i rog pe regi încă o dată să cugete asupra edictului? Dacă aș fi crezut că ar putea să fie de folos, o făceam de mult. Evlavia reginei, zelul fanatic al lui Torquemada nu vor îngădui niciodată ca poporul meu să fie lăsat în pace. Și Ferdinand, despre ale cărui interese financiare nimeni nu este mai informat decât mine, Ferdinand, în ai cărui ochi speranța de a avea aur îi vrăjește o sclipire pe care numai gândul la amanta lui o mai poate da, Ferdinand, înaintea tuturor, nu va putea să fie niciodată de acord. El așteaptă deja de multă vreme bogăția pe care această prigoană i-o promite. Războiul cu maurii a fost scump.

— Señor, spuse servitorul înclinându-se respectuos. Maiestatea Sa vă invită în Sala Ambasadorilor. Eminența Sa, Marele Inchizitor, vrea să înceapă interogatoriul însoțitorilor aliatului satanei.

Johanna se așezase pe bancă, lângă băiat. Va încerca el totuși să-i povestească basmele lui, oare cât de proastă o credea? Era el călugăr? Nici vorbă! Orice altceva decât

călugăr!

Ea aștepta. Povestea lui era de necrezut, mult mai de necrezut decât tot ceea ce sperase. Din viitor! Nimeni nu putea să vină din viitor. Degetele ei se cramponau de bancă. Oare nu putea nimeni să vină cu adevărat din viitor? Povestea lui era minunată, nicidecum plictisitoare.

— Unde e dovada? întrebă Johanna. El nu va putea s-o dovedească, trebuia să-i dea totuși crezare? Dacă, în ciuda tuturor, spunea adevărul? Dacă el venea cu adevărat dintr-o vreme în care instrumente ca acelea pe care Marele Inchizitor le prezentase triumfând, ca dovadă pentru alianța cu diavolul, nu erau deloc deosebite? În care printr-un flecuștet caraghios, cum era oul negru, puteai vorbi cu oameni care se aflau în alte locuri? Dacă într-adevăr ar exista un continent, un întreg continent încă nedescoperit, între coastele Spaniei și Indiei, atât de apropiat încât oamenii ar putea ajunge la el cu corăbiile, în câteva săptămâni?

A dus mâna la decolteu. Să mai explice totuși și asta! Dacă poate explica și asta, voia să-l creadă. Pernița minunată, misterioasă.

— Și asta? Ce este asta?

Văzu că lui îi venea să râdă. Cum îndrăznea să râdă de secretul ei?

— Nu e nimic mai mult decât ketchup, spuse el. Acum râdea de-a binele.

Johanna simți că o năpădește mânia. Ce credea el, cine era? Spunea povești în care nimeni nu putea să creadă, pentru care trebuia să arzi, da, să arzi! Și să mai și râdă de secretul ei!

— Ket-ce? întrebă ea.

El povestea despre America, povestea din nou despre America. Dar mult mai interesant era ce făcea.

Rupea pernița, pernița ei.

Johanna s-a speriat. A întins gâtul dar nu s a apropi at. Pe margine, acolo unde băiatul rupsese perniţa, lucea roşu.

A scos un strigăt înăbuşit. Din ea ieşea ceva roşu, roşu ca sângele. Şi-a pus mâna la gură.

— Ketchup! a spus din nou băiatul. A apăsat perniţa, peste marginea ei ieşea sânge. L-a lins, apoi i-a întins şi ei pernița.

— Gustă!

Johanna a simţit că i se taie picioarele. În Segovia, se spunea că evreii au tăiat copii creştini ca să le bea sângele. Dracul voia sânge de creştin.

Ea ar fi vrut să fugă dar nu se putea urni din loc. Cum ar fi putut să mai stea la îndoială că băiatul ăsta e aliat cu dracul? Acum primea pedeapsa pentru încăpăţânare şi îndărătnicie. Maică Sfântă Marie, iartă-mă că m-am îndoit!

Tremura atât de tare că nici măcar nu mai putea să strige.

— Nu este decât ketchup! a strigat din nou băiatul. Şi a tras o înghiţitură mare. Din ochii lui se vedea ce mult îi place.

Acum, în sfârşit, ea a putut să ţipe.

42.

Au fost duși la palat legați. În lumina rece a amurgului, Tariq a recunoscut-o pe regină, i-a recunoscut pe Arhiepiscopul de Granada, despre care se spunea că dădea mână liberă blândeții, de câte ori era posibil și pe Marele Inchizitor, la mijloc. Lângă Marele Inchizitor era chiar Santángel în persoană și se prefăcea că nu i-a văzut niciodată pe cei trei.

Și Tariq își goli privirea când o trecu peste fața trezorierului, spera ca Salomon și Isaac să nu facă acum nicio greșeală. Cel care lipsea era numai regele, putea să fie un semn bun, sau unul rău, sau, poate că nu însemna nimic?

— Îngenuncheați pentru interogatoriu! spuse Marele Inchizitor.

Foarte încet, Tariq căzu în genunchi. Spre Mecca, spre Mecca, gândi el. Îngenunchez cu ochii spre Mecca. Nu voi îngenunchea niciodată în fața unui om viu, niciodată în fața unui mâncător de porci.

— Așa! spuse Marele Inchizitor. Pe o măsuță joasă, în dreapta lui, Tariq recunoscu speriat sacul ciudat al lui Boston din care, pe neașteptate, se auzi un sunet straniu, scurt și pițigăiat. *Allah. Să ne păzească!*

Marele Inchizitor se aplecă înainte, ca și cum nu ar fi auzit sunetul, ca și cum nu i-ar fi fost frică. Tariq văzu în ochii lui cât de mult ardea de nerăbdare Torquemada să înceapă discuția. Cu mâna dreaptă, care îi tremura, căută pe măsuța de lângă el.

— Așa!

Nu trebuie să mă uit în ochii lui, gândi Tariq. S-ar mânia și mai tare. Trebuie să fiu umil, cu ochii plecați. Toți trei trebuie să fim umili.

— Acum sunteți toți trei din nou împreună!

Tariq văzu că Isaac nu mai putea să stea în genunchi.

— Ce ni se reproșează? întrebă el. Eu sunt un negustor respectat din acest oraș, pe lângă asta, creștin credincios ca și Voi! Cât de bucuroși am fost, când regii, se înclină către Isabella și ar fi căzut dacă nu s-ar fi sprijinit, au intrat în această cetate! Când s-a încheiat, în sfârșit, domnia maurilor! Totuși acum...

— Taci! spuse Marele Inchizitor. Vrei să știi pentru ce sunteți acuzați? Evreule! Capetele de acuzare sunt atât de multe și îi cer prea mult efort unui om bătrân ca mine, să le țină minte pe toate! Râdea. Râsul lui era lipsit de bucurie și Tariq simți că începe să tremure. Era indiferent cu câtă umilință s-ar fi purtat, era indiferent, orice ar fi spus. Marele Inchizitor știa deja cu ce sentință se va încheia acest interogatoriu: La fel ca toate interogatoriile lui. Un interogatoriu al Inchiziției nu se încheie altfel decât cu moarte, așa se spune.

— Nu este adevărat că ați vrut să încălcați edictul din martie al regilor, prin aceea că ați făcut pregătiri să scoateți din oraș averile evreilor îndărătnici, cu toate că acestea revin de drept coroanei? Nu este adevărat că în acest scop ați încheiat un contract cu navigatorii mauri care ar fi trebuit să scoată pentru voi, cu corăbiile lor, aurul evreiesc în afara țării? Și nu este adevărat, că acești mauri trebuiau să capete aur, atât de mult, încât Boabdil ar fi putut, acolo sus, la el, în Alpujarras, să-și înzestreze o oaste și să pornească război împotriva regilor? Și toate astea – cu ajutorul satanei?

Respirația îi hârâie în piept, gândi Tariq. E bătrân și bolnav, de ce nu cade mort? De ce nu-l trăsnește Allah, ca să-i apere pe adevărații credincioși?

Isaac se clătină din nou lângă el, însă Tariq își dădu seama că motivul nu era frica, ci epuizarea. Nu plânge, gândi Tariq uimit. Deși acum venise într-adevăr momentul. Nu e deloc fricos, dar ce mai contează asta acum.

— Recunoașteți învinuirile ce vi le aduce Sfânta Inchiziție? întrebă Talavera. El se ridicase în picioare și făcuse un pas spre ei, părea că ar vrea să-l sprijine pe Isaac care se clătina. Sau poate că mai există o cu totul altă explicație pentru ceea ce au găsit soldații în ajun de sabat, cu o săptămână în urmă, în casa voastră, Isaac? Nu este neobișnuit dacă un negustor ca dumneata spune că un depozit plin de mărfuri este proprietatea lui.

— Liniște! strigă Marele Inchizitor și bătu cu pumnul pe brațul scaunului. De când este arhiepiscopul de Granada însărcinat de Inchiziție? Să întreb, dacă aceștia de aici, arătă cu degetul tremurător spre Isaac, vor să mărturisească, sau dacă este necesar, să le arăt mai înainte instrumentele, depinde numai de mine, frate Talavera! Aliatul diavolului a fost văzut cu ei!

Talavera se înclină ușor.

Și Santángel? gândi Tariq. Ce gândește acum Santángel? Arată atât de calm. Nu se teme că îl vom învinui? Cum poate fi sigur că vom mai tăcea și atunci când Marele Inchizitor va porunci să se aducă instrumentele? Menghina. Scaunul de tortură. Roata. Strivitorul de capete.

— Dar acum, strigă Torquemada, ridicând sacul pe genunchi, este vorba despre altceva! Este vorba de o acuzație care cântărește mai mult decât tot ce am arătat până acum! Pentru că, așa cum adeveresc cu jurământ soldații Maiestății Sale, în noaptea aceea ați fost împreună cu un băiat pe care, fără orice îndoială, l-am dovedit ca aliat al diavolului! Mâinile lui se căzneau zadarnic să scoată ceva din săculeț. Nerăbdător, făcu semn unui servitor care se uita în jur speriat și șovăitor, sperând că s-ar putea să fie vorba de altul. Fără nicio îndoială! strigă Marele Inchizitor din nou. Îi întinse servitorului sacul cu un gest poruncitor.

Mâinile omului tremurau de frică atunci când îi

întinse lui Torquemada oul negru. Din nou se auzi sunetul neliniștitor, scurt și pițigăiat. Marele Inchizitor nu tresări nici de data asta.

— Ei? Nu-i așa că dracul însuși v-a inspirat planurile, că dracul însuși, sub înfățișarea unui băiat străin, sau în alianță cu el, a pus la cale complotul evreilor cu maurii? Că satana însuși îl susține pe regele maurilor Boabdil să-și realizeze planurile de a recuceri domnia Andaluziei, ca să înlăture credința creștină?

— Nu! strigă Tariq. Cu dracul noi nu vom avea niciodată...! Cu toate că era fără rost. Cu toate că era indiferent și tot ce spuneau nu avea nicio importanță.

— Taci, pui de maur! strigă Marele Inchizitor. Trebuie să vă arătăm mai întâi instrumentele? Nu vreți mai bine să mărturisiți, după ce ați fost puși în fața mulțimii de dovezi zdrobitoare? Vedeți, cu voi sunt îngăduitor! Nu vreau tortura, nimeni nu urăște tortura mai mult decât Marele Inchizitor! Depinde de acuzat, întotdeauna de acuzat, depinde numai de voi, numai de voi înșivă! Dacă mărturisiți acum, toți trei, atunci flăcările vă vor curăța sufletele prin moarte, fără să trebuiască să vă mai adaug înainte acele dureri pe care totuși, eu însumi, ochii îi pâlpâiau, nu aș vrea să le mai trăiesc iar și iar! Strigătele! Gemetele! Trosnetul oaselor de la degete, frângerea șirei spinării și crăparea capului! Gemu. Ochii dilatați îi străluceau.

— Copiii nu, eminență! spuse regina încet. Până atunci tăcuse. Eminență, nu copiii! Trebuie să vă ajungă salvarea sufletelor lor numai prin foc.

Torquemada îi aruncă o privire plină de dispreț.

— Veți recunoaște că acești copii...

În acest moment ușa a fost deschisă brusc.

— Îl avem! răcni un soldat. Vocea lui se gâtui. L-am prins pe aliatul dracului!

Împreună cu camarazii lui îl târî pe Boston în sală.

43.

Primul lucru care îi trecuse prin cap lui Boston când santinelele se năpustiseră asupra lui, era gândul, oricât de ridicol ar fi fost, că urma să intre în mâinile Inchiziției numai din cauza unei stupide punguțe de ketchup, tocmai când crezuse că, probabil, toate s-ar putea încă îndrepta spre bine. Dacă n-ar fi luat punguța atunci, în viața lui de dinainte, când s-a dus la masă cu Tukan, Kadir și fetele, după vizita la Alhambra. Dacă nu s-ar fi dus absolut deloc cu ei. Mamă-sa susținea că dacă mănânci prea des în buticurile astea cu hamburgeri îți dăunează sănătății.

Foarte rău pentru sănătate, gândi Boston. Mai rău nu ar putea să fie, în niciun caz. De ce îmi vin niște gânduri atât de absurde. În ultimele săptămâni mi-a fost pur și simplu frică, atât de des, încât nu mai simt de mult că frica este frică.

— Aliatul satanei! strigă Marele Inchizitor. Se sprijini cu amândouă mâinile pe brațele scaunului și încercă să sară în picioare dar căzu înapoi.

Lângă Marele Inchizitor ședea regina, mai ședeau și doi bărbați. De unul dintre ei Boston își amintea de la discuția cu genovezul. Santángel. În fața lor îngenuncheaseră Tariq, Isaac și Salomon fără să ridice privirile.

— Ei, acum vă avem deci pe toți împreună!

Acu' îl lovește damblaua, s-a învinețit la față, gândi Boston. Ar fi vrut să le zâmbească celor trei; dar a văzut cu câtă disperare se sileau să nu se uite la el și a înțeles.

— Ei, aliat al diavolului, nu vrei să-ți saluți complicii? Aceștia trei de aici susțin că nu te cunosc!

— Nu sunt aliatul diavolului! spuse Boston privindu-l drept în ochi pe Marele Inchizitor. Este o absurditate!

— Îi cunoști pe cei trei, sau nu-i cunoști? strigă Marele Inchizitor. Nu a sunat așa întrebarea mea?

Se învinețește tot mai tare, gândi Boston. Dacă se mai agită încă un pic, cade mort.

— Nu i-am văzut niciodată până acum, spuse el. Vedea cum umerii lui Tariq se lăsau în jos. Isaac se clătină. Iar eu nu sunt aliatul diavolului!

— L-am găsit la prințesă! strigă soldatul care tot îi mai ținea brațul lui Boston răsucit dureros, la spate. A băut sânge, sânge, eminență! Prințesa...

— Fiica mea? strigă regina. Ce are el cu Johanna...

În acest moment intră în sală Johanna, la braț cu doica. Îi aruncă lui Boston o privire plină de ură. Pe fața ei se puteau recunoaște urme de lacrimi, dar se ținu dreaptă când se așeză încet, pe taburetul adus în grabă de un servitor.

— Johanna! strigă regina. Nu sări în picioare, nu făcu niciun pas către copila ei. El nu a ...! Își privi fiica cu nerăbdare.

— Toate se vor lămuri imediat, strigă Marele Inchizitor bătând cu palma pe brațele scaunului. Șșș! Șșș! Marele Inchizitor conduce interogatoriul! Îl privi fix pe Boston. Susții că nu ești aliat al satanei? Păi toți tăgăduiesc, ereticii! Nu sunt vrăjitoare, nu sunt *marrano*, n-am pângărit ostia! Crezi tu, băiete, că am întâlnit vreodată un acuzat care să recunoască vina care i s-a găsit. Dar toți au mărturisit până la urmă, toți! Ceea ce dovedește că Sfânta Inchiziție este îndrumată sigur de Sfântul Spirit în greaua sarcină de a-i recunoaște pe eretici! Pentru că toți, toți recunosc, în cele din urmă, când le arătăm instrumentele...

— Dar eu pot dovedi! strigă Boston. Nu a fost sânge. A fost, pur și simplu, numai ketchup! Pot să dovedesc!

Marele Inchizitor râse.

— Aduceți menghina, spuse el.

— Pot să dovedesc, strigă din nou Boston. Ah, frica se mai putea totuși simți ca frică. Aveți doar rucsacul meu! În el este...

Marele Inchizitor făcu din nou semn servitorului. Servitorul se înclină; apoi veni la Boston cu ghidul de călătorie al doamnei Hilbert.

— Ei? strigă Marele Inchizitor. Cum vrei să ne explici cartea asta pe care o avem aici, în față?

Boston inspiră adânc. Desigur, aveau deja cărți în anul 1492, știa precis; chiar și tiparul fusese inventat.

— Asta este, pur și simplu, numai o carte! spuse el. Noi numim astfel de cărți ghiduri de călătorie. Când oamenii zboară spre Granada, ca...

— Zboară? strigă Marele Inchizitor agitat. Oameni care zboară?

Boston văzu că toți se uitau la el încremeniți.

— El susține că vine din viitor, spuse prințesa cu o voce mică și monotonă. Dintr-o vreme în care oamenii zboară și pot vorbi între ei de la un loc la altul. Doica o strânse mai tare de braț.

— Ha! strigă Marele Inchizitor. Blasfemie! Blasfemie! Numai îngerii Domnului pot zbura!

— Vă rog! spuse Boston încercând să facă un pas spre el. Brațul răsucit la spate îl durea de parcă îi fusese smuls de mult din umăr. Priviți cartea! Aici scrie totul! Se uită la pagina deschisă. " Granada (270 000 locuitori) este un animat oraș universitar și totodată păstrătoarea ...

— Taci! strigă Marele Inchizitor. Taci, taci, taci! Ce altceva ne dovedești cu cunoașterea limbii în care este scrisă cartea asta, decât că stăpânești limba diavolului? Privi triumfător în jurul lui. Nu-i așa? Nu-i așa? Niciunul dintre învățații noștri nu a fost în stare să descifreze acest scris! Tu însă, băiatule, susții că îl înțelegi. Ce altceva ne dovedești prin asta decât că ești aliat cu diavolul?

— Nu! strigă Boston! Dacă-mi aduceți punguliță cu ketchup, vă pot arăta...

În sală intră un mesager scăldat în sudoare.

— Un mesaj pentru Maiestatea Sa! spuse el timid și se înclină adânc.

— De ce ne tulburi interogatoriul? strigă Marele Inchizitor. Nu mai putea să aștepte ce aveai de spus?

Mesagerul clătină din cap înfricoșat.

— Mă trimite señor Colón, Maiestate, spuse el. Să vă comunic că părăsește Granada chiar zilele acestea, ca să călătorească în țara francezilor. A primit veste de la fratele său că regele din orașul Paris îi va pregăti corăbii pentru călătoria lui spre India și Cipangu și Cathai!

Regina se uită la el plictisită.

— Nu are decât să se ducă și Domnul fie cu el, spuse regina. Transmiteți asta lui señor Colón, din partea mea. Granada nu îl va regreta. Dorim regelui francezilor mult noroc!

Mesagerul se înclină și ieși din sală repede, cu spatele.

— Un visător! spuse Isabella și se adresă din nou Marelui Inchizitor: Continuați eminență și scuzați întreruperea.

America nu va fi descoperită, gândi Boston. Acum este sigur. Regina îl lasă pe Columb să plece și eu nu mă mai pot întoarce. Viața mea nu va exista, și eu nu vreau să mor pe rug acum, chiar deloc.

— Dacă îmi aduceți pungulița, spuse el uitându-se implorător spre regină, vă pot dovedi...

— El susține că sângele este făcut dintr-un fruct necunoscut, spuse prințesa pe un ton inexpresiv, care crește într-o țară numită America, aflată între noi și India. O țară uriașă, nedescoperită, pe care señor Colón o va descoperi pentru noi.

Vocea ei era la fel de monotonă. Îi este frică, gândi Boston. Frică îngrozitoare. Este uluită. Am speriat-o atât de tare, ce prostie din partea mea, nu mai știe ce să creadă, un adevăr este la fel de înfricoșător ca și celălalt.

— El susține...

Ochii Marelui Inchizitor erau gata să-i iasă din orbite.

— Blasfemie! Blasfemie! Oameni care zboară ca îngerii și o țară pe care Domnul, în indescriptibila Lui creație armonioasă, a uitat să o plăsmuiască! Nu există nimic între coastele Spaniei și depărtata Indie, nimic! Este dovedit, cunoscut tuturor învățaților! Pomenește Biblia cumva de o țară care va apărea în mijlocul oceanului, multe mii de ani după ce Domnul și-a încheiat creația, în numai șase zile? A fost deci creația lui nedesăvârșită, cum susține acest băiat, Domnul a uitat ceva? Domnul ar fi fost deci uituc, ca orice babă? Mai inspiră de câteva ori adânc, hârâitul suna înfricoșător. Blasfemie! Sfânta Scriptură nu știe nimic despre această țară! A aruncat-o poate chiar satana acolo, în valuri, ca să ne ducă în ispită? Ce tot spui, ereticule?

— Sfânta Scriptură, în Cartea Facerii nu pomenește nici de regatul nostru spaniol, eminență, spuse un bărbat în costum de episcop. Și totuși nimeni nu va tăgădui că el există. Nu tot ce nu descrie Biblia nu înseamnă, de aceea, că nu există.

— Nu poate arhiepiscopul să renunțe a-l contrazice pe Marele Inchizitor? strigă Torquemada. Acest băiat...

— De ce nu îl lăsăm să ne arate și să ne explice pretinsele dovezi? întrebă episcopul neclintit. Noi toți, nu veți contesta asta, eminență, nu găsim explicații pentru ceea ce s-a găsit în săculețul lui. Numai de aceea le socotim drept uneltiri diavolești, nu-i așa? Cum ar fi dacă băiatul ar ști totuși să le explice?

— Am fotografii pe mobil! șopti Boston arătând spre obiectul care se găsea neluat în seamă pe genunchii lui Torquemada. Voia să le arate zgârie-norii, statuia libertății. Ce bine, ce bine, ce bine, că își dorise mereu să vadă America. Și le va face o fotografie tuturor. Nici atunci nu îl vor crede?

Marele Inchizitor își drese glasul:

— Oul! strigă el poruncitor și făcu semn unui servitor. Miji ochii.

Acum vei putea să ne dovedești ce susții! Să nu spună nimeni că Sfânta Inchiziție nu este plină de generozitate! Dacă îți reușește să convingi Sfânta Inchiziție, atunci vom cugeta ce trebuie să se întâmple cu tine! Dacă nu reușești să dovedești, Marele Inchizitor rânji, nu vei fi numai ars!

La un semn al lui, soldații îi dădură drumul lui Boston. Un servitor îi înmână mobilul. Boston nu -și mai amintea să-i fi tremurat vreodată degetele atât de tare.

— Este un aparat cu care se poate vorbi prin aer, cu oameni care se găsesc în alte locuri. Chiar și în locuri depărtate. Dar cu el se mai pot face și poze, voi face asta imediat. Și pozele se pot arăta. Am memorizat poze din America, veți vedea. Veți descoperi America, Maiestate, și astfel Spania se va îmbogăți! Există aur și argint din belșug!

Nimeni nu se clinti. Nicio uimire. Nicio bucurie. Nici măcar îndoială.

— Există zgârie-nori...

— Zgârie-nori! strigă Torquemada. Cerul este împărăția Domnului! Cine se încumetă să se atingă de nori...

Boston se căzni mult timp să deschidă mobilul. Display-ul era stins.

— Ei? strigă Marele Inchizitor. Ei?

Regina ședea aplecată mult în față. Prințesa se strânsese lângă brațul doicii și își ascundea fața pe umărul ei.

Dar display-ul rămase întunecat. Boston încerca mereu, cu degetele care-i tremurau, să pornească mobilul. Dar display-ul rămânea întunecat.

— Acumulatorul, șopti Boston. Acumulatorul este descărcat!

— Ce? strigă Marele Inchizitor. Ce tot spui, băiete? Nu voiai să ne dovedești...

— Acumulatorul este descărcat, șopti Boston din nou. Nu merge decât dacă are curent. Acumulatorul este descărcat.

— Ha! strigă Marele Inchizitor. Făcu semn servitorului să-i aducă mobilul. Servitorul tremura.

Le este frică tuturor, gândi Boston. Numai lui Torquemada nu. Marele Inchizitor nu se teme nici de dracul, în care totuși crede. Este îngrozitor.

— Acumulator! Curent! Ce tot spui băiete! Cu mâna lui tremurătoare încercă, la fel ca și Boston, să aprindă mobilul. Display-ul rămânea întunecat.

— Avem acum dovada definitivă! strigă el apăsând tasta iar și iar. N-am lăsat eu însumi să stea lumina tot timpul aprinsă în unealta asta a diavolului, nu am pus-o eu să sune? Acum rămâne întunecată si mută. Băiatul a vrăjit unealta ca să nu descoperim ce ascunde diavolul în ea! Ce urmărește diavolul prin asta! Ce dovadă ne mai trebuie?

— Se întâmplă, dacă îl lași prea mult timp deschis! strigă Boston. Vă rog. Se întâmplă pur și simplu dacă...

— Duceți-l înapoi în carceră! spuse Marele Inchizitor, ca și cum Boston nici nu ar fi vorbit. Aceștia trei, arătă spre Isaac, Tariq și Salomon vor arde pe rug, pentru că au încălcat edictul regilor. Dar acesta, de aici, ochii lui se îngustară ca niște fante. Rânji către Boston. Faceți-l să guste mai înainte instrumentele. Țineți totul pregătit, pentru că vreau să fiu de față! Începem cu menghina. Mâine, chiar mâine! Sufletul lui este atât de îndărătnic că pentru a-l salva nu e de ajuns să ardă. Scoateți diavolul din el!

— Nu! răcni Boston. Nu!

Cât de mult mai putea simți încă frica lui ca frică.

44.

Santángel se afla sus, pe turnul Vela și privea în jos, către oraș. De data asta urcase singur. Trebuia să cugete.

Peste Realejo cerul era la fel de albastru, sabatul nu se sfârșise încă. Fusese ceva în ceea ce spusese băiatul, ciudatul băiat pe care îl credeau aliat al diavolului. Povestea lui era incredibilă, nu era de mirare, că îl aruncaseră înapoi, în carceră. Totul era absolut incredibil.

Și totuși. Exista oare o altă explicație mai credibilă? Diavolul, gândi Santángel. Buzele lui se strâmbară a batjocură. Cât de util pentru Marele Inchizitor că în orice situație se poate referi la diavol! Dar dacă aș fi dracul – chiar și pentru această presupunere Torquemada m-ar trimite în foc – aș alege un băiat atât de nepriceput ca aliat al meu împotriva regilor? Împotriva bisericii puternice? Nu ar exista un aliat mai bun? Nu aș pregăti mai inteligent revolta maurilor, dacă acesta ar fi fost scopul meu? Într-adevăr, satana trebuie să fie destul de prostănac, dacă procedează atât de neîndemânatic!

Dar dacă n-a fost dracul cel ce i-a predat băiatului aceste lucruri, oul ciudat, despre care nimeni nu poate spune la ce servește, atunci de unde provin?

Fumul ieși pe primul horn în *juderia*, altele îl vor urma. Sabatul trecuse. Cât timp încă, câte zile, câte săptămâni va mai fi sărbătorit sabatul, undeva în Granada?

De ce să nu crezi, chiar dacă te îndoiești, că ar putea să fie adevărat ce povestește băiatul? Nu este unica explicație în care se adună toate? Ce știm noi despre esența timpului, și timpul, în curgerea lui, ascultă numai de Dumnezeu. Nu ar putea El atunci, dacă-l place, să facă ce vrea cu el?

Deci, dacă ar fi adevărat că băiatul vine din viitor, atunci

nu ar putea să fie adevărat și ce a spus despre acea misterioasă țară din mijlocul oceanului? Țara pe care ochiul omenesc nu a văzut-o niciodată: America. Cum ar fi dacă băiatul ar spune adevărul? Dacă acolo, între coastele Spaniei și depărtata Indie, s-ar găsi cu adevărat o lume necunoscută, plină de bogății nemăsurate?

Și fără Inchiziție.

Santángel privi în jos, spre oraș, deasupra căruia cerul își pierdea treptat culoarea. Regilor le trebuiau bani, le trebuiau bani imediat. Războiul împotriva maurilor le golise tezaurele, făcuse să crească muntele de datorii, încât însuși lui Ferdinand începuse să-i fie frică. Și singura sursă care exista pentru ei, erau evreii lor.

De aceea, pentru poporul lui nu exista speranță; nici pentru sora lui, cu întreaga ei familie, nici pentru toți ceilalți de jos, din Realejo, care acum, la sfârșitul sabatului, aprindeau focurile în vetre. Toți vor trebui să moară, ca averea lor să revină coroanei. Și chiar dacă fug, totul aparține coroanei. Așa hotăra edictul.

Se simțea tot mai agitat. Dar cum ar fi dacă această țară, America, ar exista cu adevărat? Dacă de acolo ar curge aurul spre Spania, în cantități nemăsurate, cum afirmase băiatul, aur care ar fi putut să-i îmbogățească pe regi?

Atunci ei nu ar mai avea nevoie de averile evreilor.

Santángel dădu din cap afirmativ. Această Americă ar putea însemna salvarea, o țară fără Inchiziție; dacă această Americă există, Colón trebuia să călătorească.

Aruncă o ultimă privire asupra orașului în lumina amurgului. Știa ce are de făcut ca să o convingă pe regină, era sigur că nici nu îi va fi greu să o facă.

Santángel traversă în grabă curtea, mergând spre palat. La vremea asta regina se retrăgea în încăperile ei particulare.

Nu râdeau. Niciunul dintre ei nu râdea de el.

— Ei, bătrâne, spuse cel mic. O întreagă *Horrorstory*.

Ce a spus? Limba lor suna aspru, neinteligibil.

Cel cu puf pe buza de sus și celălalt, care la prima lor vizită fusese vorbitorul, tăceau duși pe gânduri. Manuel luă sticla.

— Spuneți deci că a făcut o călătorie prin timp? întrebă cel cu tuleie de mustață. Cel puțin încerca să o facă în spaniolă.

Râdeți! De ce nu râdeți? gândi Manuel. Spuneți-mi că toate astea sunt năluciri, că nu există călătorii prin timp! Că nu sunt vinovat dacă tânărul a dispărut!

— Pentru că a găsit placa? întrebă cel care vorbea cel mai bine spaniola.

Manuel încuviință din cap obosit.

— Când a fost smulsă de pe perete, așa mi s-a povestit, pe vremea când eram un copilaș, și astăzi oricine știe asta, aici, în Alcaiceria, s-a deschis o fereastră în timp, spuse Manuel. N-am știut ce se va întâmpla dacă atingem placa, dacă o luăm în mână. Apucă sticla dar nu bău. Eram foarte prudenți. Foarte prudenți, întotdeauna, toți.

Tinerii se holbau la el. Nu râdeau numai din cauză că nu îl înțelegeau?

— Și atunci ați pus placa intenționat, în față de tot, ca să o ia cineva? întrebă cel cu tuleie, parcă în treacăt. Pentru că ați vrut să scăpați în sfârșit de ea?

Manuel încuviință din cap.

— Ei, bătrâne, lasă! spuse iar mărunțelul.

— Bunicul mi-a povestit – pe vremuri, când se mai vorbea încă mult despre placă, chiar dacă pe șoptite – că numai prin ea se poate închide la loc poarta timpului, murmură Manuel. Dar cât de adevărat...

— Și ce s-a întâmplat atunci cu cel ce a călătorit prin

timp, întrebă tânărul cu tuleie. Și cel ce închide poarta din nou? În care parte ajunge?

— Da, în ce parte ajunge? întrebă mărunțelul. Acum sau atunci? Înțelegea și el deci ce se spune.

— Nimeni nu știe, spuse Manuel. De data asta trase o dușcă. Credeți că altfel n-ar mai fi încercat să o facă și alții până acum? Credeți că noi, copiii, n-am fi fost curioși și nu ne-ar fi plăcut să încercăm? Simți o amețeală ușoară. Puse sticla deoparte. Dar nu știam...

— ... dacă vă veți mai întoarce înapoi, spuse băiatul care vorbea cel mai bine spaniola. Ei, într-adevăr! Cum ați fi putut să mai puneți placa jos ca să o ia altul?

Manuel plecă fruntea.

— Poate că dispariția prietenului vostru nu are nimic de-a face cu placa! spuse el rugător. Poate că este doar o întâmplare! O coincidență ciudată!

— Puah! spuse mărunțelul.

După aceea vorbiră din nou în limba lor neinteligibilă. Ca și cum el nu ar mai fi fost acolo.

— Dar povestea asta nu le-o poți spune nici măcar curcanilor, trânti cel cu tuleie pe buza de sus. Mai bine, hai să mergem, nu? Altfel Hilbert o să intre din nou în panică.

Nu își luară rămas-bun. Plecară pur și simplu, fără să se mai uite la el încă o dată și dispărură în aglomerația de pe străzi.

Și acum? gândi Manuel. Poate că se duc la poliție, poate că nu. Și chiar dacă vor fi crezuți... Oftă. Nu ești pasibil de pedeapsă dacă expui la vânzare o placă.

Dar, oricum, poliția nu-i va crede pe cei doi tineri.

Și, în afară de asta, nu avea importanță dacă era pasibil de pedeapsă. Tânărul blond se afla undeva în trecut și nu putea să se întoarcă înapoi.

45.

al-Andalus, 1492

— Johanna! spuse regina. Servitorul aprinsese facle în Curtea Leilor, lumina lor se oglindea în apa bazinului. Capetele leilor aruncau umbre tremurătoare pe piatră. Ce întâmplare îngrozitoare pentru tine! Și totuși ce noroc pentru Granada și pentru întreaga creștinătate. Dacă nu ai fi strigat de frică atunci când a băut sângele, băiatul satanic ar fi rămas pentru totdeauna nedescoperit.

Trebuia să vorbească foarte tare ca să acopere clipocitul fântânii arteziene. Johanna stătea din nou la distanță, pe partea cealaltă a bazinului, copila era atât de îndărătnică. Bine că doica avea grijă de ea, ca o cloșcă de puii ei. Cine știe câte ar mai fi putut să ticluiască acest atât de dificil copil al ei, câte ar mai fi pățit. Întâlnirea cu ambasadorul diavolului mai avusese încă o dată un deznodământ bun. Și ea, ca regină, până la urmă nu putea să se ocupe de toate. Dacă ar fi sprijinit-o măcar Ferdinand.

— Johanna? spuse regina.

Dar Ferdinand nu fusese prezent la interogatoriu, nici în după-amiaza asta. Lipsea și acum, când ar fi avut atât de multe de discutat. Se șușotea deja în odăile slugilor din Medina, se șușotea în tot orașul. Și ea rămânea singură cu hotărârile ei, nu avea ca sfătuitori decât pe Marele Inchizitor și pe arhiepiscop, ale căror sfaturi se contraziceau permanent. Ar fi avut nevoie atât de urgentă de sfatul lui.

Așa le fusese oare înțelegerea, odinioară, când tinerelul de șaptesprezece ani îi pusese ironic inima la picioare? Jocurile lui Ferdinand trebuiau să aibă un sfârșit. Până la urmă domnea și el peste aceste țări; însă

ei i se părea tot mai mult că pentru el era mai important să cucerească femeile tinere decât imperiile; că bogățiile erau pentru el mai importante decât sufletele.

Pe Santángel îl observă abia când, din umbra turnului, intră în interiorul curții.

— Iertare, Maiestate, că vă tulbur la ora serii, spuse el plecându-se adânc.

Ea nu avea încredere în el. Era un *converso*. Dar era inteligent, nimeni nu se pricepea mai bine ca el în chestiuni financiare. Ferdinand nu se putea lipsi de el.

— Luați loc lângă mine, señor Santángel, spuse Isabella. Trebuie să fie ceva important, dacă vă aduce la mine în acest moment, de asta sunt sigură. Ceva ce nu poate aștepta?

Santángel se înclină.

— Este foarte adevărat ce spuneți, Maiestate, rugămintea mea nu poate aștepta. Am șovăit deja prea mult timp și dacă mai tac încă, el se îndreptă de mijloc, se poate întâmpla să mă încarc cu o mare vină în fața lui Dumnezeu și a oamenilor.

Isabella se aplecă înainte.

— Atunci vorbiți, señor Santángel, spuse ea. Sunt curioasă să aud ce aveți de spus.

Santángel își frecă bărbia.

— Am venit să vă vorbesc despre un vis, Maiestate, spuse el. Un vis în care îmi... Se întrerupse.

— Așadar, spuse regina nerăbdătoare. Așadar, señor Santángel?

— Iertare, Maiestate, dar nu degeaba am șovăit atât de mult, să vă vorbesc despre asta, spuse el. De grijă. De teamă că nu mă veți crede, așa cum ar face și eminența sa Marele Inchizitor, care m-ar acuza de blasfemie. Dar acum, Maiestate, tăcerea îmi apasă greu sufletul! Hotărâți Voi ce sunteți dispusă să credeți. Hotărâți ce vreți să faceți!

— Asta și fac, señor Santángel, spuse regina pe un ton rece. Nu este necesară permisiunea dumneavoastră. Eu sunt regina.

Santángel făcu din nou o plecăciune adâncă.

— Mă tem, Maiestate, că Spania este tocmai acum în situația de a comite o gravă eroare! Dar pentru asta și eu port vină!

Isabella se simți tot mai neliniștită.

— Terminați odată cu introducerea! spuse ea supărată. Terminați cu scuzele! Vorbeați despre un vis.

Santángel rămăsese tot în poziție înclinată.

— Vă amintiți, Maiestate, de discuția Voastră cu señor Colón, cu câteva zile în urmă, la care era de față și aliatul diavolului travestit în Filip, prințul habsburg, și în care V-ați hotărât definitiv să nu mai sprijiniți pe mai departe planurile genovezului de a căuta calea maritimă de vest spre India.

Isabella încuviință din cap aproape inobservabil.

— Și vă mai amintiți, de asemenea, că la această convorbire nu era de față excelența sa arhiepiscopul Talavera, care deținea conducerea comisiei numite de Înălțimea Voastră pentru a verifica planurile lui Colón; astfel că în acea zi i-am ținut locul eu și, în disputa cu señor Colón, am înfățișat motivele care determinaseră comisia să declare planurile lui ca fiind neexecutabile.

Isabella încuviință din cap, în tăcere.

— Am procedat de bună credință, Maiestate! strigă Santángel. Pentru asta vă cer iertare! Dar în noaptea următoare mi-a apărut în vis... Ezită din nou.

— Cine oare? strigă Johanna și Isabella văzu mulțumită că fiica ei părea să prindă din nou interes pentru viață. Povestiți prea complicat, señor Santángel! Aproape că îmi vine să-mi pierd răbdarea cu dumneavoastră!

— În noaptea următoare mi-a apărut în vis – Sfânta Fecioară! șopti Santángel și își făcu cruce. Mi s-a arătat

limpede și luminoasă, tronând pe un nor și în jurul ei erau raze ca de la o mie de sori! Și mi-a vorbit mie, Maiestate, robului Ei preaumil, care, chiar și în somn, abia îi mai putea suporta strălucirea! Se înclină pentru a suta oară. Ea mi-a poruncit, să vă spun Vouă că toată știința învățaților nu este decât deșertăciune pământească și că acel ce se încrede în ea nu poate decât să fie abătut de la calea credinței și dus la rătăcire! Orice ar vrea să spună învățații Voștri: numai credința Vă duce pe calea cea dreaptă!

— Ca să mi se explice asta, señor Santángel, sigur că nu am nevoie de dumneavoastră, spuse regina supărată.

— Nici nu sunt cuvintele mele, Maiestate, ci ale Sfintei Fecioare, cele pe care vi le repet aici, cu toată umilința, spuse Santángel aruncându-i o privire scurtă. Sfânta Fecioară și nu eu a fost cea care V-a prevenit să nu vă încredeți în științele arogante și înșelătoare și de dragul lor să respectați mai puțin credința!

— Și care hotârâre a științei, señor Santángel, a fost anume aceea care a stârnit mânia Sfintei Maici a Domnului? întrebă Isabella. Nu știa nici ea de ce nu îl crede. Firește, era un *converso*. A vrut Ea să vă spună că pământul este totuși o tipsie?

Santángel clătină din cap cu putere în semn de negație.

— Cu totul dimpotrivă, Maiestate! strigă el. Nu! Nu! Domnul a creat pământul în formă de glob, pentru ca omul să poată ajunge din oricare loc în oricare altul, fără să se prăbușească vreodată peste margine! Așadar, Maiestate, nici de pe coastele Voastre spaniole și până în depărtata Indie!

— Asta nu ar tăgădui-o nimeni, spuse Isabella nerăbdătoare. Sfânta Fecioară nu trebuia să se osteneasca. Ceea ce face totuși imposibilă această călătorie, señor Santángel, este, așa cum chiar dumneavoastră ne-ați și explicat, durata ei. Omul ar muri de foame pe drum.

Niciun navigator nu ar putea să ajungă viu în India.

Santángel își frângea mâinile.

— Și tocmai asta a stârnit mânia Sfintei Fecioare! Dacă Domnul le-a dăruit urmașilor lui Adam pământul în formă de sferă, așa mi-a vorbit Ea, ca omul să poată ajunge dintr-un loc în altul fără să se prăbușească peste margine, cum pot îndrăzni atunci oamenii să nu primească darul Domnului cu toată încredere că Domnul va ține mâna Sa ocrotitoare asupra corăbierilor? Că deci nimeni nu va muri de sete și de foame dacă se încumetă să folosească calea maritimă spre India? Poate exista vreun bine-credincios creștin care să se încreadă mai mult în știință decât în bunătatea Domnului?

Johanna, de partea cealaltă a fântânii, spumega de furie.

— Ce prostie! spuse ea și se depărtă de doică. Ce prostii tot spuneți, señor Santángel!

Regina clătină din cap supărată.

— Fii cuminte, Johanna, fata mea! spuse ea severă. Continuați, señor Santángel. Ce v-a mai vestit Sfânta Fecioară?

— Ea mi-a poruncit să vă vorbesc, ca prin prea-milostivul Vostru ajutor, toate sufletele nemântuite din Cathai și din depărtata Indie să poată fi salvate! Ea mi-a poruncit să vă spun că puteți pregăti pentru señor Colón corăbiile, pentru ca, așa cum, fără îndoială, este dorința Voastră, Maiestate, oamenilor din depărtatele țări de dincolo de ocean să li se poată aduce sfânta noastră credință. Sunteți aleasă pentru asta, Maiestate. Primiți această misiune. Încredeți-vă în bunătatea Domnului!

Isabella tăcea.

— Ascultați-mă, Maiestate! spuse Santángel insistent. Ce lucru rău se poate întâmpla dacă faceți ceea ce vă îndeamnă Sfânta Fecioară? Ce aveți de pierdut?

Isabella răsfrânse buzele.

— Pretențiile lui señor Colón, cum prea bine știți, sunt

nemăsurate. Vă mai amintiți? Vrea să fie contraamiral ! Vicerege! Și cât de multe încă mai vrea să fie ale lui! Și, trebuie să-i revină toate astea, așa, dintr-odată?

Santangel începuse să meargă de colo până colo. Pietrișul scrâșnea ușor sub pantofii lui.

— Dar el obține tot ce cere numai dacă ajunge cu adevărat în India, spuse Santángel implorator. Înțelegeți totuși, Maiestate! Nu pierdeți nimic dacă îi acordați ceea ce vă cere! Pentru că nu capătă nimic din toate acestea, dacă el și corăbiile lui pier pe drum! Dacă nu ajunge la coastele Indiei, nu capătă niciun *maravedi*! Dar dacă corăbiile lui vor ajunge la acel țărm, așa cum mi-a promis Sfânta Fecioară, calea maritimă spre India nu și-ar merita prețul? Gândiți-vă la suflete! Gândiți-vă, Maiestate, și la aur!

Isabella îi aruncă o privire mânioasă.

— Sfânta Fecioară nu ți s-a arătat pentru că o interesau bogățiile! Și pentru mine, ca și pentru Ea, este vorba numai de suflete!

Santángel se opri în fața scaunului ei și o privi de sus.

— Nu există nimeni în regatul Vostru care să pună asta la îndoială, Maiestate, spuse el insistent. Dar înțelegeți, totuși, că tot ce ați putea pierde, sunt doar cele două milioane de *maravedis*, cât ar costa, pentru armarea corăbiilor lui Colón. Toate celelalte le capătă numai dacă ajunge cu adevărat la destinație! Mesagerii noștri îl mai pot încă rechema.

Isabella clătină din cap dusă pe gânduri.

— Poate, murmură ea.

— Și ca să mă credeți, Maiestate, ca să mă credeți cât de multă nădejde îmi pun în această prevestire, vreau eu însumi să-mi pun în joc întreaga mea avere pentru asta! Nu numai coroana să plătească expediția lui Colón. Dacă Sfânta Fecioară mi s-a arătat mie, Maiestate, este un semn prin care îmi cere să plătesc și eu partea mea.

— Ce vrea să însemne asta, señor Santángel? întrebă regina aspru.

— Voi participa la cheltuielile de armare a caravelelor, spuse Santángel. Cu tot ce posed. Coroana dă numai restul.

Nimeni nu-l observase pe rege care, la ultimele cuvinte, intrase în curte în pas de promenadă. Își sărută acum soția pe ceafă.

— Isabella, spuse el. După cum văd ai o vizită! O conversație mică, în fapt de seară?

Isabella tresări.

— Unde ai fost? întrebă ea. Unde ai fost, Ferdinand? Au trebuit să fie rezolvate treburi importante, aliatul diavolului a fost găsit cu ajutorul fiicei tale, Marele Inchizitor a judecat: și regele iar a lipsit! Unde ai fost, Ferdinand?

Ferdinand zâmbi și îi făcu o bezea fiicei sale.

— Afaceri importante, Isabella, afaceri importante! spuse el și îngenunche lângă scaunul ei. Începu să-i mângâie brațul. Regret nespus dacă mi s-a simțit lipsa!

Isabella îi dădu la o parte mâna de pe brațul ei.

— Nu ți-a simțit lipsa! i-o tăie ea. Nimeni. Toți din acest regat s-au obișnuit deja de mai mult timp ca hotărârile importante să fie luate fără regele lui.

Ferdinand zâmbi ironic.

— Ia uite! spuse el. Să înțeleg că există aici o mică supărare, preaiubita mea soție? Și atunci l-ai chemat ca înlocuitor pe trezorierul meu, ca să găsești la el sprijin pentru hotărârile tale?

— Señor Santángel a venit ca să-mi ceară să-l las pe genovez să călătorească, spuse Isabella cu răceală. I s-a arătat Sfânta Fecioară.

— I s-a arătat Sfânta Fecioară! strigă Ferdinand. Ah, minuni peste minuni! Și Sfânta Fecioară dorește ca señor Colón să călătorească? Sfânta Fecioară nu mai are și alte griji?

— Ferdinand! strigă Isabella. Cum vorbești despre

Maica Domnului?

— Păi, señor Colón nu va porni în niciun caz în călătorie pe aurul meu, strigă Ferdinand și se ridică. Își scutură genunchii de praf. Există deja o cale spre India, prin Marea Mediterană, scumpa mea soție, de ce mai avem nevoie și de această a doua cale? Genovezul nu călătorește.

— Genovezul nu călătorește? strigă Isabella. De ce te opui? Nu ai fost niciodată de față când s-au discutat lucrurile, dar hotărârea vrei s-o iei tu? Nici măcar nu ai auzit ce are de spus señor Santangel, și gata: Señor Colón nu călătorește! sări în picioare. Ajunge, Ferdinand! strigă ea. Zău, este prea de tot! Purtarea asta a ta trebuie să ia sfârșit odată! Ești rege, Ferdinand! Porți răspunderea pentru toate sufletele din țară! Acum Domnul ne-a însărcinat și cu răspunderea pentru sufletele de dincolo de mare! Și tu vrei să le lași nemântuite? Nu vrei să urmezi porunca Domnului?

Ferdinand o prinse de braț, dar ea îl respinse.

— Ajunge, Ferdinand, cât timp nu te porți ca un rege, nu vei putea nici să iei hotărâri ca un rege! Genovezul va călători. Respiră adânc.

— Trimite să-l recheme, señor Santángel, spuse ea apoi, mai liniștită. Aveți dreptate. Dacă nu ajunge în India, ce avem de pierdut? Dar dacă el descoperă într-adevăr calea maritimă, cât de mult s-ar câștiga! Nu ar fi aceasta răsplata și pentru mine? Încuviință din cap încet. Toate sufletele nemântuite, señor Santángel. Toate sufletele nemântuite. Vă mulțumesc că sunteți gata să vă dați și dumneavoastră averea pentru ele.

Santángel se înclină adânc.

— Așa a vrut Sfânta Fecioară, spuse el.

Johanna, pe partea cealaltă a fântânii, surâdea.

46.

Granada în aprilic, prezent

Pe drumul înapoi, spre *hostal*, n-au vorbit. Au mers repede, ca și cum pentru ei ar fi fost important ca doamna Hilbert să nu mai aibă grija elevilor dispăruți. Dar, în realitate, doamna Hilbert le era indiferentă. După discuția din Alcaiceria trebuiau să alerge, să facă ceva, ca să nu-i înnebunească povestea auzită.

Au pomenit despre asta numai după cină. Ca și cum ar fi luat o hotărâre comună, nu le-au povestit nimic celorlalți din ceea ce auziseră în Alcaiceria. S-au întors în cameră și au încuiat ușa. Apoi s-au suit în paturi, deși mai era timp liber. Prin fereastra deschisă pătrundea cu putere zgomotul de pe Gran Via.

— Tu crezi? întrebă Serghei, uitându-se la Tukan. E căcăcioasă tare, nu-i așa?

Tukan se uita pe fereastră. Soarele la asfințit se oglindea roșu într-o fereastră de pe cealaltă parte a străzii.

— Habar n-am, spuse el, fără să ridice privirea. N-am absolut nicio idee.

Tăcură câtva timp. Soarele coborî un milimetru și, în cele din urmă, dispăru.

— Eu îl cred, spuse Kadir convins. Tipul era terminat! Povestea asta l-a dat gata! În orice caz, credea ce spune.

Ceilalți doi dădeau din cap afirmativ.

— Și cum să meargă asta, ia zi? Dacă unul a smuls placa acum o mie de ani, sau când...

— Mai de curând, de vreo cinci sute, spuse Tukan.

Serghei îi făcu semn să se oprească.

— Okay, să zicem cinci sute: Atunci ar trebui să existe aici o gaură unde a fost, nu-i așa? În sala ambasadorilor, sau cum s-o fi numind. De unde au scos-o.

— Dar nu era, spuse Kadir. Când am fost noi acolo, sus, nu era.

Tukan clătină din cap.

— Și? Ce dovedește asta? Credeți că ei lasă cinci sute de ani o gaură acolo, nu cumva? Turiștii nu mai vin, măi omule, dacă nu e totul în regulă. Era logic să o repare.

— Dar atunci gaura nu mai există, spuse Serghei. În care să fie pusă la loc placa originală. Deci poarta în timp nu mai poate fi nicicum încuiată.

Tukan se bătu cu degetul pe frunte.

— În trecut, cap sec, spuse el. Atunci gaura mai există! tăcură.

— Dar într-un fel, mormăi Kadir, totul este complet ilogic, nu? Eu cred că cei cinci sute de ani, sau cât o fi, au trecut fără placă, iar dacă cineva o pune acum la loc, acești ani trec brusc înapoi, cu placă, dar cum e posibil asta, zău? Ori așa, ori așa! Timpul nu poate trece de două ori, ce zici?

— Măi-măi, mormăi Serghei. Multe îți mai trec prin cap, bătrâne! Asta ar însemna chiar, îi privi fix pe amândoi, că tot ce s-a petrecut se putea întâmpla de două ori, nu-i așa? Atunci s-ar putea ca și altceva să fie altfel, ce zici? Atunci s-ar putea...

— Termină odată, spuse Tukan. Oala e plină cu rahat. Îmi vine rău! Se uita pe fereastră. Fațada de peste drum era acum în umbră. La trecut nu se mai poate schimba nimic, după aceea, asta-i logic! Atunci și prezentul ar fi logic cu totul altfel, dacă voi, amândouă capetele seci, ați pricepe ce spun eu!

— Tranca fleanca, spuse Serghei înclinându-se. Vrei să studiezi, sau ce? La ce multe te gândești!

— Ei și? spuse Tukan. Este totuși logic, nu? Timpul nu există decât o dată.

— Explică asta la fizică, spuse Serghei. Poți să iei o notă bună. Îți scrie în carnet: Tukan gândește! Pui pariu?

Tukan sări în picioare și îi trase lui Serghei un pumn în braț.

— Termină, bătrâne, spuse el. Termină, odată!

Câtva timp rămaseră tăcuți.

— Oricum, nimeni nu poate să înțeleagă, spuse Kadir; că cineva poate să meargă înapoi. Pentru că atunci timpul ar exista de două ori, nu? Și că a doua oară, logic, totul va fi altfel decât prima oară.

— Și din care trecut suntem atunci în prezent? întrebă Serghei. Te-ai gândit la asta, aiuritule? Din primul sau din al doilea?

— Măi, măi, spuse Tukan,

— N-am niciun chef să-mi bat capul cu beleaua asta, spuse Serghei. Tipul era matol. Era pilangiu. Rachiul i-a ars becul și acum spune povești de rahat.

Kadir încuviință ușurat.

— Pun pariu că mititelului i s-a întâmplat ceva, spuse Serghei. Ceva complet normal, cred eu. Îmi pare de-a dreptul rău pentru el, dar așa e câteodată. Mama mea se va ruga pentru el.

Tukan se ridică.

— Mai ieșim pe-afară? întrebă Serghei sărind și el din pat. Să ginim gagici mișto? Și o *cerveza* mică?

Kadir chicotea. Firește, n-o să fie decât Cola. Asta le trebuia urgent.

al-Andalus, 1492

Johanna era culcată în pat, nemișcată. Doica, pe culcușul ei din fața ușii, gâfâia și fornăia și sforăia, cum să mai doarmă?

Inima îi bătea repede. Răsucea punguța în mâini, era lipicioasă și lăsase o urmă roșie în locul unde o ascunsese între sâni.

De ce făcuse asta? De ce nu o lăsase pur și simplu în

curte când gărzile veniseră la țipetele ei și îl prinseseră pe băiat?

Ca dovadă? gândi Johanna. Poate că am vrut să i-o arăt Marelui Inchizitor, sau mamei mele, regina. Dar de fapt, nu. De fapt nu se gândise la nimic.

Pe marginea ruptă, punguța era acum cafenie-roșcată, lichidul se închisese la culoare, așa cum face întotdeauna sângele. De ce credea din nou, așa, deodată, că băiatul spusese adevărul?

Doica, pe culcușul ei vorbea în somn.

— Nu, mormăi ea agitându-și brațele, nu! Iartă-mă, satano! Nu!

Păzește-te, doică, păzește-te, gândi Johanna. Dacă te-ar auzi acum Torquemada, ai fi deja întinsă pe roată. Uneori noaptea, când Johanna putea să înțeleagă ce vorbea doica, îi povestea dimineața despre cele auzite. Atunci fața doicii se acoperea de rușine și de frică.

— Prostii, porumbița mea! Ce neghiobii tot spui.

Nu o voi trăda niciodată, orice ar spune, gândi Johanna. Și în afară de asta, gândul mi-e la altele.

Începuse din nou să-l creadă pe băiat, pentru că nu-l mai credea pe Santángel, asta reieșise acum. Și de aceea îi bătea atât de tare inima. Căci dacă Santángel o mințise pe regină...

Se așeză în capul oaselor și admiră secera alb-albăstrie a lunii. Navigatorii știau să o folosească ca să-și găsească drumul peste mări. Spre India.

Desigur, Santángel inventase povestea. De ce să i se arate Sfânta Fecioară tocmai unui *converso*? Johanna strânse din buze. Oricum ea nu credea că toți sfinții aceștia se arată permanent celor evlavioși, tot atât de puțin cum putea să creadă că dracul are în puterea lui jumătate din țările lor spaniole. Dar, bine, bine, fie și așa: chiar dacă Sfânta Fecioară ar fi vrut neapărat să i se arate cuiva, de ce atunci tocmai lui señor Santángel? De

ce nu, dacă voia ceva de la regină, chiar reginei însăși? De ce ocolul ăsta, care cu siguranță că mai ascundea și pericolul ca regina să nu îl creadă pe Santángel? În timp ce Isabella, dacă Sfânta Fecioară i s-ar fi arătat ei însăși în somn, ar fi îndeplinit poruncile ei fără ezitare? De ce oare Maria nu se gândise la asta? De ce, chiar dacă avea să transmită un mesaj, trebuise să i se arate tocmai acestui *converso*?

Santángel mințise, și foarte inteligent. El știa ce trebuie să-i povestească reginei, la ce ispite ea nu putea rezista. Dar de ce trezorierul tatălui ei, care cu câteva zile în urmă fusese cel mai mare adversar al genovezului, dorea deodată atât de insistent ca acesta să călătorească? Chiar acum o săptămână le explicase tuturor de ce o astfel de îndrăzneală era condamnată să eșueze; de ce insista acum deodată ca regina să-i dea caravelele cerute? Și de ce, pentru Dumnezeu, era gata să-și pună în joc, pentru asta, propria-i avere?

Johanna bătea cu degetele pe plapuma de mătase. Dacă aș avea cu cine să vorbesc, gândi ea. Mama are țările ei și evlavia ei, tata are o iubită, surorile mele sunt mici, și doica e proastă. N-am pe nimeni. Întotdeauna singură, întotdeauna singură. Dacă nu l-aș fi trădat pe băiat, atunci, în curte...

Pentru că numai asta putea să fie cauza schimbării de opinie a lui señor Santángel: El l-a crezut pe băiat.

Pe trezorier nu-l interesa drumul spre India, gândi Johanna. Știa foarte exact că era prea lung și de aceea inaccesibil. Pe el îl interesa misterioasa țară America, despre care povestise băiatul, țara necunoscută dintre coastele cunoscute, atât de apropiată încât oamenii puteau ajunge la ea. Numai așa se putea explica de ce señor Santángel stăruia brusc să-și armeze Colón caravelele.

Johanna se uită cu atenție la punguță. Dacă señor Santángel, prudentul Santángel, credea cele spuse de

băiat despre America, asta nu trebuia să însemne că îl crede și în ceea ce privește călătoria prin timp? Și deci că băiatul nu era un aliat al diavolului? Că într-adevăr, într-un fel misterios, provenea dintr-un viitor îndepărtat?

Degetele îi tremurau. Un mesager din viitorul îndepărtat. Și ea îl dăduse pe mâna lui Torquemada.

Johanna duse cu grijă punguța la buze. Dacă spusese adevărul, atunci ceea ce el băuse nu era sânge. Atunci era într-adevăr sucul acelui fruct străin care nu exista decât în America.

Cu vârful degetului bătu ușor în punguța cu lichid maroniu. Apăsă tare pe sticla albă, flexibilă, până când ieși prin deschizătură și ultimul rest de roșu. Dulce, și nițel picant și ca un fruct pe care nu-l mai gustase niciodată.

Johanna lăsă punguța să cadă, o pată apăru pe mătasea albă. Nu e sânge, nu e sânge. Sângele are gust de metal, sângele e sărat. Băiatul a spus adevărul.

Inima ei bătea acum atât de repede încât îi tăia respirația. Îi plăcea când inima îi bătea mai repede, simțea că trăiește. Nimic nu o mai plictisea. Señor Santángel credea că băiatul venise la ei dintr-o altă vreme; acum credea și ea.

— Sfântă Maică a Domnului, îți mulțumesc, șopti Johanna.

În curând, Marele Inchizitor va porunci să i se pună băiatului menghina pe degete și să fie legat de roată. Cum de Torquemada nu se întreba niciodată de ce toată mulțimea de oameni pe care îi acuza de alianță cu satana, vrăjitoarele, ereticii și aliații lui, nu evadau cu toții din închisori cu ajutorul dracului? De ce satana nu le venea niciodată în ajutor complicilor lui, ceea ce ar fi trebuit să însemne o treabă ușoară pentru stăpânul iadului?

Johanna pufni. Marele Inchizitor era atât de prost și

de orbit. Dacă băiatul ar fi fost cu adevărat trimis de diavol, de ce acesta nu l-a eliberat încă mai demult?

Dar pentru că băiatul nu era aliat cu dracul, pentru că nu era nimic altceva decât un călător venit la ei dintr-un viitor îndepărtat, el stă acum în carcera de sub turnul Comares, până îl vor lua zbirii lui Torquemada ca să îl ducă la feluritele lor instrumente de tortură și apoi la rug.

Numai ea era de vină. Dacă n-ar fi țipat. Dacă l-ar fi crezut. Era vinovată.

Și după moartea lui, asta era și mai îngrozitor, totul va fi ca și înainte, și tot mereu așa. Fiecare zi la fel, mereu și mereu și întotdeauna.

O dată în viață se întâlnise cu o minune; și ea o distrusese.

Johanna clătină din cap încet. Luna dispăru în spatele orizontului. Ea îl băgase pe băiat în temniță ea îl va elibera din temniță.

47.

Deoarece mesagerul încă nu se întorsese la Alhambra nici până aproape de amiază, Isabella porunci să se înșeueze un cal.

De ce nu venea? Nu îl mai ajunsese pe Colón? Sau Colón nu voise să-i ierte umilințele din ultimii ani și își continuase drumul spre regele de la Paris?

Nu mai putea să rabde incertitudinea. Dacă însuși señor Santángel era dispus să-și pună în joc averea, el care, totuși, putea rămâne trezorierul lui Ferdinand numai pentru că era atât de inteligent și de viclean, atunci și ea putea să fie sigură că señor Colón își va atinge cu adevărat scopul. Că acolo există comori ascunse. Și, cu siguranță, suflete. Dar Colón nu se întorcea înapoi; deci porni în întâmpinarea lui călare.

Abia la Santa Fé, în tabăra de campanie, care, la asediul Granadei, poruncise să fie construită în formă de cruce pentru trupele ei, au reușit în sfârșit să se întâlnească. Ea a luat-o drept o prevestire.

— Señor Colón, mă bucur mult că vă întoarceți.

Genovezul se înclină foarte puțin. Pe fața lui nu se mai putea descoperi nimic din umilința lingușitoare căreia, oricum, nu-i dăduse crezare.

— Eram, señor, în cursul unor discuții importante, ieri, când a sosit vestea de la dumneavoastră, spuse Isabella. Că vreți să părăsiți definitiv țara. Era vorba de un interogatoriu al Inchiziției, señor Colón. A fost prins un băiat pe care satana însuși l-a trimis în palatul nostru.

Genovezul se înclină abia perceptibil. Arăta extenuat, mantia lui slinoasă era plină de praf. Mirosea a sudoare și epuizare.

— De aceea nu am avut timp să vă rețin și să vă invit la o nouă discuție, spuse ea. Pentru că Inchiziția, după

cum știți, are întâietate.

De data asta Colón nu își mai dădu osteneala să se mai lim

— Păi, ce a fost a fost, spuse Isabella. Nu trebuia să se observe că în prezența acestei haimanale, venite de nu se știe unde, ea se simțea de fiecare dată parcă surprin să. De îndată ce interogatoriul s-a terminat am trimis să vă cheme. Pentru că, senor Colón, am hotârât, făcu semn unui servitor care se apropie cu un sul de pergament în mână, să vă armăm două caravele pentru călătoria voastră spre India.

Genovezul nu se clinti.

— La ultima noastră convorbire mi s-a părut că luați ceea ce v-am prezentat drept niște năluciri, spuse el.

Isabella făcu un semn de contestare.

— După o matură chibzuință, spuse ea, am ajuns totuși la convingerea că această călătorie vă poate fi aprobată.

Colón clătină încet din cap. O privi în ochi.

— Nu este suficient, spuse el cu răceală.

Ah, cât e de obraznic. Mereu obrăznicia asta. Nu s-ar fi putut să fie un alt bărbat, mai bun, doritor să se încumete pe drumul spre India? De ce îl alesese Domnul tocmai pe acest fiu al unui țesător?

— Și ceea ce dumneavoastră cereți, senor Colón, spuse Isabella silindu-se să surâdă, vi se va cuveni. Luă pergamentul din mâna servitorului. După cum vedeți, ne-am pus deja pecetea. Călătoriei voastre, señor Colón, nu-i mai stă nimic în cale.

Ea văzu ironia din ochii lui, nici măcar nu mai încerca să o ascundă.

— Este îmbucurător. Admiră pecetea. Nu se pregăti să îi sărute mâna. Nu căzu în genunchi, nu dădu niciun semn de recunoștință.

— Titlul de noblețe "Don" pentru mine și toți urmașii mei? Rangul de amiral al flotei voastre, împuternicit cu aceleași drepturi ca și contraamiralul? A zecea parte a

tuturor veniturilor din noile țări precum și dreptul de a participa cu o optime în toate întreprinderile de acolo?

— Totul vi se acordă.

— Dreptul de cavaler în toate țările noi? Titlul de viceregе și guvernator general ale tuturor domeniilor descoperite de mine, precum și dreptul de a alege și a numi toți slujbașii de acolo? Asigurarea că toate aceste împuterniciri și venituri bănești vor fi ereditare și vor trece asupra copiilor mei?

— Totul vi se acordă, spuse din nou Isabella. Era o capitulare.

— Așa, spuse Colón zâmbind. Ea îl ura. Nu mai era dispreț, ci ură. Atunci să discutăm despre tot ce trebuie ca să pot porni în călătorie.

Fața lui nu mai era cenușie și obosită. Ochii erau plini de trufie.

De ce tocmai omul ăsta, Doamne? Sfânta Fecioară i-o cerea. Era vorba numai de sufletele din depărtata Cathai.

Celula era rece și întunecoasă. Boston se rezemă cu spatele de zid, cu capul în piept. Frica de tortură era atât de mare încât nu se mai putea gândi la altceva, de când, după interogatoriu, îl duseseră în carceră. Rugul, care mai urma, nici nu-l va mai simți. Cine a trăit scaunul de tortură, strivitorul de capete, cum să mai poată simți durere după aceea?

Cum de a putut să i se pară atât de important să revină acasă! Nimic nu era important, absolut nimic nu era mai important decât îngrozitoarea frică de durere. Care îl încremenea atât de tare încât îi oprise orice gând.

— Boston, spuse Tariq, Boston, plângi? Nici măcar nu observase.

Nimic nu mai exista în afară de frică.

— Nu le face hatârul ăsta! spuse Tariq. Nu fi laș. În curând te vei afla în a șaptea grădină a Paradisului!

— Un creștin? întrebă Isaac zâmbind. Tariq!

— Nu suntem toți *dhimmi,* copiii unicului Dumnezeu? strigă Tariq. În a șaptea grădină a Paradisului vom bea toți din același izvor!

Boston clătină din cap.

— Mi-e îngrozitor de frică, Tariq, șopti el. Ție nu ți-e frică? De rug? Mie nu-mi este frică de moarte, încă demult, dar va durea atât de tare! Va durea îngrozitor de tare!

Tariq se uită la el.

— Trebuie să-ți impui să nu te mai gândești la asta, spuse el și se ridică în picioare. Mergea de colo până colo prin celula mică. Nu fi laș! Gândește-te la casa părintească și la păsările care te-au trezit cu ciripitul lor primăvara! Gândește-te la sărbătorile vesele de care te-ai bucurat, la muzica lăutei și cum ai mâncat și ai băut, până ai stat sătul și plin de tristețe în fața celor mai gustoase feluri, cu burta atât de plină că puteai bate toba pe ea! Gândește-te la fetele care te-au vizitat în vis! Gândește-te la toate astea și nu la ceea ce trebuie să vină acum.

— Tu faci așa? șopti Boston. Se mira că îi mai vine să vorbească. Frica se ținea de el atât de tare că nici nu mai putea să se miște. Dar să vorbească era o consolare, cine s-ar fi gândit la asta.

— Îmi pare atât de rău de toate, Tariq! Tu ești aici numai din cauza mea. Și tu, Salomon. Dacă n-ați fi încercat să furați placa pentru mine... Respiră adânc. Și pe dumneata, Isaac, te rog să mă ierți.

Ca și el, Isaac se rezema de zid cu ochii închiși. Pusese brațul pe umerii fiului său. Salomon părea că doarme.

— Nu este vina ta, băiete, spuse Isaac deschizând ochii. Chiar dacă nu ai fi fost tu, tot m-ar fi prins, poate și pe fiul meu, poate și pe Tariq. Că am pactizat cu satana nu ne puteau învinovăți! Dar chiar dacă nu ai fi fost tu, noi am fi încălcat legea regilor și s-ar fi cerut să fim pedepsiți. Inchiziția nu ar fi putut să permită niciodată ca oameni

de felul nostru, care au încercat să o înșele, să scape cu viață. Nu ar fi încercat atunci și altul să facă ce am făcut noi? Și fără tine am fi fost duși la rug, băiete, și toată Granada ar fi privit și ar fi strigat: *Ei sunt cei ce au vrut să-i ajute pe marranos să-și scoată averile din țară! Care au vrut să-i ajute pe mauri să recucerească Granada! Uitați-vă la ei cum ard! Pedeapsa lor e meritată!*

— Mulțumesc, șopti Boston. Să vorbească era pentru el o consolare, simțea că nu este singur.

— Dar eu am făcut ceva și mai rău. Tariq și Salomon puteau să fie liberi.

Tariq sări în picioare și începu să bată în ușă. În ferestruica cu gratii apăru fața santinelei; Boston avea impresia că îl mai văzuse.

— Hei, mâncătorule de porci! De ce nu deschizi ușa? Nu-ți e frică că diavolul, cu care suntem aliați, te va pedepsi groaznic pentru asta când vei fi în iad?

Fața din fereastră rămase liniștită.

— Cine ar putea să pedepsească mai rău decât Marele Inchizitor? Vreți apă?

Salomon se trezi la cuvintele tatălui său.

— Soldatule, ai putea să spui, că ne-a eliberat chiar dracul! Cine ești tu ca să te împotrivești dracului? Poți să spui că el a spart ușa și te-a amenințat cu sabia de foc...

— Vreți apă, întrebă din nou soldatul. Boston văzu în ochii lui compătimirea.

— Dă-ne drumul, răcni Tariq și bătu toba cu pumnii în ușa de lemn, întărită cu fier. Dă-ne drumul!

— Tariq! spuse Salomon și îl trase înapoi de mânecă. Nu-ți fie frică. Nu ești singur!

Umerii lui Tariq se încordară.

— Nu sunt laș, mormăi el.

— Nu există lași, spuse Isaac.

48.

Nu voise să ducă discuția în curte, la fântână, aproape prietenește, nestânjenită. Nu era locul potrivit pentru a îl primi pe genovez. Voia o sală în care totul să arate că ea era regina. Spătarul scaunului ei era înalt, culoarea aurie a brațelor și picioarelor îl făcea să arate ca un tron. Al doilea scaun, pe care se așezase señor Santángel, cu liste de cifre în mână, părea mic, pe lângă primul. Al treilea scaun era încă liber. Colón era doar un cartograf, un fiu de țesător. Ce o făcea să se sperie atât de tare?

— Ah, señor Colón, spuse Isabella când genovezul intră în *Sala de los embajadores*. Avea barba tunsă, era parfumat cu ulei de trandafir, știa deci și el să aprecieze incomparabilele *hamam*, băile maurilor. Numai mantia lui era aceeași, plină de praf și tocită. Să discutăm acum cum se va desfășura călătoria dumitale.

— Don Cristóbal, precizează genovezul cu răceală. Și pentru Voi, Maiestate, de azi înainte nu mă mai numesc señor Colón. Se așezase pe al treilea scaun fără să-i sărute mâna. Nu mai sunt señor, Maiestate. Cu pecetea Voastră m-ați înălțat acum la rangul de nobil.

Isabella îl privi uimită. Nu mai întâlnise un om ca el.

— Don Cristóbal deci, spuse ea. Putea să-și retragă aprobarea.

— Două milioane de *maravedis*, spuse Colón. Îmi vor fi necesari. Construcția navelor, dotarea lor. Pe lângă asta, nu va fi simplu să găsesc destui marinari pentru o călătorie atât de primejdioasă. Și pentru asta trebuie puși la dispoziție bani.

Santángel ținea capul aplecat peste hârtii.

— Cinci mii de galbeni, spuse el. Mi se pare normal, corespunde propriilor mele calcule. Două milioane de

maravedis pentru nave, don Cristóbal.

— Vi s-au asigurat, spuse regina fără să-l privească pe Colón.

— Mai rămâne să se decidă de unde să înceapă călătoria, spuse Colón. Faima de mai târziu va fi legată de acest port.

Ah, megalomania lui.

— Malaga? spuse Isabella. Nu ar fi bine să înceapă călătoria de acolo? Nu e departe de Granada, reședința regală din prezent?

Colón făcu un gest de refuz.

— Drumurile spre această coastă sunt înțesate de fugari, spuse el. Evreii Voștri, Maiestate, la porunca Voastră, părăsesc țara cu miile și aproape toți pe mare! Nu vom găsi niciun căpitan dispus să facă o călătorie plină de pericole cum este a mea, câtă vreme este mult mai ușor să câștige fără pericol aur de la *marranos*.

Santángel ridică privirea.

— Înseamnă asta, señor Colón, zâmbi ironic și se înclină, don Cristóbal, iertați-mă, că, după părerea dumneavoastră, în vremurile acestea nu se poate naviga? Atunci de ce vă străduiți atât de insistent să-i câștigați pe regi pentru planurile voastre?

Colón făcu un gest negativ.

— Evreii fug pe Marea Mediterană, spuse el. Spre Sicilia! Spre Constantinopol! Porturile de pe coasta Mării Mediterane sunt ca niște case de nebuni. În vest totuși, zâmbi, și într-acolo mă va duce călătoria mea, oricum, porturile sunt liniștite. Portul Palos, Maiestate mi se pare potrivit. Trei caravele. Porunciți orașului Palos să armeze trei caravele.

— Știți foarte exact ce vreți, don Cristóbal, spuse regina cu răceală.

— Și un tălmaci, spuse Colón. Îmi mai trebuie și un tălmaci. Un om care să stăpânească atâtea limbi încât

printre ele să fie din fericire și una pe care să o înțeleagă și Hanul din Cathai. Arabă. Ebraică. Coptă, poate. Limbile orientului. Toate vor fi mai apropiate de limbile din Cathai și Cipangu decât de a noastră.

— Asta mi se pare necesar și mie, Maiestate, spuse Santángel. Căci, de fapt, dacă el ajunge la coastele răsăritene ale apusului, ridică din umeri, cum se va putea face înțeles de păgâni? Înțelegem noi ce vor să ne comunice oamenii de acolo? Și sufletele lor, Maiestate, sufletele lor, le vom câștiga numai dacă Sfânta Noastră Învățătură Creștină li se va predica într-o limbă pe care o înțeleg.

— Cunoașteți un astfel de om în Granada? întrebă Isabella. Care stăpânește toate aceste limbi?

Santángel ezită.

— Numai pe savantul Luis de Torres Vi-l pot numi, spuse el. Care mai stăpânește și limba grecilor și armeana. Totuși... tăcu.

— Totuși? spuse regina.

— Este evreu, spuse Colón. Nici măcar *converso*. Și mie mi-a fost pomenit numele lui. Vorbește castiliana, la fel de bine ca și araba, ebraica și greaca, armeana și copta. Dar este evreu. Vreți, Maiestate, ca din însărcinarea Voastră regală, să trimiteți în călătorie un evreu?

Regina lăsă capul în jos.

— Nu s-ar putea să fie convertit înainte de călătorie? întrebă ea încet.

Santángel și Colón clătinară negativ din cap, parcă înțeleși.

— Nici dacă i s-ar arăta instrumentele? șopti regina, fără să-i privească.

— Mai curând ar muri decât să-și renege credința, Maiestate, spuse Santángel. După câte am auzit, nu este numai foarte învățat, ci și foarte îndărătnic.

Regina clătină din cap, dusă pe gânduri.

— Atunci, dacă Domnul a hotărât ca un evreu să fie cel ce câștigă pentru credința noastră sufletele din depărtata Indie, spuse ea hotărâtă, atunci evreul să călătorească. Nepătrunse sunt căile Domnului.

Colón se înclină, pentru prima oară în această discuție.

— Voi reveni mâine, Maiestate, spuse el. După ce scriitorul Vostru va fi întocmit ordinul regal către orașul Palos. Cu pecetea voastră dedesubt. Părăsi sala fără să aștepte răspunsul.

După aceea domni tăcerea.

— Dumneavoastră ați vrut așa, señor Santángel, spuse după câtva timp, regina.

— Sfânta Fecioară a vrut așa, Maiestate, spuse Santángel. O privi zâmbind.

Știe ce simt, gândi Isabella. Înțelege că nu-l pot suferi deloc pe Colón.

— Porunciți să se emită și un ordin prin care i se permite evreului Torres să călătorească pe caravelele lui don Cristobal, spuse Santángel. Și care îl împuternicește ca tălmaci în numele coroanei. În vremurile acestea, Maiestate, acum zâmbetul de pe fața lui dispăru, pentru un evreu nu e simplu să călătorească nestânjenit prin țările Voastre.

— Ordinele vor fi întocmite, spuse Isabella. Dacă vreți să așteptați.

Sună după scriitor.

Un servitor aduse un ulcior cu apă în care înotau felii de lămâie.

Așteptau și tăceau.

49.

Johanna îl așteptase pe Santángel la Puerta de la Justicia, pe drumul lui de întoarcere în oraș. Îl pândise, ascunsă în tufărișul de la marginea drumului, ca un tâl har; era minunat.

— Spuneți vizitiului să plece. Santángel ridică din sprâncene. Se aplecă pe fereastra trăsurii.

— Mă surprindeți, prințesă, spuse el. Făcu un semn vizitiului. Nu te depărta prea mult!

— Poate că imediat vă voi surprinde și mai tare, señor Santángel, spuse Johanna și se urcă la el în trăsură.

După ce terminară de discutat, Santangel coborî fruntea.

— Aș vedea o posibilitate, și într-adevăr, prințesă, mă surprindeți chiar mai mult decât pot spune. Nu vreau să întreb care sunt motivele.

— De ce s-o faceți? Ele nu vă privesc deloc, spuse Johanna. Pot să mă încred în promisiunea dumneavoastră? Dacă nu reușește, señor Santángel, vă riscați propriul cap.

Santángel se înclină ironic.

— Capul unui *converso*, oricum, nu are prea mare valoare în acest regat. Cine știe ce s-ar mai putea întâmpla sărmanului meu cap. Dar Voi, Alteță Regală, este posibil să Vi-l riscați și pe al Vostru.

Johanna pufni în râs.

— Eu, capul meu? spuse ea. Ce să mi se întâmple? Sunt fiica reginei, Inchiziția nu se va atinge de mine niciodată. Dacă planul eșuează, señor, dacă se află ce am făcut: atunci vor spune numai că sunt nebună. *Juana la Loca!* Johanna nebuna. Așa vor spune, trezorierule, și nu mai mult. Deci ce mi s-ar putea întâmpla?

— Sunteți fiica mamei voastre, prințesă, spuse Santángel. Chiar dacă încă nu vă dați seama. Niciodată

două femei nu au semănat mai mult.

Fluieră vizitiul. Johanna coborî din trăsură.

— La ivirea zorilor, spuse ea. Trebuie numai să ieșiți în stradă și să i-l dați. Scurt. Mai mult nu va fi nevoie.

Santángel se înclină.

— Să ne rugăm Sfintei Fecioare pentru reușită. Și să fiți cruțată, prințesă, de a vă numi, în viitor, " nebuna."

Birjarul se urcă pe capră. Johanna râdea. Nu mai era nimic plictisitor, toate erau bune.

Ceața învăluia munții. Încă nu se risipise când soarele se mai înălțase; abia îl puteai ghici prin abur.

Nu mai e soare la al-Pudxarras, gândi Abu abd' Allah. poate că luminează departe, acolo unde se află încă și mă așteaptă orașul meu, Gharnata, floarea Sierrei.

Privi spre vale. Soldații regilor erau pașnici, seara erau văzuți la jocul interzis cu zaruri. Comandantul era politicos și se purta de parcă ar fi fost vorba de o vizită de prietenie, de parcă el și oamenii lui se vor retrage într-o zi și la despărțire vor face semne de adio, așa cum se face când pleci de la prieteni.

Dar eu sunt prizonierul lor, gândi emirul. În propriu-mi principat, din mila lor, ce rușine.

— Emire, spuse vocea comandantului, în spatele lui. Am venit să te invit la o partidă de șah.

Abu abd' Allah aruncă o ultimă privire peste vale.

— De acord, comandante, spuse el zâmbind.

Va pleca. Dincolo de strâmtoarea mării, Sultanul Marocului îl va primi cu bucurie.

Cedezi așa orașul? Regatul tău, definitiv de data asta? Ai pierdut orice speranță?

Ce putea face împotriva regilor? Cu aurul jefuit de la evrei își vor întări oștirea, încă de mult nu mai aveau de ce să se teamă de el. Se va duce peste strâmtoare, nu va mai fi principe, dar va fi liber.

Îți părăsești poporul la ananghie.
Ce putea face împotriva regilor? Hotărârea era luată.
— Cine mută primul? întrebă emirul.

Pe drumul spre Medina, Johanna cugeta. Asta era treaba cea mai grea, toate celelalte, după discuția cu Santángel, i se păreau deodată foarte ușoare. Primul pas. Ultimul pas. Numai de unde să ia trăsura nu-i venea nicio idee.

Bucătăriile erau destul de departe de palat și santinelele erau rare, asta era bine. Servitorii care veneau în calea ei coborau grăbiți privirile. În mărăcini? Rochia se rupsese într-un loc, părul de sub bonetă era ciufulit, în el se prinseseră frunze. Aș putea să-i bag pe toți la închisoare, nimeni nu ar întreba de ei, gândi Johanna cu încăpățânare. Oameni simpli. Slugi. Plebe. N-au decât să se zgâiască.

Pe piața pietruită din fața depozitului de alimente, se opri uluită. Un catâr striga. Poate că Sfânta Fecioară îi sprijinea îndrăzneala.

— Mai ești încă aici? întrebă Johanna. Călugărul cel mic se înclină. Purta din nou rasa, nu se știe unde o fi găsit-o; i se întindea peste burtă, crucea de deasupra sălta la fiecare respirație.

— Am fost întrebat foarte mult, Alteță Regală, spuse el. Și pe drept, chiar pe drept. Pentru că, ia gândiți-vă, eu am fost cel care l-a adus pe aliatul diavolului în cetatea Voastră. Își puse mâna pe gură și se uită speriat. Gândiți-vă numai câte se puteau întâmpla! Am fost o unealtă a satanei! Își făcu cruce.

Johanna îl privi neîncrezătoare. Nicio secundă nu se gândise la micul călugăr când ea strigase în momentul în care băiatul bea sânge sub ochii ei. Sigur că nu. Dar era o minune că încă mai trăia. Că stătea atât de nestânjenit aici, lângă căruța lui care răspândea încă mirosul tare de brânză, chiar și atunci când toate coșurile erau

de mult în cămară.

— O unealtă a satanei! strigă călugărul și o privi cu ochii holbați. Cât de recunoscători trebuie să fim Sfintei Fecioare, Alteță Regală, că ne-a ferit încă o dată de urmări!

— Vrei să spui că te-a scăpat de rug? întrebă Johanna. După cum mi se pare Sfânta Fecioară are multe de făcut la vremea asta, aici, în cetate!

— Că a avut grijă să fie prins băiatul! strigă călugărul. Că l-ați recunoscut Voi, prințesă, cine este! Și că, astfel, Sfânta Inchiziție ne-a apărat de el!

— De tine, dimpotrivă, frate, Sfânta Inchiziție, după cum se vede, nu s-a interesat, spuse Johanna. Altfel nu ai mai fi fost aici.

Călugărul oftă.

— Am fost dus în fața fratelui Talavera, spuse el. Episcopul Granadei însuși! A vrut să știe de ce l-am adus în cetate pe băiat, travestit în călugăr.

— Și ce i-ai răspuns?

Călugărul o privi plin de zel, cu ochii lui mari. Ca un copil, gândi Johanna, se poartă ca un copil. Și toți îl cred, prostănacii.

— Adevărul, Alteță Regală, ce altceva? Nimic altceva decât sfântul adevăr! Îi este îngăduit unui călugăr să mintă? Că stăpânul iadului m-a orbit. Nu am fost cuprins de neîncredere când la ieșirea din mănăstirea noastră băiatul dracului a apărut așa, deodată, în fața mea, îmbrăcat în călugăr și a zis: fratele abate i-a poruncit să meargă cu mine. El este nou în mănăstirea noastră și a fost pus să învețe facerea brânzei. Acum trebuie să mă însoțească. Holbă ochii și mai tare. Și eu, nebunul, i-am dat crezare, Alteță Regală! M-a orbit satana, fără doar și poate! Gândiți-vă ce nenorocire ar fi putut să ne aducă nouă, tuturor!

— M-am gândit la asta, frate brânzar, spuse Johanna.

Și m-am mai gândit încă ce noroc ai avut că cel ce te-a întrebat a fost episcopul Talavera și nu Eminența Sa, Torquemada. Strânse din buze. Sau eu, frate brânzar, sau eu, spuse ea. Pot să mă mâniez foarte tare dacă cineva încearcă să mă înșele. Și ca să cred în dracul mai trebuie să învăț.

Privirea lui se schimbase. Se întreabă ce vreau să spun prin asta. Ei, am să-l lămuresc.

— Vino cu mine în cămară, frate brânzar, spuse ea. S-ar putea să facem o treabă împreună. Numai tu și cu mine. Fără să-și bage deloc dracul coada, ceea ce în aceste locuri pare să se întâmple tot mai rar.

Văzu privirea trează de pe fața lui. Tot ce fusese copilăresc la el, dispăruse.

— Îmi vine să cred că încep să înțeleg, mormăi călugărul.

Așa putea să reușească. Dacă ar fi crezut, ca mamă-sa, că sfinții se amestecă tot timpul în treburile oamenilor, ar fi bănuit că pe călugăr l-a trimis Sfânta Fecioară. Acum totul era simplu.

— Îți poruncesc, să duci coșurile înapoi, în căruță. Brânza era stricată.

50.

Boston se trezi în toiul nopții. În fața închisorii se certau două voci.

— Dacă îți ordon să deschizi ușa, trebuie să mă asculți! Fără îndoială că era vocea prințesei, o mai auzise destul de des.

— Nu pot să vă ascult, Alteță Regală! răspunse santinela în șoaptă. Vă implor! Dacă vă deschid ușa și prizonierii îmi scapă – mama Voastră nu va șovăi nicio clipă să mă condamne la moarte.

— Cum îndrăznești, tontule! Boston simți că acum se treziseră și ceilalți trei. Eu sunt Prințesa Regală și știi ce se întâmplă cu tine dacă te opui ordinului meu! Crezi că aș șovăi o secundă să te dau pe mâna călăului? Teme-te nu numai de mama, teme-te și de mine! Deschide!

— Regina a poruncit... șopti santinela.

— Deschide! răcni Johanna. Nu avea deloc grijă că poate să trezească cetatea! Dar zidurile groase ale închisorii înghițeau orice zgomot.

— Sunt patru, Alteță Regală, șopti insistent gardianul, dar Boston auzi deja zornăitul legăturii de chei.

— Ce se întâmplă dacă vă copleșesc? Ce se întâmplă dacă vă scapă? Acum, la miezul nopții?

— Dacă spun, am de vorbit cu deținuții! Cheia grea se învârti în broască. Să nu mă împiedici, soldat! După ce m-ai lăsat să intru încui din nou, în urma mea! Și tu te duci la scară și tragi cu urechea dacă nu cumva am fost urmărită! Dacă auzi pe cineva, te întorci și mă anunți.

Ușa se deschise puțin și Johanna intră; apoi cheia se întoarse în broască, pe dinafară.

Boston se ridică în capul oaselor.

— Pssst! șopti prințesa și întoarse capul ascultând. Așteptați până nu ne mai poate auzi.

Și ceilalți se holbau acum la ea.

— E nebună! spuse Tariq frecându-se la ochi. Ce cauți aici? Te putem ucide, prințesă! Putem...

Salomon îl întrerupse.

— Putem să o luăm ostatică, șopti el. O luăm ostatică pentru ca regina să ne lase să plecăm. Sări în picioare.

— Cred că ar trebui să renunțați, spuse Johanna. Tariq o apucase de braț; ea încerca să scape din mâna lui, dar zadarnic. Cât de departe credeți că ați putea ajunge? Pufni. Ar trebui să mă omorâți, ca să nu mai strig! Iar moartă nu aș mai avea prea multă valoare, ca ostatică. Nu fiți proști! Îl lovi pe Tariq peste mână dar el nu slăbi strânsoarea. De ce credeți voi că am venit? Ai? Ca să vă eliberez, nătărăilor!

— Să ne eliberezi? întrebă Isaac. Acum se ridicase și el. Voi, Alteța Regală? Pe noi?

— Taci, evreule, spuse Johanna. Ți-am îngăduit eu să mi te adresezi? Pe tine, precum și pe fiul tău de colo și pe acest băiat maur. Încercă din nou să-și elibereze brațul și îi aruncă lui Tariq o privire mânioasă. Veți fi liberi numai pentru că eu vreau ca băiatul din viitor, îi zâmbi lui Boston, să scape de rug. Și evadarea lui poate reuși numai împreună cu voi.

Boston o privi încremenit.

— Să scap de rug? șopti el. Mâinile îi tremurau. Inima îi bătea de nu mai putea nici să-și tragă respirația. De ce?

Dar Johanna nu răspunse.

— Voi chema imediat gardienii, ca și cum aș fi foarte înfricoșată, spuse ea. Ascultați-mă! Totul trebuie să se întâmple așa cum vă spun eu! Mocofanul de afară va deschide ușa și înainte de a putea să-și scoată sabia, voi trei îl doborâți și mă târâți pe mine cu voi, afară din închisoare. Eu voi striga, voi cere ajutor, despre asta vor

vorbi mai târziu reginei ceilalți deținuți.

— Alteță Regală, eu nu înțeleg, spuse Isaac, de parcă nu îl mustrase adineaori. Ce se întâmplă dacă el a și chemat deja alți gardieni în ajutor? Cum mai scăpăm atunci?

Prințesa pufni în râs.

— Acum, la miezul nopții? spuse ea. Unde o să-i găsească atât de repede? Și pe lângă asta: gândiți-vă la ce pedeapsă trebuie să se aștepte dacă regina află că m-a lăsat să intru la voi, în carceră! El așteaptă singur și tremurând, fiți convinși! Pufni în râs. Toți vor spune că sunt nebună dacă intru la voi în temniță; dar eu voi răspunde că sunt somnambulă și că umblu așa în fiecare noapte. Medicii o să-mi fiarbă licori, o să fie o distracție! Ce distracție o să fie!

Râsul ei suna strident. Este într-adevăr nebună, gândi Boston speriat. În orice caz, ciudată este.

— Nu V-au mai rămas mulți medici în Granada, mormăi Isaac. Toți erau evrei.

Prințesa nu răspunse.

— Gardianul va fi decapitat, spuse Salomon. Dacă facem ce ați spus. Fără îndoială că gardianul va fi decapitat. Imaginați-vă altă poveste!

— Ce-mi pasă mie de gardian, spuse Johanna. Ascultați-mă! Voi veți părăsi cetatea ...

— În ce fel? șuieră Tariq. Boston văzu că, între timp, el îi eliberase brațul. Cum?

Prințesa îi făcu semn să tacă.

— Am avut grijă de toate, șopti ea. În oraș vă veți duce la casa trezorierului...

— Santángel? șopti Tariq uluit. Dar cum?

Pe culoar se apropiau pași.

— Alteță Regală? șopti gardianul. Vocea lui era agitată, înfricoșată. Alteță Regală, sunt îngrijorat...

— Nu ți-am spus să aștepți la scară? răcni Johanna.

Vrei să pun să ți se taie capul?

Pașii se depărtară grăbiți. Nu șchioapătă chiar deloc, gândi Boston și se mira că observase asta. Cum de nu mai șchioapătă?

— Acolo trezorierul îți va da ție, evreule, o hârtie care te legitimează drept señor Luis de Torres, împuternicit de regină pentru a-l însoți pe señor Colón ca tălmaci în India, unde trebuie să descifreze limba hanului. Tu chiar vorbești ebraica, evreule? Și araba? Băieții te vor însoți ca servitor, fiu și catârgiu. Așa veți putea călători fără pericol.

— Colón va naviga? întrebă Boston agitat. Totuși? Va naviga?

Johanna izbucni în râs. Suna aproape vesel.

— Nu ne-ai spus tu că va descoperi pentru noi o țară nouă, băiețaș?

Iată, señor Santángel te-a crezut, altfel decât mama. Lui i-a reușit să o convingă că Colón va ajunge în India. Ea îi armează trei caravele.

— Și de unde? întrebă Isaac. Toate porturile sunt tixite.

— Palos, în Vest. Și după ce va fi descoperită, vorbea agitată, țara străină, America, atunci voi călători și eu acolo, cine m-ar putea împiedica? O lume nouă! Descoperim o lume nouă!

Boston îl apucă pe Salomon de braț. Simțea cum pământul începuse din nou să se clatine. Va fi liber. Fără torturi, fără rug. Și America va fi descoperită.

— Sunteți gata?

Pentru prințesă totul este doar o joacă, gândi Boston. Pentru noi e vorba de viață și de moarte.

Încuviință din cap, ca și ceilalți. Cât de mult își dorise întotdeauna să călătorească o dată în America. Acum se va întâmpla; într-o viață neadevărată.

— Gardian! răcni Johanna. Vocea ei se sparse. Ajutor! Mai repede! Gardian! Ajutor!

Tariq și Salomon se postară lângă ușă, își aruncară o privire și așteptară.

Granada în aprilie, prezent

— Ajunge, Manuel Corazón, zău, ajunge! strigă vecinul.

Peste Alcaiceria se lăsase întunericul, străzile erau pustii. Turiștii părăsiseră de mult bazarul, ca să-și ia cina în hotelurile de pe plajă și să privească la o *sangria*, la o bere, programul de varietăți gratuit. În fața prăvăliilor, obloanele rulante erau coborâte, pernele și cești-le, plăcile și cerceii dispăruseră din drum.

Numai Manuel Corazón nu dusese nimic în prăvălie.

— Ce-ți închipui, de câte ori mai vrei să te târăsc până acasă? Ce crezi că o să spună nevastă-mea dacă de mai multe zile vin așa târziu, după ce a dus copiii la culcare? Ajunge Manuel Corazón, zău, acum e de ajuns!

Manuel gemu. De câteva ore ședea ghemuit pe pavajul străzii. Taburetul fusese prea înalt, foarte înalt. Și incomod. Se legănase, se clătinase întruna.

— Manuel Corazón, strigă vecinul și îl împinse ușor cu vârful pantofului. Nu mă mai auzi chiar deloc?

Nici măcar tinerii nu au râs de el când le-a spus povestea lui, nimănui nu-i venea să râdă. Dispăruse, băiatul, da, băiatul dispăruse.

Unde era sticla? Cine îl tot lovea cu piciorul, să nu mai dea, unde-i era sticla?

— Să nu mă calci, mormăi Manuel. Se ghemui cu genunchii sub bărbie. Unde mi-e sticla?

— Of, Manuel Corazón. N-aș vrea să te las aici zăcând! Dar n-am încotro! Îți doresc tot binele, Manuel Corazón! Când își face turul *guardia* o să te ia cu ei. Poate că asta o să te facă să-ți vii în fire!

Pașii se depărtară, omul îi luase sticla. Nu trebuia! Nu

trebuia!

Manuel simțise umezeală și căldură pe obraji.

Apoi adormise.

al Andalus, 1492

Pe gardian îl doborâseră dintr-o singură lovitură, Johanna încă mai țipa. Tariq o ținea strâns de un braț, Boston de celălalt, o târau așa de-a lungul gangului. Lângă ușa carcerei soldatul zăcea pe jos gemând.

— Acum tiptil, șopti Johanna și se desprinse de Tariq și de Boston. Și repede! Eu merg înainte!

Piața Exercițiilor era cenușie căci se crăpa de ziuă. Pe cer stelele păleau, luna se ascundea în spatele norilor negri, nici nu putea să existe un moment mai favorabil. Curând, primele raze ale soarelui vor colora în auriu cerul deasupra orizontului și jos, la poalele colinei, se vor deschide porțile.

— La bucătării, șopti Johanna. În vocea ei Boston simți emoție și veselie. Pentru ea totul este doar o joacă, pentru noi e vorba de viață și de moarte.

— Nu l-ați terminat definitiv pe gardian, zevzecilor! Veniți repede până nu se trezește iar și scoală toată curtea!

Boston recunoscu imediat căruța din fața cămării.

— Fratele brânzar, șopti el.

În bezna nopții fără stele, coșurile abia se distingeau. Prințesa făcu un semn scurt. La lumina zilei ar fi fost ușor de descoperit că s-au ascuns printre coșuri; acum, pe întuneric, era mai greu.

— Îți poruncesc să pornești, frate brânzar, spuse prințesa. Și toate așa cum ne-am înțeles.

Apoi se aplecă încă o dată peste căruță.

— Și tu, băiatule, ai grijă de tine! Să te ducă soarta înapoi, acolo de unde ai venit la noi. Îi puse lui Boston

mâna pe braț. Dacă nu ar fi fost Johanna, el ar fi crezut că simte o ușoară mângâiere. Și nu mă uita, băiatule, șopti ea. Nu mă uita! Își retrase mâna.

— Mulțumesc, Johanna, șopti Boston. Fără tine... căruța o luă din loc; roțile scrâșneau pe nisip.

Boston ridică mâna ca să-i facă bezele; întunericul o înghițise deja de mult pe prințesă. Era ciudată, asta cel puțin. Și îngrozitoare. Nu înțelegea de ce îi părea atât de rău.

— Ce ai de gând să-i spui paznicului de la poarta de jos, frate brânzar? șopti Boston. Tot îi mai era frică, dar era altfel de frică decât cealaltă, din carceră. Mai vie, amestecată cu curaj, plină de speranță. Atât de multe feluri de frică puteau exista!

Călugărul nu se întoarse, vorbea spre gâtul măgarului.

— Pe Sfânta Fecioară, ce rușine! Ce rușine o să-mi fie când o să-i spun paznicului că i-am adus reginei brânză stricată, de pute pân-la cer! Nu vă pute? Regina era gata să poruncească să fiu biciuit! A cerut să fie cât mai grabnic îndepărtată brânza împuțită din cetatea ei și să-i aduc alta proaspătă. Ce rușine-mi este!

Boston pufni în râs.

— Minți și iar minți, frate brânzar! spuse el. N-ai teamă deloc pentru sufletul tău nemuritor?

Catârul se opri brusc. Poate că îl speriase vreun zgomot nocturn.

— Sufletul lui n-are ce să pățească, wa Allah, spuse Tariq mânios. Și tu, frate călugăre, te vei plimba împreună cu noi în cea de a șaptea grădină a Paradisului. Allah ține seama mai mult de fapte decât de vorbe.

— Asta ar fi putut s-o spună și un evreu, spuse Isaac.

Călugărul coborî și bătu ușor catârul pe gât.

— Dă-i drumul surule, spuse el. Tragi o încărcătură valoroasă. Apucă dârlogii. Ascundeți-vă acuma între coșuri, mai avem puțin până la poartă.

Măgarul se încăpățâna.

Tariq atinse brațul lui Boston.

— Boston-din-Viitor șopti el. Despărțirea se apropie. Dacă ne reușește evadarea din cetate, îl strânse mai tare, eu vă voi părăsi la ieșirea din oraș. Nu vreau să merg cu voi în lumea voastră nouă. Mă întorc în al-Pudxarras. Mă duc în căruță cu călugărul.

Totul va fi cum a fost, gândi Boston. Și totuși cât de uimitor. Ce s-a întâmplat, se va întâmpla. Dacă Columb poate călători; dacă prin el va fi descoperită Lumea Nouă; atunci se vor întâmpla și toate celelalte așa cum stă scris în cărți, acum știu asta. Numai că eu nu voi lua parte. Acum știu, a fost corect că, la munte, Tariq și Salomon au încercat să-i fure soldatului placa, deși eu eram descurajat. Dar nu au reușit; și acum e prea târziu.

— Emirul nu va mai rămâne mult timp acolo, șopti Boston. În principatul său de la munte. Îmi pare tare rău Tariq! Vino cu noi! Nu veți recuceri al- Andalus pentru mauri, acum sunt foarte sigur. Totul se va întâmpla așa cum s-a întâmplat. Emirul se va duce în Africa. Granada e pierdută pentru totdeauna.

Catârul făcu un prim pas șovăelnic, trăgând căruța cu urechile date spre spate.

Tariq tăcea.

— Poate că este adevărat ce ne povestești tu despre viitor, spuse el. Și totuși, păzească-mă Allah, eu mă duc cu el! Îl urmez pe emir.

Boston încuviință din cap.

— Și eu îți mulțumesc pentru toate, spuse el. Pentru că m-ai ajutat încă din prima noapte – îți mulțumesc, Tariq. Și în munți. Ți-ai pus viața în joc pentru mine. Aș dori să nu ne despărțim.

— Asta aș dori și eu, șopti Salomon. Gândește-te Tariq! Am trecut prin atât de multe împreună! Vino cu noi în America!

Dar Tariq clătină din cap .

— Sunt maur, murmură el. Și maur voi rămâne. Ce să caute un maur în țara regilor, chiar dacă se află dincolo de mare? Astăzi sunteți voi, copiii Israelului, cei ce trebuie să fugă din Spania; chiar mâine însă, vor urma și maurii. Dacă ție, prietene Boston, îți este totuși cunoscut viitorul, spune: va fi oare vreodată pace între *dhimmi,* popoarele cărții, așa cum a fost în zilele de aur din Al-Andalus? La vremea ta, în viitor, Boston, cum o să fie?

Boston văzu cu ochii minții sufrageria de acasă, pe mamă-sa cu o ceașcă de ceai în mână, la televizor știrile, care nu-l interesau. Totul fusese atât de infinit de departe, acum era foarte aproape.

— Nici atunci nu, încă mult timp, încă mult timp nu. Era calm.

Tocmai în acel moment catârul răcni. O siluetă sări în drum, în fața căruței, și întinse brațele.

— Luați-mă cu voi, vă implor! șopti gardianul de la închisoare. Dacă află regina, că ați plecat, mă omoară!

Călugărul trase hățul, măgarul se opri.

— Nu! strigă Tariq.

— Urcă-te, spuse călugărul. Nu se întoarse și nu ceru voie nimănui. Dacă mai este loc între coșurile mele, atunci să fie și pentru tine.

Boston își dădu din nou seama unde îl văzuse pentru prima oară pe soldat.

— Stăm spate în spate, spuse el.

51.

— O să ne toarne! șopti Tariq. Boston, ai înnebunit? Pe Allah și toți profeții! Mâncătorul de porci o să ne toarne, jos, la poartă!

Boston aruncă o privire soldatului care ședea ghemuit și încovoiat între coșuri.

— El m-a lăsat să scap când a aflat regina că nu sunt Filip de Burgundia. De ce ai făcut asta, soldatule? El ne-a dat să bem apă când eram prizonieri în carceră. Cred că vorbește serios, Tariq. Vrea într-adevăr să fugă cu noi! Dacă ar fi vrut să ne toarne ar fi putut de mult să strige după ajutor.

Soldatul l-a întrerupt.

— Ascultați-mă, șopti el. Ce credeți că aș păți dacă ar afla regina că din vina mea ați evadat din închisoare? Chiar dacă, după aceea, aș fi dat ajutor să fiți prinși din nou! Ce credeți că ar spune prințesa despre ce s-a întâmplat și dacă cuvintele ei nu s-ar potrivi cu ale mele – cui îi va da crezare regina? Pe întuneric nu i se putea distinge fața.

— Nu cred niciun cuvânt! spuse Tariq aspru. De ce trebuia...

— Vă implor! șopti soldatul. Dacă mă lăsați aici sunt pierdut! Nu mai pot răbda viața asta! Torturi și omoruri pretutindeni! Luați-mă cu voi!

Oftă. Și la mine în sat, mă așteaptă iubita mea.

— Ăsta chiar că-i un motiv! spuse Tariq ironic.

Soldatul băgă mâna în cămașă.

— Dar asta, spuse el, n-o s-o iau cu mine. Cine vrea să uite nu trebuie să ia cu el nimic.

— Stai! strigă Boston. Mult prea tare, mult prea tare. Deasupra acoperișurilor cerul începuse să se lumineze,

dar deocamdată în cele mai variate nuanțe de gri; Boston putea mai mult să ghicească decât să vadă ce scotea acum soldatul de la cingătoare. Și totuși... Stai! Nu o arunca! Vocea i se frânse.

Soldatul ținea în mână placa din Alcaiceria.

— Taci! șuieră Tariq speriat. Pe Allah, Boston, taci!

Mai mult ghicită decât văzută: cu muchiile ciobite, modelul de pe suprafață îmbâcsit de praf cenușiu. De fapt, nicidecum o placă obișnuită. Mai curând ca arabescurile de sus, de pe Alhambra. Dacă ar fi fost în stare bună, poate că ar fi însemnat ceva cu totul deosebit. Ornamentele de pe suprafața ei arătau ca semnele scrierii arabice și brusc, Boston fu absolut sigur. Drumul lui înapoi. Poarta de întoarcere în timp.

— N-o arunca!

Dar soldatul nu îl luă în seamă. Își luă avânt și azvârli placa cu toată puterea, curentul de aer îi trecu lui Boston peste față. Undeva, în spatele căruței auzi bufnitura pe nisip.

— Nu! Nu! Placa!

Sări din căruță, fără să se gândească. Pentru un infim moment crezuse că pentru el mai există o cale de întoarcere; acum speranța dispărea în beznă, împreună cu placa.

— Nu, ah, nu! Nu! Îmi trebuie! Eu... Alergă în sus, la deal, înapoi, înapoi. Îl mai așteptau oare prietenii? Era indiferent, total indiferent. Un singur lucru mai conta acum: să o regăsească, salvarea lui, poarta lui spre viitor. Zgomotul roților, pe drumul gloduros, se depărta în jos.

Și apoi o văzu. La ivirea zorilor placa abia se distingea pe drum, și totuși ea trebuia să fie, o pată mai întunecată pe drumul cenușiu. Boston făcu un salt, se aplecă. Inima i se strânse când întinse mâna spre ea. Acum.

Înapoi în viitor, așa cum atingerea de atunci îl dusese în trecut. Totul se va întâmpla cum s-a întâmplat. Acum.

Și nimic.

Dezamăgirea îl copleși pe Boston atât de brusc încât i se opri respirația. Era ca și cum, în același timp, îl părăsea și speranța întregii sale vieți.

Placa nu-l adusese înapoi, totul fusese amăgire. Nu era nicidecum placa ce deschidea și închidea timpul. Zadarnică încercarea lui Tariq de a o fura soldatului cu cicatrice, zadarnică speranța lui în America. Nici placa nu îl ducea înapoi.

Un muezin strigă de pe minaret, încă unul intonă chemarea matinală, apoi și al treilea. Abia după ce răsucise iar și iar în mâini placa ciobită pe margini, un obiect vechi, total lipsit de putere magică, Boston își dădu seama că și fuga lui ajunsese la sfârșit. Nu va mai ajunge din urmă căruța.

Auzi strigătele santinelelor. Se mai afla încă tot pe dealul cetății. Încă în Granada regilor. Placa nu l-a dus înapoi, acasă; dar cu strigătele lui trezise gărzile de pe Alhambra.

Boston se înfioră. Nu se mai auzeau nici măcar copitele catârului. Căruța plecase mai departe, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, poate că dispăruse deja prin poarta de jos; și aici, pe deal, se adunau acum gărzile, fluierau avertismente, se deșteptau unii pe alții.

— Vocea aliatului satanei! strigă un soldat și Boston sări speriat în tufele de pe marginea drumului. Pot să jur că era vocea lui! Temnița e goală! Dracul l-a eliberat! Trebuie să fie undeva aproape!

Pași repezi pe nisip. Boston se lipi de trunchiul unui chiparos. Vocile se îndepărtară, pe deal în jos. Îl căutau din nou.

Cât de multe feluri de frică există. Asta însă, îl lăsa foarte liniștit. Acum totul era indiferent. Găsise placa, o ținea în mână, era grea, și pentru un moment fusese atât

de sigur; dar nici cu ea nu exista pentru el niciun drum înapoi, acasă. Era prea mult, prea mult. Totul era indiferent.

Boston ieși din tufe, înapoi pe drum. Primele raze de soare poleiau vârful copacilor; cântecul muezinului plutea peste oraș. Nu rămase mult pe gânduri. Urcă mai departe dealul, pe drumul lăsat în urmă, sus pe Alhambra, în timp ce mai jos gărzile răcneau și îl căutau. De data asta nu va mai exista scăpare.

Dacă trebuie să se întâmple, să se întâmple repede. Nu exista o cale înapoi, în viitor, nici vreo speranță de scăpare. Nu mai voia. Trebuia să se termine odată.

În mijlocul Pieței Exercițiilor se afla prințesa.

— Băiatule! își duse mâna la gură. De ce nu ai fugit cu ei?

Din palat veni doica fugind. Peste tot voci. Alhambra se trezise; vestea despre evadarea prizonierilor se răspândise; toți porniseră să-i caute.

— Vino cu mine! șuieră Johanna. În odăile mele. Îl apucă de braț. Doica scoase un țipăt scurt. Urmăritorii erau aproape.

Boston voia să se apere dar nu mai avea putere. Totul eșuase; totul era indiferent.

— Pe aici, drept înainte! Prin Sala Ambasadorilor!

Ferestrele înguste erau la înălțime, soarele ajunsese deja la ele. Degete de lumină pipăiau pereții, făceau să lucească plăcile *azulejos*, aur și albastru. Și de jur-împrejur, pe toți pereții: *wa-la ghaliba illa'llah*. Iar și iar. Și apoi golul urât, ca o rană.

— Vino afară, în curte, șopti prințesa. Vino repede!

El nu voia să se grăbească, acum totul era indiferent. Nu va mai fugi niciodată, nu se va mai ascunde niciodată, totul trebuia să se sfârșească. Prințesa striga după el. Doica striga. Soldații năvăliră imediat în Sala Ambasadorilor, soldatul cu cicatrice în fruntea lor, cu

sabia scoasă.

— Opriți-l! răcni el. Prindeți-l pe aliatul diavolului. Mâna lui se coborî pe umărul lui Boston.

Boston nu-i dădu atenție. Ridică placa cu grijă. Fie și asta, la urma-urmei. Marginile ei ciobite se potriviră exact în locul gol și astupară rana.

52.

Granada în aprilie, prezent

Ca și acum câteva zile, Boston observă ce se întâmplase abia când se schimbă lumina. Sus, pe Alhambra, ziua deja începuse; dar ulițele din Alcaiceria mai erau încă aproape scufundate în întuneric.

Spaima era nemărginită. Ar fi trebuit să fie bucurie, fericire; în loc de asta era în primul rând neîncredere și sentimentul de irealitate.

Înapoi. Din nou acasă.

Nici rug, nici torturi. Din nou înapoi, în vremea lui.

— Sunt din nou acasă, șopti Boston. Ca și în zilele trecute, pământul de sub el începu să se clatine, ca și atunci inima o luă la goană. Numai că de data asta știa ce se întâmplase. Spaimă; uimire; dar de data asta fără frică.

— Sunt iar acasă!

Pe pământ, la picioarele lui, cineva gemea. Boston sări înapoi.

În acel moment prima rază de soare căzu pe uliță și coloră în roșu zidul de peste drum, trecu mai departe și scoase scântei în vitrina prăvăliei.

Boston se aplecă. Îl recunoscu imediat.

— Hei? șopti Boston și îl scutură de umăr. Măi! Era ciudat că inima i se calmase imediat. Ca și cum chipul acesta ar fi fost o dovadă că se întorsese într-adevăr.

— Vă pot ajuta?

Omul se întoarse pe spate și se holbă la Boston buimac, cu ochii injectați.

— Nu! mormăi el. Nu vreau... Apoi își trase răsuflarea cu un zgomot care se sfârși într-un geamăt.

— Sfântă Maică a Domnului, spuse Boston și simți că îl podidește râsul.

Wa Allah, ya Allah, pe barba profetului! Am fost eu într-adevăr plecat vreodată?

Apoi văzu rasa de pe burtă strânsă cu o sfoară, transpirată și plină de pete. În lumea cealaltă asta nu ar fi contat.

— Te-ai întors; șopti omul. Se așează cu greu în capul oaselor. Arăta ca și cum s-ar fi dezmeticit după o lovitură. O, Sfântă Marie, cea plină de har, Maica Domnului, îți mulțumesc. Privirea căzu pe mâinile lui Boston. Unde e placa?

— Ați știut...? În loc de râs, acum mânie. Și totuși m-ați lăsat să iau placa aia afurisită? Acum ea este din nou pe Alhambra, la locul ei.

Omul își făcu cruce a doua oară.

— Slavă Cerului și tuturor sfinților, spuse el. Iată că poarta spre trecut s-a închis, până la urmă. Nimeni nu mai trebuie să se teamă că se poate rătăci prin timp.

— Și de aceea eu a trebuit....? întrebă Boston. De aceea placa asta...? Cu numai câteva minute mai înainte ar fi aruncat-o fără să ezite. Dar aici era altă lume.

Dinspre Plaza Bib-Rambla se apropiau pași.

— Vino repede, șopti omul. Mâna cu legătura de chei îi tremura. Înainte să te vadă așa! Trebuie să vorbim!

Boston împinse ușa prăvăliei. Nu era încuiată. O sticlă se rostogoli pe pardoseală.

— Dușca, mormăi omul. Păi da, dușca. Vino în spate. Acum a trecut, slavă Domnului!

— Ia uite, te-ai sculat chiar așa devreme, Manuel Corazón? spuse o voce la ușă. Boston se pitulă într-un colț din fundul prăvăliei, printre perne și narghilele. Vrei să fii primul care câștigă ceva? Degeaba te-ai sculat de noapte, Manuel Corazón! Turiștii dorm mult! Râdea.

Manuel râdea împreună cu el.

— Pasărea harnică prinde viermele, spuse el. Vreau să fac puțină ordine până vin cumpărătorii. Nu mi-a mers

prea bine în ultimele zile.

— Toată lumea a vorbit despre asta, spuse vocea. Mă bucur că a trecut. O zi bună, Manuel Corazón. O zi norocoasă!

— Mulțumesc, asemenea! strigă Manuel. Boston îl văzu intrând în prăvălie. A fost *guardia,* n-am vrut să te descopere. Mai întâi un *cortado* tare. Scoase o oală dintr-un colț, turnă în ea cafea măcinată, apoi apă, dintr-o sticlă. Așează oala pe o plită unsuroasă. Trebuie să ne gândim.

Boston se lăsă pe o șa de cămilă.

— Dumneavoastră ați știut, repetă el. Și totuși m-ați lăsat să iau placa.

Manuel clătină din cap. Scotoci într-un raft după cești.

— N-am știut: doar m-am temut! Ai călătorit prin timp, văd după îmbrăcăminte. Nimeni n-a știut că ceea ce se spusese de secole despre placă nu este doar un basm!

— Și de aceea ați vrut să încercați? întrebă Boston neîncrezător. Era indiferent ce se va întâmpla? Vă puteți închipui cum mi-a mers? Zău că îmi vine să vă iau la bătaie!

Manuel Corazón îi aruncă o privire scurtă.

— Crede-mă că te înțeleg foarte bine, spuse el. Crede-mă și că am suferit ca un câine! Nici chiar tu nu poți să fii mai fericit că te găsesc din nou aici. În oală, apa începu să clocotească și să pătrundă în cafeaua măcinată. Mirosea a gustare de dimineață și a zi senină.

— Aș putea să mă duc la poliție, spuse Boston. Vă pot reclama!

Manuel Corazón pufni în râs.

— Și crezi că te-ar crede? Te-ar cerceta, și cu cât ai protesta, cu cât mai neclintit ai susține că povestea ta este adevărată, cu atât mai mult te-ar ține la arest. O călătorie prin timp! Ar trebui să fii nebun ca să crezi așa

ceva!

— Aș putea să le povestesc pățaniile mele! strigă Boston, dar chiar în timp ce vorbea știa cât de absurd era. Nimeni nu l-ar crede; nici dovezi nu avea. Aș putea să cer să se examineze rasa! Sunt metode prin care se poate stabili vechimea unui obiect.

Manuel turnă cafea în două cești fine, apoi aruncă în ea zahăr.

— Și crezi că ar fi făcut-o? spuse el. Metoda de analiză e scumpă. Nu ar folosi-o pentru cineva care susține că a călătorit în trecut! Când explicația este evidentă și la îndemână: băiatul e țicnit!

Boston luă ceașca. Îi venea să o răstoarne, să o trântească de pământ; dar știa că negustorul are dreptate. Dacă și-ar spune povestea nimeni nu l-ar crede. Isabella! Johanna! Columb și America! Chiar și mamă-sa ar fi disperată.

— Trebuie să ne gândim și să găsim ceva care să explice de ce ai dispărut atâta timp, spuse Manuel Corazón. Ceva în care oricine să poată crede ușor. Bea-ți cafeaua. Trebuie să dispărem de aici înainte să vină ceilalți și să deschidă prăvăliile.

Au luat-o pe autostradă cu mașina lui Manuel. Din lăzile prăfuite ale prăvăliei, el scosese mai înainte, pentru Boston, un șort jenant de pestriț și o cămașă brodată ridicol.

— Arăt mizerabil, spusese Boston, dar Manuel i-o retezase cu un gest categoric. Boston văzu uimit că nu mai avea ochii injectați. Manuel arăta că poate rezolva orice problemă pe care viața i-o pune în față.

— Crezi că răpitorilor la pasă de *Haute Couture*? Modelele sunt vechi de cel puțin cinci ani. Haine vechi. În astea poliția te crede.

Trecură, prin străzi mai mici, direct în mijlocul munților. Cu cât urcau, cu atât mai departe ajungea

privirea; stânci netezite de ploi milenare, în ale căror crăpături și adâncituri se prinseseră pinii, giganți, verzi și străvezii. Munți și, până la orizont văi, singuratice, nelocuite; numai ici și colo lucea undeva departe o casă albă, probabil o gospodărie părăsită. În rest nimic, nici țipenie de om.

Dar asfaltul era neted și nou, cu benzi limitatoare pe stânga și pe dreapta, cu mici refugii, de unde priveliștea spre depărtare era splendidă. Manuel opri mașina.

— Mergi pe lângă șosea încă o bucată în jos, la vale, spuse el. Dar nu te duce prea departe! Nu știi exact unde ai fost în ultimele zile, ei n-au întins decât o prelată printre copaci. În ultima noapte ți-a reușit să scapi de ei, ai fugit pe întuneric, ceasuri întregi, încotro, nu poți să spui. Să-i caute poliția! N-o să găsească locul, cine să se mire, în pustietatea asta? Zâmbi încurajator. Curând vor trece pe aici turiștii, spre lacul de baraj, fă în așa fel ca să te descopere. Sau, dacă durează prea mult: Nu departe, în spatele curbei, se ramifică o potecă nisipoasă care duce la un bar, numai Dumnezeu știe cum suportă proprietarul singurătatea, după ce seara a plecat și ultimul client. Știi ce am stabilit. După ce totul va fi în regulă, treci pe la mine și fă-mi o vizită. Se aplecă peste locul partenerului de drum și îi deschise ușa lui Boston.

Boston coborî. Văzduhul mirosea a dimineață, a iarbă umedă și a pini. Dacă nu ar fi și mașina aici, gândi el. Dacă n-ar fi țoalele astea ordinare și pestrițe, ar putea să fie chiar Granada regilor. Ce bine le merge altora. Sper că ar putea scăpa prin poartă.

— Și iartă-mă, spuse Manuel Corazón, înainte de a închide portiera automobilului. Mă auzi, tinere? Iartă-mă. Poate că nici n-am crezut cu adevărat în povestea asta. Boston coborî târâș, pe pantă. Cămașa trebuia să fie murdară, pantalonii și ei murdari, transpirați, plini de praf. Mai ridică mâna în semn de bun-rămas, fără să se

mai întoarcă încă o dată.

Nu era mai puțin incredibil decât prima oară.

Blițuri. Jurnaliști, polițiști, mama lui plângând. Și mereu aceleași întrebări.

Nu, nu știu unde am fost. Poate găsiți pe undeva rucsacul cu lucrurile mele. Nu, nu știu de ce m-au răpit, m-am gândit că ar fi vorba de bani, pentru răscumpărare.

Nu au pus condiții? Nici asta nu știu.

Întrebări la pază, întrebări chiar în barul izolat cocoțat sus, deasupra văii, de unde l-au luat polițiștii; întrebări în *hostal,* din nou la gardieni.

Dar nu știu nimic. Nu pot să spun nimic. Nu știu prea bine spaniola, nu i-am putut înțelege deloc pe răpitori.

Spaniola ta ni se pare uimitoare, tinere.

Am învățat-o în ultimele zile.

Nu, nu știu nimic, deci nu pot să spun nimic.

— Dar acum ajunge! Mai lăsați-l totuși în pace pe băiat! spuse doamna Hilbert care avea permisiunea să-l însoțească ca interpretă. Vă purtați de parcă s-ar fi lăsat răpit cu intenție! Nu credeți că pentru acest tânăr a fost destul de rău tot ce a avut de suportat? Ați dori să se întâmple așa ceva copilului dumneavoastră? Îi fulgeră pe polițiști cu privirea. Spaniola ei era fantastică, într-adevăr, dar Boston nu știuse asta. Ați dori să se poarte așa cu el niște polițiști încăpățânați?

Polițiștii ridicau din umeri. Mamă-sa plângea.

— Noaptea trecută ai strigat mereu în somn! șopti ea. Vorbeai de torturi. De rug.

Nici ei nu trebuie să-i spun adevărul. Ei chiar cel mai puțin.

— Ați auzit! strigă doamna Hilbert. Ce dovadă vă mai trebuie? Te-au amenințat cu tortura, Boston?

Boston încuviință din cap. Doamna Hilbert traducea. Polițiștii priveau neîncrezători.

— Toată zona a fost cercetată, spuse un polițist. Și n-am

găsit decât urme proaspete de pneuri, într-un refugiu, foarte aproape de locul unde a fost găsit. Ce are de spus despre asta?

Boston ridică din umeri. Nu știu nimic. Nu pot să spun nimic.

— Dar lăsați-l odată în pace! răcni doamna Hilbert. Vă avertizez! Presa germană așteaptă la ușă!

Comisarul îi aruncă o privire lui Boston.

— Poate că îți mai vine vreo idee, spuse el suspicios.

Boston fu eliberat.

Nu sunt proști, gândi Boston. Dar n-au putut să-mi demonstreze că mint. Și ceea ce mi s-a întâmplat de-adevăratelea, oricum, n-ar fi crezut.

53.

— Măi, spuse Tukan. Sunt tare bucuros că în sfârșit ne întoarcem acasă, dar pe bune!

— Pe bune! spuse Kadir.

— Vreme căcăcioasă ! spuse Serghei.

Pe dalele de granit, cam denivelate, din fața catedralei și între bolovanii albi și negri ai pavajului din Realejo se adunaseră băltoace; rigolele tocite de secole trimit puhoaiele în jos, pe ulicioarele strâmte ale cartierului maur Albaicin și prin gangurile înguste din Alcaiceria. În bazarul oriental dintre Plaza Bib-Rambla și vechiul caravanserai, negustorii întind în grabă folii de plastic, nesfârșit de lungi, deasupra ghetelor cu vârf ascuțit întors în sus, pernelor de piele pentru șezut pe jos, lămpilor de alamă și narghilelelor. Negustorul african de pe Calle de los Reyes Católicos, câștiga în câteva ore, cu umbrelele lui pliante ieftine, mai mult decât în tot restul anului, cu atâta nerăbdare îi smulgeau marfa din mână turiștii sosiți tocmai din nordul rece, ploios, dar pregătiți la destinația călătoriei lor, numai pentru soare.

Băbuțe bondoace, în rochii negre și cu papucii leorcăiți, lipăie curajoase în sus și în jos pe colină, parcă fără să le pese cum e vremea, ca să cumpere pește sau pâine. Străzile se golesc. Băbuțele deschid ușile caselor și mai aruncă o ultimă privire în urma lor, spre vremea cenușie.

Mâine chiar, ele știu foarte bine, soarele va reda din nou orașului culoarea lui adevărată, va usca băltoacele și va prezenta turiștilor splendorile de la poalele Sierrei, așa cum le-au promis ghidurile de călătorie. Poate chiar după-amiază. Ploaia spune adevărul numai iarna și atunci soarele rămâne mincinos. Acum însă se vor trezi

într-o bună dimineață și iată că ultima părere de zăpadă de pe piscurile munților, din spatele Alhambrei, va fi dispărut. Multicoloră și luminoasă, venind de pe Sierra, vara își va face intrarea în oraș. Așa a fost întotdeauna. Așa va fi din nou și anul acesta.

— Nu te bucuri, Boston, bătrâne, grăsane? Ei, mititelule, trebuie să fii tare bucuros că scapi de aici!

Se bucura? Boston nu era sigur.

La revedere, Tariq, gândi el. Salomon, la revedere. Și ție Johanna, și ție. Cât de multe am pățit! Sper că vă merge bine.

În autobuz mamă-sa ședea lângă doamna Hilbert și stagiarul de spaniolă.

— Măi, știi ce a povestit un aiurit în bazarul ăsta? Ți-a povestit deja Tukan?

Boston clătină din cap.

— Vrei să spui Bib-Rambla. Alcaiceria.

Sergei încuviință din cap.

— Numa' rahat, grăsane! S-a pișat pe el. Că tu ai călătorit în trecut. Călătorie prin timp, pe bune! Și credea fix ce a spus! Se bătu pe coapse.

— Păi am și fost, spuse Boston.

— Ei, grăsane, ești nemaipomenit de mincinos, știi asta? strigă Tukan. Afară, ploaia biciuia dungi neregulate pe geamul autobuzului. Picături grele trăgeau, aproape orizontal, dâre tremurătoare: spre spate, apoi pe o curbă prudentă, parcă fără să vrea, în jos, unde apa se aduna la marginea de jos a ferestrei, deasupra garniturii de cauciuc, dispărând în cele din urmă pe peretele de tablă al autobuzului. Din când în când, părea că o picătură s-a oprit un moment, ezitând încotro s-o ia, înainte de a trece mai departe pe același drum, ca și toate celelalte.

Și afară, dincolo de geam, mai era încă Spania, Costa del Sol: așezări monotone, blocuri de locuințe, periferii fără sfârșit, un hotel Golf, direct pe autostradă, care își

lăuda poziția unică pe panouri uriașe, în limbile spaniolă, germană și engleză. Uneori, în spatele mării de case, între două dealuri, apărea pentru o clipă o fâșie mică, gri-pal, ca să dispară din nou, imediat. Marea Mediterană.

— Ați mai auzit una ca asta, fraților? El a și fost!

Tot autobuzul râdea. Sylvia îi aruncă un zâmbet. Boston râdea și el.

Oamenii mei, gândi el. Oamenii mei.

— Mare aiureală, spuse Tukan, chiar pe bune! În trecut, bătrâne! La ce să folosească asta, ai? Ai?

Boston încuviință din cap.

— Probabil, ca să poată fi descoperită America? spuse el.

Tukan, Kadir, Serghei, se uitară la el fără să înțeleagă. Când au râs în hohote Boston a râs împreună cu ei.

În față, în autobuz, râdeau chiar și doamna Hilbert și stagiarul cel timid și, ceva mai târziu, li se alătură și mamă-sa.

În avion, după ce străpunseseră norii, soarele îl orbi.

al -Andalus, 1492, în august

Valurile spălau plaja din Palos. Era o noapte senină și înstelată, calea laptelui strălucea ireal, transparentă, ca un voal alb.

— Aici! strigă Salomon. O cometă! Am văzut o cometă!

— Acum este timpul lor, spuse Isaac. Veniseră să-și ia rămas-bun de la patrie, pentru totdeauna.

— Și Tariq? spuse Salomon. L-a luat oare călugărul până la al- Pudxarras, cum i-a promis? Și Boston, ce o mai fi acum cu el? L-au prins?

Isaac tăcea, apoi clătină din cap.

— Am fi auzit, dacă aliatul satanei ar fi fost prins. Asta ar putea să însemne totuși că prietenul tău este

acum, din nou, la el acasă. Să nu ne mai gândim.

— Încă una! strigă Salomon arătând în sus, spre stele. Și aici! Și aici încă una! Crezi că ne aduc noroc, señor de Torres? Împingea cu picioarele pietricelele albe încolo și încoace. Mâine vom naviga; și ce va fi pe urmă?

Fără să vrea, au întors amândoi privirea spre port, unde cele trei caravele se legănau ușor în bătaia valurilor. Catargele se înălțau semețe, către cer.

— Atunci descoperim o lume nouă? întrebă Isaac. Zâmbi. Două stele căzătoare, apoi o a treia, s-au încrucișat pe boltă și apoi s-au stins. Ai vreo îndoială? Atunci descoperim o lume nouă.

Indice alfabetic al personajelor istorice, localităţilor şi noţiunilor dificile

Abu abd' Allah: ultimul emir al Granadei; vezi şi Boabdil.

al-Andalus: (arabă) Denumirea teritoriului din Spania stăpânit de musulmani. Nu este identic cu Andaluzia actuală ci, în diferite epoci, a fost mai mic sau mai mare. În cele din urmă, al-Andalus a constat, până la preluarea de către regi în 1492, numai din regatul Granada.

Albaicin: cartierul maur al Granadei

Alcaicería: fosta piaţă de mătăsuri a Granadei, astăzi o piaţă turistică asemănătoare unui bazar.

Alcazaba: vechiul fort, în incinta Alhambrei.

Alhambra: cetate maură pe o colină, în faţa Granadei (astăzi în Granada). Din Alhambra mai făceau parte în 1492: Alcazaba (v. acolo) şi palatul nasrizilor, cu Curtea Leilor, Sala Ambasadorilor etc. Astăzi mai face parte şi palatul construit la porunca lui Carol V, nepotul Isabellei şi fiul Johannei.

Allahu Akbar: (arabă) Dumnezeu este mare.

Alpargatas: (spaniolă) numiţi şi espadrilles, pantofi din pânză de bumbac, cu talpă din fibre de plante împletite.

Alpujarras (spaniolă), **al-Pudxarras** (arabă) : lanţ muntos între Granada şi coasta Mării Mediterane. Ultimul domeniu în care s-au retras maurii din Spania.

Arabesc: ornament, având originea în arta islamică, frecvent din stuc. Alcătuit din linii împletite, semne ale scrierii arabice, sau tulpini de plante stilizate.

Autodafé: Aplicarea unei sentinţe a Inchiziţiei, frecvent pe rug. Numărul de Autodafé indicat de istoriografie, numai sub Marele Inchizitor Torquemada, este evaluat între 400 şi 8000.

Azulejo: mozaic din plăci ceramice glazurate și pictate în mai multe culori

Bab: (arabă) poarta orașului.

Boabdil: alterare spaniolă a numelui Abu abd'Allah, ultimul emir din Granada. Acesta a predat lui Ferdinand și Isabellei, în ianuarie 1492, regatul său Granada, după ce victoria, în urma unui lung asediu, părea lipsită de șanse. El a primit un regat minuscul în Alpujarras. (v. acolo) A negociat un contract de predare prin care maurilor le era îngăduit să-și practice religia și să trăiască în continuare după tradiția lor. Acest contract a fost încălcat curând de regii catolici. În 1499 maurii au fost expulzați din Granada, sau siliți să se convertească, la fel ca și evreii în 1492. Bibliotecile, băile lor etc. au fost arse, moscheele distruse sau transformate în biserici creștine, limba arabă a fost interzisă. Boabdil a părăsit Alpujarras și a plecat în exil la Fez, în Maroc, unde a mai trăit încă aproape patruzeci de ani.

Boston: cel mai mare oraș din Noua Anglie, pe coasta estică a SUA, întemeiat în 1630 de puritanii emigrați din Anglia. În această carte este și numele unui tânăr.

Calle de los Reyes Católicos: bulevard în centrul Granadei

Caravelă: prima corabie cu pânze spaniolă, cu două sau trei catarge, care putea naviga contra vântului. În secolul al cincisprezecelea a fost dezvoltată în Portugalia ca mare velier. Două din cele trei corăbii ale lui Columb (Nisa și Pinta) au fost caravele, a treia (Santa Maria) era o caracă.

Cathai: China

Cerveza: (spaniolă) bere

Chico: (spaniolă) tânăr

Cipangu: Japonia

Colón: Cristóbal Colón, numele spaniol al lui Cristofor Columb.

Converso: (sp.) evreu convertit la creștinism.

Cortado: (sp.) café cortado, cafea foarte mică, foarte tare, cu frișcă bătută.

Costa del Sol: extremitatea sudică a coastei mediteraneene a Spaniei, deschisă pentru turiști până la ultimul grăunte de nisip.

Dhimmi: islamul îi numește dhimmi pe monoteiști, deci pe oamenii care cred, ca și musulmanii, că există numai un singur Dumnezeu. Aceștia sunt, în principiu, evreii și creștinii, numiți încă și "Popoarele cărții" (Thora, respectiv Biblia) Ei se află sub protecția statului islamic, totuși trebuie să plătească un impozit și posedă numai drepturi limitate.

Divan: canapea tapițată

Edictul contra evreilor: la 31.3.1492 regii spanioli Isabella și Ferdinand au semnat un edict care îi obliga pe toți evreii din Spania să se convertească la creștinism sau, dacă nu, să părăsească țara. Trebuiau să-și lase toată averea în țară. A urmat un gigantic val de emigrări.

Ferdinand: Ferdinand de Aragon, 1452-1516, rege al Siciliei, s-a căsătorit cu Isabella de Castilia. Astfel cele două regate au fost unite. Era considerat drept politician abil și viclean.

Filip: " Filip cel Frumos" de Burgundia, din casa Habsburg, 1478-1506, fiul împăratului Maximilian I, s-a căsătorit cu Johanna, fiica Isabellei și a lui Ferdinand în 1496.

Frodo: personajul principal al romanului " Stăpânul inelelor".

Funduq: vezi caravanserai.

Generalife: palatul de vară al domnitorilor arabi, deasupra Alhambrei, având grădini minunate.

Genovez: Columb era originar din Genova.

Gharnata: (ar.) Granada.

Gran Via (sp.) stradă mare, bulevard. Stradă în

centrul Granadei.

Granada: oraș în Andaluzia - Spania de Sud, la poalele munților Sierra Nevada și la cca. 80 km distanță de Marea Mediterană.

guardia: (sp.) garda

Hadsch: (ar.) pelerinaj islamic la Mecca pe care trebuia să-l facă o dată în viață fiecare musulman credincios, dacă îi permitea situația financiară și familială. Contează drept unul din "cei cinci stâlpi ai Islamului". Ceilalți patru sunt: rugăciunea de cinci ori pe zi, postul în luna Ramadan, mila față de săraci, pomenile.

Hamam: (ar.) baie publică. În Granada, pe vremea maurilor, ar fi existat sute de băi care, în1499, la "epurarea orașului" de tot ce era maur, au fost incendiate sau demolate.

Harem: spații particulare într-un palat arab, spre deosebire de divan, spațiu public și oficial. În sens restrâns și domeniul în care locuiau femeile.

hola!: (sp.) Hei!

hostal: (sp.) han, hotel modest

Inchiziție: un fel de tribunal bisericesc pentru judecarea, prigonirea și pedepsirea ereticilor. Inițial au fost prigoniți mai ales evreii convertiți la creștinism și musulmanii, fiind suspectați că își practică vechea religie pe ascuns. Mai târziu Inchiziția s-a îndreptat chiar și contra catolicilor disidenți.

Isaac Abravanel: 1437-1508, politician și filozof evreu, în serviciul domnitorilor Portugaliei, Spaniei, Neapolelui și Veneției. Din 1483 trezorierul regilor Isabella și Ferdinand. A încercat să împiedice edictul contra evreilor din 31.3.1492. Deși nu a reușit, și-a păstrat totuși credința și nu s-a convertit la creștinism ci a fugit, în Sicilia, la Neapole și în cele din urmă la Veneția.

Isabella: Isabella de Castilia, 1451-1504. S-a căsătorit cu Ferdinand de Aragon. Sub titlul de "regi

catolici" (acordat de papă) au domnit în Spania unită.

Ischibiliya: (ar.) Sevilla.

Johanna: 1479-1555 mai târziu numită și "Johanna nebuna". Fiica Isabellei de Castilia și a lui Ferdinand de Aragon, a fost logodită cu Filip cel Frumos de Burgundia din Casa Habsburg, în vârstă de paisprezece ani (v. acolo) cu care s-a căsătorit în 1496.

Juderia: (sp.) cartier evreiesc; în Granada era Realejo.

karavanserai: în arabă funduq; loc în care pe vremea maurilor puteau poposi călătorii. Funduq-ul din Granada, vizavi de Alcaiceria, s-a mai păstrat încă.

Kurtuba: (ar.) Córdoba.

Lo siento mucho; (sp.) Îmi pare rău.

Luis de Torres: traducător evreu care l-a însoțit pe Columb în prima călătorie din însărcinarea reginei, cunoscător al mai multor limbi. Astfel se spera că vreuna dintre ele să fie vorbită și în India. Deși locuitorii Cubei, unde Columb a acostat pentru prima oară, nu vorbeau nici ebraica, nici araba, Torres a reușit să se înțeleagă cu ei. El a rămas acolo de bunăvoie și nu s-a mai întors niciodată în Spania.

Málaga: port la Marea Mediterană, în Andaluzia , Spania de Sud.

Malaka: (ar.) Málaga.

maravedis: valută spaniolă din vremea regilor catolici. O monedă de aur valora patru sute de maravedis.

Marele Inchizitor: Conducătorul Inchiziției (v. acolo) în 1492 Torquemada (v. acolo)

marrano: (sp.) porc; de-numire pentru conversos (v. acolo) despre care se bănuia că practicau în continuare ritul ebraic

mauri: musulmani, originari din Africa de Nord și Asia Mică, care au domnit în Spania din secolul al optulea până în al cincisprezecelea. Au stăpânit vreo trei sute de ani practic întreaga Spanie și au fost treptat

împinși înapoi de domnitorii creștini până când, în cele din urmă, le-a mai rămas numai Granada, care în 1492 a fost cucerită de Ferdinand și Isabella.

Mayflower: corabie cu pânze cu care așa-numiții părinți pelerini au emigrat în 1620 din Plymouth (Anglia), în America. Erau separatiști religioși, probabil puritani, care nu aveau voie să-și practice religia în Anglia.

Medina: oraș pe teritoriul Palatelor Alhambrei, cu clădiri de locuințe pentru personalul de serviciu.

Mexuar: sală în Palatul Nasrizilor de pe Alhambra, zonă pentru judecăți și manifestări oficiale.

mierdal: (sp.) Rahat!

minaret: turn al moscheii din care muezinul (v. acolo) cheamă credincioșii de cinci ori pe zi la rugăciune. Modelul probabil au fost clopotnițele bazilicilor creștine răspândite în Orientul apropiat.

Moartea cea mare: noțiune contemporană pentru ciumă (mai târziu în loc de asta: Moartea Neagră). În secolul al paisprezecelea ciuma a bântuit în aproape toată Europa. Deoarece nu se cunoștea nicio explicație medicală, s-a dat vina pe evrei, care ar fi otrăvit fântânile. Au urmat, în multe orașe, pogromuri îngrozitoare, în care au fost uciși mii de evrei.

morisco: (sp.) musulman convertit la creștinism.

muezin: crainic care, din minaret, (v. acolo) îi cheamă la rugăciune pe musulmani. Prin asta el îndeplinește o funcție asemănătoare clopotelor din creștinism.

mulay: adresare către stăpân (domn).

Nasrizi: dinastie maură care a domnit în Granada între 1237 și 1492.

osmani: turci. În această epocă imperiul lor a crescut și calea spre răsărit - India - prin Marea Mediterană, a fost foarte mult îngreuiată, ceea ce a condus la interesul pentru calea maritimă de vest, spre India.

otomană: mobilă tapisată cu spătar semicircular, originară din imperiul otoman.

pacta sunt servanda: (lat.) Contractele trebuie îndeplinite.

patio: (sp.) curte, curte interioară.

Patio de la Acequia: curtea Generalife (v. acolo).

Plaza Bib-Rambla: piață mare în centrul orașului vechi al Granadei, alături de Alcaiceria.

Puerta de la Justicia: (sp.) Poarta Dreptății; poarta de intrare în cetate, sus, pe colina Alhambrei.

Realejo: cartierul evreiesc al Granadei.

sabat: după cartea Creației din Thora (Cinci cărți Moise), în a cincea zi Dumnezeu s-a odihnit. Este ținută de evrei ca zi de repaus. Sabatul începe vineri seara și se sfârșește sâmbătă seara. În acest timp munca este interzisă - în primul rând nu este admis nimic din tot ce ține de activitatea lucrativă. Nu este permisă nici aprinderea focului. De aceea lipsa de fum de sabat, deasupra acoperișurilor, era pentru Inchiziție o dovadă că în acele case se ținea ritul iudaic. La cina din seara de ajun a sabatului se mânca pâine împletită și se folosea sfeșnicul cu două brațe.

Sala de los embajadores: (sp.) Sala Ambasadorilor; sală de audiențe pe Alhambra

Salam alaicum!: (ar.) Pacea fie cu tine! Cel mai frecvent salut între musulmanii din lumea întreagă.

sanbenito: cămașa penitentului, în care victimele Inchiziției erau duse la rug.

Santa Fé: (sp. Sfânta credință) La asediul Granadei din 1491, tabăra de campanie spaniolă, compusă din corturi, a ars complet. În acel loc Isabella a poruncit să se ridice un oraș nou de piatră, în formă de cruce, pentru că ea considera Reconquista, recucerirea Spaniei de la mauri, drept o cruciadă. Aici a fost semnat în 17.4.1492 și " Contractul de la Santa Fé" prin care Isabella îi aproba lui Columb călătoria spre India și îi

făcea mari concesii, drept pentru care acest contract mai poartă și numele "Capitularea de la Santa Fé".

Santángel: Luis de S., trezorierul lui Ferdinand de Aragón, era un converso (v. acolo).

Până astăzi nu s-a explicat de ce și-a pus în joc toată averea ca să facă posibilă călătoria lui Columb. Numai prin intervenția lui a primit Columb acordul regilor catolici pentru planurile lui privind India.

Șalom: (ebr.) Pace! Salutul curent între evrei, strâns înrudit cu arabicul salam.

Segovia: în 1490 aici un evreu a mărturisit, sub tortură, că ar fi răstignit un copil creștin și că i-a scos inima. Această mărturisire, ca și altele, au dus la zvonurile răspândite timp de secole despre omorul ritual la evrei.

se puede?: (sp.: se poate?) Este permis? Permiteți?

Sierra Nevada: (sp.: munte înzăpezit) Lanț muntos, la nord de Granada.

stalactite: țurțuri de piatră atârnând în peșterile calcaroase. În arhitectura maură tavanele casetate au fost împodobite adesea în mod asemănător.

Talavera: Hernando de T., 1428-1507, duhovnic și consilier intim al reginei Isabella, numit arhiepiscop după cucerirea Granadei. A inițiat traducerea Bibliei în limba arabă și a admis instrumentele muzicale arabe în serviciul divin. A încercat să-i convingă pe mauri în favoarea creștinismului prin discuții cu clerici musulmani. Între 1486 și 1490 a fost președintele comisiei de savanți, numită de Isabella, care trebuia să verifice planurile lui Columb. Pe baza unor erori de calcul, i-a dat lui Columb un verdict negativ.

Torquemada: 1420-1498, din 1484 Mare Inchizitor pentru întreaga Spanie. Avea o mare influență asupra regilor Isabella și Ferdinand, a reorganizat Inchiziția (v. acolo). Considerat extrem de crud.

Vega: câmpie fertilă în fața porților Granadei

wa Allah!: (ar.) pe Dumnezeu!

Wa-la ghaliba illa' llah: (ar.) Nu există alt învingător în afară de Dumnezeu (Allah); numai Dumnezeu (Allah) este învingător. Verset din Coran. Inscripția se găsește pretutindeni pe pereții Palatului Nasrizilor din Alhambra.

Ya Allah!: (ar.) O, Doamne!

Zahara: După ce, în 1481, Marchizul de Cadix a cucerit orășelul maur Villaluenga atacându-l prin surprindere, maurii au atacat fortul castilian în noaptea de Crăciun. Garnizoana a pierit, populația a fost înrobită.

Postfață

Înainte de a scrie această carte, am citit infinit de mult: despre Spania maură, despre Reconquista (recucerirea ținuturilor maure de către domnitorii spanioli), despre Inchiziție, despre Columb și descoperirea Americii. Am încercat să mă mențin, pe cât posibil, la faptele reale, sau, mai bine zis, la ceea ce istoriografia ne prezintă drept fapte reale; cu unele excepții totuși, pe care le voi menționa imediat.

De fapt, peste șapte sute de ani în Spania a existat un imperiu maur, musulman-arab, al-Andalus. Mai mult sau mai puțin în toată Spania deocamdată, apoi, după recucerirea tot mai multor orașe și regiuni de către regii creștini, a mai rămas, în cele din urmă, numai regatul Granada. Șapte sute de ani înseamnă mult : prin comparație, SUA există abia de vreo două sute de ani. Este deci normal ca domnia maură să lase urme adânci în Spania, și chiar în toată Europa, deoarece, pe când în restul Europei chiar în acest timp domnea " Evul Mediu întunecat", Spania maură era foarte civilizată. Acolo aveau mare pondere științele și artele, arhitectura și medicina. Araba era în acea vreme limba celor culți, indiferent de credință. Savanții din toată Europa călătoreau la al-Andalus, ca să cunoască știința vremii în bibliotecile de acolo.

Și între diferitele religii, în al-Andalus avea loc un schimb activ. Deoarece Coranul, cartea sfântă a musulmanilor, recunoaște iudaismul și creștinismul ca religii

frățești, a fost posibil să se asigure creștinilor și evreilor o viață fără încercări de convertire și fără persecuții. Oricum, ei trebuiau să plătească impozite speciale. La curțile maure existau (ca și până la Inchiziție și la curțile creștine din Spania) mulți consilieri evrei, medici și savanți. Și conviețuirea musulmanilor cu creștinii ne apare astăzi surprinzător de săracă în conflicte, mulți creștini ocupau servicii maure: așa era de exemplu episcopul creștin din Elvira, Racemundo, ambasador al califilor mauri la curtea creștină a împăratului Otto I. În vremea maurilor, Spania era cea mai progresistă țară din Europa, chiar dacă nu ar trebui să o idealizăm prea mult. Astfel a existat și în Granada, în anul 1066, un pogrom al evreilor, din motive necunoscute. Cu desăvârșire lipsită de conflicte, cu siguranță că nu era nici conviețuirea religiilor în al-Andalus. Dar exista viața cotidiană, existau căsătorii mixte, se conviețuia pașnic, spre folosul general. Și când domnitorii creștini au cucerit mai târziu orașele maure, au preluat, la început, multe dintre tradițiile existente acolo. Timp de secole ei au cerut ca palatele lor să fie construite de meseriașii mauri, în stil maur. Era cu totul de la sine înțeles să stăpânească araba, ca limbă cultă. Și, pentru moment, funcționa chiar și conviețuirea religiilor în orașele creștine.

Când "regii catolici", soții Isabella de Castilia și Ferdinand de Aragón, au cucerit în 1492 Granada, aceasta era deja de două sute de ani ultimul regat arab din peninsula spaniolă. Se poate deci presupune că, pentru Isabella, Reconquista avea un substrat de-a dreptul fanatic, în timp ce pe Ferdinand îl interesau în primul rând bogățiile acestui regat având trei sute de kilometri lungime și un kilometru lățime. Dar, firește, personajele din această carte sunt personaje ale fanteziei mele. Ceea ce gândesc și spun ele, ca și toate celelalte personalități

istorice, am inventat pe baza celor citite despre ele.

În fapt, sub Isabella și Ferdinand a apărut în Spania Inchiziția, care la început s-a îndreptat numai împotriva evreilor *conversos*, apoi împotriva tuturor evreilor, apoi împotriva maurilor și, în cele din urmă, împotriva oricui. Evreii, mai târziu maurii, au fost izgoniți și acum, în "pur-creștina" Spanie, a dominat timp de secole un climat al fricii. Și metodele de tortură pomenite în carte au existat, iar descrierea personalității lui Torquemada se sprijină pe ceea ce am citit în cărțile de istorie.

Este de la sine înțeles că toate datele menționate în această povestire sunt corecte din punct de vedere istoric. O singură dată mi-am permis totuși să trișez. Astfel, fiica Isabellei, Johanna, s-a căsătorit cu prințul Filip în 1496, fiind logodită cu el în 1493, când avea paisprezece ani. Despre o călătorie a lui Filip la logodnică, proiectată cu un an înainte, în anul 1492, nu se cunoaște nimic, ea mi s-a părut pur și simplu potrivită pentru povestire. De altfel, Johanna a fost într-adevăr numită "nebuna", dar abia în 1506, după moartea soțului ei, pe care se pare că l-a iubit foarte mult. Există însă o istoriografie care pune la îndoială această nebunie. Pentru că după moartea mamei sale, în 1504, Johanna a moștenit rangul de regină, pe care l-a împărțit cu tatăl ei – și asta cu toate că Ferdinand, ca și fiul său mai mare, erau interesați ca Johanna să fie considerată nebună, cel puțin pentru a nu mai fi aptă să domnească.

Cea mai uimitoare însă, pare să fie povestea lui Columb. Aici istoriografia este relativ de acord. Columb era fiul megaloman al unui țesător de lână din Genua, posedat de ideea fixă de a descoperi calea maritimă de vest spre India. În contradicție cu savanții vremii sale, era obsedat de o imagine a lumii complet absurdă. În timp ce ei calculaseră foarte corect că niciun om nu ar putea supraviețui călătoriei pe mare spre India cu

corabia cu pânze, pe ruta vestică, pentru că, pur și simplu, era prea departe – că pământul era o sferă, era un fapt în general demult cunoscut și acceptat de savanți – convingerile lui Columb nu se întemeiau pe calcule științifice, ci în primul rând pe pasaje din Biblie, cum este acela pe care l-am citat în povestire. În mod evident mai era posedat și de o manie religioasă. Din acest motiv nici regele Portugaliei, nici regina Spaniei nu voiau să-i aprobe călătoria – dacă Isabella i-a aprobat totuși cele două caravele și o caracă, este de fapt rezultatul influenței trezorierului din Aragón, acel *converso* Santángel, și cercetarea caută și astăzi motivul pentru care și-a pus averea în joc pentru această îndrăzneală, care mai era și împotriva intereselor regatului său Aragón, deoarece Aragónul nu avea interes pentru o nouă cale maritimă spre India. Prin portul Barcelona, Aragónul era orientat spre Marea Mediterană. De ce a susținut atunci brusc trezorierul lui Ferdinand planurile lui Columb? De ce în general, și de ce atât de brusc – deoarece și faptul că Columb, spumegând de furie, a plecat din Granada spre Franța și ulterior regina a trebuit să-l recheme, printr-un mesager, este atestat istoric. Istoriografia nu cunoaște niciun răspuns la asta.

Informațiile istorice din această carte pot fi privite cu încredere în cea mai mare parte. Este dovedit și faptul că evreul Luis de Torres l-a însoțit pe Columb ca traducător; că în locul lui a călătorit altcineva, este invenția mea. Personajele secundare ca Tariq, Salomon, Isaac, micul călugăr, țăranul, Pablo, comandantul, doica sau soldatul cu cicatrice permanent beat, sunt de asemenea imaginate, ca și Boston și toate personajele din prezent. Dar că ele ar putea să existe așa, sau să fie asemănătoare: De asta sunt convinsă.

Adresa editurii:
Str. Polonă nr. 92,
bl. 17 A+B, ap. 1, sector 1,
Bucureşti
tel. şi fax: 021/210.88.97
email: editvivaldi@clicknet.ro
www.edituravivaldi.ro

Tiparul executat la ***S.C. LUMINA TIPO s.r.l.***
str. Luigi Galvani nr. 20 bis, sect. 2, Bucureşti
tel./fax 021.211.32.60; tel. 021.212.29.27
E-mail: **office@luminatipo.com**
www.luminatipo.com